

การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

โดย

นางสาวสมฤดี พลชะอุทัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา แบบ 2.1 ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2564

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

โดย
นางสาวสมฤดี พละวุฒิไธมทัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา แบบ 2.1 ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2564

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

THE SPECIAL EDUCATION ADMINISTRATION IN SCHOOL
UNDER BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Doctor of Philosophy (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)

Department of Educational Administration

Graduate School, Silpakorn University

Academic Year 2021

Copyright of Silpakorn University

หัวข้อ	การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร
โดย	นางสาวสมฤดี พลละวุฒิไธมทัย
สาขาวิชา	การบริหารการศึกษา แบบ 2.1 ปรัชญาคุชฎีบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	รองศาสตราจารย์ ดร. มัทนา วังณอมศักดิ์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	รองศาสตราจารย์ ดร. ศักดิพันธ์ ตันวิมลรัตน์ รองศาสตราจารย์ ดร. วรกาญจน์ สุขสดเขียว

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. จุไรรัตน์ นันทานิช)

พิจารณาเห็นชอบโดย

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่พันตรี ดร. นพดล เจนอักษร)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร. มัทนา วังณอมศักดิ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร. ศักดิพันธ์ ตันวิมลรัตน์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร. วรกาญจน์ สุขสดเขียว)

..... ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(อาจารย์ ดร. สมใจ เดชบำรุง)

60252929 : การบริหารการศึกษา แบบ 2.1 ปรัชญาคุชฌีบัณฑิต

คำสำคัญ : การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษ

นางสาว สมฤดี พลชะอุทัย: การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร อาจารย์ที่
ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : รองศาสตราจารย์ ดร. มัทนา วัฒนอมศักดิ์

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยใช้เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง และแบบสอบถาม โดยมีผู้เกี่ยวข้องจำนวน 21 คน คัดเลือกโดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์ที่กำหนด สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

ผลการวิจัยพบว่าการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 7 ด้าน ดังนี้

- 1) ด้านการกำหนดนโยบายควรให้ผู้บริหารทุกระดับของกรุงเทพมหานครมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษ โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครทุกแห่งสามารถให้บริการกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษอย่างเท่าเทียมและเสมอภาค จัดโครงสร้างองค์กรให้มีส่วนงานบริหารการศึกษาพิเศษเป็นการเฉพาะ จัดสรรกรอบอัตรากำลังครูการศึกษาพิเศษให้เหมาะสมและเพียงพอ ส่งเสริมการศึกษาเพื่ออาชีพ และจัดตั้งศูนย์การศึกษาพิเศษประจำกลุ่มเขต
- 2) ด้านการวางแผนของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครควรมีการวางแผนกลยุทธ์ กำหนดผู้รับผิดชอบให้ชัดเจน จัดเตรียมให้เด็กทุกคนสามารถเรียนรวมกัน ระดมสมองแบบรวมพลังความร่วมมือกันของโรงเรียน ครอบครัว และนักสหวิชาชีพ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือทุกภาคส่วน และกำกับ ติดตาม ประเมินผลอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง
- 3) ด้านการบริหารงานวิชาการมีการวิเคราะห์หลักสูตรทั่วไปและหลักสูตรเฉพาะให้สอดคล้องตามประเภทของความต้องการ และจัดกิจกรรมตามความต้องการจำเป็นพิเศษ ครูจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล และแผนการสอนเฉพาะบุคคล พัฒนาการสอนด้วยชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สนับสนุนการวิจัย จัดให้นิทรรศการหรือเวทีให้แสดงความสามารถหรือผลงาน การวัดผลประเมินผลเพื่อประเมินความก้าวหน้า และการรายงานผลเป็นรายบุคคล
- 4) ด้านการบริหารงานบุคคลสรรหาและคัดเลือกครูจากการสร้างความร่วมมือกับสถาบันผลิตครูการศึกษาพิเศษ จัดสรรทุน และทำข้อตกลงบรรจจุบันราชการครู และการรักษาและการพัฒนาบุคลากร ส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาชีพ สร้างขวัญกำลังใจ และผลการปฏิบัติงานเน้นการพัฒนาเด็กเป็นสำคัญ
- 5) ด้านการบริหารงานทั่วไปปรับปรุงสภาพแวดล้อมโดยคำนึงถึงการเข้าถึง การใช้ประโยชน์ ความปลอดภัย การพัฒนาระบบฐานข้อมูลเด็กเป็นรายบุคคล บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ประชาสัมพันธ์การให้บริการจัดการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร และการจัดตั้งกองทุน
- 6) ด้านการบริหารงบประมาณจัดสรรงบประมาณ แผนการใช้งบประมาณตามความจำเป็น ลำดับความสำคัญ และการปฏิบัติสู่การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษแบบมุ่งเน้นผลงานเป็นสำคัญอย่างเหมาะสมและเพียงพอ และรายงานผลการดำเนินงานและประเมินผลแผนงานหรือโครงการ และ
- 7) ด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษายึดหลักการออกแบบให้ทุกคนสามารถใช้ประโยชน์ร่วมกันได้ รวมถึงการสนับสนุนสื่อ บริการห้องเสริมวิชาการ และการประเมินผลและรายงานผล

60252929 : Major (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)

Keyword : SPECIAL EDUCATION MANAGEMENT ADMINISTRATION

MISS SOMRUEDEE PALAVUTITOTAI : THE SPECIAL EDUCATION
ADMINISTRATION IN SCHOOL UNDER BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION
THESIS ADVISOR : ASSOCIATE PROFESSOR MATTANA WANGTHANOMSAK, Ph.D.

The purpose of this study was to find out the special education administration in school under Bangkok Metropolitan Administration which applied Ethnographic Delphi Futures Research technique. There were the Semi-structured interview and questionnaire with 21 experts selected experts by the purposive sampling according to the specified criteria. The data was analyzed using median, mode and interquartile range for analysis.

The findings showed 7 dimensions as follows: 1) Policymaking should be available to executives at all levels of Bangkok metropolitan administration to knowledge and understanding of special education administration. All School under Bangkok Metropolitan Administration are able to services children with special needs equally and equitably. Structure the organization to have a specific special education administration section. Allocate the special education teacher power rate framework appropriately and adequately. Promoting vocational education and establishing special education centers in district groups. 2) The planning aspects of schools affiliated with Bangkok are planning strategies. Clearly define the person responsible. Provide all children with combined schooling. Brainstorming the combined power of school cooperation, creating a network of cooperation across all sectors and direct, monitor, evaluate systematically and continuously. 3) Academic management has analyzed general and specific courses according to the type of disability and organized activities according to special needs. Teachers provide Individualized Education Program: IEP and Individual Implementation Plan: IIP. Develop teaching with the Professional Learning Community: PLC, support research, provide exhibitions or forums to showcase talents or works. Evaluation to assess progress and individual reporting. 4) Personnel management, recruiting and selecting teachers from establishing partnerships with special education teacher production institutions, allocating scholarships and entering into agreements to contain teacher service and maintaining and developing personnel, promoting professional progress. To raise morale and performance, focus on child development. 5) General administration improves the environment, taking into account access, utilization, safety. Individual development of children's database system Public relations for special education services of schools affiliated with Bangkok Metropolitan Administration and the establishment of a fund. 6) Budget management, budget allocation and budget plan as needed. Priorities and practices towards the management of work-oriented special education administration are important, appropriate and adequate. and report performance and evaluate plans or projects. And 7) Facilities, media, services and other educational assistance are based on design principles for everyone to share (Universal Design for Learning: UDL), including media support, academic supplementary room services, and evaluation and reporting.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เพราะได้รับความกรุณาอนุเคราะห์และดูแลเอาใจใส่เป็นอย่างดีจากรองศาสตราจารย์ ดร.มีทนา วัฒนอมศักดิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก รองศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์พันธ์ ดันวิมลรัตน์ และ รองศาสตราจารย์ ดร.วรกาญจน์ สุขสดเขียว อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ให้ความช่วยเหลือและให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้วิจัย รวมทั้ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่พันตรี ดร.นพดล เจนอักษร ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ ดร.สมใจ เดชบำรุง ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ที่กรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ และเป็นแรงบันดาลใจให้ผู้วิจัย มุ่งมั่นในการวิจัยจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เสร็จเรียบร้อยและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ในความกรุณาและเมตตาของทุกท่านด้วยความเคารพเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ได้กรุณาอนุเคราะห์ให้สัมภาษณ์และตอบแบบสอบถามที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับงานวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้เรียนรู้จากประสบการณ์ที่มีคุณค่าของผู้เชี่ยวชาญและชาวซึ่งในการเป็นผู้ที่ศตนในการพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษอย่างแท้จริง ซึ่งเป็นแรงบันดาลใจให้ผู้วิจัยสามารถดำเนินการวิจัยจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ในภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ให้คำแนะนำ และประสบการณ์อันมีค่ายิ่งแก่ผู้วิจัย ตลอดจนบุคลากรทุกท่านที่ให้คำแนะนำ ดูแลช่วยเหลือ และประสานงานเป็นอย่างดี ขอขอบคุณเจ้าของหนังสือ วารสาร เอกสาร และวิทยานิพนธ์ทุกเล่ม ที่ช่วยให้วิทยานิพนธ์มีความสมบูรณ์ และพี่ ๆ เพื่อน ๆ น้อง ๆ ปริญญาเอก รุ่น 15/2 ที่เป็นกำลังใจให้กันด้วยดีเสมอมา

สุดท้ายนี้คุณค่าหรือประโยชน์อันเกิดจากวิทยานิพนธ์นี้ ผู้วิจัยขอน้อมบูชาแต่พระคุณบิดา มารดา พี่สาว ครู อาจารย์ที่อบรมสั่งสอน แนะนำ ให้การสนับสนุนและให้กำลังใจอย่างดียิ่งเสมอมา ผู้มีคุณูปการต่อผู้วิจัย และสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานครที่สนับสนุนทุนการศึกษาต่อในระดับปริญญาเอกนี้

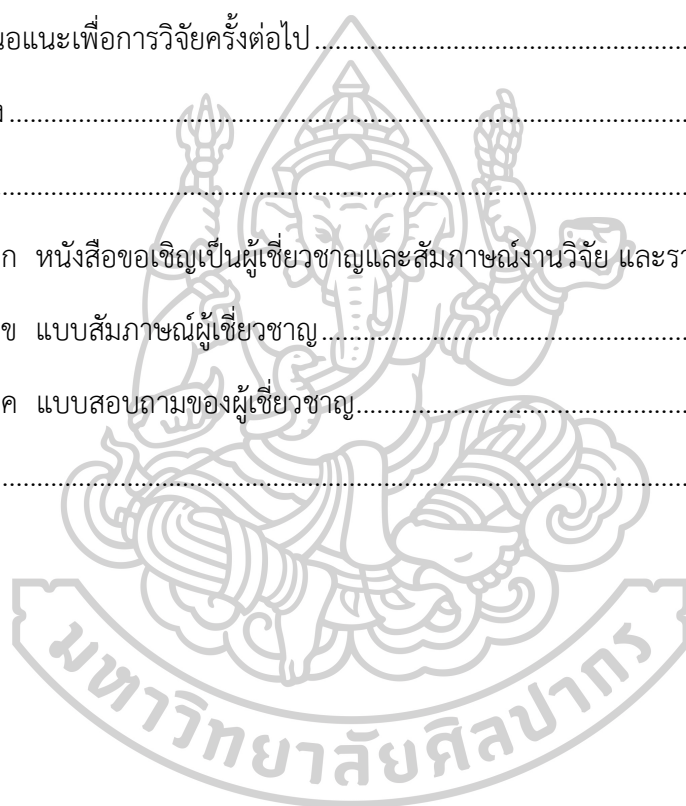
นางสาว สมฤดี พลละวุฒิไธมทัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	3
ปัญหาของการวิจัย.....	7
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	10
ข้อคำถามของการวิจัย.....	11
สมมติฐานการวิจัย.....	11
กรอบแนวคิดของการวิจัย.....	11
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	23
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	24
แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร.....	24
แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาพิเศษ.....	24
แนวทางการจัดการศึกษาพิเศษในโรงเรียน.....	30
แนวทางการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษ.....	35
การจัดการศึกษาพิเศษของประเทศไทย.....	44

การจัดการศึกษาพิเศษในต่างประเทศ.....	46
สภาพการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร.....	51
แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียน.....	64
การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียน.....	65
แนวคิดตัวอย่างโรงเรียนการจัดการศึกษาพิเศษ.....	68
เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research).....	72
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	77
งานวิจัยในประเทศ.....	77
งานวิจัยต่างประเทศ.....	86
สรุป.....	93
บทที่ 3 การดำเนินการวิจัย.....	96
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	96
ระเบียบวิธีการวิจัย.....	99
แผนแบบการวิจัย.....	99
ผู้เชี่ยวชาญ.....	100
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	101
การสร้างและพัฒนาเครื่องมือวิจัย.....	101
การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	102
การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย.....	102
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	103
สรุป.....	105
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	106
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลในการทำ EDFR รอบที่ 1.....	107
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลในการทำ EDFR รอบที่ 2.....	112

สรุปการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร.....	131
บทที่ 5 สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ	135
สรุปผลการวิจัย.....	135
การอภิปรายผล	138
ข้อเสนอแนะ	150
ข้อเสนอแนะทั่วไป.....	150
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป.....	152
รายการอ้างอิง	153
ภาคผนวก.....	160
ภาคผนวก ก หนังสือขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญและสัมภาษณ์งานวิจัย และรายชื่อผู้เชี่ยวชาญ	161
ภาคผนวก ข แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ.....	168
ภาคผนวก ค แบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญ.....	170
ประวัติผู้เขียน.....	178

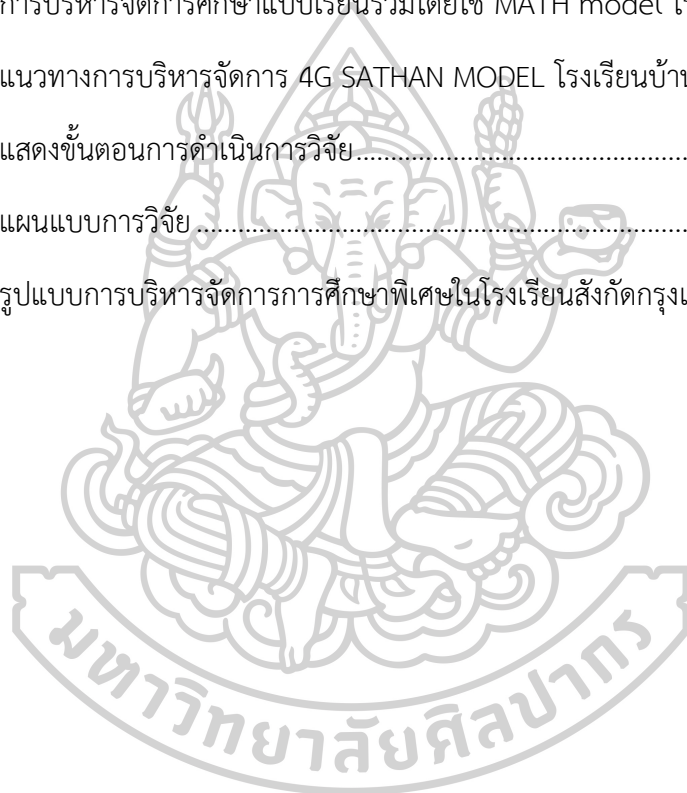
สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 จำนวนนักเรียนการศึกษาพิเศษ (เรียนร่วม) ที่เปิดสอนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2562 จำแนกตามสำนักงานเขตและประเภทความพิการ	57
ตารางที่ 2 จำนวนนักเรียนการศึกษาพิเศษ (เรียนร่วม) ที่เปิดสอนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร	60
ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านการกำหนดนโยบาย.....	112
ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านการวางแผนของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร	114
ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านการบริหารงานวิชาการ.....	117
ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านการบริหารงานบุคคล	120
ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านการบริหารงานทั่วไป	124
ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านการบริหารงบประมาณ.....	126
ตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา.....	129

สารบัญแผนภาพ

	หน้า
แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	18
แผนภาพที่ 2 กลยุทธ์ในการพัฒนาการเรียนรู้ของบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ FLASH Model	30
แผนภาพที่ 3 รูปแบบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม SPISIR.....	39
แผนภาพที่ 4 การบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวมโดยใช้ MATH model โรงเรียนบ้านบางสัก ...	70
แผนภาพที่ 5 แนวทางการบริหารจัดการ 4G SATHAN MODEL โรงเรียนบ้านสถาน.....	71
แผนภาพที่ 6 แสดงขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	98
แผนภาพที่ 7 แผนแบบการวิจัย	99
แผนภาพที่ 8 รูปแบบการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร	134

บทที่ 1

บทนำ

“งานช่วยเหลือผู้พิการนี้ก็มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะว่าผู้พิการไม่ได้เป็นผู้อยากจะพิการ และอยากช่วยตนเอง ถ้าเราไม่ช่วยเขาให้สามารถที่จะปฏิบัติงานอะไรเพื่อชีวิตและมีเศรษฐกิจของครอบครัวจะทำให้เกิดสิ่งที่หนักในครอบครัว หนักแก่ส่วนรวม ฉะนั้นนโยบายที่จะทำก็คือ ช่วยเขาให้ช่วยตัวเองได้ เพื่อจะ让他สามารถเป็นประโยชน์ต่อสังคม” (กระแสพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระราชทานแก่คณะกรรมการมูลนิธิอนุเคราะห์คนพิการในพระราชูปถัมภ์ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน เมื่อวันศุกร์ที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2517)

“พระบรมราโชบายด้านการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ซึ่งการศึกษาต้องมุ่งสร้างพื้นฐานให้แก่ผู้เรียน 4 ด้าน ได้แก่ 1. มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง 2. มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง-มีคุณธรรม 3. มีงานทำ-มีอาชีพ และ 4. เป็นพลเมืองดี” (พระราชดำรัสพระบรมราโชบายด้านการศึกษา เมื่อทรงพระราชทานพระราชวโรกาสให้อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏ (มรภ.) 38 แห่งทั่วประเทศเข้าเฝ้าฯ ณ พระที่นั่งอัมพรสถาน พระราชวังดุสิต วันอังคารที่ 9 พฤษภาคม พ.ศ. 2560 โดยนายเกษม วัฒนชัย เป็นผู้บันทึก)

จากกระแสพระราชดำรัสด้านการศึกษาข้างต้น ทรงเห็นความสำคัญของการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน และนโยบายในการช่วยเหลือผู้พิการ ให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้ เพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งการศึกษาถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดีและสร้างโอกาสการเข้าถึงการศึกษาอย่างมีคุณภาพให้กับผู้พิการ ถือเป็นความจำเป็นและมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ส่งผลทำให้เกิดความเสมอภาคและเท่าเทียมกันในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) และกลไกในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ นั่นก็คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ที่ได้ระบุถึงหน้าที่ของรัฐในการลดความเหลื่อมล้ำและกำหนดสิทธิเสรีภาพของปวงชนชาวไทย¹ ยังครอบคลุมถึงการให้ความช่วยเหลือ

¹สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาระบบราชการและสังคมแห่งชาติ, **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564** (กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี, 2560), 75-81.

เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ยากไร้ และผู้ด้อยโอกาสให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ และคุ้มครองป้องกันไม่ให้บุคคลดังกล่าวถูกใช้ความรุนแรงหรือปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม² สอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ตามมาตรา 10 กล่าวถึงการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือ ทุพพลภาพ ซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ ไม่มีผู้ดูแล หรือด้อยโอกาส จัดให้มีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ ตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการ โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายและให้มีสิทธิได้รับ เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง³ ทั้งนี้การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการคำนึงถึงสิทธิและหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556 โดยคนพิการได้รับโอกาสในการศึกษาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียม และได้รับการดูแลช่วยเหลือตั้งแต่ แรกเกิดแรกพบ หรือแรกวินิจฉัย ซึ่งคำนึงถึงความสามารถ ความสนใจ ความถนัดและความต้องการ จำเป็นพิเศษของบุคคลนั้น รวมถึงการจัดสภาพแวดล้อม ระบบสนับสนุนการเรียนการสอน พร้อมกับประสานความร่วมมือจากชุมชนหรือนักวิชาชีพ⁴

ปัจจุบันมีคนพิการทางการศึกษา หรือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เข้ามาในการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย ซึ่งการบริหารจัดการศึกษาพิเศษถือเป็นการบริหารในการบริการทางการศึกษาให้ตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ทั้งในด้านที่เกี่ยวกับวิธีสอน เนื้อหาวิชา เครื่องมือ หรืออุปกรณ์การสอนที่จำเป็น ให้ทุกคนได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน ควบคู่กับการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ ทุกด้าน ตั้งแต่แรกเกิด แรกพบอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นจุดเด่นที่เป็นความสามารถพิเศษมากกว่าจุดด้อย ด้านร่างกาย และความบกพร่องด้านต่าง ๆ ให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้ และสามารถอยู่ร่วมกับ คนในสังคมได้อย่างมีความสุข

²“รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560,” **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 134, ตอนที่ 40 ก (6 เมษายน 2560): 8-18.

³“พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542,” **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 116, ตอนที่ 74 ก (19 สิงหาคม 2542): 4.

⁴“พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551,” **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 125, ตอนที่ 28 ก (5 กุมภาพันธ์ 2551): 3.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กรุงเทพมหานครในฐานะเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ ที่จัดตั้งตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และตามที่กฎหมายอื่น ๆ กำหนด มีหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร รวมไปถึงหน้าที่ในการจัดการศึกษาให้กับชาวกรุงเทพมหานครทุกคนได้มีโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน โดยแบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็นจำนวน 50 เขต ซึ่งแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ 20 ปี ซึ่งในระยะที่ 2 (พ.ศ. 2561-2564) มีเป้าหมายในการกระจายโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมและเสมอภาค และมีเป้าประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาพิเศษ โดยได้มีการดำเนินการกำหนดให้โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครทุกแห่งสามารถให้บริการการศึกษาสำหรับผู้เรียนในกลุ่มที่มีความต้องการพิเศษ และดำเนินกิจกรรมการเปิดสอนการจัดการศึกษาพิเศษ (เรียนร่วม) ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2560-2564) ซึ่งเป็นแผนยุทธศาสตร์ที่จัดทำขึ้นเพื่อกำหนดเป็นทิศทางในการร่วมกันดำเนินงานพัฒนาการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการของหน่วยงานเครือข่าย การบริการและการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการทุกหน่วยงานในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

การดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการในกรุงเทพมหานคร ได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาให้คนพิการทั้งโดยตรง รวมถึงการช่วยเหลือและให้บริการสนับสนุนคนพิการในด้านต่าง ๆ ซึ่งประกอบไปด้วยองค์กรทั้งภาครัฐ เอกชน และสังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งกรุงเทพมหานครมีหน้าที่บริการทางด้านการศึกษา ด้านสาธารณสุข ด้านสังคม สงเคราะห์ ด้านอาชีพและการมีงานทำ โดยดำเนินงานตามบทบาทภาระหน้าที่ของแต่ละองค์กร โดยเฉพาะในการจัดการศึกษา ที่เป็นการจัดการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งครอบคลุมทั้งด้านการศึกษาสายสามัญ และการศึกษาสายอาชีพ โดยมอบหมายให้สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร มีหน้าที่ในการดำเนินการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้กับเด็กในกรุงเทพมหานครทุกคนได้มีโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาอย่างเท่าเทียมและเสมอภาคกัน เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 มาตรา 10 ที่กล่าวว่า “การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาสำหรับบุคคล ซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือผู้มีความพิการ หรือทุพพลภาพ หรือบุคคลที่ไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแล หรือด้อยโอกาสต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ ตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการ

โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้บุคคลดังกล่าวได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลือ
 ทางการศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง” และนอกจากนี้การบริการ
 ช่วยเหลือต่าง ๆ ที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้การศึกษา เพื่อคนพิการในกรุงเทพมหานครประสบผลสำเร็จ
 จะต้องเป็นการดำเนินการที่สอดคล้องกับกฎหมายและปฎิญญาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้คนพิการและ
 เด็กที่มีความต้องการพิเศษ ได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานมีคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถ
 พึ่งพาตนเองและอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข ทั้งนี้แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ 20 ปี ระยะที่ 2
 (พ.ศ. 2561-2564) ได้กำหนดยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาพิเศษ ได้แก่ ด้านที่ 3 มหานคร
 สำหรับทุกคน มีสาระสำคัญ ดังนี้ “ชาวกรุงเทพฯ ทุกคน ทุกชนชั้น ทุกอาชีพ ทุกเพศ ทุกวัย และ
 ทุกสถานภาพอยู่ร่วมกันอย่างเสมอภาคและสมานฉันท์ เกื้อกูลซึ่งกันและกัน เคารพสิทธิซึ่งกันและกัน
 ได้รับโอกาสที่จะเรียนรู้ พัฒนาตนเอง และเข้าถึงบริการสาธารณะ ในขณะเดียวกันชาวกรุงเทพฯ แต่ละ
 กลุ่มแต่ละชุมชน สามารถดำรงรักษาไว้ซึ่งอัตลักษณ์ ประเพณี วัฒนธรรมของตนเอง เป็นมหานครที่โดดเด่น
 ในเชิงวัฒนธรรมที่หลากหลาย” ในมิติที่ 3.3 การศึกษาสำหรับทุกคน เป้าหมายที่ 3.3.1 การกระจายโอกาส
 ทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมและเสมอภาค โดยมีเป้าประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาพิเศษ
 ได้แก่ เป้าประสงค์ที่ 3.3.1.2 โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครทุกแห่งสามารถให้บริการการศึกษา
 สำหรับผู้เรียนในกลุ่มที่มีความต้องการพิเศษ โดยมีตัวชี้วัด ผลการดำเนินงานหลัก จำนวนโรงเรียนสังกัด
 กรุงเทพมหานครที่เปิดการจัดการศึกษาพิเศษ (เรียนร่วม) สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ มาตรการ
 ดำเนินการ มาตรการที่ 1 สํารวจข้อมูลของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เพื่อเตรียมความพร้อมในการ
 รองรับบริการให้การศึกษา และมีโครงการ/กิจกรรมขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1) โครงการ
 พัฒนาการเรียนร่วมในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร 2) โครงการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือ
 นักเรียน (เด็กพิเศษเรียนร่วม) 3) กิจกรรมคัดกรองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เรื่องการประเมิน
 ความพร้อมทางการเรียน 4) กิจกรรมสำรวจข้อมูลของเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ 5) กิจกรรม
 การเปิดสอนการจัดการศึกษาพิเศษ (เรียนร่วม) ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร⁵

สภาธิการจัดการศึกษาและการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนในสังกัด
 กรุงเทพมหานคร ได้ดำเนินการเปิดสอนและจัดการเรียนการสอน ทั้งการศึกษาภาคบังคับและการจัด
 การศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 437 โรง กระจายในพื้นที่ 50 สำนักงานเขต มีทั้งโรงเรียนที่เปิดสอน
 ระดับปฐมวัยและก่อนประถมศึกษา จำนวน 327 โรง ระดับประถมศึกษาเท่านั้น จำนวน 1 โรง ระดับ
 ประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 1 โรง ตั้งแต่ระดับปฐมวัยถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
 จำนวน 99 โรง ระดับปฐมวัยถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 3 โรง และระดับชั้นมัธยมศึกษา

⁵ สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล, แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ 20 ปี ระยะที่ 2
 (พ.ศ. 2561-2564) (กรุงเทพฯ: สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล, 2561), 117-119.

ตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 6 โรงเรียน มีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 14,088 คน มีนักเรียน จำนวน 281,029 คน แบ่งเป็นระดับปฐมวัย จำนวน 44,553 คน ระดับประถมศึกษา จำนวน 197,459 คน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 35,301 คน และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 3,716 คน ซึ่งนักเรียนทั้งหมดนี้มีนักเรียนที่เป็นเด็กปกติ และเด็กที่มีความต้องการพิเศษทั้งที่สามารถเรียนร่วมกับเด็กปกติได้ และมีห้องการศึกษาพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนเดียวกัน ซึ่งตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2560-2564) โดยคณะอนุกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาพิเศษสำหรับคนพิการ กรุงเทพมหานครนั้น กรุงเทพมหานครต้องดำเนินการจัดการศึกษาให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเหล่านี้ ให้สามารถเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมและเสมอภาค โดยกรุงเทพมหานครมอบหมายให้สำนักงานการศึกษาจัดการศึกษาให้กับนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครทั้งหมดทั้งที่เป็นเด็กปกติ และเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งมีทั้งรูปแบบเรียนรวม และการดำเนินกิจกรรมการเปิดการจัดการศึกษาพิเศษ (เรียนร่วม) สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ⁶ ซึ่งในขณะนี้โรงเรียนที่เปิดสอนการจัดการศึกษาพิเศษ (เรียนร่วม) จำนวน 139 โรงเรียน กระจายในพื้นที่ 48 สำนักงานเขต ยกเว้นสำนักงานเขตบางรัก และสำนักงานเขตสัมพันธวงศ์ ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2562 พบว่า แบ่งเป็นระดับปฐมวัยถึงก่อนประถมศึกษา จำนวน 96 โรงเรียน ระดับปฐมวัยถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 40 โรงเรียน ระดับประถมศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 1 โรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 1 โรงเรียน และระดับปฐมวัยถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1 โรงเรียน มีจำนวนนักเรียนการศึกษาพิเศษ (เรียนร่วม) ทั้งสิ้น จำนวน 4,422 คน⁷ โดยคิดเป็นร้อยละ 1.57 ทั้งนี้เด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานครมีทุกประเภทความพิการ ทุกระดับความพิการ และทุกระดับชั้นเรียน โดยไม่สามารถเลือกรับนักเรียนเข้าเรียนได้ แบ่งตามประเภทความพิการ ได้แก่ บกพร่องการเรียนรู้ จำนวน 1,646 คน คิดเป็นร้อยละ 37.22 บกพร่องทางสติปัญญา จำนวน 1,550 คน คิดเป็นร้อยละ 35.05 ออทิสติก จำนวน 575 คน คิดเป็นร้อยละ 13.00 บกพร่องทางอารมณ์/พฤติกรรม จำนวน 377 คน คิดเป็นร้อยละ 8.53 บกพร่องทางร่างกาย/สุขภาพ จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 2.22 พิการซ้ำซ้อน จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 1.81 บกพร่องทางการได้ยิน จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 1.13 บกพร่องทางการพูด/ภาษา จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 0.86 บกพร่องทางการมองเห็น จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 0.18 ซึ่งจำนวนนักเรียนในแต่ละประเภทของความพิการนั้นบางโรงเรียนมีเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

⁶สำนักงานการศึกษา, การเตรียมความพร้อมการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร (กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์, 2554), 65-79.

⁷สำนักงานการศึกษา, รายงานสถิติการศึกษา ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2562), 62-67.

เรียนรวมอยู่ในแต่ละระดับชั้นกับเด็กปกติ และห้องการศึกษาพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติ โดยมีจำนวนไม่เท่ากัน บางโรงเรียนมีทุกระดับชั้น บางโรงเรียนมีเพียงบางระดับชั้น และบางโรงเรียนไม่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษเลย แบ่งตามระดับชั้น ได้ดังนี้ ชั้นอนุบาล 1 จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 0.61 ชั้นอนุบาล 2 จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 1.36 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 207 คน คิดเป็นร้อยละ 68 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 481 คน คิดเป็นร้อยละ 10.88 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 525 คน คิดเป็นร้อยละ 11.87 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 587 คน คิดเป็นร้อยละ 13.27 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 574 คน คิดเป็นร้อยละ 12.98 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 515 คน คิดเป็นร้อยละ 11.65 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 182 คน คิดเป็นร้อยละ 4.12 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 3.91 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 2.62 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 0.38 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 0.09 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 0.25 ห้องการศึกษาพิเศษ จำนวน 943 คน คิดเป็นร้อยละ 21.33 ดังนั้นการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มีทั้งการบริหารในรูปแบบเรียนรวมเด็กที่มีความต้องการพิเศษระดับไม่รุนแรงเรียนรวมกับเด็กปกติ และรูปแบบเรียนร่วม ซึ่งมีห้องการศึกษาพิเศษให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเป็นการเรียนวิชาหลักกับครูการศึกษาพิเศษ และเรียนบางวิชาที่เป็นวิชาทักษะ เช่น วิชาดนตรี วิชาพลศึกษา วิชาศิลปะ เป็นต้น และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนร่วมกับเด็กปกติ

จากการดำเนินการจัดการศึกษาพิเศษโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครที่กล่าวมา พบว่ากรุงเทพมหานครมีหน้าที่บริการจัดการศึกษาให้กับเด็กทุกคนที่อยู่ในพื้นที่กรุงเทพมหานครได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมและเสมอภาค ดังนั้นการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เปิดรับนักเรียนทั้งหมดโดยไม่เลือกปฏิบัติว่าเป็นเด็กปกติหรือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ทำการจัดการเรียนการสอนห้องเรียนปกติที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนรวมอยู่ในห้องเรียนปกติได้ และเปิดสอนการจัดการศึกษาพิเศษ (เรียนร่วม) ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ห้องเรียนการศึกษาพิเศษเรียนร่วม แต่ไม่มีระเบียบปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครที่ชัดเจน ซึ่งต้องดำเนินการทั้งรูปแบบเรียนรวมและเรียนร่วม ทั้งนี้มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกประเภท ความพิการ และทุกระดับของความพิการหรือความต้องการจำเป็นพิเศษ ซึ่งจำนวนนักเรียนในแต่ละประเภทของความพิการนี้มีจำนวนไม่เท่ากัน บางโรงเรียนมีเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนรวมอยู่ในแต่ละระดับชั้นกับเด็กปกติ และบางโรงเรียนมีห้องการศึกษาพิเศษ เด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติ ซึ่งบางโรงเรียนมีทุกระดับชั้น บางโรงเรียนมีเพียงบางระดับชั้น และบางโรงเรียนไม่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษเลย แสดงว่ามีการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครหลายรูปแบบ หลายลักษณะ รวมทั้งขึ้นอยู่กับ การเข้ามารับบริการทางการศึกษาของเด็กที่มี

ความต้องการพิเศษในแต่ละปีอีกด้วย ดังนั้นจึงไม่มีระเบียบและแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนในการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยจึงสนใจตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในพื้นที่กรุงเทพมหานครทุกคน ทั้งการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในรูปแบบเรียนรวมและเรียนร่วม เพื่อให้ได้แนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครว่าจะมีแนวทางหรือทิศทางในการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษควรเป็นอย่างไร เพื่อรองรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกคนให้ได้มีโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมและเสมอภาคกัน

ปัญหาของการวิจัย

จากการรายงานข้อมูลสถานการณ์ด้านคนพิการในประเทศไทย ข้อมูลสิ้นสุด ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2562 พบว่าจำนวนประชากรในกรุงเทพมหานคร มีทั้งสิ้น 5,666,264 คน⁸ มีคนพิการที่จดทะเบียนคนพิการที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 90,982 คน คิดเป็นร้อยละ 4.51 ซึ่งคนพิการที่อยู่ในวัยเด็กและวัยศึกษา (แรกเกิด-21 ปี) มีอัตราส่วนของคนพิการทางสติปัญญามากที่สุด ร้อยละ 31.90 ของจำนวนคนพิการที่อยู่ในวัยเด็กและวัยศึกษา (แรกเกิด-21 ปี) ทั้งหมดของประเทศ⁹ และมีสถานการณ์ของคนพิการจำนวนเพิ่มมากขึ้นทุกปี ทั้งนี้กรุงเทพมหานครมีประชากรอาศัยอยู่อย่างหนาแน่นมากที่สุดของประเทศ เนื่องจากเป็นเมืองหลวงและเป็นศูนย์กลางการปกครอง การศึกษา การคมนาคมขนส่ง รวมไปถึงทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี แต่ประชากรในกรุงเทพมหานครต้องประสบปัญหาสังคมในด้านต่าง ๆ มากมาย มีการแข่งขันกันสูงในหลายด้าน และมีความแตกต่างของผู้คนในเรื่องฐานะทางเศรษฐกิจ สังคม และการศึกษา ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำ และเกิดความขัดแย้ง มีปัญหาในการเข้าถึงสิทธิและการได้รับบริการจากภาครัฐในหลาย ๆ ด้าน รวมถึงปัญหาการเข้าถึงสิทธิทางการศึกษาของคนพิการในกรุงเทพมหานคร กรุงเทพมหานครจึงได้จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2560-2564) โดยมีหน่วยงานที่ร่วมมือกันจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ได้แก่ สำนักการศึกษา

⁸ “ประกาศสำนักทะเบียนกลาง เรื่อง จำนวนราษฎรทั่วราชอาณาจักร ตามหลักฐานทะเบียนราษฎร ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2562,” **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 137, ตอนพิเศษ 24 ง (30 มกราคม 2563): 17.

⁹ กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ, **รายงานข้อมูลสถานการณ์ด้านคนพิการในประเทศไทย ข้อมูลสิ้นสุด ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2562**, เข้าถึงเมื่อ 14 มีนาคม 2563, เข้าถึงได้จาก <http://dep.go.th/uploads/Docutents/8565960f-cb64-416a-827f-643a8a34ee15> รายละเอียดข้อมูลคนพิการ%20ธ.ค.62.pdf

กรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา เขต 1 และ เขต 2 สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย สถาบันวิจัยและพัฒนาการศึกษาพิเศษมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง สำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ สถาบันสิรินธรเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ แห่งชาติ เพื่อกำหนดแผนพัฒนาให้เป็นทิศทางในการร่วมกันดำเนินงานพัฒนาการจัดการศึกษา สำหรับคนพิการของหน่วยงานเครือข่ายการบริการและการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ทุกหน่วยงานในพื้นที่กรุงเทพมหานครร่วมกัน¹⁰

สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร มีหน้าที่เกี่ยวกับงานด้านการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดนโยบาย เป้าหมาย การจัดทำและพัฒนาแผนการศึกษาของกรุงเทพมหานครจัดการศึกษา ในระบบอย่างมีคุณภาพ ส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา ส่งเสริมการนำ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการบริหารการจัดการเรียนรู้ เป็นศูนย์กลางเครือข่าย สารสนเทศด้านการศึกษา ส่งเสริมให้โรงเรียนมีระบบการประกันคุณภาพภายใน เพื่อนำไปสู่ การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาอย่างต่อเนื่อง แบ่งส่วนราชการภายในเป็น 8 ส่วนราชการ ประกอบด้วย สำนักงานเลขานุการ สำนักงานการเจ้าหน้าที่ กองคลัง หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงาน ยุทธศาสตร์การศึกษา กองเทคโนโลยีการศึกษา สถาบันพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา กรุงเทพมหานคร และกองเสริมสร้างสมรรถนะนักเรียน ทั้งนี้กรุงเทพมหานครได้เห็นสำคัญเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยมอบหมายให้หน่วยศึกษานิเทศก์ ดูแล รับผิดชอบในการดำเนินงานการจัดการศึกษาทั้งการจัดการศึกษาให้กับเด็กปกติ และเด็กที่มีความ ต้องการพิเศษทั้งที่สามารถเรียนร่วมกับเด็กปกติได้ และเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่ไม่สามารถ เรียนในห้องปกติได้ เปิดสอนการจัดการศึกษาพิเศษ (เรียนร่วม) ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ให้กับ เด็กที่มีความต้องการพิเศษเป็นห้องเรียนการศึกษาพิเศษ โดยมีการดำเนินงานและติดตามผล การดำเนินงานมาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจำนวนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ จากรายงานสถิติพบว่า มีจำนวน เพิ่มขึ้นทุกปี

ทั้งนี้จากการจัดการศึกษาพิเศษ (เรียนร่วม) ของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครดังกล่าวมาแล้วข้างต้นเป็นการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษที่โรงเรียนเห็นว่าเหมาะสมตามบริบทของ

¹⁰ คณะอนุกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการกรุงเทพมหานคร, **แผนพัฒนาการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2560-2564)** (กรุงเทพฯ: คณะอนุกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการกรุงเทพมหานคร, 2559), 5-11.

โรงเรียนที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ประกอบกับข้อมูลจากแผนปฏิบัติการ ประจำปี พ.ศ. 2562 สำนักการศึกษา พบว่าการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมการจัดการศึกษา (SWOT Analysis) จากการวิเคราะห์ จุดแข็ง และจุดอ่อน โดยพบจุดอ่อนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาพิเศษ พบว่าด้านบุคลากร ขาดแคลน ครูการศึกษาพิเศษ บุคลากรที่มีไม่ตรงตามวิชาเอก กระบวนการคัดเลือกบุคลากรเข้าสู่ตำแหน่งล่าช้า บางโรงเรียนมีครูการศึกษาพิเศษ บางโรงเรียนไม่มีครูการศึกษาพิเศษ ด้านเศรษฐกิจ ฐานะครอบครัวของผู้ปกครองมีความยากจน ทำงานรับจ้างไม่มีเวลาดูแลนักเรียน¹¹ สภาพการเปิดสอนการจัดการศึกษาพิเศษ (เรียนร่วม) ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ปัจจุบันมีการเปิดสอน จำนวน 139 โรงเรียน ครอบคลุมพื้นที่ 48 สำนักงานเขตของกรุงเทพมหานคร¹² เนื่องจากหลักเกณฑ์และข้อจำกัดของ สถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานครในการขอเปิดสอนการจัดการศึกษาพิเศษ (เรียนร่วม) ในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามมติคณะกรรมการพิจารณาความพร้อมการจัดการศึกษาพิเศษในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร ครั้งที่ 1/2560 เมื่อวันที่ 19 มกราคม 2560 พบว่า (1) เด็กที่มีความต้องการพิเศษ ต้องผ่านการคัดกรองจากครูการศึกษาพิเศษ หรือครูที่ได้รับการอบรมการคัดกรองความบกพร่องของเด็กที่มีความ ต้องการพิเศษ หรือนักจิตวิทยา หรือแพทย์ ซึ่งพบว่าสาขาครูการศึกษาพิเศษ ครูแนะแนวขาดแคลน หรือครูแนะแนวไม่ได้ผ่านการอบรมการคัดกรองความบกพร่องของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ศูนย์บริการสาธารณสุขบางสำนักงานเขตไม่มีนักจิตวิทยา หรือแพทย์ ทำให้เด็กไม่ได้รับการคัดกรองเด็กที่มีความ ต้องการพิเศษ (2) ด้านความพร้อมของบุคลากร เช่น ครูการศึกษาพิเศษ หรือครูที่มีจิตอาสาที่จะทำ การสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งเป็นจุดอ่อนในสาขาวิชาที่ขาดแคลน (3) ความพร้อมด้านอาคาร สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในการขอเปิดสอนการจัดการศึกษาพิเศษ (เรียนร่วม) ยังไม่สามารถ รองรับนักเรียนที่จัดการศึกษาพิเศษ เช่น ทางลาด ลิฟท์ เป็นต้น (4) ต้องมีมติเห็นชอบจากคณะกรรมการ สถานศึกษาชั้นพื้นฐานในการขอเปิดสอนการจัดการศึกษาพิเศษ (เรียนร่วม) และ (5) ผู้ปกครอง นำเด็กที่มีความต้องการพิเศษประเภทที่ไม่สามารถเรียนร่วมกับเด็กปกติให้โรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการ พิจารณาการรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ประธานคณะกรรมการ สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน หรือผู้แทนประธานคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองหรือผู้แทน ครูการศึกษาพิเศษ หรือผู้ที่มีหน้าที่สอนเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ และบุคลากรทางการแพทย์ เพื่อพิจารณารับเด็กที่มีความ ต้องการพิเศษ หรือส่งต่อไปยังหน่วยงานเฉพาะทาง เช่น ศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง สำนักบริหารงาน

¹¹ สำนักการศึกษา, แผนปฏิบัติการ ประจำปี พ.ศ. 2562 สำนักการศึกษา (กรุงเทพฯ: บริษัท วันไฟน์เดย์ จำกัด, 2562), 8-14.

¹² สำนักการศึกษา, รายงานสถิติการศึกษา ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2562), 67.

การศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือสถาบันราชานุกูล เป็นต้น¹³ ซึ่งพบว่าผู้ปกครองเลือกโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครที่สะดวกในการเดินทาง ประกอบกับฐานะของครอบครัวมีความยากจน ทำงานรับจ้างไม่มีเวลาดูแลนักเรียน จึงไม่ส่งเด็กในความปกครองไปยังหน่วยงานเฉพาะทางหรือโรงเรียนการจัดการศึกษาพิเศษ (เรียนร่วม) ในสังกัดกรุงเทพมหานครถึงแม้ว่าจะอยู่ใกล้เคียงก็ตาม ทั้งนี้สอดคล้องกับจุดอ่อนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาพิเศษของกรุงเทพมหานคร ซึ่งจะส่งผลต่อการจัดการศึกษาให้กับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษที่การจัดการศึกษาแบบปกติไม่สามารถตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคล เด็กไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ ทั้งนี้ยังมีนักเรียนที่ได้รับการคัดกรองเบื้องต้นที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ และมีความต้องการในการจัดการศึกษาพิเศษแต่ไม่มีใบรับรองทางการแพทย์เป็นจำนวนมาก เนื่องจากหลายสาเหตุด้วยกัน หนึ่งในสาเหตุสำคัญ คือ การเข้าใจที่ยังไม่ถูกต้องเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ จึงทำให้ผู้ปกครองไม่ยอมรับความจริง และไม่ให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียน¹⁴ ทำให้ไม่นำนักเรียนในความปกครองไปพบแพทย์ ให้ได้รับการดูแลอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังพบว่าการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มีการบริหารงานเป็นหลายลักษณะ ขึ้นอยู่กับประเภทและระดับความพิการ หรือความต้องการพิเศษของนักเรียนแต่ละระดับชั้น จำนวนของเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ซึ่งมีทั้งการจัดการศึกษาพิเศษแบบเรียนร่วม และแบบเรียนรวม

จากสภาพปัญหาที่ปรากฏขึ้น ผู้วิจัยจึงเกิดคำถามถึงแนวทางการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร และมีความประสงค์ว่าควรจะมีการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครไปในทิศทางใด ให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้รับโอกาสในการศึกษาอย่างเท่าเทียมและเสมอภาคกันอย่างมีคุณภาพ ส่งผลให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถพึ่งพาตนเองและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งจักได้นำไปใช้เป็นแนวทางข้อเสนอเชิงนโยบายต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อทราบการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

¹³ สำนักการศึกษา, “หนังสือที่ กท 0808/12216 เรื่อง สำรวจโรงเรียนในสังกัด กรุงเทพมหานครที่มีความประสงค์ขอเปิดการจัดการศึกษาพิเศษ (เรียนร่วม) ในปีการศึกษา 2562 เป็นการเพิ่มเติม,” 28 ธันวาคม 2561.

¹⁴ ผดุง อารยะวิญญู, “แนวทางการพัฒนาการศึกษาพิเศษไทย,” วารสารวิจัยและพัฒนาการศึกษาพิเศษ 1, 1 (มกราคม-ธันวาคม 2555): 17-21.

ข้อคำถามของการวิจัย

การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครควรเป็นอย่างไร

สมมติฐานการวิจัย

การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครเป็นกระบวนการบริหาร ซึ่งในแต่ละขั้นตอนมีการดำเนินการที่เป็นพหุวิธีการ

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร” ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัยจากแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาพิเศษ แนวคิดตัวอย่างโรงเรียนการจัดการศึกษาพิเศษ เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในเรื่องดังต่อไปนี้

1. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาพิเศษ ได้แก่ ความหมายของการศึกษาพิเศษ¹⁵ ปรัชญาและแนวคิดทางการศึกษาพิเศษ¹⁶ ประเภทและหลักเกณฑ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ¹⁷ รูปแบบการจัดการศึกษาพิเศษ¹⁸ แนวทางการจัดการศึกษาพิเศษในโรงเรียนได้แก่ 1) กลยุทธ์ในการพัฒนาการเรียนรู้ของบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ FLASH Model¹⁹

¹⁵ กรองทอง จุลรัชนีกร, การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษระดับปฐมวัย, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2556), 45.

¹⁶ UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization), **Special needs education**, Accessed December 15, 2019, Available from <http://uis.unesco.org/en/glossary-term/special-needs-education>

¹⁷ กระทรวงศึกษาธิการ, “ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กำหนดประเภทและหลักเกณฑ์ของคณาธิการทางการศึกษา พ.ศ. 2552,” 6 พฤษภาคม 2552.

¹⁸ อนุชา ภูมิสิทธิพร, ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ (Introduction to Special Education), เข้าถึงเมื่อ 1 ธันวาคม 2562, เข้าถึงได้จาก <http://elearning.psru.ac.th/course/44/บทที่%203.pdf>

¹⁹ ศรียา นิยมธรรม, FLASH MODEL กลยุทธ์ในการพัฒนาการเรียนรู้ ของบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ (Strategies for Learning Development of Persons with Special Needs) (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ ไอ.คิว.บุ๊กเซ็นเตอร์, 2555), 15-16.

2) การตอบสนองต่อการช่วยเหลือ (Response to Intervention)²⁰ 3) แนวคิดการช่วยเหลือในการจัดการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (Early Intervention: EI)²¹ แนวทางการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษ ได้แก่ 1) การบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT) ในสถานศึกษา²² 2) รูปแบบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม SPISIR²³ 3) แนวคิดการบรารจัดการการศึกษาพิเศษ²⁴ การจัดการศึกษาพิเศษของประเทศไทย²⁵ การจัดการศึกษาพิเศษในต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น²⁶ ประเทศนิวซีแลนด์²⁷ ประเทศสหรัฐอเมริกา²⁸ และสภาพการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษของกรุงเทพมหานคร²⁹

²⁰ ชนิศา ตันติเฉลิม, “การตอบสนองต่อการช่วยเหลือ : หลักการ องค์ประกอบสำคัญ และข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติสำหรับส่งเสริมการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมในประเทศไทย,” *วารสารวิจัยวิทยาการวิจัย* 30, 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2560): 189.

²¹ Brian Doore et al., *Response to Intervention in Maine Status report of Implementation* (USA: Orono, 2012), 7-8.

²² พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์, “การบริหารจัดการเรียนร่วมโครงสร้างซีท (SEAT) ในสถานศึกษา,” *วารสารนักบริหาร* 32, 2 (เมษายน-มิถุนายน 2555): 216-222.

²³ สมพร หวานเสร็จ, “การส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนร่วมโดยใช้รูปแบบ SPISIR,” *วารสาร Sikkhana* 6, 7 (2562): 151-162.

²⁴ ผดุง อารยะวิญญู, “แนวทางการพัฒนาการศึกษาพิเศษไทย,” *วารสารวิจัยและพัฒนาการศึกษาพิเศษ* 1, 1 (มกราคม-ธันวาคม 2555): 17-21.

²⁵ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, *การติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาเรียนรวมสำหรับเด็กพิการและเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ* (กรุงเทพฯ: บริษัท 21 เซ็นจูรี่ จำกัด, 2562), 9-14.

²⁶ ยุวดี วิริยางกูร, “ชีวิตของคนพิการในประเทศญี่ปุ่น,” *วารสารอักษรศาสตร์* 47, 1 (2561): 285-343.

²⁷ David Mitchell, “Inclusive education strategies in New Zealand: A leader in inclusive education.,” *Eesti Hariduste-aduste Ajakiri*, 4(2), (2016): 19-29.

²⁸ Otelia Royster, Gary L. Reglin and, Nonofa Losike-Sedimo, “Inclusion professional development model and regular middle school educators,” *Journal of At-Risk Issues* 18, 1 (2014): 1-10.

²⁹ สำนักการศึกษา, *การเตรียมความพร้อมการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร* (กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์, 2554), 65-79.

2. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียน ประกอบด้วย การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียน³⁰ แนวคิดตัวอย่างโรงเรียนการจัดการศึกษาพิเศษ³¹ รูปแบบการบริหารจัดการเรียนรวมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT Framework) ของโรงเรียนบ้านสวนอุดมวิทยา จังหวัดชลบุรี³²

3. เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR ประกอบด้วย ความหมายของเทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR ความเป็นมาของเทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR ความเข้าใจพื้นฐานที่สำคัญเกี่ยวกับเทคนิคการวิจัยอนาคต เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR³³

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 1) งานวิจัยในประเทศ ได้แก่ รัฐณิรณช นามแก้ว ศึกษากลยุทธ์การบริหารการเรียนร่วม ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 กรุงเทพมหานคร³⁴ สุมาลี รามฤทธิ์ ศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรวมที่มีประสิทธิภาพ สำหรับสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4³⁵ เอกชัย อ้ายม่าน ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการเรียนร่วมสำหรับ

³⁰ ศานติกรศรี วงศ์เขียว และอนุชา กอนพวง, “รูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมมาตรฐานการเรียนร่วมของโรงเรียนรวม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน,” วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรัตนนคร 9, 2 (เมษายน-มิถุนายน 2560): 230-244.

³¹ สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, ข้อมูลโรงเรียนต้นแบบการเรียนรวม 1,228 โรงเรียน, เข้าถึงเมื่อ 5 เมษายน 2563, เข้าถึงได้จาก <http://special.obec.go.th/doc/ข้อมูลโรงเรียนต้นแบบเรียนกรเรียนรวม1,228โรงเรียน.xlsx>

³² พลธาวิน วัชรธรรมารงค์, “การบริหารจัดการเรียนรวมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT Framework) ของโรงเรียนบ้านสวนอุดมวิทยา จังหวัดชลบุรี ด้วยรูปแบบ BANSUAN@CHON1 Model,” วารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม 6, 1 (มกราคม-มีนาคม 2565): 45-52.

³³ จุมพล พูลภัทรชีวิน, “Twilight Program เรื่อง การวิจัยเชิงอนาคต (Futures Research),” (เอกสารประกอบงานมหกรรมงานวิจัยแห่งชาติ 2559 ณ โรงแรมเซ็นทาราแกรนด์ และบางกอกคอนเวนชันเซ็นเตอร์ เซ็นทรัลเวิลด์ กรุงเทพฯ, 20 สิงหาคม 2559), 1-3.

³⁴ รัฐณิรณช นามแก้ว, “กลยุทธ์การบริหารการเรียนร่วม ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 กรุงเทพมหานคร,” วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา (OJED) 3, 3 (กรกฎาคม-กันยายน 2557): 552-561.

³⁵ สุมาลี รามฤทธิ์, “รูปแบบการจัดการเรียนรวมที่มีประสิทธิภาพ สำหรับสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4,” วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 10, 1 (สิงหาคม 2558 - มกราคม 2559): 181-193.

เด็กที่มีความต้องการพิเศษทางการศึกษาโรงเรียนแม่จันวิทยาคม³⁶ เรื่องสิทธิ นามกอง การประเมินความต้องการจำเป็นในการใช้ทรัพยากรทางการบริหารเพื่อการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25³⁷ ภัครมัย เตียสะ ศึกษาการบริหารจัดการเรียนร่วมโรงเรียนขยายโอกาส เครือข่ายเคเปอร์พัฒนา³⁸ จุฑารัตน์ ใจแก้ว ศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนแกนนำการเรียนร่วมกลุ่มกรุงธนใต้ สังกัดกรุงเทพมหานคร³⁹ สมจิต ไชยเชษฐ ได้ศึกษาการบริหารงานโรงเรียนต้นแบบการเรียนรวมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 ตามวงจรคุณภาพ (PDCA)⁴⁰ ปกรณ์กิตต์ ม่วงประสิทธิ์ ศึกษากระบวนการบริหารโรงเรียนที่จัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนรวม สังกัดสำนักบริหารการศึกษาพิเศษ โดยใช้โครงสร้างซีท⁴¹ กนก ยนต์ชัย ศึกษาการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตร

³⁶ เอกชัย อ้ายม่าน, “แนวทางการบริหารการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษทางการศึกษา โรงเรียนแม่จันวิทยาคม,” **วารสารครุศาสตร์วิชาการ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย** 1, 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2559): 40-54.

³⁷ เรื่องสิทธิ นามกอง, “การประเมินความต้องการจำเป็นในการใช้ทรัพยากรทางการบริหารเพื่อการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25,” **วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น** 11, 4 (ตุลาคม-ธันวาคม 2560), 142-153.

³⁸ ภัครมัย เตียสะ, “การบริหารจัดการเรียนร่วมโรงเรียนขยายโอกาส เครือข่ายเคเปอร์พัฒนา” (เอกสารประกอบการประชุมวิชาการเสนอผลการวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา กรุงเทพมหานคร, 16 มีนาคม 2560), 1780-1789.

³⁹ จุฑารัตน์ ใจแก้ว, “การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนแกนนำการเรียนร่วมกลุ่มกรุงธนใต้ สังกัดกรุงเทพมหานคร,” **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร** 15, 1 (มกราคม-มิถุนายน 2560): 65-77.

⁴⁰ สมจิต ไชยเชษฐ, “การบริหารงานโรงเรียนต้นแบบการเรียนรวมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูนเขต 2 ตามวงจรคุณภาพ (PDCA),” **พินนเศรษฐสาร** 14, 1 (มกราคม-มิถุนายน 2561): 177-192.

⁴¹ ปกรณ์กิตต์ ม่วงประสิทธิ์, “กระบวนการบริหารโรงเรียนที่จัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนรวม สังกัดสำนักบริหารการศึกษาพิเศษ โดยใช้โครงสร้างซีท,” **วารสารบัณฑิตวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่** 9, 1 (มกราคม-มิถุนายน 2561): 93-113.

ทวีศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24⁴² สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้ดำเนินการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาเรียนรวมสำหรับเด็กพิการและเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ⁴³ อรุษา สว่างโลก ศึกษาการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมตามเกณฑ์มาตรฐานการจัดการศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมสังกัดกรุงเทพมหานคร⁴⁴ จิตรพร แก้วพรม ได้ศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารจัดการเรียนร่วมโรงเรียนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร⁴⁵ 2) งานวิจัยต่างประเทศ แชลดรอก (Sheldrake) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการรับรู้ของผู้บริหารและครูการศึกษาพิเศษเกี่ยวกับการลาออกและการรักษาครูการศึกษาพิเศษ⁴⁶ วิลเลียมส์ (Williams) ได้ศึกษาความยุติธรรมทางสังคมตามการรับรู้ของอาจารย์ใหญ่ในการเตรียมความพร้อมของตนเองกับการบริหารการศึกษาพิเศษ⁴⁷ ชไนเดอร์ (Schneider) ได้ศึกษาเรื่องศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้ของผู้นำทางการศึกษา⁴⁸ มวิмба (Mwamba) ได้ศึกษาการจัดการและการจัดการศึกษาพิเศษในโรงเรียนชุมชน: กรณีของโรงเรียนชุมชนโดนนทา มาลัยคา

⁴² กนก ยนต์ชัย, “การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรทวีศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24,” **วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น** 14, 1 (มกราคม-มิถุนายน 2561): 75-85.

⁴³ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, **การติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาเรียนรวมสำหรับเด็กพิการและเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ** (นนทบุรี: บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด, 2562), ค-ด.

⁴⁴ อรุษา สว่างโลก, “การบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมตามเกณฑ์มาตรฐานการจัดการศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมสังกัดกรุงเทพมหานคร,” **วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา** 9, 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2562): 162-171.

⁴⁵ จิตรพร แก้วพรม, “แนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารจัดการเรียนร่วมโรงเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร,” **วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย** 8, 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2564): 210-222.

⁴⁶ Danielle Angelina Sheldrake, “A Comparative Study of Administrator and Special Education Teacher Perceptions of Special Education Teacher Attrition and Retention,” **Dissertations and Theses** (January 2013): 109-112.

⁴⁷ Kimberly A. Williams, “Social Justice: Principals’ Perceptions of Their Own Preparedness with Special Education Administration,” **ProQuest LLC** (2015).

⁴⁸ Kendra Schneider, “An Investigation of Education Leaders’ Perceptions of Their Knowledge of Special Education Law,” **Student Work** (January 2016): 75-77.

และเซโลม โรงเรียนในแซมเบีย⁴⁹ ทอมป์สัน (Thompson) ความสามารถด้านความเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพของผู้บริหารการศึกษาพิเศษในโรงเรียนในรัฐเวอร์จิเนียความเป็นผู้นำด้านการศึกษาพิเศษภายในโรงเรียน⁵⁰ บิบี คาเล็ด และ อูสเซน (Bibi, Khalid, and Hussain) ได้ศึกษาการรับรู้การสนับสนุนองค์กรและความมุ่งมั่นขององค์กรในหมู่ครูการศึกษาพิเศษในปากีสถาน⁵¹ มิลเลอร์ (Miller) ได้ศึกษาภาพสะท้อนการบริหารการศึกษาพิเศษ: กรณีศึกษา⁵² อาซิฟ (Asip) ได้ศึกษากรณีในประเด็น : การบริหารการศึกษาพิเศษ: ขอบเขตของความท้าทายและการเปลี่ยนแปลงสำหรับอนาคต⁵³ ฟาน และคณะ (Fan, et al.) ได้ศึกษาการใช้มาตรฐานการเตรียมความพร้อมขั้นสูงของ CEC สำหรับการบริหารการศึกษาพิเศษเพื่อตรวจสอบความสามารถสำหรับผู้อำนวยความสะดวกการศึกษาพิเศษ⁵⁴ เลมอนส์ และคณะ

⁴⁹ Mwenya N. Mwamba, “Provision and Management of Special Education in Community Schools: A Case of Donata, Malaikha and Shalom Community Schools in Zambia,” *International Journal of Special Education* 31, 1 (2016): 97-103.

⁵⁰ Patrice A. Thompson, “Effective Leadership Competencies of School-Based Special Education Administrators,” *Journal of Special Education Leadership* 30, 1 (March 2017): 31-47.

⁵¹ Akhtar Bibi, Muhammad Adnan Khalid and Amina Hussain, “Perceived Organizational Support and Organizational Commitment among Special Education Teachers in Pakistan,” *International Journal of Educational Management* 33, 5 (2019): 848-859.

⁵² Kevin J. Miller, “Reflections on Special Education Administration: A Case Study,” *Journal of Special Education Leadership* 31, 2 (September 2018): 85-98.

⁵³ Michael P. Asip, “CASE IN POINT: Special Education Administration: Scope of Challenges and Changes for the Future,” *Journal of Special Education Leadership* 32, 2 (September 2019): 129-132.

⁵⁴ Chung-Hau Fan et al., “Using the CEC Advanced Preparation Standards for Special Education Administration to Examine Competencies for Special Education Directors,” *Journal of Special Education Leadership* 32, 1 (March 2019): 39-56.

(Lemons, et al.) ได้ศึกษาการบูรณาการการแทรกแซงอย่างเข้มข้นเข้ากับบริการการศึกษาพิเศษ⁵⁵ โรบิยันซาร์ มุดจิติโตะ และเมอเทดโล (Robiyansah, Mudjito, and Murtadlo) ได้ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการจัดการศึกษาแบบบูรณาการ: แนวทางการปฏิบัติสำหรับการเรียนรู้ในโรงเรียนแบบรวม⁵⁶ ลูแจน (Lujan) ศึกษาความสำคัญของการสนับสนุนการบริหารสำหรับครูการศึกษาพิเศษ⁵⁷ เพรสทีน่า และซูกิโตะ (Prestiana and Sugito) ได้ศึกษาการจัดการการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของนักการศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษาระบบรวม⁵⁸ อูดี (Udie) ได้ศึกษาการสนับสนุนบทบาทในการบริหารการศึกษา ที่มีความต้องการพิเศษในไนจีเรีย⁵⁹ อุซัง (Usang) ได้ศึกษาการดำเนินงานของคณะกรรมการดำเนินงาน และติดตามการบริหารการศึกษาที่มีความต้องการพิเศษในรัฐครอสริเวอร์⁶⁰

การวิจัยการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้กำหนด กรอบแนวคิดของการวิจัย ดังแผนภาพที่ 1

⁵⁵Christopher J. Lemons et al., “Integrating Intensive Intervention into Special Education Services: Guidance for Special Education Administrators,” **Journal of Special Education Leadership** 32, 1 (March 2019): 29-38.

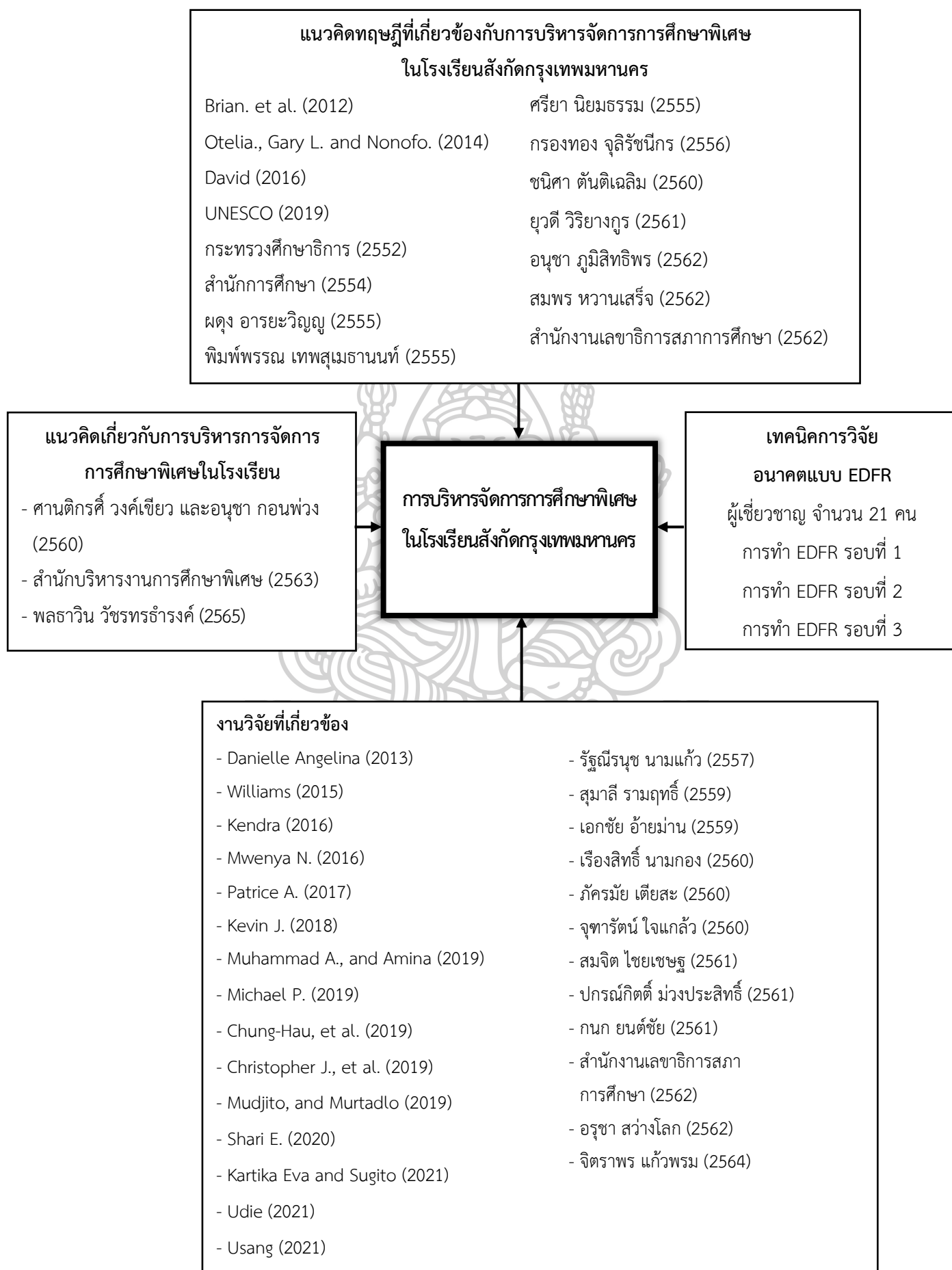
⁵⁶Iva Evry Robiyansah, Mudjito, and Murtadlo, “Perceived Organizational Support and Organizational Commitment among Special Education Teachers in Pakistan,” **International Journal of Educational Management** 33, 5 (2019): 848-859.

⁵⁷Shari E. Lujan, “The importance of administrative support for special education teachers,” **University of the Pacific Theses and Dissertations** (January 2020): 145.

⁵⁸Kartika Eva Prestiana and Sugito, “Managing Human Resource Development of Educators in Inclusion-Based Elementary School,” **Journal of Education and Learning (EduLearn)** 15, 1 (February 2021): 1-10.

⁵⁹Lazarus Udie, “The Role Advocacy in Special Needs Education Administration in Nigeria,” **SSRN Electronic Journal** (January, 2021): 1556-5068.

⁶⁰Flora Usang, “Implementation and Monitoring Committees of Special Needs Education Administration in Cross River State,” **SSRN Electronic Journal** (January, 2021): 1556-5068.

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ที่มา : Brian Doore et al., **Response to Intervention in Maine Status report of Implementation** (USA: Orono, 2012), 7-8.

: Otelia Royster, Gary L. Reglin and Nonofa Losike-Sedimo, “Inclusion professional development model and regular middle school educators,” **Journal of At-Risk Issues** 18, 1 (2014): 1-10.

: David Mitchell, “Inclusive education strategies in New Zealand: A leader in inclusive education.,” **Eesti Hariduste-aduste Ajakiri**, 4(2), (2016): 19-29.

: UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization), **Special needs education**, Accessed December 15, 2019, Available from <http://uis.unesco.org/en/glossary-term/special-needs-education>

: กระทรวงศึกษาธิการ, “ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กำหนดประเภทและหลักเกณฑ์ของคณพิการทางการศึกษา พ.ศ. 2552,” 6 พฤษภาคม 2552.

: สำนักการศึกษา, **การเตรียมความพร้อมการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร** (กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์, 2554), 65-79.

: ผดุง อารยะวิญญู, “แนวทางการพัฒนาการศึกษาพิเศษไทย,” **วารสารวิจัยและพัฒนาการศึกษาพิเศษ** 1, 1 (มกราคม-ธันวาคม 2555): 17-21.

: พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์, “การบริหารจัดการเรียนร่วมโครงสร้างซีท (SEAT) ในสถานศึกษา,” **วารสารนักบริหาร** 32, 2 (เมษายน-มิถุนายน 2555): 216-222.

: ศรียา นิยมธรรม, **FLASH MODEL กลยุทธ์ในการพัฒนาการเรียนรู้ ของบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ (Strategies for Learning Development of Persons with Special Needs)** (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ ไอ.คิว.บุ๊กเซ็นเตอร์, 2555), 15-16.

: กรองทอง จุลรัชนีกร, **การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษระดับปฐมวัย, พิมพ์ครั้งที่ 2** (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2556), 45.

: ชนิศา ตันติเฉลิม, “การตอบสนองต่อการช่วยเหลือ : หลักการ องค์ประกอบสำคัญ และ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติสำหรับส่งเสริมการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมในประเทศไทย,” **วารสารวิธีวิทยาการวิจัย** 30, 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2560): 189.

: ยุวดี วิริยางกูร, “ชีวิตของคนพิการในประเทศญี่ปุ่น,” **วารสารอักษรศาสตร์** 47, 1 (2561): 285-343.

: อนุชา ภูมิสิทธิพร, **ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ (Introduction to Special Education)**, เข้าถึงเมื่อ 1 ธันวาคม 2562, เข้าถึงได้จาก <http://elearning.psu.ac.th/course/44/บทที่%203.pdf>

- : สมพร หวานเสรีจ, “การส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนรวมโดยใช้รูปแบบ SPISIR,” **วารสาร Sikkhana** 6, 7 (2562): 151-162.
- : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, **การติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาเรียนรวมสำหรับเด็กพิการและเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ** (กรุงเทพฯ: บริษัท 21 เซ็นจูรี่ จำกัด, 2562), 9-14.
- : ศานติกรดี วงค์เขียว และอนุชา กอนพ่วง, “รูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมมาตรฐานการเรียนรวมของโรงเรียนรวม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน,” **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรัตนนคร** 9, 2 (เมษายน-มิถุนายน 2560): 230-244.
- : สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, **ข้อมูลโรงเรียนต้นแบบการเรียนรวม 1,228 โรงเรียน**, เข้าถึงเมื่อ 5 เมษายน 2563, เข้าถึงได้จาก <http://special.obec.go.th/doc/ข้อมูลโรงเรียนต้นแบบเรียนกรเรียนรวม1,228โรง.xlsx>
- : พลธาวิน วัชรธำรงค์, “การบริหารจัดการเรียนรวมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT Framework) ของโรงเรียนบ้านสวนอุดมวิทยา จังหวัดชลบุรี ด้วยรูปแบบ BANSUAN@CHON1 Model,” **วารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม** 6, 1 (มกราคม-มีนาคม 2565): 45-52.
- : Danielle Angelina Sheldrake, “A Comparative Study of Administrator and Special Education Teacher Perceptions of Special Education Teacher Attrition and Retention,” **Dissertations and Theses** (January 2013): 109-112.
- : Kimberly A. Williams, “Social Justice: Principals’ Perceptions of Their Own Preparedness with Special Education Administration,” **ProQuest LLC** (2015).
- : Kendra Schneider, “An Investigation of Education Leaders’ Perceptions of Their Knowledge of Special Education Law,” **Student Work** (January 2016): 75-77.
- : Mwenya N. Mwamba, “Provision and Management of Special Education in Community Schools: A Case of Donata, Malaikha and Shalom Community Schools in Zambia,” **International Journal of Special Education** 31, 1 (2016): 97-103.
- : Patrice A. Thompson, “Effective Leadership Competencies of School-Based Special Education Administrators,” **Journal of Special Education Leadership** 30, 1 (March 2017): 31-47.
- : Akhtar Bibi, Muhammad Adnan Khalid and Amina Hussain, “Perceived Organizational Support and Organizational Commitment among Special Education

Teachers in Pakistan,” **International Journal of Educational Management** 33, 5 (2019): 848-859.

: Kevin J. Miller, “Reflections ON Special Education Administration:

A Case Study,” **Journal of Special Education Leadership** 31, 2 (September 2018): 85-98.

: Michael P. Asip, “CASE IN POINT: Special Education Administration: Scope of Challenges and Changes for the Future,” **Journal of Special Education Leadership** 32, 2 (September 2019): 129-132.

: Chung-Hau Fan et al., “Using the CEC Advanced Preparation Standards for Special Education Administration to Examine Competencies for Special Education Directors,” **Journal of Special Education Leadership** 32, 1 (March 2019): 39-56.

: Christopher J. Lemons et al., “Integrating Intensive Intervention into Special Education Services: Guidance for Special Education Administrators,” **Journal of Special Education Leadership** 32, 1 (March 2019): 29-38.

: Iva Evry Robiyansah, Mudjito, and Murtadlo, “Perceived Organizational Support and Organizational Commitment among Special Education Teachers in Pakistan,” **International Journal of Educational Management** 33, 5 (2019): 848-859.

: Shari E. Lujan, “*The importance of administrative support for special education teachers*,” **University of the Pacific Theses and Dissertations** (January 2020): 145.

: Kartika Eva Prestiana and Sugito, “Managing Human Resource Development of Educators in Inclusion-Based Elementary School,” **Journal of Education and Learning (EduLearn)** 15, 1 (February 2021): 1-10.

: Lazarus Udie, “The Role Advocacy in Special Needs Education Administration in Nigeria,” **SSRN Electronic Journal** (January, 2021): 1556-5068.

: Flora Usang, “Implementation and Monitoring Committees of Special Needs Education Administration in Cross River State,” **SSRN Electronic Journal** (January, 2021): 1556-5068.

: รัฐฉวีรณูช นามแก้ว, “กลยุทธ์การบริหารการเรียนร่วม ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 กรุงเทพมหานคร,” **วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา (OJED)** 3, 3 (กรกฎาคม-กันยายน 2557): 552-561.

: สุมาลี รามฤทธิ, “รูปแบบการจัดการเรียนรวมที่มีประสิทธิภาพ สำหรับสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4,” **วารสารวิจัยทางการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ** 10, 1 (สิงหาคม 2558 - มกราคม 2559): 181-193.

: เอกชัย อ้ายมาน, “แนวทางการบริหารการจัดการเรียนรวมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษทางการศึกษา โรงเรียนแม่จันวิทยาคม,” **วารสารครุศาสตร์วิชาการ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่** 1, 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2559): 40-54.

: เรื่องสิทธิ์ นามกอง, “การประเมินความต้องการจำเป็นในการใช้ทรัพยากรทางการบริหารเพื่อการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25,” **วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น** 11, 4 (ตุลาคม-ธันวาคม 2560), 142-153.

: ภัครมัย เตียสะ, “การบริหารจัดการเรียนรวมโรงเรียนขยายโอกาส เครือข่ายกะเปอร์พัฒนา” (เอกสารประกอบการประชุมวิชาการเสนอผลการวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา กรุงเทพมหานคร, 16 มีนาคม 2560), 1780-1789.

: จุฑารัตน์ ใจแก้ว, “การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนแกนนำการเรียนรวมกลุ่มกรุงธนใต้ สังกัดกรุงเทพมหานคร,” **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร** 15, 1 (มกราคม-มิถุนายน 2560): 65-77.

: สมจิต ไชยเชษฐ, “การบริหารงานโรงเรียนต้นแบบการเรียนรวมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูนเขต 2 ตามวงจรคุณภาพ (PDCA),” **พินเนศวร์สาร** 14, 1 (มกราคม-มิถุนายน 2561): 177-192.

: ปกรณ์กิตต์ ม่วงประสิทธิ์, “กระบวนการบริหารโรงเรียนที่จัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนรวม สังกัดสำนักบริหารการศึกษาศึกษาพิเศษ โดยใช้โครงสร้างซีท,” **วารสารบัณฑิตวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่** 9, 1 (มกราคม-มิถุนายน 2561): 93-113.

: กนก ยนต์ชัย, “การพัฒนา รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเรียนรวมหลักสูตรทวิศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24,” **วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น** 14, 1 (มกราคม-มิถุนายน 2561): 75-85.

: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, **การติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาเรียนรวมสำหรับเด็กพิการและเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ** (นันทบุรี: บริษัท 21 เซ็นจูรี่ จำกัด, 2562), ค-ด.

: อรุชา สว่างโลก, “การบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวมตามเกณฑ์มาตรฐานการจัดการศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมสังกัดกรุงเทพมหานคร,” **วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา** 9, 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2562): 162-171.

: จิตรพร แก้วพรม, “แนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารจัดการเรียนร่วมโรงเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร” **วารสารครุศาสตร์บริหารศรัณ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย** 8, 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2564): 210-222.

: จุมพล พูลภัทรชีวิน, “Twilight Program เรื่อง การวิจัยเชิงอนาคต (Futures Research),” (เอกสารประกอบงานมหกรรมงานวิจัยแห่งชาติ 2559 ณ โรงแรมเซ็นทาราแกรนด์ และบางกอกคอนเวนชันเซ็นเตอร์ เซ็นทรัลเวิลด์ กรุงเทพฯ, 20 สิงหาคม 2559), 1-3.

นิยามศัพท์เฉพาะ

การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร หมายถึง กระบวนการปฏิบัติการตามอำนาจหน้าที่ที่ควรจะเป็นในการจัดการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่มีความบกพร่องทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ จิตใจ และสังคม เนื่องจากการศึกษาปกติได้ไม่สามารถตอบสนองแต่การเรียนรู้ได้ ทั้งรูปแบบการเรียนรวมและเรียนร่วมให้สามารถตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลตามความจำเป็นพิเศษอย่างเท่าเทียมและเสมอภาค ให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ในด้านการกำหนดนโยบาย การวางแผนของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานทั่วไป การบริหารงานงบประมาณ และการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา

บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร” ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาเกี่ยวกับ แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนการจัดการศึกษาพิเศษ เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาพิเศษ

ความหมายของการศึกษาพิเศษ

การจัดการศึกษาพิเศษเป็นการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้พิการหรือผู้ที่มีความต้องการพิเศษได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียมกับคนปกติทั่วไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ซึ่งมีนักการศึกษาพิเศษหลายท่านได้ให้ความหมายของการศึกษาพิเศษไว้ ดังนี้ ศรียา นิยมธรรม ได้กล่าวถึงการศึกษาพิเศษว่าเป็นการจัดการศึกษาให้บุคคลที่มีความแตกต่างจากคนกลุ่มใหญ่ ความแตกต่างนี้อาจเป็นด้านร่างกายสติปัญญา อารมณ์ สังคม วัฒนธรรม บุคคลเหล่านี้เสียเปรียบในการศึกษาเล่าเรียนในระบบโรงเรียนที่จัดขึ้นเพื่อเอื้อประโยชน์กับคนกลุ่มใหญ่ที่คล้ายคลึงกัน⁶¹ สอดคล้องกับ กรองทอง จุลรัชนีกร ว่าเป็นการให้การศึกษาแก่ผู้เรียนเป็นพิเศษ ทั้งโดยวิธีสอน การจัดการ และการให้บริการ ทั้งนี้เพราะบุคคลเหล่านี้เป็นผู้ด้อยโอกาสและขาดความเสมอภาคในการได้รับสิทธิตามที่รัฐจัดการศึกษาภาคบังคับให้แก่เด็กในวัยเรียนโดยทั่วไป ซึ่งสาเหตุของความด้อยโอกาสนั้นเป็นผลมาจากสภาพความบกพร่องทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ จิตใจ และสังคม⁶² ทั้งนี้ UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) ใช้คำว่า “Special needs Education” แทนความหมายของ “การศึกษาพิเศษ” ไว้ใน International Standard Classification of Education – ISCED (2011) เป็นการศึกษาที่ออกแบบมาเพื่ออำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของบุคคลที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

⁶¹ ศรียา นิยมธรรม, FLASH MODEL กลยุทธ์ในการพัฒนาการเรียนรู้ ของบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ (Strategies for Learning Development of Persons with Special Needs) (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ ไอ.คิว.บุ๊กเซ็นเตอร์, 2555), 15-16.

⁶² กรองทอง จุลรัชนีกร, การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษระดับปฐมวัย, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2556), 45.

ด้วยการสนับสนุนเพิ่มเติมและวิธีการสอนแบบปรับตัว เพื่อให้สามารถเรียนร่วมกับผู้อื่นและบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา⁶³

จากความหมายของการศึกษาพิเศษ สรุปได้ว่าการศึกษาพิเศษเป็นการจัดการศึกษาให้กับบุคคลที่มีความด้อยโอกาสจากสภาพความบกพร่องทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ จิตใจ และสังคม ซึ่งบุคคลเหล่านี้เสียเปรียบในการศึกษาเล่าเรียนในระบบโรงเรียน ด้วยการสนับสนุนเพิ่มเติมและวิธีการสอนให้สามารถปรับตัวเรียนร่วมกับผู้อื่นให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา

ปรัชญาและแนวคิดทางการศึกษาพิเศษ

การจัดการศึกษาพิเศษ โดยทั่วไปตั้งอยู่บนรากฐานของความเชื่อหรือหลักปรัชญาและแนวคิดทางการศึกษาพิเศษ เป็นการกล่าวถึงหลักแห่งความรู้และความจริงในการจัดการศึกษาพิเศษที่ ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความแตกต่าง การศึกษาจะช่วยให้ความสามารถของเด็กปรากฏชัดขึ้น สามารถมีการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นและให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลก สังคมในปัจจุบันมีทั้งเด็กทั่วไปและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ดังนั้นการให้การจัดการศึกษาควรมีรูปแบบและวิธีการที่แตกต่างไปจากเด็กปกติเพื่อให้สามารถเรียนรู้ได้เต็มตามศักยภาพ โดยให้เด็กได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพและการศึกษาตามศักยภาพ ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือของสหวิทยาการในการจัดการศึกษาพิเศษต้องคำนึงถึงการอยู่ร่วมกับคนทั่วไปในสังคม วางแผนการศึกษาให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษมีอาชีพเลี้ยงตนเองได้ เพื่อให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข⁶⁴ ซึ่งสอดคล้องกับมรดก อารยะวิญญูที่ได้กล่าวถึงปรัชญาของการศึกษาพิเศษไว้ว่าเด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกันทั้งในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม มีพื้นฐานแตกต่างกัน ย่อมมีความสามารถแตกต่างกัน การศึกษาจะช่วยให้ความสามารถของเด็กปรากฏเด่นชัดขึ้น ซึ่งไม่สามารถแยกคนพิการออกจากสังคมของคนปกติได้ ดังนั้นจึงควรให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษ ได้มีโอกาสเรียนร่วมกับเด็กปกติเท่าที่สามารถจะทำได้

⁶³ UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization), **Special needs education**, Accessed December 15, 2019, Available from <http://uis.unesco.org/en/glossary-term/special-needs-education>

⁶⁴ ดนยา อินจำปา และคณะ, “การศึกษาพิเศษ” (เอกสารประกอบการเรียนรายวิชา 1083102 การศึกษาพิเศษ (Special Education) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต, 2560), 2-3.

โดยการศึกษาควรมีรูปแบบและวิธีการที่แตกต่างไปจากรูปแบบและวิธีการสำหรับเด็กปกติ ทั้งนี้เพื่อให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้มีศักยภาพในการเรียนรู้ได้เต็มที่⁶⁵

กล่าวโดยสรุปปรัชญาและแนวคิดทางการศึกษาพิเศษ ยึดหลักความแตกต่างระหว่างบุคคล เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาพิเศษให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียมและเสมอภาคในการได้รับบริการทางการศึกษา ซึ่งต้องได้รับการศึกษาควบคู่กับการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพทุกด้าน ตั้งแต่แรกพบอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ให้เน้นจุดเด่นที่เป็นความสามารถพิเศษมากกว่า จุดด้อยด้านร่างกาย และความบกพร่องด้านต่าง ๆ เพื่อมุ่งหวังให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้ และอยู่ร่วมกับคนในสังคมได้อย่างมีความสุข จึงควรให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนร่วมกับเด็กปกติ ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ และเน้นการฝึกอาชีพเพื่อให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้

ประเภทและหลักเกณฑ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 และกระทรวงศึกษาธิการ โดยคณะกรรมการปฏิรูปการจัดการศึกษา และตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กำหนดประเภทและหลักเกณฑ์ของคณิศรทางการศึกษา พ.ศ. 2552 เป็นเด็กที่มีความบกพร่องด้านต่าง ๆ ซึ่งแบ่งออกเป็น 9 ประเภท ดังนี้

1. บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น สูญเสียการเห็นตั้งแต่ระดับเล็กน้อยจนถึงตาบอดสนิท แบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ คนตาบอด เป็นบุคคลที่สูญเสียการเห็นมาก จนต้องใช้สื่อสัมผัสและสื่อเสียง หากตรวจวัดความชัดของสายตาข้างดีเมื่อแก้ไขแล้ว อยู่ในระดับ 6 ส่วน 60 (6/60) หรือ 20 ส่วน 200 (20/200) จนถึงไม่สามารถรับรู้เรื่องแสง และคนเห็นเลือนราง หมายถึงบุคคลที่สูญเสียการเห็น แต่ยังสามารถอ่านอักษรตัวพิมพ์ขยายใหญ่ด้วยอุปกรณ์เครื่องช่วยความพิการ หรือเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก หากวัดความชัดของสายตาข้างดีเมื่อแก้ไขแล้วอยู่ในระดับ 6 ส่วน 18 (6/18) หรือ 20 ส่วน 70 (20/70)

2. บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน สูญเสียการได้ยินตั้งแต่ระดับหูตึงน้อยจนถึงหูหนวก แบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ คนหูหนวก บุคคลที่สูญเสียการได้ยินมากจนไม่สามารถเข้าใจการพูดผ่านทางการได้ยินไม่ว่าจะใส่หรือไม่ใส่เครื่องช่วยฟัง มีการสูญเสียการได้ยิน 90 เดซิเบลขึ้นไป และคนหูตึง บุคคลที่มีการได้ยินเหลืออยู่เพียงพอที่จะได้ยินการพูดผ่านทางการได้ยิน โดยทั่วไปจะใส่เครื่องช่วยฟัง มีการสูญเสียการได้ยินน้อยกว่า 90 เดซิเบลลงมาถึง 26 เดซิเบล

⁶⁵ ผดุง อารยะวิญญู, “แนวทางการพัฒนาการศึกษาพิเศษไทย,” วารสารวิจัยและพัฒนาการศึกษาพิเศษ 1, 1 (มกราคม-ธันวาคม 2555): 17-21.

3. บุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา มีความสามารถทางสติปัญญาน้อยกว่าเกณฑ์เฉลี่ย อย่างมีนัยสำคัญร่วมกับความจำกัดของทักษะการปรับตัวอีก อย่างน้อย 2 ทักษะจาก 10 ทักษะ ได้แก่ การสื่อความหมาย การดูแลตนเอง การดำรงชีวิตภายในบ้านทักษะทางสังคม/การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น การรู้จักใช้ทรัพยากรในชุมชน การรู้จักดูแลควบคุมตนเอง การนำความรู้มาใช้ในชีวิตประจำวัน การทำงาน การใช้เวลาว่าง การรักษาสุขภาพอนามัยและความปลอดภัย ทั้งนี้ได้แสดงอาการดังกล่าว ก่อนอายุ 18 ปี

4. บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ แบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว เป็นบุคคลที่มีอวัยวะไม่สมบูรณ์ หรือขาดหายไป กระดูกหรือกล้ามเนื้อผิดปกติ มีอุปสรรคในการเคลื่อนไหว และบุคคลที่มีความบกพร่องทางสุขภาพ มีความเจ็บป่วยเรื้อรังหรือมีโรคประจำตัวซึ่งจำเป็นต้องได้รับการรักษาอย่างต่อเนื่อง และเป็นอุปสรรคต่อการศึกษา ซึ่งมีผลทำให้เกิดความจำเป็นต้องได้รับการศึกษาพิเศษ

5. บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ มีความผิดปกติในการทำงานของสมอง บางส่วนที่แสดงถึงความบกพร่องในกระบวนการเรียนรู้ที่อาจเกิดขึ้นเฉพาะความสามารถด้านใดด้านหนึ่ง หรือหลายด้าน คือ การอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ ซึ่งไม่สามารถเรียนรู้ในด้านที่บกพร่องได้ทั้งที่มีระดับสติปัญญาปกติ

6. บุคคลที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา มีความบกพร่องในการเปล่งเสียงพูด เช่น เสียงผิดปกติ อัตราความเร็วและจังหวะการพูดผิดปกติ หรือบุคคลที่มีความบกพร่อง ในเรื่อง ความเข้าใจหรือการใช้ภาษาพูด การเขียนหรือระบบสัญลักษณ์อื่นที่ใช้ในการติดต่อสื่อสาร ซึ่งอาจเกี่ยวกับรูปแบบ เนื้อหาและหน้าที่ของภาษา

7. บุคคลที่มีความบกพร่องทางพฤติกรรม หรืออารมณ์ มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากปกติ เป็นอย่างมาก และปัญหาทางพฤติกรรมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นผลจากความผิดปกติทางจิตใจหรือสมอง ในส่วนของการรับรู้ เช่น โรคจิตเภท โรคซึมเศร้า โรคสมองเสื่อม เป็นต้น

8. บุคคลออทิสติก มีความผิดปกติของระบบการทำงานของสมองบางส่วนซึ่งส่งผลต่อ ความบกพร่องทางพัฒนาการด้านภาษา ด้านสังคมและการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และมีข้อจำกัดด้านพฤติกรรม หรือมีความสนใจจำกัดเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ค้นพบได้ก่อนอายุ 30 เดือน

9. บุคคลพิการซ้อน มีสภาพความบกพร่องหรือความพิการมากกว่าหนึ่งประเภทใน บุคคลเดียวกัน⁶⁶

⁶⁶ กระทรวงศึกษาธิการ, “ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กำหนดประเภทและ หลักเกณฑ์ของคนพิการทางการศึกษา พ.ศ. 2552,” 6 พฤษภาคม 2552.

จากประเภทและหลักเกณฑ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษข้างต้นจะเห็นได้ว่าเด็กที่มีความต้องการพิเศษตามประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ แบ่งได้ 9 ประเภท ได้แก่ 1) บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น 2) บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน 3) บุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา 4) บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย 5) บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ 6) บุคคลที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา 7) บุคคลที่มีความบกพร่องทางพฤติกรรม หรืออารมณ์ 8) บุคคลออทิสติก และ 9) บุคคลพิการซ้อน

รูปแบบการจัดการศึกษาพิเศษ

การให้บริการทางการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการศึกษาพิเศษนั้น มีรูปแบบที่หลากหลาย แต่ละรูปแบบมีความสำคัญ และความต้องการจำเป็นในการเข้ารับการศึกษาของเด็กแต่ละคนที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาพิเศษสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 โดยมีรูปแบบการจัดการศึกษาพิเศษ ดังนี้

1. การจัดการศึกษาแบบโรงเรียนเฉพาะความพิการ เป็นรูปแบบในการให้การศึกษาโดยจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษประเภทใดประเภทหนึ่งหรือหลายประเภท โรงเรียนการศึกษาพิเศษเฉพาะความพิการ โดยจัดในทุกระดับชั้นตั้งแต่ชั้นเรียนเตรียมความพร้อมก่อนประถมศึกษา และมัธยมศึกษา มีทั้งการศึกษาสายสามัญและสายอาชีพ

2. การจัดการศึกษาโดยศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำเขตการศึกษา ทำหน้าที่บริหารจัดการศึกษาเพื่อคนพิการ นำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ และดูแลงานวิชาการการศึกษาพิเศษ ส่วนศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัด ทำหน้าที่ให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการและครอบครัว และเตรียมความพร้อมแก่คนพิการ รวมทั้งการดำเนินการคัดแยก พื้นฟูสมรรถภาพและส่งต่อคนพิการไปยังสถานศึกษา

3. การจัดการศึกษาแบบเรียนร่วม เป็นการจัดให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าไปในระบบการศึกษาทั่วไป การเรียนร่วมในแนวคิดใหม่เป็นความร่วมมือและรับผิดชอบร่วมกัน (Collaboration) ระหว่างครูทั่วไปและครูการศึกษาพิเศษในโรงเรียน เพื่อดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนและบริการต่าง ๆ ให้กับนักเรียนในความดูแลการเรียนร่วม อาจจัดได้ในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

3.1 เรียนร่วมเต็มเวลา (Mainstreaming) เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้มีโอกาสเรียนในชั้นเรียนเดียวกันกับเด็กปกติ ตลอดเวลาที่เด็กอยู่ในโรงเรียน เด็กปกติได้รับบริการการเรียนการสอนและบริการนอกห้องเรียนเช่นเดียวกัน เพื่อให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เด็กปกติจะยอมรับความหลากหลายของมนุษย์เข้าใจว่าคนเราเกิดมาไม่จำเป็นต้องเหมือนกันทุกอย่าง

3.2 เรียนร่วมบางเวลา (Integration) เด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนในโรงเรียนเดียวกันกับเด็กปกติ เรียนวิชาหลักในชั้นพิเศษ โดยมีครูประจำชั้นเป็นผู้สอน แต่ในบางวิชา

เด็กมีโอกาสไปเรียนร่วมกับเด็กปกติ เช่น วิชาพลศึกษา วิชาดนตรี เป็นต้น หรือเด็กอาจมีส่วนร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน เช่น กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี กีฬา งานแสดงต่าง ๆ ของโรงเรียน เป็นต้น เพื่อให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษกล้าแสดงออก และมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กปกติ

4. การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม (Inclusion) หรือการจัดการศึกษาโดยวิธีเรียนรวม (Inclusive Education) เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ยืดปรัชญาของการอยู่ร่วมกันเป็นหลัก เชื่อว่าทุกคนเท่าเทียมกัน บนรากฐานของมนุษยชนขั้นพื้นฐาน เป็นการให้การศึกษาแก่เด็กปกติรวมกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษโดยไม่มีการแบ่งแยก แต่จะต้องมีระบบการให้ความช่วยเหลือสนับสนุนจึงจะทำให้การเรียนรวมดำเนินไปได้ ผู้บริหารและบุคลากรโรงเรียนจะต้องเข้าใจและให้ความร่วมมือในการให้การศึกษาที่คำนึงถึงความแตกต่าง

5. การจัดการศึกษาโดยสถานพยาบาล ศูนย์การเรียนสำหรับเด็กเจ็บป่วยเรื้อรังในโรงพยาบาล เป็นการฟื้นฟูสมรรถภาพทางกายและสมอง ส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็กป่วย

6. การจัดการศึกษาโดยชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษา มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชน

7. การจัดการศึกษาโดยครอบครัว เป็นการจัดการศึกษาในลักษณะศูนย์การเรียนสำหรับกลุ่มคนพิการโดยจัดในลักษณะศูนย์การเรียน ครอบครัวหรือบ้านเรียน (Home School) การจัดในลักษณะครอบครัวฝึกและเตรียมความพร้อมเด็กพิการตามคำแนะนำที่ได้รับจากผู้เชี่ยวชาญ

8. การจัดการศึกษาโดยศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการจัดการศึกษานอกระบบเพื่อคนพิการ มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบวิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการจัดการศึกษา การวัดและประเมินผล ทั้งสายสามัญ สายอาชีพ และกลุ่มสนใจ⁶⁷

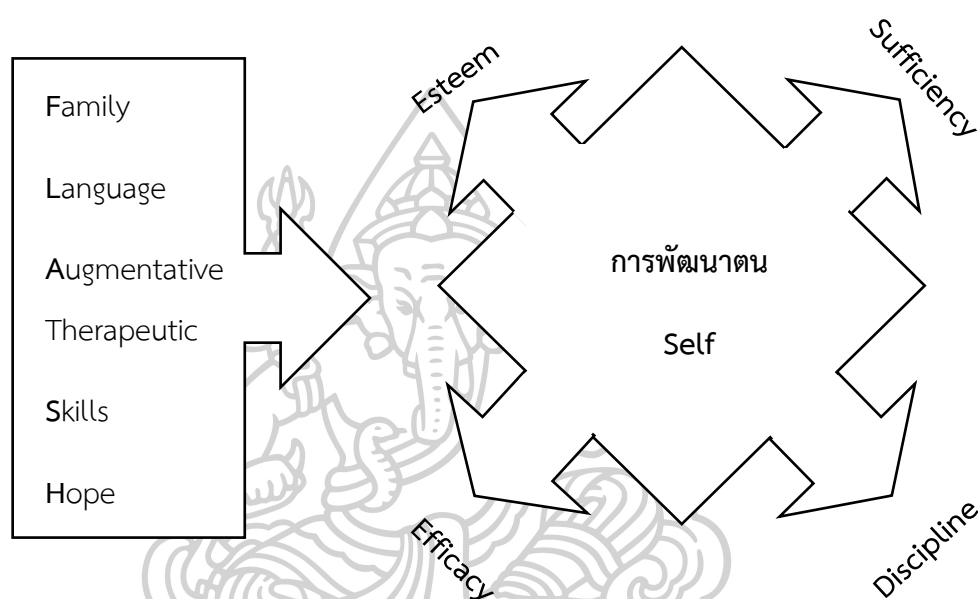
จากรูปแบบการจัดการศึกษาพิเศษ สรุปได้ว่าการให้บริการทางการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการศึกษาพิเศษนั้น มีรูปแบบที่หลากหลาย ได้แก่ การจัดการศึกษาแบบโรงเรียนเฉพาะความพิการ การจัดการศึกษาโดยศูนย์การศึกษาพิเศษ การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม การจัดการศึกษาโดยสถานพยาบาล การจัดการศึกษาโดยชุมชน การจัดการศึกษาโดยครอบครัว และการจัดการศึกษาโดยศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย

⁶⁷ อนุชา ภูมิสิทธิพร, ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ (Introduction to Special Education), เข้าถึงเมื่อ 1 ธันวาคม 2562, เข้าถึงได้จาก <http://elearning.psu.ac.th/course/44/บทที่%203.pdf>

แนวทางการจัดการศึกษาพิเศษในโรงเรียน

1) กลยุทธ์ในการพัฒนาการเรียนรู้ของบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ FLASH Model

FLASH Model เป็นกลยุทธ์ในการพัฒนาการเรียนรู้ของบุคคลที่มีความต้องการพิเศษสู่ความหวังและความสุขของการดำเนินชีวิต โดยศาสตราจารย์ศรียา นิยมธรรม ได้สังเคราะห์ทฤษฎีและงานวิจัยทางจิตวิทยาและการศึกษาพิเศษเพื่อศึกษารูปแบบในการพัฒนางานการศึกษาพิเศษโดยเฉพาะ โดยนำจิตวิทยานิมาน เป็นตัวแปรสำคัญ เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่⁶⁸ ดังแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 กลยุทธ์ในการพัฒนาการเรียนรู้ของบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ FLASH Model ที่มา: ศรียา นิยมธรรม, FLASH MODEL กลยุทธ์ในการพัฒนาการเรียนรู้ ของบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ (Strategies for Learning Development of Persons with Special Needs) (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ ไอ.คิว.บุ๊คเซ็นเตอร์, 2555), 15-16.

1. ครอบครัว (Family) การพัฒนาบุคคลจำต้องคำนึงถึงบริบทที่เป็นพื้นฐานสำคัญของชีวิต นั่นก็คือ ครอบครัว (ใช้สัญลักษณ์ F)

⁶⁸ ศรียา นิยมธรรม, FLASH MODEL กลยุทธ์ในการพัฒนาการเรียนรู้ ของบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ (Strategies for Learning Development of Persons with Special Needs) (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ ไอ.คิว.บุ๊คเซ็นเตอร์, 2555), 15-16.

2. ภาษาและการสื่อสาร (Language and Communication) ภาษาและวิธีการสื่อสาร คือคุณแจสำคัญสู่การพัฒนาต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นความเฉลียวฉลาดทางสติปัญญา อารมณ์ ความคิด ความหวัง ฯลฯ ซึ่งวิธีการสื่อสารมีหลายรูปแบบที่ต้องคำนึงถึง (ใช้สัญลักษณ์ L)

3. การบำบัดทางเลือก หรือการสอนทางเลือก (Augmentative Therapeutic or Alternative Teaching) เป็นการใช่วิธีการที่จะช่วยพัฒนาผู้ที่มีความต้องการพิเศษนอกเหนือจากการบำบัดทางการแพทย์และจิตบำบัด หรืออาจใช้ควบคู่กันไป (ใช้สัญลักษณ์ A)

4. การพัฒนาทักษะที่จำเป็น (Skills) ได้แก่ ทักษะในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น ทักษะพื้นฐานในการเรียนรู้ ทักษะในการดำรงชีวิต ทักษะในการสื่อสารเป็นต้น (ใช้สัญลักษณ์ S)

5. ความหวังและความสุข (Hope and Happiness) การนำแนวคิดจิตวิทยานิยามมาใช้ เช่น การมองโลกในแง่ดี การคิดดี แทนการมีความวิตกกังวล ความโกรธ ซึมเศร้า สิ้นหวัง นั่นคือวิธีการที่จะสร้างพลังจิตเพื่อนำพาชีวิตสู่จุดหมาย (ใช้สัญลักษณ์ H)

2) การตอบสนองต่อการช่วยเหลือ (Response to Intervention) หรือเรียกกันว่า RtI เป็นระบบที่เกิดจากการปรับปรุงกฎหมายของสหรัฐอเมริกาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งมีประวัติความเป็นมาเริ่มมาจากช่วงปลายศตวรรษที่ 19 เมื่อรัฐบาลประกาศให้ประเทศอยู่ในภาวะเสี่ยง (A Nation at Risk) ในประเด็นที่ว่าจัดการเรียนการสอนล้มเหลว และมีแนวโน้มว่าคุณภาพการศึกษาของประชาชนไม่อาจสู้กับประเทศที่มีขีดความสามารถด้านการพัฒนาเท่าเทียมกันได้ จากผลการวิจัยพบว่า คุณภาพของครูเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อคุณภาพการศึกษาที่สะท้อนผ่านผลการเรียนของผู้เรียน หรืออาจกล่าวได้ว่าสาเหตุสำคัญของความล้มเหลวด้านการศึกษาเป็นเพราะคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนที่ไม่ได้มาตรฐานโดยเฉพาะในเขตพื้นที่ยากจน และหมู่ชนกลุ่มน้อย รัฐบาลสหรัฐอเมริกาจึงดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยประกาศใช้กฎหมาย “No Child Left Behind Act of 2001” (NCLB)⁶⁹ ซึ่งเป็นนโยบายด้านการศึกษาที่ออกมาเพื่อควบคุมมาตรฐานการจัดการศึกษาแก่ผู้เรียนในระบบการศึกษาปกติ ซึ่งส่งผลต่อผู้มีความยากลำบากในการเรียนรู้ เนื่องจากกฎหมาย NCLB กำหนดให้โรงเรียนมีบทบาทในการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้สูงสุด โดยจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายและคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนทุกคน ตลอดจนให้ความช่วยเหลือผู้เรียนทันทีก่อนผู้เรียนจะประสบความล้มเหลวทางการเรียนด้วยการปิดช่องว่างทันที เมื่อพบว่ากฎหมายฉบับนี้มุ่งเน้นให้โรงเรียนรับผิดชอบด้านการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กทุกคน ซึ่งเป้าหมาย

⁶⁹ ษนิศา ตันติเฉลิม, “การตอบสนองต่อการช่วยเหลือ : หลักการ องค์ประกอบสำคัญ และ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติสำหรับส่งเสริมการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมในประเทศไทย,” วารสาร วิทยุวิทยาการวิจัย 30, 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2560): 189.

หนึ่งของกฎหมาย NCLB คือ เด็กทุกคนจะสามารถอ่านได้ตามระดับชั้น หลังจากที่เด็กจบการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ดังนั้นกฎหมาย NCLB ได้พยายามหาแนวทางที่จะลดช่องว่างในด้านการศึกษา การจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการตอบสนองต่อการช่วยเหลือ ซึ่งรูปแบบนี้เป็นการป้องกันปัญหาทางวิชาการ โดยให้ความสนใจกับปัญหาของเด็กและมุ่งเน้นสร้างพัฒนาการให้กับเด็กทุกคน และต้องมั่นใจว่านักเรียนจะได้รับการเรียนการสอนจากครูที่มีคุณภาพ ซึ่งวิธีที่ใช้ในการสอนจะต้องอ้างอิงกับงานวิจัย โดยกำหนดให้แต่ละรัฐ เขตพื้นที่โรงเรียนช่วยเหลือตั้งแต่ระยะช่วยเหลือจะสามารถช่วยในการตัดสินใจ เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ (แอลดี) เพื่อรับบริการทางการศึกษาพิเศษ รวมถึงข้อมูลเกี่ยวกับการตอบสนองต่อการช่วยเหลือสามารถนำมาประกอบการพิจารณาตัดสินใจความบกพร่องของผู้เรียนด้วย ครูสามารถให้การช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนตั้งแต่ระยะแรกได้ถึงร้อยละ 80 ส่วนนักเรียนที่มีปัญหาอีกร้อยละ 15 นั้นได้รับความช่วยเหลือในระยะที่สอง ดังนั้นจึงเหลือเด็กที่มีปัญหาจริง ๆ และต้องได้รับบริการทางการศึกษาเพียงร้อยละ 5 เท่านั้น⁷⁰ นอกจากนี้ยังมีกฎหมาย Individuals with Disabilities Education Improvement Act (IDEIA) ซึ่งออกมาเมื่อปี ค.ศ. 2004 โดยกฎหมายนี้สะท้อนถึงแนวคิดหลักที่อยู่ในกฎหมาย NCLB ได้นำมาปรับใช้เฉพาะกับนักเรียนที่มีความบกพร่องเท่านั้น แนวคิดหลักของกฎหมายนี้ ได้แก่ 1) เด็กทุกคนที่มีความบกพร่องจะต้องได้รับการประเมินประจำปีกับทางรัฐจัดขึ้น 2) ก่อนที่จะตัดสินว่าเด็กคนใดคนหนึ่งจำเป็นต้องรับบริการทางการศึกษาพิเศษนั้น พ่อแม่ผู้ปกครองของเด็กคนนั้นจะต้องรับทราบผลการประเมินศักยภาพแต่ละครั้งของเด็กก่อน 3) จะต้องมีการพิจารณาเอกสารต่าง ๆ ที่แสดงว่าเด็กได้รับการเรียนการสอนในวิชาพื้นฐานหรือการอ่านและคณิตศาสตร์ โดยได้รับการเรียนการสอนที่มีคุณภาพก่อนที่จะได้รับบริการทางการศึกษาพิเศษ 4) เด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้ารับบริการทางการศึกษาพิเศษจะต้องมีความบกพร่อง มีอุปสรรคซึ่งเกิดจากความบกพร่องที่ขัดขวางพัฒนาการของเด็กเอง และมีเอกสารที่แสดงว่าเด็กคนนั้น ๆ ต้องการการช่วยเหลือ 5) โรงเรียนสามารถใช้วิธีการสอนตามรูปแบบ Rti เพื่อจะได้พิจารณาว่าสมควรได้รับการบริการทางการศึกษาพิเศษหรือไม่ แนวคิดของ Rti เป็นกระบวนการในการสอน การประเมินผล และการช่วยเหลือเด็ก ซึ่งจะช่วยให้โรงเรียนสามารถค้นหาเด็กที่กำลังมีปัญหาได้อย่างทันท่วงที ซึ่งกระบวนการนี้เป็นวิธีที่ได้ผลและมีศักยภาพ โดยเป็นการช่วยเหลือด้วยวิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพ ช่วยให้เด็กประสบความสำเร็จในการเรียนมากขึ้น โดยมีแนวคิด ดังนี้ 1) เป็นการเรียนการสอนในชั้นเรียนที่มีคุณภาพสูง โดยใช้วิธีสอนที่อ้างอิงกับงานวิจัย เด็กทุกคนจะได้รับการเรียนการสอนที่มีคุณภาพภายใต้สภาพแวดล้อมที่มีการจัดการเรียนการสอนแบบปกติ ซึ่งครูผู้สอนในระบบการศึกษาแบบปกติถือว่ามีความหลากหลายมากในห้องเรียน

⁷⁰ Jeff Kritzer, “Rti ระบบใหม่ในการคัดแยกและช่วยเหลือเด็กแอลดี” (เอกสารประกอบการบรรยายวันที่ 21-22 พฤษภาคม 2554 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2554), 8

2) เป็นการตรวจสอบแบบมาตรฐานเดียว โดยที่บุคลากรในโรงเรียนรวมถึงครูผู้สอนในห้องเรียน จะใช้มาตรฐานการตรวจสอบด้านวิชาการของเด็กแบบเดียวกันซึ่งสิ่งที่ใช้วัดความสามารถของเด็กทุกคนจะนำมาใช้เพื่อค้นหาเด็กที่ต้องการช่วยเหลืออย่างใกล้ชิดเป็นพิเศษ 3) มีการช่วยเหลือเด็กที่มีความเสี่ยงที่จะมีปัญหาในการเรียนรู้อย่างเป็นระบบที่ชัดเจน โดยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 (Tier 1) ระยะที่ 2 (Tier 2) และระยะที่ 3 (Tier 3) โดยการใช่วิธีสอนที่มีประสิทธิภาพอ้างอิงจากงานวิจัย หากพบว่า เด็กคนนั้นยังมีปัญหาอยู่จะมีการนำวิธีการเรียนการสอนที่เหมาะสมอื่นอีกมาปรับใช้ที่บุคลากรในโรงเรียนสามารถนำวิธีการช่วยเหลือที่อิงกับงานวิจัยโดยเลือกใช่วิธีสอนที่เฉพาะเจาะจงเพื่อช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาได้ 4) มีการตรวจสอบหรือการติดตามความก้าวหน้าแต่ละขั้นตอนในทุก ๆ ระยะ (Tier) โดยถือว่าเป็นสิ่งสำคัญมากในระยะที่ 1 (Tier 1) การติดตามความก้าวหน้าจะช่วยให้ครูสามารถบอกได้ว่าเด็กคนไหนที่ยังไม่ถึงเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ สำหรับในระยะที่ 2 (Tier 2) และระยะที่ 3 (Tier 3) การติดตามความก้าวหน้าจะช่วยให้ครูสามารถวัดประสิทธิภาพของการช่วยเหลือได้โดยสามารถปรับเปลี่ยนวิธีสอนได้ และ 5) การประเมินการช่วยเหลือหรือการสอนที่เหมาะสมนั้น จะต้องนำมาใช้อย่างมีระบบ และอย่างต่อเนื่อง⁷¹

โครงสร้าง 3 ระยะของกระบวนการ RtI แบ่งเป็นการช่วยเหลือระยะที่ 1 (Tier 1) การช่วยเหลือระยะที่ 2 (Tier 2) และการช่วยเหลือระยะที่ 3 (Tier 3) ระยะที่ 1 (Tier 1) เป็นระดับเบื้องต้นของการช่วยเหลือในห้องเรียนปกติทั่วไป โดยวิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพที่เด็กทุกคนจะได้รับ ระยะที่ 2 (Tier 2) เป็นการช่วยเหลือลำดับที่ 2 เด็กที่ถูกระบุว่ามีปัญหาในระยะที่ 1 (Tier 1) จะได้รับการช่วยเหลือในระยะที่ 2 (Tier 2) ซึ่งเป็นส่วนที่เพิ่มเติมจากหลักสูตรและการสอนในห้องเรียนปกติทั่วไป โดยจะช่วยเหลือเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ที่มีนักเรียน 3-5 คน ถ้าบางคนไม่มีการตอบสนองที่เพียงพอในการช่วยเหลือในระยะที่ 2 (Tier 2) แล้ว จำเป็นต้องเพิ่มความเข้มข้นมากขึ้น ซึ่งเป็นการช่วยเหลือรายบุคคล ความเข้มข้นที่มากที่สุดนี้จะเป็นการช่วยเหลือระยะที่ 3 (Tier 3)⁷²

3) แนวคิดการช่วยเหลือในการจัดบริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (Early Intervention: EI)
เป็นหนึ่งในกระบวนการใหม่ที่นำมาใช้ในการให้บริการการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กแรกเกิดถึงอายุ 5 ปี ที่มีความเสี่ยงทุกระดับทันทีตั้งแต่แรกเกิดหรือทันทีที่ได้รับการวินิจฉัยว่ามีความพิการ โดยมุ่งเน้นให้การศึกษาแก่พ่อแม่และครอบครัวผ่านการสร้างสัมพันธ์กับครอบครัวของเด็ก

⁷¹ ประพิมพ์พงศ์ วัฒนรัตน์, “การช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนโดยรูปแบบ RtI (Response to Intervention : RtI),” วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 16, 1 (มกราคม 2558-มิถุนายน 2558): 3-6.

⁷² Brian Doore et al., *Response to Intervention in Maine Status report of Implementation* (USA: Orono, 2012), 7-8.

รวมถึงบริการต่าง ๆ เช่น กิจกรรม วิธีการหรือการกระตุ้นพัฒนาการโดยสหวิชาชีพที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญ เพื่อมุ่งส่งเสริมสวัสดิภาพของครอบครัวและเด็ก และเป็นการให้บริการเพื่อช่วยเหลือเด็กทันทีที่พบความผิดปกติ เพื่อจำกัดความพิการที่เพิ่มขึ้นและฟื้นฟูสมรรถภาพของเด็กให้เต็มศักยภาพเท่าที่จะทำได้ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา และการช่วยเหลือตนเอง ให้เด็กมีพัฒนาการไปตามขั้นตอน เช่นเดียวกับเด็กทั่วไป หรือใกล้เคียงกับเด็กทั่วไปมากที่สุด และเตรียมความพร้อมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ให้สามารถเข้ารับการศึกษาระบบโรงเรียนต่อไปได้⁷³ ดังนั้นการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม นอกจากสหวิชาชีพที่มีความเชี่ยวชาญในการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มกับเด็กทารกหรือเด็กปฐมวัยที่มีปัญหาพัฒนาการล่าช้า หรือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ผู้ปกครองและครอบครัวมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม ซึ่งโรบินแม็ควิลเลียม (Robin McWilliam) ได้เสนอแนวคิดที่พัฒนามาจากแนวคิดพื้นฐาน เป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในสภาพแวดล้อมที่เด็กมีความคุ้นเคย (The Child's Natural Environments) แนวคิดนี้ให้ความสำคัญกับครอบครัวของเด็ก รวมถึงบริบทและสภาพแวดล้อมที่ใช้ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็ก เนื่องจากบริบทที่เด็กและครอบครัวคุ้นเคยในแต่ละครอบครัวมีความแตกต่างกัน โดยมีองค์ประกอบของการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การทำความเข้าใจบริบทของครอบครัว (Understanding the Family Ecology) ให้ครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมและทำงานร่วมกับนักวิชาชีพต่าง ๆ ในการดูแลและพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษ 2) การวางแผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (Functional Intervention Planning) เป็นครูกับผู้ปกครองของเด็กร่วมกันวางแผนจัดประสบการณ์ให้ตอบสนองความต้องการจำเป็นของครอบครัว 3) การทำงานร่วมกันของทุกฝ่ายแบบบูรณาการ (Integrated Services) เน้นรูปแบบการทำงานแบบรวมพลัง (Transdisciplinary Team) ที่เป็นการทำงานร่วมกันของผู้เชี่ยวชาญและผู้ปกครอง 4) การเยี่ยมบ้านที่มีประสิทธิภาพ (Effective Home Visits) มีเป้าหมายในการสร้างสัมพันธ์ภาพกับครอบครัวให้เกิดความไว้วางใจและการยอมรับที่จะให้ความเป็นมิตร และ 5) การร่วมมือการทำงานเป็นทีมในการดูแลเด็ก (Collaborative Consultation to Child Care) ลักษณะสัมพันธ์ภาพระหว่างครอบครัวและผู้เชี่ยวชาญ และมีเป้าหมายในการทำงานร่วมกัน ช่วยเหลือกัน⁷⁴

⁷³ ทมลดา บุญกาญจน์, “การช่วยเหลือโดยใช้กิจวัตรประจำวันเป็นฐาน ในการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (Routines-Based Early Intervention: RBEI),” *วารสารวิจัยและพัฒนาการศึกษาพิเศษ* 6, 1 (มกราคม-มิถุนายน 2560): 91-92.

⁷⁴ Robin McWilliam, *Early Intervention in Natural Environments: A Five-Component Model*, accessed April 4, 2020, Available from https://www.academia.edu/5229513/The_EINE_Model_1_Early_Intervention_in_Natural_Environments_A_Five-Component_Model

สรุปแนวทางการจัดการศึกษาพิเศษในโรงเรียน มีแนวทาง FLASH Model เป็นรูปแบบในการพัฒนางานการศึกษาพิเศษโดยเฉพาะ โดยนำจิตวิทยานิยามมาเป็นตัวแปรสำคัญ ประกอบด้วย ครอบครัว (Family) ภาษาและการสื่อสาร (Language and Communication) การบำบัดทางเลือกหรือการสอนทางเลือก (Augmentative Therapeutic or Alternative Teaching) การพัฒนาทักษะที่จำเป็น (Skills) และ ความหวังและความสุข (Hope and Happiness) การตอบสนองต่อการช่วยเหลือ (Response to Intervention) หรือ RtI เป็นวิธีการช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ โดยค้นหาความบกพร่องทางการเรียนรู้ และให้ความช่วยเหลือระยะเริ่มต้น กับเด็กที่มีความเสี่ยงต่อการมีภาวะบกพร่องทางการเรียนรู้ โดยการปรับการสอน การประเมินผล และการช่วยเหลือให้สามารถค้นหาเด็กที่มีปัญหาได้อย่างทันท่วงที หลักการสำคัญในการใช้รูปแบบการตอบสนองต่อการช่วยเหลือแบ่งเป็น 3 ระยะ (Three Tier Model) ระยะที่ 1 (Tier 1) เป็นการจัดการเรียนการสอนตามปกติสำหรับผู้เรียนทุกคนในชั้นเรียนให้มีประสิทธิภาพสูงสุดโดยใช้วิธีการหลากหลายที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ระยะที่ 2 (Tier 2) เป็นการช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนไม่ทันเพื่อนโดยจัดเป็นกลุ่มเล็ก ๆ และมีการประเมินผู้เรียนเป็นระยะเพื่อติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ ระยะที่ 3 (Tier 3) เป็นการสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้เป็นรายบุคคลโดยใช้เทคนิคเฉพาะด้านและการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม เป็นการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มให้กับเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึงระดับปฐมวัยที่มีปัญหาพัฒนาการล่าช้าหรือเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้ได้รับการด้านต่าง ๆ โดยเร็วที่สุด ซึ่งจะส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการที่ดีขึ้น อยู่บนพื้นฐานความเชื่อว่าค้นพบเร็วช่วยเหลือเร็ว และแก้ไขเร็ว เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และสนับสนุนให้มีการทำงานร่วมกันระหว่างสหวิชาชีพและผู้ปกครองในกระบวนการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม

แนวทางการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษ

การบริหารจัดการมีความสำคัญต่อผู้บริหารทุกคนในการพัฒนาองค์กรให้มุ่งไปสู่ความมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสามารถดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรได้ จะต้องมีความรู้เบื้องต้นในงานทางด้านการบริหาร และกระบวนการบริหาร เพื่อความสำเร็จตามเป้าหมาย ภายใต้การจัดการทรัพยากรทางการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งการทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายโดยผสมผสานบุคคล และทรัพยากรทางการบริหารเข้าด้วยกัน จะต้องมีการบริหาร ประกอบด้วย 1) การวางแผน (Planning) เป็นการพิจารณาปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน รวมถึงการพิจารณาข้อจำกัดต่าง ๆ และดำเนินการกำหนดล่วงหน้าถึงวิธีการปฏิบัติ ผู้รับผิดชอบ ทรัพยากรที่ต้องการ ระยะเวลาที่ดำเนินการ และผลที่ได้ 2) การจัดการองค์กร (Organizing) เป็นการกำหนดระบบการทำงานของหน้าที่ต่าง ๆ ในองค์กรเพื่อให้เกิดการประสานงานที่ดีในการจัดการองค์กรนั้น รวมถึงการกำหนดหมวดหมู่ของงาน การดำเนินวิธีการสื่อสารระหว่างฝ่ายต่าง ๆ 3) การอำนวยการ (Directing) เป็นการกำหนดให้มี

ผู้รับผิดชอบในงานด้านต่าง ๆ ขององค์การเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่มีการนำ (Leading) หรือ การจูงใจผู้ปฏิบัติ (Motivation) และ 4) การควบคุม (Controlling) การติดตามผลการปฏิบัติงานว่า มีการดำเนินงานตรงตามระยะเวลาที่กำหนดในแผนซึ่งมีแนวทางการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษ ในรูปแบบต่าง ๆ ที่เอื้อต่อและเหมาะสมต่อการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ดังนี้

1) การบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT) ในสถานศึกษา เริ่มจาก ศูนย์สื่อการศึกษา เพื่อคนพิการได้ติดตามผลการดำเนินการจัดการเรียนร่วมที่ผ่านมามาจนถึงปัจจุบัน พบว่า โรงเรียนทั่วไปยังมีปัญหาในการบริหารจัดการเรียนร่วม และเกิดจากโรงเรียนยังไม่มีความรู้และขาดทักษะ ในการจัดการศึกษาเรียนร่วม เบญจา ชลธารนนท์ ที่ปรึกษาด้านการศึกษาพิเศษและผู้ด้อยโอกาสสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้พัฒนาระบบโครงสร้างซีท (SEAT) เพื่อศึกษาว่าอะไรคือปัจจัยสำคัญ ใหญ่ ๆ ที่จะช่วยให้การบริหารจัดการโรงเรียนเรียนร่วมดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษสามารถเรียนร่วมกับเด็กปกติได้อย่างมีความสุข และมีการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับ ความต้องการจำเป็นพิเศษของแต่ละบุคคล และเป็นที่มาของการพัฒนาระบบโครงสร้างซีท (SEAT) ในวงการ ศึกษาไทยขึ้นมา เพื่อให้โรงเรียนหรือสถานศึกษาได้บริหารจัดการได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ สถานศึกษาต้องมีการบริหารจัดการตามโครงสร้างซีท (SEAT) ใน 4 ด้าน⁷⁵ ดังนี้ 1) ด้านนักเรียน (S: Student) การเตรียมความพร้อมทั้งเด็กปกติทั่วไปในการให้ความรู้ ความเข้าใจ เกิดการยอมรับจนสามารถให้ ความช่วยเหลือ รวมถึงการปฏิบัติต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้อย่างถูกวิธี ซึ่งครูควรสอนทักษะการ ช่วยเหลือเบื้องต้นให้กับเด็กปกติทั่วไป รวมถึงการจัดกิจกรรมให้เด็กเรียนรู้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และเด็ก ที่มีความต้องการพิเศษในด้านร่างกาย วิชาการ อารมณ์และสังคม และการช่วยเหลือตนเอง 2) ด้านสภาพแวดล้อม (E: Environment) ในส่วนของกายภาพ ได้แก่ อาคารเรียน อาคารประกอบ ตลอดจน สิ่งแวดล้อมภายในบริเวณโรงเรียนเพื่ออำนวยความสะดวกแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ และส่วนของคุณคน ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก เช่น พ่อ แม่ ผู้ปกครองนักเรียนทั้งเด็กปกติทั่วไปและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ตลอดจน ครู กรรมการสถานศึกษา ต้องสร้างความรู้ ความเข้าใจ เจตคติที่ดี ตลอดจนปฏิบัติในการดูแลช่วยเหลือเด็กที่ มีความต้องการพิเศษเพื่อให้เกิดความร่วมมือ ช่วยเหลือสนับสนุนให้เกิดการเรียนร่วมเป็นไปอย่างมี ประสิทธิภาพ 3) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (A: Activities) กิจกรรมภายในและภายนอกห้องเรียน เป็นส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียนทั้งเด็กปกติทั่วไปและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ให้ได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม ประกอบด้วย (1) การบริหารจัดการหลักสูตร ทั้งการปรับหลักสูตรปกติทั่วไป หลักสูตรเฉพาะ และหลักสูตรเพิ่มเติมสอนทักษะเฉพาะที่จำเป็นให้แก่เด็ก

⁷⁵ พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์, “การบริหารจัดการเรียนร่วมโครงสร้างซีท (SEAT) ในสถานศึกษา,” วารสารนักบริหาร 32, 2 (เมษายน-มิถุนายน 2555): 216-222.

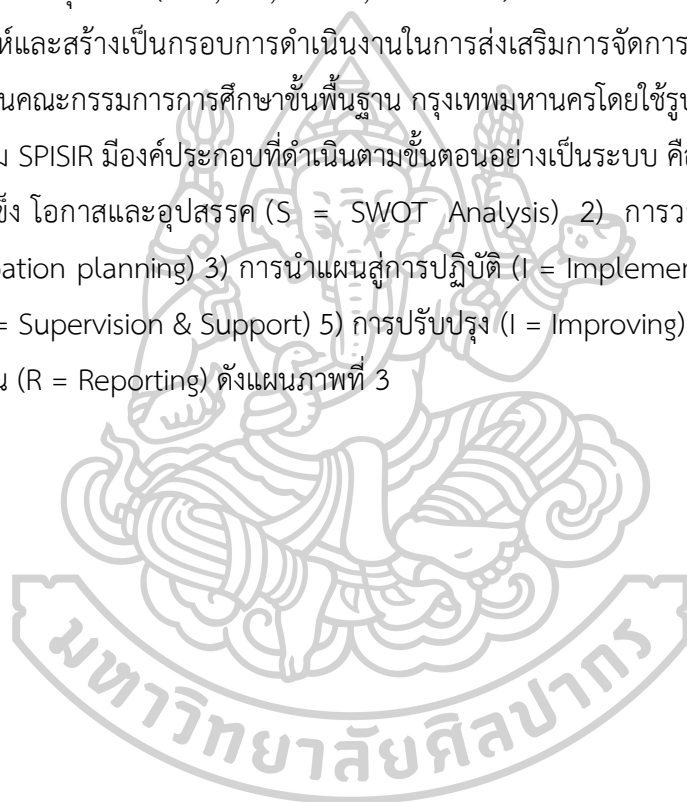
ที่มีความต้องการพิเศษ (2) แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program: IEP) ที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษ มีรายละเอียดเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา เพื่อเป็นแผนการจัดการศึกษาที่เป็นลายลักษณ์อักษรเป็นข้อมูลในการจัดเด็กเข้ารับบริการการศึกษาและบริการที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ และเป็นเครื่องมือในการจัดกระบวนการตรวจสอบและกระบวนการสอนทั้งหมด (3) แผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individual Implementation Plan: IIP) เป็นแผนการสอนที่จัดขึ้นเฉพาะเด็กที่มีความต้องการพิเศษของคน ๆ นั้น ในวิชาหรือทักษะที่เป็นจุดอ่อนเพื่อช่วยให้บรรลุจุดประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ใน IEP (4) การตรวจสอบทางการศึกษา ในการกำหนดปัญหาและหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหาในด้านวิชาการ ด้านพฤติกรรม และด้านร่างกาย รวมถึงการพิจารณานักเรียนในเรื่องการส่งต่อการคัดแยกเพื่อกำหนดแผนการส่งต่อเฉพาะบุคคล (Individual Transition Planning : ITP) ต่อไป การกำหนดประเภทเด็กที่มีความต้องการพิเศษ การวางแผนการสอน และการประเมินความก้าวหน้า (5) เทคนิคการสอน การวิเคราะห์งาน (Task Analysis) เป็นเทคนิคการสอนและเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบหรือประเมินเด็กที่มีความต้องการพิเศษในเรื่องทักษะ การสอนโดยเพื่อนช่วยสอน (Peer tutoring) ในการเรียนรู้เรื่องต่าง ๆ แบบตัวต่อตัว การสอนโดยเพื่อนช่วยเพื่อน (Buddy System) การให้ความร่วมมือเพื่อนทุกคนในการให้กำลังใจ และช่วยในเรื่องทั่วไป เช่น การเข้าห้องน้ำ โรงอาหาร อ่านหนังสือบนกระดานดำ ฯลฯ (6) การรายงานความก้าวหน้าของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยวิธีการทบทวนและปรับ IEP ปีละอย่างน้อย 2 ครั้ง รวมทั้งรายงานความก้าวหน้าโดยสรุปจาก IIP ที่ใช้สอนในแต่ละสาระการเรียนรู้ (7) การจัดกิจกรรมการสอนนอกห้องเรียนและชุมชน (8) การประกันคุณภาพโรงเรียนจัดตั้งกรรมการขึ้นมา ด้วยการประชุมเพื่อแถลงนโยบายกับผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้อง จัดทำปัยนิเทศเพื่อประชาสัมพันธ์ ประชุมปรึกษาหารือ การดำเนินกิจกรรม ประเมินและนำเสนอผลการประกันคุณภาพแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง กลไกในการดำเนินงานโดยการวางแผน (Plan) การปฏิบัติงาน (Do) การตรวจสอบ (Check) การปรับปรุงแก้ไข (Action) รวมถึงการรายงานผลการประเมินตนเอง (Self Study Report) และ

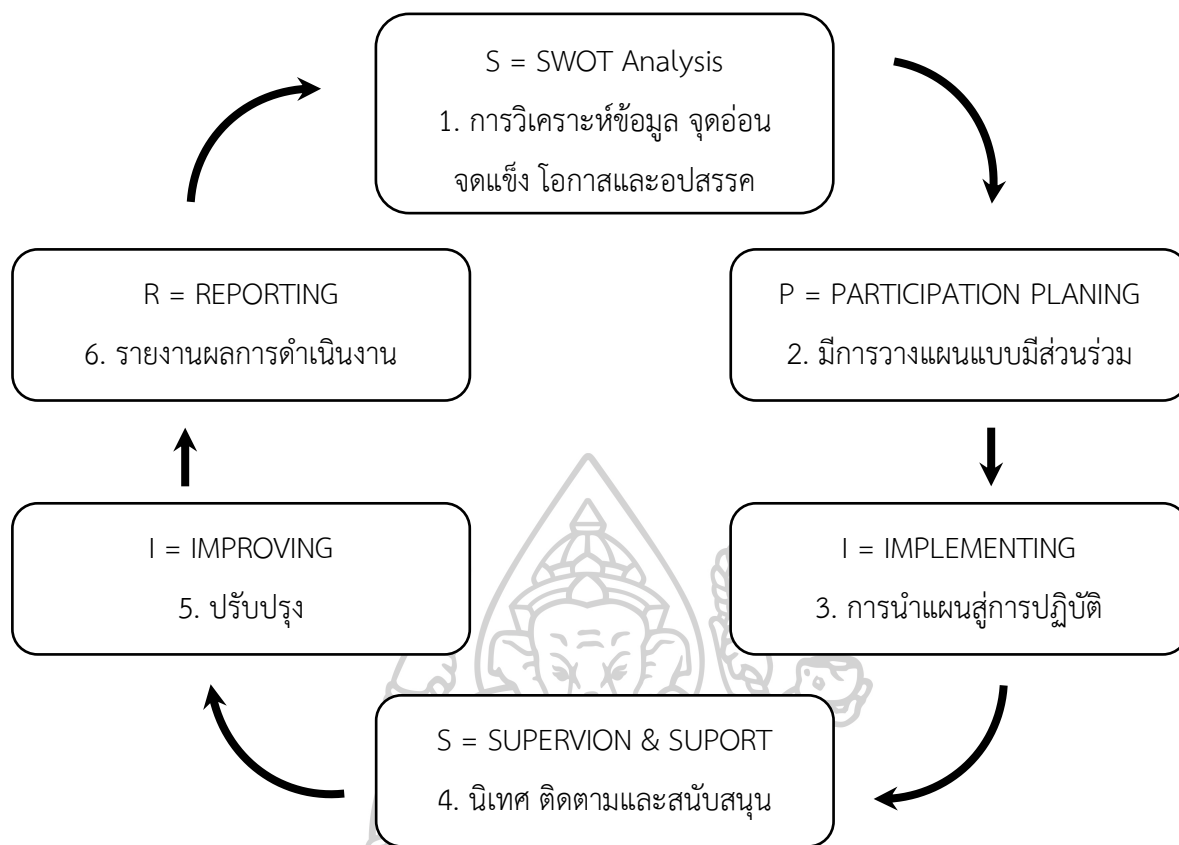
4) ด้านเครื่องมือ (T: Tools) สิ่งที่มาช่วยในการบริหารจัดการเรียนร่วมเพื่อให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษเกิดการเรียนรู้และดำรงชีวิตได้อย่างดีมีประสิทธิภาพสูงสุด เครื่องมื่อดังกล่าวได้แก่ นโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ งบประมาณ ระบบการบริหารจัดการ กฎกระทรวง เทคโนโลยี และสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อทางการศึกษา บริการ ตำราและเอกสาร ความช่วยเหลือทางการศึกษาด้านอื่น ๆ และครูการศึกษาพิเศษที่ได้รับการศึกษาหรืออบรมในสาขาการศึกษาพิเศษ และไปปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในชั้นเรียนพิเศษในโรงเรียนปกติทั่วไปหรือโรงเรียนจัดการศึกษาพิเศษเรียนร่วม

กล่าวโดยสรุปการบริหารจัดการตามโครงสร้างซีท (SEAT) เพื่อให้โรงเรียนหรือสถานศึกษาได้บริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพ สถานศึกษาต้องมีการบริหารจัดการตามโครงสร้างซีท (SEAT) ใน 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านนักเรียน (S: Student) 2) ด้านสภาพแวดล้อม (E: Environment) 3) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (A: Activities) และ 4) ด้านเครื่องมือ (T: Tools)

2) รูปแบบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม SPISIR

สมพร หวานเสร็จ ได้ศึกษาการส่งเสริมการจัดการเรียนเรียนรวมโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานครโดยใช้รูปแบบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม SPISIR เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกันในการพัฒนาศักยภาพคนพิการอันจะเป็นประโยชน์สูงสุดกับคนพิการ ศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง จึงได้มีการทบทวนกฎหมาย นโยบายในการจัดการเรียนรวมโดยคำนึงถึงกระบวนการบริหารจัดการที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management: SBM) กรอบโครงสร้างซีท (Student, Environment, Activities, Tool: SEAR) กระบวนการบริหารคุณภาพ (Plan, Do, Check, Act: PDCA) รวมทั้งการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม นำมาวิเคราะห์และสร้างเป็นกรอบการดำเนินงานในการส่งเสริมการจัดการเรียนเรียนรวมโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานครโดยใช้รูปแบบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม SPISIR มีองค์ประกอบที่ดำเนินตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบ คือ 1) การวิเคราะห์ข้อมูล จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสและอุปสรรค (S = SWOT Analysis) 2) การวางแผนแบบมีส่วนร่วม (P = Participation planning) 3) การนำแผนสู่การปฏิบัติ (I = Implementing) 4) การนิเทศและสนับสนุน (S = Supervision & Support) 5) การปรับปรุง (I = Improving) และ 6) การรายงานผลการดำเนินงาน (R = Reporting) ดังแผนภาพที่ 3

แผนภาพที่ 3 รูปแบบการจัดการแบบมีส่วนร่วม SPISIR
ที่มา: สมพร หวานเสร็จ, “การส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนรวมโดยใช้รูปแบบ SPISIR,”
วารสาร Sikhana 6, 7 (2562): 159.

รูปแบบการจัดการแบบมีส่วนร่วม SPISIR เป็นรูปแบบในการดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนเพื่อให้การจัดการเรียนรวมมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนได้ประโยชน์สูงสุดโดยใช้หลักการมีส่วนร่วมคำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละโรงเรียนจึงใช้กระบวนการวิเคราะห์ จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสและอุปสรรคของแต่ละโรงเรียนเป็นประเด็นสำคัญในการวางแผนแบบมีส่วนร่วมซึ่งบุคลากรและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการวางแผนตั้งแต่เริ่มต้นเพื่อนำไปสู่การดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่มีคุณภาพตามกรอบโครงสร้างซีท (SEAT) ตั้งแต่การจัดการสภาพแวดล้อม การปรับหลักสูตร การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลและการใช้เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเป็นรายบุคคล และกำกับติดตามและสนับสนุนอย่างต่อเนื่องทั้งด้านปัจจัย สื่อการเรียนรู้ การพัฒนาเจตคติ ความรู้ ทักษะของครูในการจัดการศึกษาในเรื่องต่าง ๆ เช่น การคัดกรองคัดแยกความพิการ การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล การเลือกเทคโนโลยี

สิ่งอำนวยความสะดวก การจัดการเรียนการสอน ทักษะและเจตคติในการจัดการเรียนรู้ให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนรวม เช่น จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การใช้เทคนิคการสอนเชิงพฤติกรรม การผลิตสื่อการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง การพัฒนาทักษะในการประสานงาน และการให้คำปรึกษากับผู้เกี่ยวข้อง การส่งเสริมสัมพันธภาพ ความร่วมมืออันดีและเรียนรู้ร่วมกันของเด็กทั่วไปและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ รวมทั้งกระบวนการในการส่งเสริมให้ผู้บริหารและครูทั่วไปในโรงเรียนที่จัดการเรียนรวมมีทัศนคติที่ถูกต้องและให้ความร่วมมือในการดำเนินงานจัดการเรียนรวมได้อย่างถูกต้อง ส่งเสริมการทำงานเป็นทีมของครู รวมทั้งการเพิ่มสมรรถภาพของครูในทางวิชาการ เช่น การศึกษาคูงานโรงเรียนที่จัดการเรียนรวมต้นแบบ การอบรมครูเรื่องการจัดการเรียนการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ การใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐานการจัดการเรียนการสอน การสนับสนุนให้ศึกษาต่อด้านการศึกษาพิเศษ เป็นต้น ทั้งนี้ ได้มีการศึกษาประเมินผล ปรับปรุงการดำเนินงานและรายงานผลต่อผู้เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ส่งผลให้ได้รับการสนับสนุน ทรัพยากร งบประมาณ ความรู้และการทำกิจกรรมร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมประเมินผล และร่วมรับประโยชน์ ซึ่งก่อให้เกิดผลการปฏิบัติที่ดีต่อผู้เรียนอันเป็นหัวใจสำคัญในการจัดการศึกษา และเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าของชาติในอนาคต⁷⁶

กล่าวโดยสรุปรูปแบบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม SPISIR มีองค์ประกอบที่ดำเนินการตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบ ดังนี้ 1) การวิเคราะห์ข้อมูล จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสและอุปสรรค (S = SWOT Analysis) 2) การวางแผนแบบมีส่วนร่วม (P = Participation planning) 3) การนำแผนสู่การปฏิบัติ (I = Implementing) 4) การนิเทศและสนับสนุน (S = Supervision & Support) 5) การปรับปรุง (I = Improving) และ 6) การรายงานผลการดำเนินงาน (R = Reporting)

3) แนวคิดการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษ

ผดุง อารยะวิญญู ได้กล่าวถึงแนวคิดการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษ เพื่อให้การศึกษาพิเศษก้าวหน้ายิ่งขึ้น จึงได้เสนอแนวทางในการพัฒนาใน 5 ด้าน ดังนี้

(1) การสร้างความตระหนักแก่สาธารณชน (Public Awareness) ประชาชนควรได้รับความรู้ความเข้าใจ เพื่อประชาชนจะได้ให้ความร่วมมือ จึงควรให้การศึกษาแก่ประชาชนเกี่ยวกับความเข้าใจที่ยังไม่ถูกต้อง ได้แก่ การศึกษาพิเศษ ไม่ใช่การศึกษาเพื่อคนพิการ และการศึกษาเพื่อคนพิการก็ไม่ใช่การศึกษาพิเศษ เด็กออทิสติกเป็นเด็กสมาธิสั้น เด็กออทิสติกและเด็กแอลดีเป็นเด็กกลุ่มเดียวกัน เด็กแอลดีเป็นเด็กเรียนช้า เด็กที่มีความต้องการพิเศษจะต้องมีหลักสูตรเฉพาะ เช่น หลักสูตรสำหรับเด็กปัญญาอ่อน ในการวัดผลจะต้องใช้เกณฑ์เดียวกับเด็กปกติ หากเด็กการศึกษา

⁷⁶ สมพร หวานเสร็จ, “การส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนรวมโดยใช้รูปแบบ SPISIR,” วารสาร Sikkhana 6, 7 (2562): 151-162.

พิเศษทำไม่ได้เกณฑ์ของเด็กปกติ เด็กจะต้องสอบตก การเรียนการสอนเด็กการศึกษาพิเศษจะต้องมีการลดหย่อนบ้างหากเด็กทำไม่ได้ เด็กการศึกษาพิเศษต้องเรียนในโรงเรียนเฉพาะเท่านั้น เด็กปัญญาเลิศ (Gifted) เป็นเด็กเรียนเก่ง เด็กไม่ต้องการความช่วยเหลือใด ๆ ครูก็ไม่ต้องสนใจ ซึ่งที่กล่าวมาข้างต้นเป็นความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ จะต้องศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับการศึกษาพิเศษให้มากขึ้น เพื่อเผยแพร่ความรู้ให้แก่สังคม ซึ่งในการสร้างความตระหนักอาจกระทำโดยผ่านสื่อมวลชน เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุชุมชน โทรทัศน์ เป็นต้น และควรกระทำอย่างต่อเนื่อง หน่วยงานทุกแห่งที่จัดการศึกษาพิเศษควรถือเป็นภารกิจในการสร้างความตระหนักนี้แก่ชุมชนเพื่อประชาชนจะได้เข้าใจตรงกันจะทำให้การพัฒนากระทำได้ง่ายขึ้นและรวดเร็ว

(2) การพัฒนาทั่วโลกในการบริหารจัดการหน่วยงานที่จัดการศึกษาพิเศษ ได้พยายามพัฒนาการศึกษาพิเศษ โดยการอบรมครู ซึ่งใช้เงินงบประมาณมาก แต่ก็ไม่ได้พัฒนาไปมากนัก จึงเสนอการพัฒนาทั่วโลกในการบริหารจัดการ ดังนี้ จัดตั้งคณะกรรมการการศึกษาพิเศษในระดับชาติ ระดับจังหวัด และระดับท้องถิ่น จัดให้มีรองผู้อำนวยการฝ่ายการศึกษาพิเศษในทุกเขตพื้นที่การศึกษา จัดให้มีฝ่ายการศึกษาพิเศษขึ้นในทุกเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งมีหน้าที่ดูแลงานด้านหลักสูตรการสอน การวัดและประเมินผล งบประมาณ ฯลฯ จัดให้มีศึกษานิเทศก์ด้านการศึกษาพิเศษในทุกเขตพื้นที่การศึกษา ในต่างประเทศจะมีเจ้าหน้าที่ดูแลการศึกษาและนิเทศการศึกษาพิเศษเฉพาะ เช่น มีศึกษานิเทศก์การศึกษาสำหรับเด็กปัญญาเลิศ จำนวน 3 คน เด็กแอลดี จำนวน 5 คน เด็กปัญญาอ่อน จำนวน 2 คน เป็นต้น ทั้งนี้ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาของไทย ไม่มีศึกษานิเทศก์ในตำแหน่งนี้เลย นับว่าไม่ทันสมัยและด้อยพัฒนา จัดให้มีครูการศึกษาพิเศษในทุกโรงเรียน ในต่างประเทศครูการศึกษาพิเศษจะทำหน้าที่ประสานงานการเรียนร่วมเรียกว่า Coordinator นอกจากนี้ยังมีครูสอนเด็กเฉพาะกลุ่มอีก เช่น ครูสอนเด็กปัญญาอ่อน ครูสอนเด็กแอลดี เป็นต้น ในเขตพื้นที่การศึกษาหนึ่งใน Florida มีครูสอนเด็กแอลดีถึง 85 คน ในประเทศไทยไม่มีครูเหล่านั้นเลย นับว่าด้อยพัฒนา และยังมีแนวโน้มต่อการบรรจุครูจะต้องบรรจุตามสาระวิชา ซึ่งจะมีครูหรือใครที่จะมีความรู้ความเชี่ยวชาญพอที่จะดูแลเด็กแอลดี เด็กออทิสติก ดังนั้นจึงต้องพัฒนาบุคลากรด้านการศึกษาพิเศษให้คู่ขนานไปกับบุคลากรที่จัดการศึกษาสำหรับเด็กปกติในทุกตำแหน่ง

(3) การพัฒนาวิธีจัดสรรงบประมาณของหน่วยงานที่รับผิดชอบผ่านสายงานปกติ ควรมีการทบทวนการจัดสรรงบประมาณ ทั้ง 3 ลักษณะนี้โดยยึดถึงการได้รับประโยชน์สูงสุด ในต่างประเทศได้มีการจัดสรรงบประมาณมาจากหลายแหล่ง เช่น ภาษีที่ดิน ภาษีทรัพย์สิน บางรัฐของประเทศสหรัฐอเมริกาได้ขอแบ่งเงินงบประมาณเพื่อพัฒนาการศึกษาพิเศษ โดยคิดจากอัตราคนพิการในหมู่ประชากร กล่าวคือ ในรัฐดังกล่าวมีประชากรที่เป็นคนพิการ 10% ของงบประมาณของกระทรวงศึกษาธิการ เป็นต้น จึงควรมีการทบทวนสร้างสรรคหาแนวทางที่ยุติธรรมในการจัดสรรงบประมาณแผ่นดิน

(4) การพัฒนาครู ควรพิจารณาถึงแนวโน้มของกระแสโลกาภิวัตน์ว่า ทิศทางของโลก กำลังเดินไปในทิศทางใด คำตอบเบื้องต้น คือ การเรียนรวม (Inclusion) ซึ่งหมายถึง การเรียนรวมกัน (ไม่เรียนแยก) ระหว่างเด็กปกติกับเด็กการศึกษาพิเศษ ในการผลิตครูจึงควรมุ่งให้ครูสอนเด็กได้ทุกคน ไม่ว่าเด็กคนนั้นจะเป็นเด็กปกติหรือเด็กการศึกษาพิเศษ

(5) การพัฒนาเทคโนโลยีการศึกษาพิเศษของรัฐบาลมี 2 แห่ง คือ ศูนย์เทคโนโลยีแห่งชาติ และศูนย์เทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งทำหน้าที่ ผลิตเทคโนโลยีทางการศึกษาพิเศษ (Assistive Technology) ซึ่งยังมีการพัฒนาเทคโนโลยีการศึกษาพิเศษออกมาไม่มากนัก อาจมีข้อจำกัดหลายอย่าง รัฐบาลจึงควรจัดสรรงบประมาณและบุคลากรเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีให้มากขึ้น ทั้งกระด้างภัณฑ์ (Hardware) และละมุนภัณฑ์ (Software) ต้องให้ครอบคลุมเด็กทุกประเภท ทั้งนี้เพื่อให้เด็กการศึกษาพิเศษได้รับบริการสื่อมากขึ้น โดยแนวโน้มใหม่อย่างหนึ่งในการผลิตสื่อ คือ ผลิตสื่อเพื่อให้ใช้ได้กับผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นวิธีการใหม่ที่เรียกว่า Universal Design for Learning (UDL) การผลิตสื่อจึงควรยึดหลักการนี้จึงจะทำให้สื่อที่ผลิตทันสมัย⁷⁷

ทั้งนี้มลิวลีย์ ธรรมแสง ได้เสนอแนวทางที่ผู้บริหารสถานศึกษาควรทราบเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ แต่เดิมครู อาจารย์ และผู้บริหารการศึกษา รวมถึงบุคคลทั่วไปมองว่าการศึกษาพิเศษ เป็นงานที่ไม่เกี่ยวข้องกับตนเอง และเข้าใจว่าการศึกษาพิเศษหรือการศึกษาสำหรับคนพิการนั้น เป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของครู อาจารย์ และผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) เท่านั้น โดยเฉพาะหากเป็นเรื่องรูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการแล้วคนส่วนใหญ่ก็มีความเห็นว่า รูปแบบสถานศึกษาที่เหมาะสม คือ การให้เด็กพิการเข้าเรียนกับคนพิการด้วยกันในโรงเรียนที่จัดเฉพาะเด็กพิการที่มีบริการหอพัก เป็นต้น ซึ่งแนวคิดทางการจัดการศึกษาพิเศษ (Children with special needs) ได้เปลี่ยนแปลงไปตามแนวคิดขององค์การสหประชาชาติ เป็นการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for All) ที่เน้นโอกาสทางการศึกษาของเด็กทุกคนอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง รวมทั้งประเทศไทยได้มีการกำหนดไว้ในนโยบายด้านการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลพิการ พ.ศ. 2551 มาตรา 8 วรรค 4 กล่าวว่า “สถานศึกษาใดที่ปฏิเสธไม่รับคนพิการเข้าศึกษาต่อให้ถือเป็นการเลือกปฏิบัติ โดยไม่เป็นธรรมตามกฎหมาย” และกำหนดให้สถานศึกษาทุกสังกัดจัดสภาพแวดล้อมและระบบสนับสนุนการเรียนการสอน ตลอดจนบริการเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา เพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ ดังนั้นครู อาจารย์ และผู้บริหารสถานศึกษาทั่วไปจึงจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจเบื้องต้นในการจัด

⁷⁷ ผดุง อารยะวิญญู, “แนวทางการพัฒนาการศึกษาพิเศษไทย,” วารสารวิจัยและพัฒนาการศึกษาพิเศษ 1, 1 (มกราคม-ธันวาคม 2555): 17-21.

การศึกษาพิเศษเพราะเด็กพิการเหล่านี้ควรจะมีสิทธิในการเข้ารับการศึกษาศึกษาในสถานศึกษาที่
 รับผิดชอบ⁷⁸

นอกจากจะเป็นการให้โอกาสแก่เด็กพิการดังกล่าวในการใช้สิทธิที่เท่าเทียมในการศึกษา
 เล่าเรียนและทั่วถึงตามสิทธิมนุษยชนและตามกฎหมายแล้ว ประสิทธิภาพของการจัดการศึกษา
 ในสถานศึกษาก็จะเพิ่มขึ้น และสิ่งสำคัญที่สุดของการดำเนินงานของสถานศึกษา คือ ผู้นำหรือผู้บริหาร
 สถานศึกษานับว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อความสำเร็จและคุณภาพของการดำเนินการ
 ทุกอย่างในสถานศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งความสำเร็จของการจัดการศึกษาพิเศษในสถานศึกษา
 สิ่งทีผู้บริหารสถานศึกษาควรทราบเกี่ยวกับแนวคิดหลักของการพัฒนาการศึกษาพิเศษ 5 ประการ ประกอบด้วย
 1) ต้องเข้าใจหลักการและแนวคิดพื้นฐานของกฎหมายทางการศึกษาและส่วนที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่อง
 การศึกษาสำหรับคนพิการ 2) ต้องมีความเข้าใจว่าการศึกษาพิเศษเป็นเรื่องของการจัดการเรียนการสอนให้
 สอดคล้องกับลักษณะต่าง ๆ ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษเป็นเฉพาะบุคคล 3) การศึกษาพิเศษเป็นชุด
 ของการบริการและการสนับสนุนต่าง ๆ ที่จัดทำขึ้นตามความต้องการจำเป็นของผู้เรียนเฉพาะบุคคล
 ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษาของแต่ละโรงเรียน
 4) การประเมินผลตามกฎหมายต่าง ๆ ที่มีมาตรฐานเหมาะสมกับศักยภาพของเด็ก และเป็น
 ความรับผิดชอบของผู้บริหารสถานศึกษา 5) ต้องรู้วิธีการที่จะสร้างสรรค์เงื่อนไขต่าง ๆ ที่จะสนับสนุน
 การปฏิบัติงานการศึกษาพิเศษที่มีประสิทธิภาพ และบูรณาการการศึกษาพิเศษให้เข้ากับการพัฒนาทุกด้าน
 ของสถานศึกษาอย่างกลมกลืน⁷⁹

กล่าวโดยสรุป การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษควรสร้างความตระหนักแก่
 สาธารณชน เพื่อประชาชนจะได้ให้ความร่วมมือ การพัฒนากลไกในการบริหารจัดการ พัฒนาวิธี
 จัดสรรงบประมาณของหน่วยงาน พัฒนาครู พัฒนาเทคโนโลยีการศึกษาพิเศษ ทั้งนี้ต้องมีความเข้าใจ
 หลักการและแนวคิดพื้นฐานของกฎหมายทางการศึกษาและส่วนที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องการศึกษา
 สำหรับคนพิการ เพื่อการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับลักษณะต่าง ๆ ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
 เป็นเฉพาะบุคคล จัดชุดของการบริการและการสนับสนุนต่าง ๆ ที่จัดทำขึ้นตามความต้องการจำเป็นของ
 ผู้เรียนเฉพาะบุคคล ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษาของแต่ละโรงเรียน การประเมินผลที่มี
 มาตรฐานเหมาะสมกับศักยภาพของเด็ก และผู้บริหารสถานศึกษาต้องรับผิดชอบต่อผลนั้น พร้อมวิธีการ

⁷⁸ มลิวัลย์ ธรรมแสง, “สิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาควรทราบเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ,”
วารสารวิจัยและพัฒนาการศึกษาพิเศษ 1, 1 (มกราคม-ธันวาคม 2555): 23-34.

⁷⁹ Margaret J. McLaughlin, **What Every Principal Needs to Know About
 Special Education**, accessed April 23, 2022, Available from <https://us.cowin.com/en-us/nam/node/51117/download.pdf>

ที่จะสร้างสรรค์เงื่อนไขต่าง ๆ ที่จะสนับสนุนการปฏิบัติงานการศึกษาพิเศษที่มีประสิทธิภาพ และ
บูรณาการการศึกษาพิเศษให้เข้ากับการพัฒนาทุกด้านของสถานศึกษา

การจัดการศึกษาพิเศษของประเทศไทย

การจัดการศึกษาพิเศษของประเทศไทย สืบเนื่องจากได้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมระดับโลก
“Jomtien World Conference on Education for All” ที่ประเทศไทย และ UNESCO ร่วมกับสมาชิกของ
แต่ละประเทศประกาศเป้าหมาย “Education for All” เรื่องการศึกษาเพื่อปวงชน (World Conference on
Education for all) ภายในปี ค.ศ. 2015 การจัดการศึกษาเป็นไปในรูปแบบที่เหมาะสมกับผู้เรียน
ไม่แบ่งแยกว่าเป็นเด็กพิการ เชื้อชาติ ศาสนา เด็กที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล รวมทั้งเด็กด้อยโอกาสอื่น ๆ
ทั้งนี้เพื่อให้เด็กในวัยเรียนทุกคนได้รับโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานตามความเหมาะสม เมื่อปี พ.ศ. 2533
(ค.ศ. 1990) ที่หาดจอมเทียน จังหวัดชลบุรี และได้มีการประกาศปฏิญญาโลกว่าด้วยการศึกษาเพื่อปวงชน
และกรอบการดำเนินงานด้านการศึกษาเพื่อปวงชน (World Declaration on Education for All and
Framework for Action to Meet Basic Learning Needs) หรือปฏิญญาจอมเทียน (Jomtien Declaration)
กำหนดเวลาการดำเนินการไว้ 10 ปี ซึ่งปฏิญญาดังกล่าวที่จะเร่งดำเนินการด้านการศึกษาเพื่อปวงชน
ของประเทศต่าง ๆ เพื่อลดอัตราการไม่รู้หนังสือ และการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ทั่วถึงโดยเน้นความเสมอภาค
ให้แก่ประชาชนในชาติ จากนั้น ปี พ.ศ. 2537 (ค.ศ. 1994) ได้มีการจัดประชุมระดับโลก The Salamanca
Statement and Framework for Action on Special Needs Education เรื่องการเข้าถึงและคุณภาพ
ของการศึกษาสำหรับผู้มีความต้องการจำเป็นพิเศษ (World Conference On Special Needs Education:
Access and Quality) ที่เมืองซาลามังกา ประเทศสเปน เพื่อการศึกษาสำหรับทุกคนสนับสนุนให้ใช้แนวทาง
การจัดการเรียนรวม (Inclusive Education) บริการทางการศึกษากับเด็กทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
เด็กที่มีความจำเป็นพิเศษ ตามแถลงการณ์ว่าด้วยหลักการนโยบายและการปฏิบัติเกี่ยวกับการศึกษา
เพื่อปวงชนว่า 1) เด็กทุกคนมีสิทธิได้รับการศึกษาตามสิทธิขั้นพื้นฐาน 2) เด็กทุกคนมีคุณลักษณะเฉพาะบุคคล
ความสนใจ ความสามารถ และความต้องการเรียนรู้ 3) เด็กได้รับการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับคุณลักษณะ
ที่หลากหลายและแตกต่างเป็นรายบุคคล (Individual) 4) เด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าถึงการศึกษา
แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้ในสถานศึกษาปกติทั่วไป และ 5) เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนรวม
ในสถานศึกษาปกติทั่วไปร่วมกับเด็กทั่วไป เพื่อสร้างสังคมแห่งการดำรงชีวิตร่วมกันที่รัฐบาลของ
ประเทศสมาชิกองค์การสหประชาชาตินำไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง⁸⁰

⁸⁰ UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural
Organization), **Special needs education**, Accessed December 15, 2019, Available
from <http://uis.unesco.org/en/glossary-term/special-needs-education>

ประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศสมาชิกองค์การสหประชาชาติ ที่ได้ดำเนินการจัดการศึกษา เพื่อปวงชนตามแถลงการณ์นี้มาอย่างต่อเนื่อง⁸¹ ซึ่งมีประวัติความเป็นมาของการจัดการศึกษาพิเศษ ในประเทศไทยมาเป็นลำดับ ในปี พ.ศ. 2478 มีการตราพระราชบัญญัติประถมศึกษาภาคบังคับ ประกาศ ยกเว้นสำหรับเด็กพิการไม่ต้องเข้าเรียนตามที่บังคับ พ.ศ. 2482 เป็นปีแรกที่มีการจัดการศึกษาพิเศษ ของประเทศไทย โดยสุภาพสตรีตาบอดชาวอเมริกันชื่อ “นางสาวเจนเนวีฟ คอลฟิลด์ (Genevieve Caulfield)” ได้เริ่มสอนคนตาบอดชาวไทย พ.ศ. 2500 กระทรวงศึกษาธิการจัดให้มีการทดลอง นำเด็กเรียนเข้าเรียนร่วมในโรงเรียนปกติ ระดับประถมศึกษาของกรุงเทพมหานครเป็นครั้งแรก จำนวน 7 แห่ง คือ โรงเรียนพญาไท โรงเรียนวัดชนะสงคราม โรงเรียนวัดพญาไยง โรงเรียนวัดหนึ่ง โรงเรียน วัดนิมมานรดี โรงเรียนสามเสนนอก และโรงเรียนวัดชัยชนะสงคราม พ.ศ. 2534 ประกาศใช้กฎหมาย คนพิการฉบับแรกของประเทศไทยคือ พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 ต่อมา ยกเลิก พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 และประกาศใช้พระราชบัญญัติ ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 เป็นกฎหมายคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐาน ของคนพิการอย่างครบถ้วนและมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดการเลือกปฏิบัติแทนกฎหมายฉบับแรก และพ.ศ. 2551 ประกาศใช้พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 ซึ่งเป็นกฎหมาย ด้านการศึกษาสำหรับคนพิการขึ้นเป็นฉบับแรกของประเทศไทย⁸²

กล่าวโดยสรุปประวัติความเป็นมาของการศึกษาพิเศษในประเทศไทย สืบเนื่องมาจากการที่ประเทศไทยได้เป็นเจ้าภาพจัดประชุมระดับโลกรื่องการศึกษาเพื่อปวงชน (World Conference on Education for all) และมีการประกาศปฏิญญาโลกว่าด้วยการศึกษาเพื่อปวงชน เพื่อตอบสนอง ต่อความต้องการเรียนรู้ ดำเนินการด้านการศึกษาเพื่อปวงชนของประเทศต่าง ๆ เพื่อลดอัตราการไม่รู้หนังสือ และการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ทั่วถึงโดยเน้นความเสมอภาคให้แก่ประชาชนในชาติ และได้มีการดำเนินการจัดการศึกษาพิเศษในการให้บริการทางการศึกษาตอบสนองต่อความแตกต่าง ระหว่างบุคคลอย่างเท่าเทียมกันอย่างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน

⁸¹ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, การติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา เรียนรวมสำหรับเด็กพิการและเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ (กรุงเทพฯ: บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด, 2562), 9-14.

⁸² อนุชา ภูมิสิทธิพร, ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ (Introduction to Special Education), เข้าถึงเมื่อ 1 ธันวาคม 2562, เข้าถึงได้จาก <http://elearning.psu.ac.th/course/44/บทที่%203.pdf>

การจัดการศึกษาพิเศษในต่างประเทศ

1) ประเทศญี่ปุ่น มีกฎหมายด้านการศึกษา ยุบรวมโรงเรียนเฉพาะความพิการ 3 ประเภท ให้เป็นโรงเรียนการศึกษาพิเศษ ซึ่งเน้นสอนเรื่องการใช้ชีวิตประจำวันและการดำรงชีวิตอิสระ โรงเรียนการศึกษาพิเศษเป็นสถานศึกษาที่รวมเด็กพิการทุกประเภท ตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลายไว้ในโรงเรียนเดียวกัน โดยแบ่งชั้นตามอายุมากกว่าการแบ่งตามความสามารถในการเรียนรู้ของเด็ก ทำให้แต่ละห้องมีเด็กที่มีภาวะบกพร่องต่างกัน ความชอบ ปัญหา ความสามารถในด้านต่าง ๆ ไม่เหมือนกัน ครูจึงมักมีปัญหาในการจัดชั้นเรียนและดึงความสนใจของผู้เรียนมาที่เรื่องที่ตนกำลังสอน ส่งผลให้บางห้องเรียนต้องมีครูถึง 3-4 คน หรือมากกว่านั้น ครูในโรงเรียนการศึกษาพิเศษจึงมีจำนวนมากกว่าครูในโรงเรียนทั่วไปหลายเท่า ทั้งนี้โรงเรียนการศึกษาพิเศษไม่มีหลักสูตรตายตัว ครูผู้สอนจึงต้องสร้างหลักสูตรของตัวเองโดยใช้ประสบการณ์และการคาดคะเนว่าควรสอนเรื่องอะไรและควรสอนแค่ไหน จึงจะเหมาะสมกับระดับความสามารถของนักเรียนอีกทั้งยังต้องสามารถดึงดูดความสนใจและเป็นประโยชน์กับผู้เรียนอย่างแท้จริง ถึงแม้ภาครัฐจะมีนโยบายให้เด็กพิการได้เรียนในห้องเรียนพิเศษของโรงเรียนปกติเพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติพื้นฐานสำหรับคนพิการที่ต้องการให้เด็กปกติและเด็กพิการได้เรียนรู้ด้วยกันให้มากที่สุด ซึ่งการจะอยู่ในระบบเรียนรวมได้ ปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างมากคือ ครูประจำชั้น ครูประจำวิชา และบุคลากรในโรงเรียนทั่วไปต้องมีความรู้ด้านการสอนและการช่วยเหลือนักเรียนพิการ เด็กเหล่านี้จึงจะมีโอกาสได้เรียนรวมอย่างแท้จริง ระบบการศึกษาในประเทศญี่ปุ่น ครูที่จบการศึกษาด้านการสอนระดับประถมศึกษาหรือระดับมัธยมศึกษาสามารถสอนเด็กพิการในโรงเรียนทั่วไปได้ โดยไม่ต้องมีวุฒิหรือประกาศนียบัตรเพิ่มเติมด้านการศึกษาพิเศษเลย ครูในโรงเรียนปกติจึงไม่สามารถรับมือกับเด็กพิการได้ ถึงแม้เด็กคนนั้นจะต้องการความช่วยเหลือไม่มากก็ตาม นอกจากนี้ครูในโรงเรียนทั่วไปบางคนอาจได้รับมอบหมายให้สอนนักเรียนพิการแต่เมื่อไม่เข้าใจลักษณะของนักเรียนก็ไม่สามารถรับมือกับการจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับนักเรียนได้ ดังนั้นนักวิชาการส่วนหนึ่งจึงเสนอให้หลักสูตรครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ในประเทศญี่ปุ่นเตรียมความพร้อมของครูในอนาคตมากกว่านี้ นอกจากนั้นรัฐและเอกชนยังควรจัดทำหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครูด้านการศึกษาพิเศษให้แก่ครูผู้สอนในโรงเรียนทั่วไปด้วย

สำหรับครูผู้สอนในโรงเรียนการศึกษาพิเศษ กฎหมายเกี่ยวกับประกาศนียบัตรวิชาชีพครูกำหนดว่า ครูในโรงเรียนการศึกษาพิเศษต้องมี 1) ประกาศนียบัตรที่สอดคล้องกับระดับที่ตนจะสอน เช่น ประกาศนียบัตรครูระดับอนุบาล ระดับประถมศึกษา หรือระดับมัธยมศึกษา และ 2) ประกาศนียบัตรวิชาชีพครูในโรงเรียนการศึกษาพิเศษ ซึ่งครูสามารถเลือกเข้ารับการอบรมได้ที่มหาวิทยาลัยและวิทยาลัย 118 แห่งที่เปิดหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครูในโรงเรียนการศึกษาพิเศษ แต่สถาบันอุดมศึกษาจำนวน 118 แห่งนั้นยังถือว่าน้อยเมื่อเทียบกับจำนวนสถาบันระดับอุดมศึกษาทั้งหมด 1,100 แห่งทั่วประเทศ จะเห็นว่าหน่วยงานในประเทศญี่ปุ่นที่ทำหน้าที่

ให้ความรู้ด้านการศึกษาพิเศษยังมีจำนวนน้อย ทำให้ครูในโรงเรียนทั่วไปและครูที่ต้องการเป็นครูการศึกษาพิเศษที่ดีและมีความสามารถมีจำนวนน้อยลง⁸³

กล่าวโดยสรุปการจัดการศึกษาพิเศษในประเทศญี่ปุ่นได้จัดเป็นโรงเรียนการศึกษาพิเศษที่รวมเด็กพิการทุกประเภท ตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลายไว้ในโรงเรียนเดียวกัน โดยแบ่งชั้นตามอายุมากกว่าการแบ่งตามความสามารถในการเรียนรู้ของเด็ก เน้นเรื่องการใช้ชีวิตประจำวันและการดำรงชีวิตอิสระ

2) ประเทศนิวซีแลนด์ มีการดำเนินการด้านนโยบายการศึกษาพิเศษของนิวซีแลนด์ มีดังนี้

(1) รัฐให้การศึกษแก่เด็กทุกคน ไม่มีการยกเว้นว่าเด็กคนนั้นเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษหรือไม่ เด็กทุกคนมีสิทธิในการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน ในสภาพแวดล้อมที่เท่าเทียมกันกับเด็กปกติ และได้มีโอกาสเรียนร่วมกับเด็กปกติ (2) เน้นการช่วยเหลือเบื้องต้น (Early Intervention) ซึ่งถือว่าเป็นความสำคัญและความจำเป็นในการให้บริการประเภนี้ (3) แผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Plan : IEP) กฎหมายไม่ได้ระบุว่าให้ครูทุกคนจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) แต่เป็นนโยบายของรัฐที่ระบุว่า การให้การศึกษแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษนั้น จะต้องเป็นการจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับความต้องการและความสามารถของแต่ละบุคคล สำหรับครูที่สอนเด็กในโรงเรียนเรียนร่วม ได้รับบริการจากรัฐบาลนิวซีแลนด์ ดังนี้ ไปเยี่ยมบ้านซึ่งทางหน่วยงานจะส่งผู้เชี่ยวชาญไปเยี่ยมบ้าน เพื่อให้คำแนะนำในการให้ความช่วยเหลือดูแลเด็ก ให้คำแนะนำแก่ครูที่สอนเด็กปกติในการปฏิบัติต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้ถูกวิธี ช่วยจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล ได้รับงบประมาณช่วยเหลือตามความเหมาะสม ฝึกอบรมให้รู้จักการทำงานกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งในระยะเริ่มต้นของการจัดการศึกษาเรียนรวม นิวซีแลนด์ประสบปัญหาการตีความหมายของการเรียนรวมที่ยังไม่ชัดเจน และวิถีปฏิบัติการจัดการศึกษาเรียนรวมยังไม่ชัดเจน⁸⁴ การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ (1) เด็กที่มีความต้องการพิเศษระดับไม่รุนแรง (Mild) (2) เด็กที่มีความต้องการพิเศษระดับปานกลาง (Moderate) และ (3) เด็กที่มีความต้องการพิเศษระดับรุนแรง (High level needs) โดยเด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกคนได้รับการดูแลช่วยเหลือจากโปรแกรมให้ความช่วยเหลือ เช่น (1) โปรแกรมจัดหาทรัพยากรทดแทนต่อเนื้อเป็นโปรแกรมให้ความช่วยเหลือโดยเพิ่มจำนวนบุคลากรครูผู้สอน ครูผู้ช่วย ผู้เชี่ยวชาญ และจำนวน

⁸³ ยูวดี วิริยางกูร, “ชีวิตของคนพิการในประเทศญี่ปุ่น,” วารสารอักษรศาสตร์ 47, 1 (2561): 285-343.

⁸⁴ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, การติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาเรียนรวมสำหรับเด็กพิการและเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ (กรุงเทพฯ: บริษัท 21 เซ็นจูรี่ จำกัด, 2562), 54-55.

อุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในห้องเรียนรวม (2) โปรแกรมให้ความช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาพฤติกรรมที่รุนแรง (3) โปรแกรมให้ความช่วยเหลือเด็กที่มีความบกพร่องด้านการพูด การฟัง ภาษา และการสื่อสาร และ (4) โปรแกรมให้ความช่วยเหลือเด็กที่มีเงื่อนไขเกี่ยวกับสุขภาพ โดยได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์และเครื่องมือทางการแพทย์ที่เกี่ยวข้อง สำหรับช่วยให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษสามารถเรียนรวมกับเด็กทั่วไปได้อย่างปลอดภัย ซึ่งส่วนใหญ่เด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนรวมกับเด็กปกติในโรงเรียนทั่วไป แต่เด็กที่มีความต้องการพิเศษประเภทรุนแรงต้องเรียนในโรงเรียนเฉพาะ เช่น โรงเรียนเฉพาะสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน โรงเรียนเฉพาะสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น หรือโรงเรียนเฉพาะสำหรับเด็กที่มีการเรียนรู้ช้า อย่างไรก็ตาม เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบเรียนรวมประเภทเต็มเวลา (Full Inclusion) ประมาณร้อยละ 78 ของจำนวนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งเป็นจำนวนที่น้อยกว่าที่กระทรวงศึกษาธิการของนิวซีแลนด์ตั้งเป้าหมายไว้ว่าไม่ต่ำกว่า 80 ของจำนวนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ⁸⁵

กล่าวโดยสรุปการจัดการศึกษาพิเศษในประเทศนิวซีแลนด์ มีการจัดหลักสูตรทางการศึกษา โดยการไม่แบ่งแยกสภาพของเด็กเป็นการจัดการเรียนการสอนสำหรับทุกคน มุ่งเน้นการจัดการศึกษาเรียนรวมและมีการจัดสรรงบประมาณสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้เต็มตามศักยภาพ

3) ประเทศสหรัฐอเมริกา มีการออกพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการศึกษาของเด็กที่ต้องการความช่วยเหลือพิเศษที่มีชื่อว่า “พระราชบัญญัติการศึกษาสำหรับเด็กพิการ 1975” หรือ “Education for All Handicapped Children Act of 1975” ซึ่งต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็น “พระราชบัญญัติการศึกษาของบุคคลพิการ” หรือ “Individuals with Disabilities Education Act-IDEA”⁸⁶ สาระหลักที่สำคัญของพระราชบัญญัตินี้คือ เด็กที่มีความต้องการพิเศษต้องได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากโรงเรียนรัฐบาลโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ อย่างเหมาะสม (Free Appropriate Public Education-FAPE) ทั้งนี้ความเหมาะสมหมายถึงรวมถึงการจัดการศึกษาให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้มีโอกาสเรียนร่วมกับเพื่อนที่มีอายุเท่ากันในห้องเรียนปกติ (Least Restrictive Environment) จากการ

⁸⁵David Mitchell, “Inclusive education strategies in New Zealand: A leader in inclusive education.,” *Eesti Hariduste-ajakiri*, 4(2), (2016): 19-29.

⁸⁶E.P. Soukakou, “Measuring quality in inclusive preschool classrooms: Development and validation of the Inclusive Classroom Profile (ICP),” *Early Childhood Research Quarterly* 27, 3 (2012): 478-488.

เปลี่ยนแปลงทางด้านกฎหมายครั้งนี้ทำให้เกิดทฤษฎี หรือรูปแบบการจัดการศึกษาที่เรียกว่า การเรียนรวม (Inclusive Education) ขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกา⁸⁷

หลังการออกพระราชบัญญัติและกฎหมายที่เกี่ยวกับสถานศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ที่กำหนดว่าเด็กที่มีความต้องการพิเศษมีสิทธิได้รับการศึกษาในโรงเรียนรัฐบาลร่วมกับเพื่อนในห้องเรียนปกติที่มีอายุเท่ากัน เด็กที่มีความต้องการพิเศษ เริ่มได้รับการเรียนการสอนในโรงเรียนปกติมากขึ้น แต่ลักษณะของการจัดการศึกษาเรียนรวมในยุคแรกนั้น เป็นการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม (Mainstreaming) ซึ่งเป็นจัดการเรียนการสอนแบบเรียนรวมที่ให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษโดยเฉพาะที่มีอาการระดับปานกลางถึงรุนแรง เรียนร่วมกับเพื่อนในห้องเรียนปกติเฉพาะวิชาเลือก วิชาที่ไม่ใช่วิชาบังคับ หรือทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนเท่านั้น เช่น วิชาพลศึกษา ศิลปะ ดนตรี กีฬา หรือเล่นกับเพื่อนในช่วงพักกลางวัน ส่วนในวิชาบังคับ เช่น การอ่าน การเขียน และคณิตศาสตร์ เด็กที่มีความต้องการพิเศษถูกจัดให้เรียนในห้องเรียนการศึกษาพิเศษ โดยมีครูการศึกษาพิเศษเป็นผู้สอน โดยภาพรวมในระยะเริ่มต้นเด็กที่มีความต้องการพิเศษมีโอกาสเรียนร่วมกับเพื่อนในห้องเรียนปกติไม่มากนัก หรือน้อยกว่าร้อยละ 40 ของเวลาเรียนทั้งหมด ต่อมาปี 2004 ทาง IDEA ได้ปรับเปลี่ยนข้อกำหนดในพระราชบัญญัติและกฎหมายเกี่ยวกับสถานศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ระบุว่าเด็กที่มีความต้องการพิเศษต้องถูกพิจารณาให้เข้าเรียนในห้องเรียนปกติก่อนเป็นอันดับแรก และหากว่าครูประจำรายวิชาและครูการศึกษาพิเศษได้ให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มที่แล้ว เช่น ปรับเปลี่ยนเนื้อหา หรือความช่วยเหลือพิเศษด้านอื่น ๆ แล้ว แต่ยังคงไม่สามารถเรียนรวมหรือมีความก้าวหน้าทางการเรียนเมื่อเรียนร่วมกับเพื่อนได้ ทีมสร้างแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล หรือ “Individualized Education Program (IEP) Team” โดยบุคคลที่อยู่ในทีมนี้ ประกอบด้วยเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ผู้ปกครอง ครูประจำรายวิชา หรือครูประจำวิชา อย่างน้อย 1 คน ครูการศึกษาพิเศษ ตัวแทนจากเขตพื้นที่การศึกษา (บุคลากรทางการศึกษาระดับผู้บริหาร) ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการประเมิน หรือการแปลผลการประเมินนักเรียน (นักจิตวิทยาโรงเรียนหรือผู้เชี่ยวชาญ) และบุคลากรด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง⁸⁸ โดยทีมสร้างแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลนี้มีส่วนสำคัญในการประเมินเด็ก เพื่อสร้างแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลที่ระบุว่านักเรียนต้องได้รับการจัดการ

⁸⁷ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, การติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาเรียนรวมสำหรับเด็กพิการและเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ (กรุงเทพฯ: บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด, 2562), 46.

⁸⁸ Elizabeth S. Hartmann, “Understanding the Everyday Practice of Individualized Education Program team Members,” *Journal of Educational & Psychological Consultation* 26, 1 (2016): 1-24.

เรียนการสอน การพัฒนาทักษะ และสิ่งอำนวยความสะดวกด้านใดบ้าง เมื่อเรียนในห้องเรียนปกติ หรือห้องเรียนการศึกษาพิเศษ ดังนั้นตั้งแต่ ปี 2004 เป็นต้นมา เด็กที่มีความต้องการพิเศษจึงมีเวลาในการเรียนร่วมกับเพื่อนในห้องเรียนปกติมากกว่าการจัดการเรียนรวมระยะเริ่มต้นอย่างเห็นได้ชัด และมีการออกแบบเครื่องใช้ต่าง ๆ โดยคำนึงถึงรูปร่างขนาด ประโยชน์ใช้สอยและความคุ้มค่าซึ่งเป็นการออกแบบการเรียนรู้เพื่อทุกคน (Universal Design for Learning : UDL)⁸⁹ ลักษณะของการจัดการเรียนรวมในประเทศสหรัฐอเมริกาไม่ได้มีจำกัดอยู่เพียงแค่นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษได้เข้าเรียนในห้องเรียนเดียวกับเพื่อนในห้องเรียนปกติเท่านั้น แต่ยังหมายรวมถึง การที่เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกหรือการสนับสนุน (Supplementary aids and supports) เท่าที่จำเป็นเพื่อส่งเสริมให้ประสบความสำเร็จทั้งในด้านการเรียนและสังคม และเป็นสมาชิกคนหนึ่งในห้องเรียนและของสังคมอีกด้วย⁹⁰

กล่าวโดยสรุปการจัดการศึกษาพิเศษในประเทศสหรัฐอเมริกา มีการออกพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการศึกษาของเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้ได้รับสิทธิในการศึกษาอย่างเท่าเทียมกันในห้องเรียนปกติ ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจากโรงเรียนรัฐบาลโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ อย่างเหมาะสม ทั้งนี้รวมถึงการจัดการศึกษาให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้มีโอกาสเรียนร่วมกับเพื่อนที่มีอายุเท่ากันในห้องเรียนปกติ ทำให้เกิดทฤษฎี หรือรูปแบบการจัดการศึกษาที่เรียกว่า การเรียนรวมขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยกำหนดว่าเด็กที่มีความต้องการพิเศษต้องจะเข้าเรียนในห้องเรียนปกติก่อน และหากว่าครูประจำรายวิชาและครูการศึกษาพิเศษได้ให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มที่หรือความช่วยเหลือพิเศษด้านอื่น ๆ แล้ว แต่นักเรียนยังคงไม่สามารถเรียนรวมกับนักเรียนปกติได้ จะมีการดำเนินการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล และพิจารณาให้นักเรียนออกมาเรียนในห้องการศึกษาพิเศษต่อไป

⁸⁹Dave L. Edybum, “Universal Usability and Universal design for learning,” *Intervention in School & Clinic* 5, 56 (2021): 310-315.

⁹⁰Otelia Royster, Gary L. Reglin, and Nonofa Losike-Sedimo, “Inclusion professional development model and regular middle school educators,” *Journal of At-Risk Issues* 18, 1 (2014): 1-10.

สภาพการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

กรุงเทพมหานครเป็นเมืองหลวงของประเทศไทย มีประชากรอาศัยอยู่อย่างหนาแน่นมากที่สุดของประเทศ โดยมีจำนวนประชากร 5,666,264 คน⁹¹ กรุงเทพมหานครมีสภาพเศรษฐกิจโดยรวมที่ดีกว่าจังหวัดอื่นในประเทศไทย เนื่องจากเป็นศูนย์กลางการปกครอง การศึกษา การคมนาคมขนส่ง การเงิน การธนาคาร การพาณิชย์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีการสื่อสาร และความเจริญของประเทศ ประชาชนมีความตื่นตัวทางการเมือง เข้าใจสิทธิและหน้าที่ของประชาชน ที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ เนื่องจากการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง และประชาชนในกรุงเทพมหานคร ยังสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็วด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย แต่ในความเจริญก้าวหน้ากว่าจังหวัดอื่นในทุก ๆ ด้าน แต่ประชาชนในกรุงเทพมหานครเองยังต้องประสบกับปัญหาสังคมในด้านต่าง ๆ มากมาย เนื่องจากสภาพวิถีชีวิตของผู้คนที่ต้องเร่งรีบ มีการแข่งขันสูงในด้านต่าง ๆ นอกจากนี้ยังมีความแตกต่างของผู้คนในเรื่องฐานะทางเศรษฐกิจ สังคม และการศึกษาในหลายระดับ ทำให้เกิดความขัดแย้งและมีปัญหาในการเข้าถึงสิทธิและการได้รับบริการจากภาครัฐในหลาย ๆ ด้าน รวมถึงปัญหาการเข้าถึงสิทธิทางการศึกษาของคนพิการในกรุงเทพมหานคร ข้อมูล ณ 31 มกราคม 2562⁹² คนพิการที่จดทะเบียนคนพิการของประเทศไทย มีทั้งสิ้น 2,015,385 คน เป็นผู้พิการที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 90,982 คน คิดเป็นร้อยละ 4.51 ซึ่งคนพิการที่อยู่ในวัยเด็กและวัยศึกษา (แรกเกิด-21 ปี) มีอัตราส่วนของคนพิการทางสติปัญญามากที่สุดร้อยละ 31.90 ของจำนวนคนพิการที่อยู่ในวัยเด็กและวัยศึกษา (แรกเกิด-21 ปี) ทั้งหมดของประเทศ และมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นทุกปี

จากข้อมูลแผนพัฒนาการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2560-2564) เป็นแผนยุทธศาสตร์ที่จัดทำขึ้น เพื่อกำหนดเป็นทิศทางในการร่วมกันดำเนินงานพัฒนาการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการของหน่วยงานเครือข่ายการบริการและการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการทุกหน่วยงานในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ได้แก่ สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา เขต 1 และเขต 2 สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

⁹¹“ประกาศสำนักทะเบียนกลาง เรื่อง จำนวนราษฎรทั่วราชอาณาจักร ตามหลักฐานทะเบียนราษฎร ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2562,” **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 137, ตอนพิเศษ 24 ง (30 มกราคม 2563): 17.

⁹² กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ, **รายงานข้อมูลสถานการณ์ด้านคนพิการในประเทศไทย ข้อมูลสิ้นสุด ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2562**, เข้าถึงเมื่อ 14 มีนาคม 2563, เข้าถึงได้จาก <http://dep.go.th/uploads/Docutents/8565960f-cb64-416a-827f-643a8a34ee15> รายละเอียดข้อมูลคนพิการ%20ธ.ค.62.pdf

สถาบันวิจัยและพัฒนาการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง สำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ และสถาบันสิรินธรเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์แห่งชาติ โดยในส่วนของ การดำเนินงานด้านการจัดการศึกษา เป็นการจัดการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งครอบคลุมทั้งด้านการศึกษาสายสามัญ และการศึกษาสายอาชีพ เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 มาตรา 10 ซึ่งกล่าวถึงการคุ้มครองสิทธิทางการศึกษาของคนพิการ และพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556 ที่มีการกำหนดสิทธิและหน้าที่ทางการศึกษาของคนพิการให้ได้รับการศึกษา โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการ สามารถเลือกบริการทางการศึกษา สถานศึกษา ระบบ และรูปแบบการศึกษาตามความสามารถ ความสนใจ และความถนัด และความต้องการจำเป็นของคนพิการ ฯลฯ⁹³ โดยมีสาระสำคัญดังนี้

วิสัยทัศน์

คนพิการและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ มีความเป็นอยู่ที่ดี มีชีวิตพึ่งพาตนเองได้อย่างเป็นสุข ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง โดยพลังเครือข่ายความร่วมมือการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการกรุงเทพมหานคร

พันธกิจ

1. สร้างสรรค์การมีส่วนร่วมในการบริหารงานส่งเสริมและพัฒนาการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการในกรุงเทพมหานคร
2. สร้างคุณภาพเครือข่ายความร่วมมือการดำเนินงานจัดการศึกษาสำหรับคนพิการในกรุงเทพมหานคร
3. จัดบริการทางการศึกษาร่วมกับการให้บริการทางสังคมและสาธารณสุขสำหรับคนพิการในกรุงเทพมหานครอย่างมีคุณภาพ ตลอดชีวิต ทั่วถึงและมีความเสมอภาค

เป้าประสงค์

คนพิการและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพตามมาตรฐาน มีคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างเป็นสุข

⁹³ คณะอนุกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการกรุงเทพมหานคร, แผนพัฒนาการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2560-2564) (กรุงเทพฯ: คณะอนุกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการกรุงเทพมหานคร, 2559), 3.

ยุทธศาสตร์

1. พัฒนาเครือข่ายระบบการบริหารงานและการจัดการสารสนเทศเพื่อการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ
2. พัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการดำเนินงานและส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ
3. เพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้คนพิการอย่างทั่วถึงในรูปแบบที่หลากหลายและมีคุณภาพ
4. พัฒนาศูนย์การเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการให้มีคุณภาพ

กรุงเทพมหานครในฐานะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษมีอำนาจหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และตามกฎหมายอื่น ๆ กำหนด ซึ่งบริการสาธารณะบางอย่างเป็นเรื่องที่กรุงเทพมหานครต้องเลือกที่จะดำเนินการได้ตามความจำเป็น ซึ่งบางอย่างกรุงเทพมหานครผูกขาดการให้บริการ แต่อีกหลายอย่างมีหน่วยงานภาครัฐร่วมกันจัดบริการ เช่น ขนส่งสาธารณะ รักษาพยาบาล และจัดการศึกษา เป็นต้น วิสัยทัศน์กรุงเทพฯ พ.ศ. 2575 เป็น “มหานครแห่งเอเชีย” มองกรุงเทพฯ ในฐานะเมืองมหานคร ทั้งนี้กรุงเทพมหานครมีแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ 20 ปี ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2561-2564) โดยมีประเด็นยุทธศาสตร์ 6 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 มหานครปลอดภัย ด้านที่ 2 มหานครสีเขียว สะดวกสบาย ด้านที่ 3 มหานครสำหรับทุกคน ด้านที่ 4 มหานครกระชับ ด้านที่ 5 มหานครประชาธิปไตย และด้านที่ 6 มหานครแห่งเศรษฐกิจและการเรียนรู้ ซึ่งยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ได้แก่ ด้านที่ 3 มหานครสำหรับทุกคน มีสาระสำคัญ ดังนี้ “ชาวกรุงเทพฯ ทุกคน ทุกชนชั้น ทุกอาชีพ ทุกเพศ ทุกวัย และทุกสถานภาพ อยู่ร่วมกันอย่างเสมอภาคและสมานฉันท์ เกื้อกูลซึ่งกันและกัน เคารพสิทธิซึ่งกันและกัน ได้รับโอกาสที่จะเรียนรู้ พัฒนาตนเอง และเข้าถึงบริการสาธารณะ ในขณะเดียวกันชาวกรุงเทพฯ แต่ละกลุ่ม แต่ละชุมชน สามารถดำรงรักษาไว้ซึ่งอัตลักษณ์ ประเพณี วัฒนธรรมของตนเอง เป็นมหานครที่โดดเด่นในเชิงวัฒนธรรมที่หลากหลาย” ในมิติที่ 3.3 การศึกษาสำหรับทุกคน เป้าหมายที่ 3.3.1 การกระจายโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมและเสมอภาค โดยมีเป้าประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาพิเศษ ได้แก่ เป้าประสงค์ที่ 3.3.1.2 โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครทุกแห่งสามารถให้บริการการศึกษา สำหรับผู้เรียนในกลุ่มที่มีความต้องการพิเศษ โดยมีตัวชี้วัดผลการดำเนินงานหลัก จำนวนโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครที่เปิดการจัดการศึกษาพิเศษ (เรียนร่วม) สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ดำเนินการตามมาตรการที่ 1 สํารวจข้อมูลของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เพื่อเตรียมความพร้อมในการรองรับการให้บริการการศึกษา และมีโครงการ/กิจกรรมขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1) โครงการพัฒนาการเรียนร่วมในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร 2) โครงการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน (เด็กพิเศษเรียนร่วม) 3) กิจกรรมคัดกรองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เรื่องการประเมินความพร้อมทางการเรียน

4) กิจกรรมสำรวจข้อมูลของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ 5) กิจกรรมการเปิดสอนการจัดการศึกษาพิเศษ (เรียนร่วม) ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร⁹⁴

สำนักงานศึกษา กรุงเทพมหานคร มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับงานด้านการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประเภทสามัญศึกษาของกรุงเทพมหานคร กำหนดนโยบาย เป้าหมาย การจัดทำและพัฒนาแผนการศึกษาของ กรุงเทพมหานครจัดการศึกษาในระบบอย่างมีคุณภาพ ส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการบริหารการจัดการเรียนรู้ เป็นศูนย์กลางเครือข่ายสารสนเทศด้านการศึกษา ส่งเสริมให้โรงเรียนมีระบบการประกันคุณภาพภายใน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาอย่างต่อเนื่อง แบ่งส่วนราชการภายในเป็น 8 ส่วนราชการ ประกอบด้วย สำนักงานเลขานุการ สำนักงานการเจ้าหน้าที่ กองคลัง หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานยุทธศาสตร์การศึกษา กองเทคโนโลยีการศึกษา สถาบันพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากรุงเทพมหานคร และกองเสริมสร้างสมรรถนะนักเรียนจากแผนปฏิบัติการพบว่าการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมการจัดการศึกษา (SWOT Analysis) จากการวิเคราะห์จุดแข็ง และจุดอ่อนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาพิเศษทางด้านโครงสร้างการบริหารการศึกษามีหลายระดับ ไม่คล่องตัวในการทำงาน การจัดสรรงบประมาณลงสู่โรงเรียนโดยตรง ทำให้โรงเรียนไม่สามารถทำงานได้คล่องตัว ด้านกายภาพ การขออนุมัติก่อสร้างอาคารเรียนและอาคารประกอบหลังใหม่เป็นหน้าที่ของสำนักงานศึกษา แต่การซ่อมแซม/ปรับปรุงอาคารเป็นหน้าที่ของสำนักงานเขตทำให้ไม่คล่องตัวและช้า ด้านคุณภาพของผลสัมฤทธิ์และการให้บริการของสำนักงานศึกษา พบว่ากรุงเทพมหานครมีหน้าที่บริการจัดการศึกษาให้กับเด็กทุกคนที่อยู่ในพื้นที่กรุงเทพมหานครได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมและเสมอภาค ดังนั้นการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เปิดรับนักเรียนทั้งหมดโดยไม่เลือกปฏิบัติว่าเป็นเด็กปกติหรือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ทำการจัดการเรียนการสอนห้องเรียนปกติที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนรวมอยู่ในห้องเรียนปกติได้ และเปิดสอนการจัดการศึกษาพิเศษ (เรียนร่วม) ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ห้องเรียนการศึกษาพิเศษเรียนร่วม แต่ไม่มีระเบียบปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครที่ชัดเจน ซึ่งต้องดำเนินการทั้งรูปแบบเรียนรวมและเรียนร่วม ทั้งนี้มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกประเภทความพิการ และทุกระดับของความพิการหรือความต้องการจำเป็นพิเศษ ซึ่งจำนวนนักเรียนในแต่ละประเภทของความพิการนี้มีจำนวนไม่เท่ากัน บางโรงเรียนมีเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนรวมอยู่ในแต่ละระดับชั้นกับเด็กปกติ และบางโรงเรียนมีห้องการศึกษาพิเศษ เด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติ ซึ่งบางโรงเรียนมีทุกระดับชั้น

⁹⁴ สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล, แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ 20 ปี ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2561-2564) (กรุงเทพฯ: สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล, 2561), 117-119.

บางโรงเรียนมีเพียงบางระดับชั้น และบางโรงเรียนไม่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษเลย แสดงว่ามีการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครหลายรูปแบบ หลายลักษณะ รวมทั้งขึ้นอยู่กับ การเข้ามาให้บริการทางการศึกษาของเด็กที่มีความต้องการพิเศษในแต่ละปีอีกด้วย ดังนั้นจึงไม่มีระเบียบและแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนในการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร นอกจากนี้ไม่มีโรงเรียนเฉพาะทางโดยตรงด้านบุคลากร มีอัตราว่างจำนวนมาก ในสาขาวิชาที่ขาดแคลน บุคลากรที่ไม่ตรงตามวิชาเอกที่ต้องการ กระบวนการคัดเลือกบุคลากรเข้าสู่ ตำแหน่งล่าช้า ด้านเศรษฐกิจ ฐานะครอบครัวของผู้ปกครองมีความยากจน ทำงานรับจ้างไม่มีเวลา ดูแลนักเรียน⁹⁵ ปีการศึกษา 2562 นี้มีโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 437 โรงเรียน กระจายในพื้นที่ 50 สำนักงานเขต มีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 14,088 คน มีนักเรียนทั้งสิ้น จำนวน 281,029 คน แบ่งเป็นระดับปฐมวัย จำนวน 44,553 คน ระดับประถมศึกษา จำนวน 197,459 คน ระดับมัธยมศึกษา จำนวน 39,017 คน⁹⁶

การดำเนินการบริหารจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เริ่มดำเนินการ ตั้งแต่ พ.ศ. 2534 หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการศึกษา ดำเนินการทดลองโครงการจัดชั้นเรียนพิเศษ ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 23 โรงเรียน มีนักเรียนเข้าร่วมโครงการ จำนวน 400 คน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือเด็กเรียนช้า ให้มีโอกาสได้เรียนตามความสามารถจนสำเร็จการศึกษา ภาคบังคับ และเพื่อลดอัตราการสอบตกซ้ำชั้น อีกทั้งเพื่อลดปัญหาการสูญเปล่าในการจัดการศึกษาของ กรุงเทพมหานคร ผลปรากฏว่านักเรียนสามารถเลื่อนไปเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 224 คน สามารถเข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 33 คน และ อยู่ในชั้นเรียนพิเศษเต็ม จำนวน 143 คน เด็กที่เรียนอยู่ในชั้นเรียนเดิมถูกส่งเข้ารับ การตรวจสอบจากแพทย์ ของศูนย์บริการสาธารณสุข สำนักอนามัยกรุงเทพมหานคร พบว่าส่วนหนึ่งเป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเรียนได้ อีกส่วนหนึ่งเป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับเรียนไม่ได้ และอีกส่วนหนึ่ง เป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ สำนักงานการศึกษาจึงจัดอบรมครูผู้สอนให้มีความรู้ในการจัดการเรียนรู้อ สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ นอกจากนั้นสำนักงานการศึกษาขอความร่วมมือจากกองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการในขณะนั้น โดยได้รับการสนับสนุนครูผู้สอนมาช่วยสอนในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 8 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย โรงเรียนวัดนิมมานรดี โรงเรียนวัดทัศนารุณสุนทรภิคาราม โรงเรียนวัดสุวรรณาราม โรงเรียนวัดลาดพร้าว โรงเรียนวัดดอน

⁹⁵ สำนักงานการศึกษา, แผนปฏิบัติการราชการ ประจำปี พ.ศ. 2562 สำนักงานการศึกษา (กรุงเทพฯ: บริษัท วันไฟน์เดย์ จำกัด, 2562), 8-14.

⁹⁶ สำนักงานการศึกษา, รายงานสถิติการศึกษา ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราช-วิทยาลัย, 2562), 7-8.

โรงเรียนศูนย์รวมน้ำใจ และโรงเรียนสามเสนนอก จึงจัดได้ว่าเป็นโรงเรียนกลุ่มแรกของกรุงเทพมหานครที่มีการจัดการเรียนรู้แก่นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษโดยครูการศึกษาพิเศษในกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2539 หน่วยศึกษานิเทศก์สำรวจพบว่า มีนักเรียนเรียนร่วม 450 คน เป็นนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จำนวน 212 คน นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ จำนวน 238 คน มีครูที่ได้รับการอบรมตามหลักสูตรการศึกษาพิเศษ 200 ชั่วโมง จำนวน 38 คน พ.ศ. 2541 หน่วยศึกษานิเทศก์สำนักการศึกษาจัดอบรมให้ความรู้ตามหลักสูตรการศึกษาพิเศษ 200 ชั่วโมง จำนวน 52 คน⁹⁷ ปัจจุบันในปีการศึกษา 2562 นี้ นโยบายการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาแก่บุคคลที่มีความต้องการพิเศษ บุคคลด้อยโอกาส ผู้ยากไร้ในสังคม เริ่มกำหนดนโยบายไว้ตั้งแต่แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2540-2544) ต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560-2563) และแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ 20 ปี (2556-2575) มอบหมายให้สำนักการศึกษาดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ได้ดำเนินการเปิดสอนการจัดการศึกษาพิเศษ (เรียนร่วม) ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เป็นโรงเรียนจัดการเรียนร่วมรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและมีอายุอยู่ในเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับเข้าเรียนร่วมในโรงเรียน ปัจจุบันมีโรงเรียนที่เปิดสอนการจัดการศึกษาพิเศษ (เรียนร่วม) จำนวน 139 โรงเรียน แบ่งเป็นระดับปฐมวัยถึงประถมศึกษา จำนวน 96 โรงเรียน ระดับปฐมวัยถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 40 โรงเรียน ระดับประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 1 โรงเรียน และระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 1 โรงเรียน และระดับปฐมวัยถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1 โรงเรียน มีจำนวนนักเรียนการศึกษาพิเศษ (เรียนร่วม) นับสถิติเฉพาะนักเรียนที่ไม่มีใบรับรองทางการแพทย์ ทั้งสิ้น จำนวน 4,422 คน⁹⁸ คิดเป็นร้อยละ 1.57 ซึ่งมีนักเรียนที่ได้รับการคัดกรองเบื้องต้นแต่ไม่มีใบรับรองแพทย์อีกเป็นจำนวนมากและมีแนวโน้มมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นทุกปี ทั้งนี้จำแนกจำนวนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษตามประเภทความพิการและสำนักงานเขต และระดับชั้น ข้อมูล ณ 10 มิถุนายน 2562 ดังแสดงในตารางที่ 1 และ ตารางที่ 2 ดังนี้

⁹⁷ สำนักการศึกษา, การเตรียมความพร้อมการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร (กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์, 2554), 65-79.

⁹⁸ สำนักการศึกษา, รายงานสถิติการศึกษา ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2562), 62-67.

ตารางที่ 1 จำนวนนักเรียนการศึกษาพิเศษ (เรียนร่วม) ที่เปิดสอนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
ปีการศึกษา 2562 จำแนกตามสำนักงานเขตและประเภทความพิการ

สำนักงานเขต	ประเภทความพิการ									รวม
	สติปัญญา	เรียนรู้	มองเห็น	ได้ยิน	พูด/ภาษา	ร่างกาย/สุขภาพ	อารมณ์/พฤติกรรม	ออทิสติก	ซ้ำซ้อน	
1. ดุสิต	6	61	0	1	0	1	0	3	0	72
2. พระนคร	18	27	0	1	0	1	6	7	0	60
3. ป้อมปราบศัตรูพ่าย	2	0	0	0	1	0	2	1	1	7
4. ดินแดง	55	99	0	2	3	0	35	15	1	210
5. ห้วยขวาง	8	1	0	1	0	1	0	18	3	32
6. ราชเทวี	2	17	0	0	1	0	0	1	0	21
7. วังทองหลาง	3	0	0	0	0	0	0	4	0	7
8. พญาไท	2	3	0	0	0	0	6	0	0	11
9. ปทุมวัน	2	0	0	0	0	1	0	3	0	6
10. สาทร	16	2	0	0	0	0	0	5	2	25
11. บางคอแหลม	31	12	0	1	0	3	0	5	11	63
12. ยานนาวา	20	18	0	0	0	0	0	0	0	38
13. คลองเตย	22	0	0	0	0	1	0	5	1	29
14. วัฒนา	20	3	0	0	1	0	0	5	0	29
15. พระโขนง	26	10	0	1	1	0	8	11	1	58
16. สวนหลวง	93	38	0	0	0	3	5	21	7	167
17. บางนา	14	1	0	1	0	1	0	9	0	26
18. จตุจักร	15	59	0	0	0	1	3	9	0	87
19. บางซื่อ	22	81	0	0	3	1	2	4	2	115
20. ลาดพร้าว	35	39	0	4	2	2	12	16	1	111
21. หลักสี่	32	33	0	2	0	6	13	9	4	99
22. ดอนเมือง	33	52	0	0	0	2	0	16	0	103
23. สายไหม	39	47	0	2	2	4	7	25	8	134

ตารางที่ 1 จำนวนนักเรียนการศึกษาพิเศษ (เรียนร่วม) ที่เปิดสอนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2562 จำแนกตามสำนักงานเขตและประเภทความพิการ (ต่อ)

สำนักงานเขต	ประเภทความพิการ									รวม
	สติปัญญา	เรียนรู้	มองเห็น	ได้ยิน	พูด/ภาษา	ร่างกาย/สุขภาพ	อารมณ์/พฤติกรรม	ออทิสติก	ซ้ำซ้อน	
24. บางเขน	9	67	0	1	0	0	13	1	10	101
25. บางกะปิ	52	73	0	2	0	2	8	29	1	167
26. สะพานสูง	15	1	0	0	0	0	2	7	2	27
27. บึงกุ่ม	115	119	0	2	2	3	13	29	0	283
28. คันนายาว	23	16	0	0	0	5	0	7	2	53
29. ลาดกระบัง	96	31	0	4	2	5	27	27	1	193
30. มีนบุรี	28	5	0	0	0	0	28	4	0	65
31. หนองจอก	29	164	0	2	0	8	2	27	1	233
32. คลองสามวา	94	43	1	2	0	3	14	48	1	206
33. ประเวศ	56	52	0	2	1	3	0	29	7	150
34. หนองบัว	3	11	1	1	0	1	4	3	0	24
35. คลองสาน	21	16	0	1	0	0	0	10	0	48
36. จอมทอง	34	11	0	1	0	0	1	5	0	52
37. บางกอกใหญ่	7	20	0	0	0	0	1	3	0	31
38. บางกอกน้อย	10	39	1	0	1	2	35	2	0	90
39. บางพลัด	14	18	0	1	1	1	3	11	0	49
40. ตลิ่งชัน	24	40	0	0	2	2	16	14	0	98
41. ทวีวัฒนา	28	16	0	0	0	5	14	19	0	82
42. ภาษีเจริญ	35	92	1	0	1	6	9	13	1	158
43. บางแค	21	43	1	3	10	3	25	5	3	114

ตารางที่ 1 จำนวนนักเรียนการศึกษาพิเศษ (เรียนร่วม) ที่เปิดสอนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2562 จำแนกตามสำนักงานเขตและประเภทความพิการ (ต่อ)

สำนักงานเขต	ประเภทความพิการ									รวม
	สติปัญญา	เรียนรู้	มองเห็น	ได้ยิน	พูด/ภาษา	ร่างกาย/สุขภาพ	อารมณ์/พฤติกรรม	ออทิสติก	ซ้ำซ้อน	
44. หนองแขม	62	29	1	0	0	5	18	14	0	129
45. บางขุนเทียน	143	72	1	6	4	7	3	24	8	268
46. บางบอน	12	34	0	0	0	2	0	2	0	50
47. ทุ่งครุ	29	14	0	0	0	4	1	13	1	62
48. ราษฎร์บูรณะ	23	4	1	2	0	3	41	8	0	82
รวม	1,550	1,646	8	50	38	98	377	575	80	4,422
คิดเป็นร้อยละ	35.05	37.22	0.18	1.13	0.86	2.22	8.53	13.00	1.81	

จากตารางที่ 1 แสดงจำนวนนักเรียนการศึกษาพิเศษ (เรียนร่วม) ที่เปิดสอนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2562 จำแนกสำนักงานเขตและประเภทความพิการ ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักเรียนการศึกษาพิเศษ (เรียนร่วม) ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครมีทั้งหมด 4,422 คน เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษครบทุกประเภทและกระจายอยู่ทั้ง 48 สำนักงานเขต ยกเว้นสำนักงานเขตบางรัก และสำนักงานเขตสัมพันธวงศ์ ทั้งนี้บางสำนักงานเขตมีครบทุกประเภท แต่บางสำนักงานเขตมีเพียงประเภทใดประเภทหนึ่ง โดยมีเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บกพร่องทางการเรียนรู้มากที่สุด จำนวน 1,646 คน คิดเป็นร้อยละ 37.22 รองลงมาบกพร่องทางสติปัญญา จำนวน 1,550 คน คิดเป็นร้อยละ 35.05 และที่น้อยที่สุดคือ บกพร่องทางการมองเห็น คิดเป็นร้อยละ 0.18

ตารางที่ 2 จำนวนนักเรียนการศึกษาพิเศษ (เรียนร่วม) ที่เปิดสอนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

ระดับชั้น	ประเภทความพิการ									รวม	คิดเป็นร้อยละ
	สติปัญญา	เรียนรู้	มองเห็น	ได้ยิน	พูด/ภาษา	ร่างกาย/สุขภาพ	อารมณ์/พฤติกรรม	ออทิสติก	ซ้ำซ้อน		
อนุบาล 1	8	2	0	1	2	4	2	7	1	27	0.61
อนุบาล 2	12	10	0	4	0	6	14	12	2	60	1.36
ประถมศึกษาปีที่ 1	73	36	2	6	3	12	21	48	6	207	4.68
ประถมศึกษาปีที่ 2	162	177	2	7	6	8	47	59	13	481	10.88
ประถมศึกษาปีที่ 3	175	205	2	6	8	9	59	51	10	525	11.87
ประถมศึกษาปีที่ 4	157	305	0	2	4	4	61	44	10	587	13.27
ประถมศึกษาปีที่ 5	178	286	0	3	3	10	54	31	9	574	12.98
ประถมศึกษาปีที่ 6	154	262	0	2	1	6	51	33	6	515	11.65
มัธยมศึกษาปีที่ 1	54	135	0	0	2	1	16	22	5	182	4.12
มัธยมศึกษาปีที่ 2	52	74	0	2	2	5	14	20	4	173	3.91
มัธยมศึกษาปีที่ 3	184	36	0	2	1	3	1	18	2	116	2.62
มัธยมศึกษาปีที่ 4	9	3	0	0	0	0	0	3	2	17	0.38
มัธยมศึกษาปีที่ 5	2	0	0	0	0	0	1	1	0	4	0.09
มัธยมศึกษาปีที่ 6	7	1	0	0	0	0	0	3	0	11	0.25
ห้องการศึกษาพิเศษ	454	246	2	15	6	30	36	223	10	943	21.33
รวม	1,550	1,646	8	50	38	98	377	575	80	4,422	
คิดเป็นร้อยละ	35.05	37.22	0.18	1.13	0.86	2.22	8.53	13.00	1.81		

จากตารางที่ 2 แสดงจำนวนนักเรียนการศึกษาพิเศษ (เรียนร่วม) ที่เปิดสอนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2562 จำแนกระดับชั้นและประเภทความพิการ ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักเรียนการศึกษาพิเศษ (เรียนร่วม) ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มีจำนวน 4,422 คน โดยมีเด็กที่มีความต้องการพิเศษครบทุกประเภทและกระจายอยู่ในทุกระดับชั้น และห้องการศึกษาพิเศษ บางโรงเรียนมีทุกระดับชั้น บางโรงเรียนมีเพียงระดับชั้นใดชั้นหนึ่ง หรือไม่มีเลย โดยมีนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ อยู่ในห้องการศึกษาพิเศษมากที่สุด จำนวน 943 คน คิดเป็นร้อยละ 21.33 รองลงมาในระดับชั้นประถมศึกษา

ปีที่ 4 จำนวน 587 คน คิดเป็นร้อยละ 13.27 และระดับชั้นที่มีนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ น้อยที่สุดคือ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 คิดเป็นร้อยละ 0.09

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ได้กล่าวถึงแนวทางในการนำนโยบาย สำหรับการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ดังนี้

1. เป้าหมายการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อให้โรงเรียนเรียนร่วม ในสังกัดกรุงเทพมหานครจัดการเรียนร่วมได้อย่างมีคุณภาพ เพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ให้แก่ เด็กที่มีความต้องการพิเศษอย่างมีคุณภาพ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนของสังคม ในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

2. วัตถุประสงค์การจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อให้บริการ ทางการศึกษาแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษให้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานกรุงเทพมหานคร รวมถึงมี โอกาสเรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อให้รู้จักตนเอง ปรับตัวเข้ากับสังคม ได้รับการยอมรับและอยู่ร่วมกับเด็กปกติได้อย่างมีความสุข และเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง ทุกภาคส่วนของสังคมในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

3. บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้อง

การจัดการศึกษาให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ จะต้องได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่าย เช่น การทดสอบทางจิตวิทยาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ จะต้องได้รับความร่วมมือจากนักจิตวิทยา จิตแพทย์ แพทย์ การให้ความช่วยเหลือฟื้นฟูสมรรถภาพจะต้องได้รับความร่วมมือจากนักกายภาพบำบัด นักกิจกรรมบำบัด นักอรรถบำบัด ครู การศึกษาพิเศษ หน่วยงานอื่น ๆ และผู้ที่เกี่ยวข้อง มีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบไว้ในกฎหมาย เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานดำเนินการจัดการเรียนร่วม เข้าใจบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบของแต่ละฝ่าย ดังนี้ 1) บทบาทหน้าที่ของสำนักงานการศึกษา 2) บทบาทหน้าที่ของสำนักงานเขต และ 3) บทบาทหน้าที่ของโรงเรียน

1) บทบาทหน้าที่ของสำนักงานการศึกษา มีหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดการเรียนร่วม ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครเพื่อช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาส และเด็กพิการให้มีโอกาสเข้าเรียนร่วมกับ เด็กปกติอย่างเสมอภาค ดังนี้ (1) สำรวจความต้องการของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครที่จะขอเปิด การจัดการเรียนร่วม (2) จัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาความพร้อมการขอเปิดโรงเรียน การจัดการเรียนร่วม ตามแนวทางหลักเกณฑ์การคัดเลือกโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครที่ขอเปิดสอน การเรียนร่วม (3) จัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานตรวจเยี่ยมความพร้อมของโรงเรียนที่มีความประสงค์ ขอเปิดการจัดการเรียนร่วม (4) จัดทำหนังสือแจ้งคณะทำงานที่ได้รับการแต่งตั้งออกตรวจเยี่ยม ความพร้อมของโรงเรียนที่ประสงค์ขอเปิดการจัดการเรียนร่วมและเยี่ยมโรงเรียนตามวันเวลาที่กำหนด (5) คณะทำงานสรุปรายงานการตรวจเยี่ยมความพร้อม (6) คณะกรรมการพิจารณาเปิดโรงเรียน จัดการเรียนร่วม (7) จัดทำหนังสือนำเรียนปลัดกรุงเทพมหานคร เพื่อนำเสนอผู้ว่าราชการ

กรุงเทพมหานครลงนามเห็นชอบ และลงนามในประกาศกรุงเทพมหานคร เรื่อง การเปิดโรงเรียน ที่จัดการเรียนร่วมในปีการศึกษานั้น ๆ (8) สำนักงานยุทธศาสตร์การศึกษาแจ้งประกาศ ให้ส่วนราชการสำนักการศึกษาที่เกี่ยวข้อง (9) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามบทบาทหน้าที่ ที่รับผิดชอบ

2) บทบาทหน้าที่ของสำนักงานเขต

สำนักงานเขต มีหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร เพื่อช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาสและเด็กพิการให้มีโอกาสเข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติอย่างเสมอภาค แนวดำเนินการของสำนักงานเขตควรกำกับดูแลและให้ความรู้ความเข้าใจแก่โรงเรียนเรียนร่วมในสังกัด

3) บทบาทหน้าที่ของโรงเรียน

โรงเรียนเป็นสถานที่ที่ทำหน้าที่ในการจัดการศึกษาให้กับนักเรียน โดยคำนึงถึงความสามารถ ในการเรียนรู้ของนักเรียน ประกอบด้วย บุคคลหลายฝ่ายที่ทำหน้าที่ในการดูแลนักเรียนให้สามารถ เรียนรู้ได้ตามศักยภาพ การจัดการเรียนร่วมให้ประสบผลสำเร็จทุกฝ่ายต้องรู้บทบาทหน้าที่ของตนเอง และปฏิบัติหน้าที่ของตนเองภายใต้กฎหมาย⁹⁹

ทั้งนี้กรุงเทพมหานครได้มอบหมายให้กองส่งเสริมสร้างสมรรถนะนักเรียน สำนักการศึกษา เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการสำรวจโรงเรียนที่มีความประสงค์ขอเปิดการจัดการศึกษาพิเศษ (เรียนร่วม) ซึ่งมีหลักเกณฑ์การขอเปิดการจัดการศึกษาพิเศษ (เรียนร่วม) ในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามมติคณะกรรมการพิจารณาความพร้อมการจัดการศึกษาพิเศษในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร ครั้งที่ 1/2562 เมื่อวันที่ 19 มกราคม 2560 ดังนี้

1. โรงเรียนที่มีความประสงค์ขอเปิดสอนการจัดการศึกษาพิเศษ (เรียนร่วม) มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยผ่านการคัดกรองจากครูการศึกษาพิเศษ หรือครูที่ได้รับการอบรม การคัดกรองความบกพร่องของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ หรือนักจิตวิทยา หรือแพทย์
2. ความพร้อมทางด้านบุคลากร เช่น ครูการศึกษาพิเศษ หรือครูที่มีจิตอาสาที่จะทำการสอน เด็กที่มีความต้องการพิเศษ (เรียนร่วม)
3. ความพร้อมด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในการขอเปิดสอนการจัดการศึกษาพิเศษ (เรียนร่วม)
4. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานฯ มีมติเห็นชอบ ในการขอเปิดสอนการจัดการศึกษาพิเศษ (เรียนร่วม)

⁹⁹ สำนักการศึกษา, การเตรียมความพร้อมการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนสังกัด

5. ในกรณีที่ผู้ปกครองนำเด็กที่มีความต้องการพิเศษประเภทที่ไม่สามารถเรียนร่วมกับเด็กปกติได้ให้โรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาการรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานฯ หรือผู้แทน ประธานคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองหรือผู้แทน ครูการศึกษาพิเศษหรือผู้ที่มีหน้าที่สอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษและบุคลากรทางการแพทย์ เพื่อพิจารณารับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ หรือส่งต่อไปยังหน่วยงานเฉพาะทาง เช่น ศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือสถาบันราชานุกูล เป็นต้น¹⁰⁰

สรุปได้ว่าการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับงานด้านการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประเภทสามัญศึกษาของกรุงเทพมหานคร มีการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย การจัดทำและพัฒนาแผนการศึกษาของกรุงเทพมหานครจัดการศึกษาในระบบอย่างมีคุณภาพ ทั้งนี้หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ได้มีแนวทางในการนำนโยบายสำหรับการจัดการเรียนร่วม มาดำเนินการในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยเปิดสอนการจัดการศึกษาพิเศษ (เรียนร่วม) ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มีเป้าหมายเพื่อให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนร่วมกับนักเรียนปกติ เพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนของสังคมในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ มีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบไว้ในกฎหมาย เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานดำเนินการจัดการเรียนร่วมเข้าใจบทบาทหน้าที่ในการสร้างความร่วมมือร่วมกันจากทั้งสำนักงานการศึกษา สำนักงานเขต และโรงเรียน โดยเริ่มดำเนินการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครตั้งแต่ พ.ศ. 2534 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือเด็กเรียนช้า ให้มีโอกาสได้เรียนตามความสามารถจนสำเร็จการศึกษาภาคบังคับ และเพื่อลดอัตราการสอบตกซ้ำชั้น และลดปัญหาการสูญเปล่าในการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร อย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน นโยบายการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพกับบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ บุคคลด้อยโอกาส ผู้ยากไร้ในสังคม เริ่มกำหนดนโยบายไว้ตั้งแต่แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2540-2544) ต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบันแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560-2563) และแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ 20 ปี (2556-2575) มอบหมายให้สำนักงานศึกษาดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ได้ดำเนินการเปิดสอน

¹⁰⁰ สำนักงานการศึกษา, “หนังสือที่ กท 0808/12216 เรื่อง สำรวจโรงเรียนในสังกัด กรุงเทพมหานครที่มีความประสงค์ขอเปิดการจัดการศึกษาพิเศษ (เรียนร่วม) ในปีการศึกษา 2562 เป็นการเพิ่มเติม,” 28 ธันวาคม 2561.

การจัดการศึกษาพิเศษ (เรียนร่วม) ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ตามความประสงค์ของโรงเรียน ที่ขอเปิดสอนการจัดการศึกษาพิเศษ (เรียนร่วม) ปัจจุบันมีโรงเรียนที่เปิดสอนการจัดการศึกษาพิเศษ (เรียนร่วม) จำนวน 139 โรงเรียน กระจายทั่วพื้นที่ 48 สำนักงานเขตของกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้โรงเรียนในสังกัด กรุงเทพมหานครทำการจัดการเรียนการสอนห้องเรียนปกติที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เรียนรวมอยู่ในห้องเรียนปกติได้ และเปิดสอนการจัดการศึกษาพิเศษ (เรียนร่วม) ในโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานครสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ห้องเรียนการศึกษาพิเศษเรียนร่วม แต่ไม่มีระเบียบปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครที่ชัดเจน ซึ่งต้องดำเนินการทั้งรูปแบบเรียนรวมและเรียนร่วม ทั้งนี้มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกประเภท ความพิการ และทุกระดับของความพิการหรือความต้องการจำเป็นพิเศษ ซึ่งจำนวนนักเรียนในแต่ละ ประเภทของความพิการนี้มีจำนวนไม่เท่ากัน บางโรงเรียนมีเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนรวมอยู่ในแต่ละ ระดับชั้นกับเด็กปกติ และบางโรงเรียนมีห้องการศึกษาพิเศษ เด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติ ซึ่งบางโรงเรียนมีทุกระดับชั้น บางโรงเรียนมีเพียงบางระดับชั้น และบางโรงเรียนไม่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษเลย แสดงว่ามีการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร หลายรูปแบบ หลายลักษณะ รวมทั้งขึ้นอยู่กับ การเข้ามารับบริการทางการศึกษาของเด็กที่มีความต้องการพิเศษในแต่ละปีอีกด้วย ดังนั้นจึงไม่มีระเบียบและแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนในการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียน

การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ ทั้งผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดเป้าหมายในแผนงาน/โครงการ ร่วมรับผิดชอบ ดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการการจัดการศึกษาพิเศษ มีการนิเทศ ติดตาม กำกับ ประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ นำผลการดำเนินงานมาปรับปรุง พัฒนา และรายงานผลการดำเนินงาน¹⁰¹ โดยมีแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียน เพื่อให้เกิด ประโยชน์สูงสุดต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และโรงเรียนสามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

¹⁰¹ เมธี เชษฐวิสูตร, “การบริหารการศึกษาสู่มาตรฐานการศึกษาพิเศษ โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษา จังหวัดน่าน,” วารสาร Veridian E-Journal สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ มหาวิทยาลัยศิลปากร 8, 1 (มกราคม-เมษายน 2558): 1049-1058.

การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียน

การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่ครอบคลุมการบริหารงานของโรงเรียน จะก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่งผลต่อการจัดการศึกษาพิเศษที่ตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลตามความต้องการและความจำเป็นพิเศษ เพื่อประโยชน์สูงสุดในการให้บริการเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้อย่างเท่าเทียมและเสมอภาค ศานติกรศรี วงศ์เขียว และอนุชา กอนพ่วง ได้กล่าวถึงรูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมมาตรฐานการเรียนรู้ร่วมของโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 4 องค์ประกอบหลัก ดังนี้

ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ประกอบด้วย 1) เครือข่ายทางการศึกษา ทั้งเครือข่ายภายใน ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดตั้งคณะกรรมการประจำโรงเรียนที่ประกอบไปด้วยผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญ ครูทั่วไป ครูการศึกษาพิเศษ พ่อ แม่ ผู้ปกครอง และบุคลากรภายนอก คณะกรรมการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน และคณะกรรมการประกันคุณภาพภายใน และเครือข่ายภายนอก ได้แก่ เครือข่ายชุมชน เครือข่ายโรงเรียนเรียนรวม และเครือข่ายหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 2) คุณลักษณะและบทบาทผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน ซึ่งเป็นบุคคลที่สำคัญยิ่งในโรงเรียนเป็นผู้นำและสร้างบรรยากาศของการยอมรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ครู ผู้ปกครอง และเด็กปกติ และ 3) สภาพแวดล้อมทางกายภาพ จิตวิทยา ศูนย์สื่อและการบริการทางวิชาการ

ด้านกระบวนการ (Process) การบริหารที่ยึดหลักการกระจายอำนาจในรูปแบบของคณะกรรมการ ในการให้บริการเด็กทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน มีความเป็นธรรมในการได้รับการอย่างทั่วถึง ประกอบด้วย 1) การวางแผน (Planning) การวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การพัฒนาและส่งเสริมการใช้สื่อ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อผู้เรียน มีการพัฒนาและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ตลอดจนส่งเสริมมาตรฐานวิชาการ การศึกษา การคัดเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอนในสถานศึกษา เป็นต้น การวางแผนด้านวิชาการและการจัดระบบระเบียบการสอนในสถานศึกษา การพัฒนา ส่งเสริม การใช้สื่อ อุปกรณ์ การใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อใช้ในการศึกษา การส่งเสริมสนับสนุนด้านความรู้เกี่ยวกับวิชาการให้ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมผู้ปกครอง ครอบครัว สถานประกอบการ และสถาบันทางการศึกษาที่จัดการศึกษาเกี่ยวกับเด็กที่มีความบกพร่องให้มีความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานการศึกษาการจัดการเรียนการสอน การจัดระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาและการบริหารด้านวิชาการของสถานศึกษา ด้านบริหารงานบุคคล การดำเนินการทางวินัยการให้คุณให้โทษ การส่งเสริม

มาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ การส่งเสริมด้านวิทยฐานะ และการขอใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู รวมทั้งการจัดบริการสวัสดิการต่าง ๆ ตามสิทธิอันพึงมีตามกฎหมายกำหนด ด้านการบริหารงานการเงินและพัสดุ การขอจัดตั้งงบประมาณ การโอน การเปลี่ยนแปลงงบประมาณ การขออนุมัติใช้จ่ายงบประมาณ การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การจัดทำแผนปฏิบัติงาน การใช้เงินงบประมาณตามที่ได้รับจัดสรร การระดมทรัพยากร การลงทุนเพื่อการศึกษา การจัดทำบัญชีการเงิน การรายงานการใช้เงิน งบประมาณ และการจัดซื้อ จัดจ้าง ตลอดจนการปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายเกี่ยวกับกองทุนเพื่อการศึกษาและการเบิกจ่าย ด้านการบริหารทั่วไป การบริหารอาคารสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวกโดยยึดหลัก UDL: Universal Design for Learning ให้สามารถใช้ได้กับทุกคน¹⁰² 2) การจัดองค์การ (Organizing) โดยมีคณะบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการบริหารจัดการการศึกษาของโรงเรียน การปฏิบัติหน้าที่ได้เป็นอย่างดีทั้งผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการ ในการติดตามตรวจสอบ ประเมินผล และการนิเทศการศึกษาได้อย่างเหมาะสม 3) การส่งเสริมสนับสนุน (Supporting) การสนับสนุนบุคลากรในการจัดการศึกษาและบริการที่จำเป็นให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และการสนับสนุนให้ครูอัตราจ้างได้ปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อช่วยให้สามารถแก้ปัญหาการขาดแคลนบุคลากรที่สอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้ในระยะยาว 4) การประสานงาน (Coordinating) 5) การควบคุม (Controlling) และ 6) การรายงานผล (Reporting) และโรงเรียนจะมีความเข้มแข็งในการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตลอดจนความร่วมมือจากผู้ปกครอง อาสาสมัคร นักวิชาชีพและเครือข่ายพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษ คณะกรรมการสถานศึกษา

ด้านผลผลิต (Outputs) ประกอบด้วย มาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานด้านการจัดการเรียนการสอน มาตรฐานด้านการบริหารจัดการเรียนร่วม และมาตรฐานด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

ด้านเงื่อนไขความสำเร็จ ประกอบด้วย 1) เงื่อนไขภายใน ได้แก่ ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ และภาวะผู้นำในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเรียนรวม บริหารจัดการหน่วยบริการทางวิชาการ (SSSU: Student Support Services Unit) คำนึงถึงความสำคัญของบุคลากร กระบวนการบริหาร สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ อุปกรณ์ และสภาพแวดล้อม ห้องเรียน ที่ส่งผลต่อคุณภาพของการจัดการศึกษาพิเศษสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ส่งเสริมสนับสนุนให้ความร่วมมือกันภายในสถานศึกษา รวมทั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และชุมชนรอบ ๆ สถานศึกษา และ

¹⁰² จาร์ส แจ่มจันทร์, “การพัฒนาแบบการบริหารจัดการการเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้,” วารสารวิชาการและวิจัย มทร. พระนคร 7, 2 (กันยายน 2556): 62-73.

สถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จผู้บริหารต้องให้ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมและสร้างเครือข่ายภายนอกทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ เป็นต้น ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเรียนรวมและการจัดกระบวนการเรียนรู้สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และเด็กที่มีความต้องการพิเศษต้องได้รับการประเมินจากแพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง มีการสอนเสริมเด็กให้สอดคล้องกับแผนการสอนเฉพาะบุคคลให้สอดคล้องกับแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล และต้องได้รับการดูแลช่วยเหลือ สนับสนุนด้านงบประมาณ สิ่งอำนวยความสะดวก และสื่อบริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาอย่างเพียงพอ เป็นต้น และ 2) เจื่อนไขภายนอก ได้แก่ ผู้ปกครองในการสนับสนุนให้ความร่วมมือกันในการจัดการศึกษาเรียนรวมในโรงเรียน เห็นความสำคัญของการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล และมีส่วนร่วมในการสร้างเครือข่ายเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาเรียนรวม เป็นต้น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษามีการบรรจุเนื้อหาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาพิเศษให้เข้าเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการอบรมผู้บริหารก่อนเข้าสู่ตำแหน่ง สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ควรนำมาตราฐานการเรียนรวมมากำหนดเป็นตัวบ่งชี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรกำหนดโครงสร้างงานการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมและต้องมีศึกษานิเทศก์ที่มีวุฒิการศึกษาพิเศษ และคณะกรรมการระดับเขตพื้นที่ควรสนับสนุนตั้งแต่ระยะแรก การจัดหาผู้เชี่ยวชาญศึกษานิเทศก์ บุคลากรทางด้านการศึกษาพิเศษ เพื่อให้คำปรึกษาและสนับสนุนการจัดการศึกษา เป็นต้น¹⁰³

กล่าวโดยสรุปการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียน ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ประกอบด้วย เครือข่ายทางการศึกษา คุณลักษณะและบทบาทผู้เกี่ยวข้อง และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ จิตวิทยา ศูนย์สื่อและการบริการทางวิชาการ ด้านกระบวนการ (Process) ประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การส่งเสริมสนับสนุน (Supporting) การประสานงาน (Coordinating) การควบคุม (Controlling) และการรายงานผล (Reporting) ด้านผลผลิต (Outputs) มาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการบริหารจัดการเรียนรวม และด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ด้านเงื่อนไขความสำเร็จ ประกอบด้วย 1) เจื่อนไขภายใน ได้แก่ ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ และภาวะผู้นำ ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเรียนรวมและการจัดกระบวนการเรียนรู้ ได้รับการดูแลช่วยเหลือ สนับสนุนด้านงบประมาณ สิ่งอำนวยความสะดวก และสื่อบริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา

¹⁰³ ศานติกรศรี วงศ์เขียว และอนุชา กอนพ่วง, “รูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมมาตรฐานการเรียนรวมของโรงเรียนรวม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน,” วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร 9, 2 (เมษายน-มิถุนายน 2560): 230-244.

อย่างเพียงพอ และ 2) เงื่อนไขภายนอก การได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดตัวอย่างโรงเรียนการจัดการศึกษาพิเศษ

โรงเรียนต้นแบบการเรียนรู้รวม (Inclusive Schools)

จากข้อมูลของกลุ่มงานส่งเสริมการจัดการศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษและการเรียนร่วม สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ พบว่ามีโรงเรียนต้นแบบการเรียนรู้รวม (Inclusive Schools) ปีงบประมาณ 2555-2557 ที่เป็นศูนย์ SSS (Student Support Services) ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวนทั้งสิ้น 1,228 โรงเรียน¹⁰⁴ ทุกโรงเรียนได้ดำเนินการตามแนวทางของการบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีที (SEAT Framework) และการบริหารจัดการทั้งระบบโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management : SBM) โดยมีกรอบแนวทางในการดำเนินงานของโรงเรียนต้นแบบจัดการเรียนรวม และโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ดังตัวอย่างของโรงเรียนต้นแบบการจัดการเรียนร่วม/เรียนรวม ดังนี้

1. **โรงเรียนครูประชาสรรค์** ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนต้นแบบการจัดการเรียนรวม โดยมีกรอบแนวทางในการดำเนินงานของโรงเรียนต้นแบบจัดการเรียนรวม (Inclusive Schools) ดังนี้ จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนพิการอย่างเป็นระบบ คัดกรอง วินิจฉัย และจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) แผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) การจัดทำสื่อ/เทคนิควิธีการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครู เทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ ตลอดจนการติดตามความก้าวหน้าทางการเรียน/ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นรายบุคคล พัฒนาปัจจัยพื้นฐานตามความต้องการจำเป็นพิเศษของเด็กเป็นรายบุคคล ได้แก่ การพัฒนาจัดหาสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะที่จำเป็นในการจัดการศึกษา สำหรับนักเรียนพิการตามมาตรฐานที่กำหนด ขยายผลการอบรมครูและบุคลากรในโรงเรียนให้มีความรู้ ความสามารถในการพัฒนางานทั้งระบบ (Whole school approach) มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และร่วมกัน ปรับปรุงคุณภาพการศึกษา จัดทำแผนการพัฒนาการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนพิการเรียนร่วม จัดตั้งทีมงาน และคณะกรรมการชุดต่าง ๆ รับผิดชอบในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการ รวมทั้งการทำงานร่วมกับ สหวิชาชีพ บริหารจัดการ ผู้บริหารโรงเรียน ครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสม เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายตามสภาพความสำเร็จที่กำหนดไว้ พัฒนาโรงเรียนให้พร้อมเป็น ศูนย์บริการทางการศึกษาพิเศษ (Student Support Service : SSS) ดำเนินการตามระบบประกัน

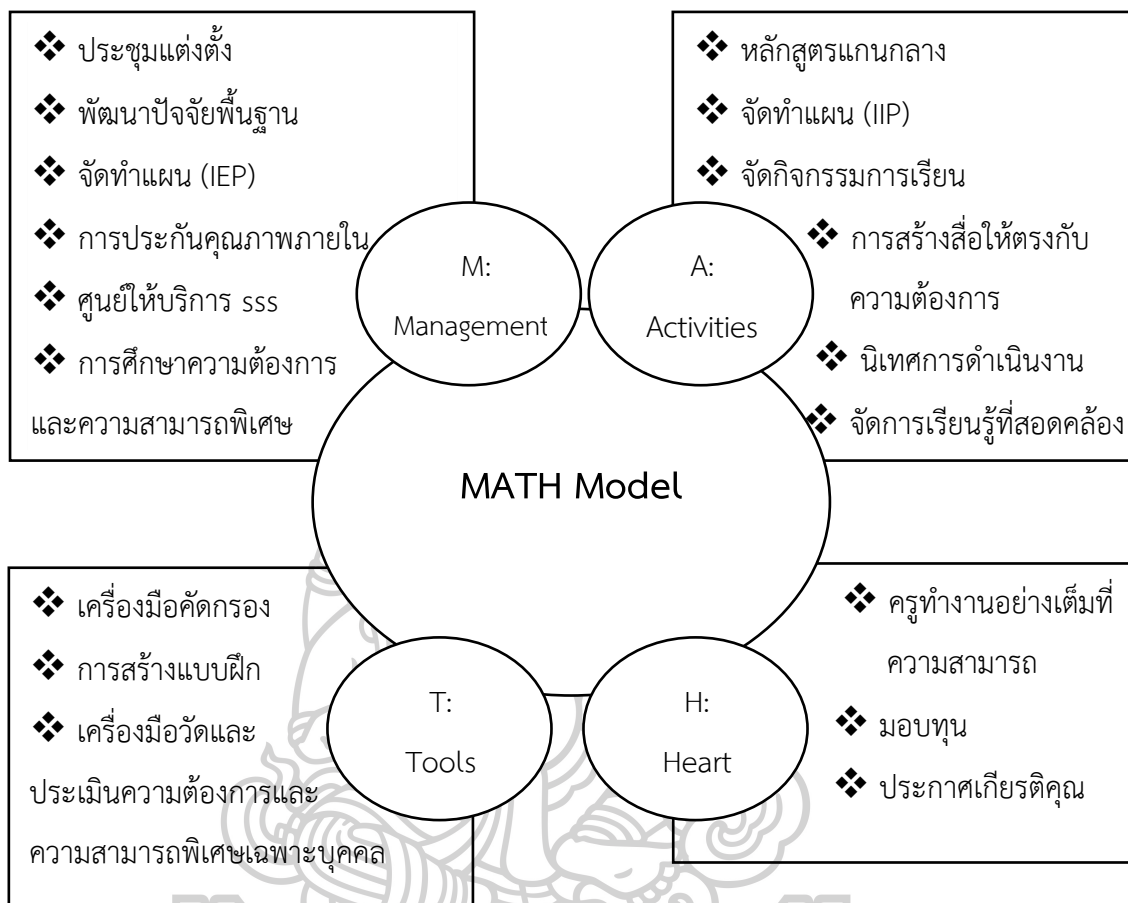
¹⁰⁴ สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, ข้อมูลโรงเรียนต้นแบบการเรียนรู้รวม 1,228 โรงเรียน, เข้าถึงเมื่อ 5 เมษายน 2563, เข้าถึงได้จาก <http://special.obec.go.th/doc/ข้อมูลโรงเรียนต้นแบบเรียนการเรียนรวม1,228โรง.xlsx>

คุณภาพภายในอย่างเข้มแข็ง จัดเตรียมเครือข่ายกับโรงเรียนอื่น ๆ องค์กรส่วนท้องถิ่นเพื่อความร่วมมือและช่วยเหลือกันทางวิชาการเพื่อให้เกิดระบบการใช้ทรัพยากรร่วมกันให้ได้มากที่สุด ประเมินและจัดทำรายงานการประกันคุณภาพการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการเรียนรู้ร่วมเมื่อสิ้นปีการศึกษา วิจัยและพัฒนาเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมให้ได้มาตรฐาน และมีการนิเทศ ติดตามช่วยเหลือ ประเมินและรายงานผลการดำเนินงานตามนโยบายและยุทธศาสตร์ในการจัดการเรียนรวม ทั้งนี้มีการกำหนดกรอบแนวทางในการดำเนินงานของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรวม ดังนี้ พัฒนานักเรียนพิการเรียนร่วมด้วยรูปแบบ/นวัตกรรม/เทคนิควิธีการที่เหมาะสมให้พัฒนาได้อย่างเต็มตามศักยภาพ พัฒนานวัตกรรม/สื่อ/เทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอนเหมาะสมกับความต้องการจำเป็นพิเศษแต่ละประเภทความพิการ จัดตั้งสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามที่กำหนดในกฎกระทรวง และการบริหารจัดการทั้งระบบโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM)¹⁰⁵

2. **โรงเรียนบ้านบางสัก** สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรังเขต 2 ได้รับรางวัลผลงานทางวิชาการและผลการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ (Best Practice) ด้านกระบวนการจัดการเรียนรวม ระดับประเทศ (เหรียญเงิน) เมื่อปี 2559 เป็นโรงเรียนต้นแบบจัดการเรียนรวม มีความหลากหลายของสภาพนักเรียน ก่อให้เกิดปัญหาในหลายด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการเรียนการสอน ด้านความร่วมมือของชุมชน ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้อง นำไปสู่การบริหารจัดการของผู้บริหารโดยใช้ MATH model ที่พัฒนาบนรากฐานของการบริหารจัดการเรียนรวมโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM) และโครงสร้าง SEAT เพื่อต้องการเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการจัดการเรียนรวมของโรงเรียนบ้านบางสัก โดยมีรูปแบบ MATH model¹⁰⁶ ดังแผนภาพที่ 4

¹⁰⁵โรงเรียนครูประชาสรรค์, กรอบแนวทางในการดำเนินงานของโรงเรียนต้นแบบจัดการเรียนรวม และโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรวม, เข้าถึงเมื่อ 4 เมษายน 2563, เข้าถึงได้จาก <http://www.khu.ac.th/kr58/>

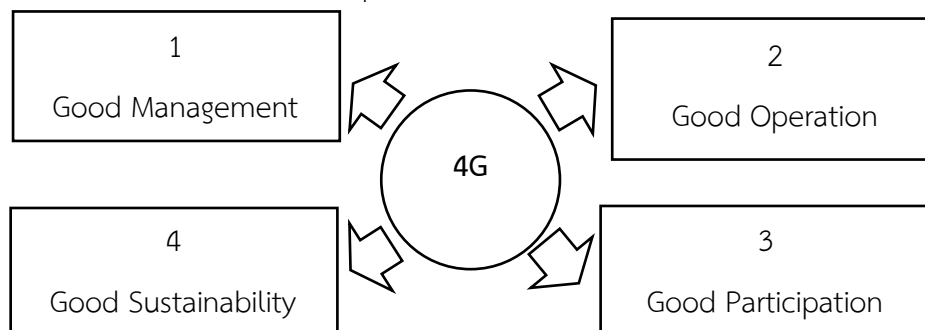
¹⁰⁶โรงเรียนบ้านบางสัก, โรงเรียนต้นแบบจัดการเรียนรวม ผลงานวิชาการ Best Practice ด้านกระบวนการบริหารจัดการเรียนรวม (ระดับประเทศ), เข้าถึงเมื่อ 5 พฤษภาคม 2563, เข้าถึงได้จาก http://bangsak.ac.th/news-detail__211954

แผนภาพที่ 4 การบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวมโดยใช้ MATH model โรงเรียนบ้านบางสัก
 ที่มา: โรงเรียนบ้านบางสัก, โรงเรียนต้นแบบจัดการเรียนรวม ผลงานวิชาการ Best Practice ด้าน
 กระบวนการบริหารจัดการเรียนรวม (ระดับประเทศ), เข้าถึงเมื่อ 5 พฤษภาคม 2563, เข้าถึงได้จาก
http://bangsak.ac.th/news-detail__211954

3. โรงเรียนบ้านสถาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2
 มีผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice : BP) มีการบริหารโดยใช้ทฤษฎีระบบ การบริหารจัดการเรียน
 รวมโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน SBM และโครงสร้างซีท SEAT ซึ่งได้แนวทางการบริหารจัดการ 4G SATHAN
 MODEL ทำให้ผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศ 4G ได้แก่ Good Management (การจัดการดี) Good Operation
 (การปฏิบัติงานเป็นอย่างดี) Good Participation (การมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายเป็นอย่างดี) และ Good
 Sustainability (การประเมินผลที่ดี) และ SATHAN ได้แก่ S : Student (นักเรียน) A : Adaptive
 Learning (การปรับสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้) T : Tool (เครื่องมือ) and Train (ฝึกฝน) H : Help to

promote talent (ช่วยเหลือ/เตรียมความพร้อมทักษะ/ส่งเสริมความสามารถ) A : Activities (กิจกรรม)
N : Network (สร้างเครือข่าย บ้าน โรงเรียน ชุมชน องค์กรที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน)¹⁰⁷ ดังแสดงแผนภาพที่ 5

แผนภาพที่ 5 แนวทางการบริหารจัดการ 4G SATHAN MODEL โรงเรียนบ้านสถาน

ที่มา: โรงเรียนบ้านสถาน, **ผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice : BP) โรงเรียนบ้านสถาน,**

เข้าถึงเมื่อ 5 พฤษภาคม 2563, เข้าถึงได้จาก <https://sathanthailand.files.wordpress.com/2016/09/>

best-e0b982e0b8a3e0b887e0b980e0b8a3e0b8b5e0b8a2e0b899-59e0b89ae0b8a3e0b8b4e0b8abe0b8b2e0b8a3.pdf

รูปแบบการบริหารจัดการเรียนรวมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT Framework) ของโรงเรียนบ้านสวนอุดมวิทยา จังหวัดชลบุรี

พลธาวิณ วัชรพรธำรงค์ ได้ศึกษาการบริหารจัดการเรียนรวมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT Framework) ของโรงเรียนบ้านสวนอุดมวิทยา จังหวัดชลบุรี ด้วยรูปแบบ BANSUAN@CHON1 Model มีรายละเอียดดังนี้ ค่านิยมองค์กร ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์ (C: Creative Thinking) ความสุขในการปฏิบัติงาน (H: Happy Workplace) จิตสาธารณะ (O: Open Mind) บริการเท่าเทียมกัน (N: Non Graded in Service) และโรงเรียนมีคุณภาพเป็นเลิศ (E: Excellent in School Quality) รูปแบบการบริหารจัดการ ได้แก่ การระดมสมองและการเทียบสมรรถนะ การปฏิบัติงานการจัดการศึกษาเรียนรวมของโรงเรียนบ้านสวนอุดมวิทยา (B: Brainstorming & Benchmarking) การสร้างความตระหนักรู้และรับผิดชอบการปฏิบัติงาน (A: Awareness & Accountability) การสร้างเครือข่ายและการพัฒนาแบบธรรมชาติ (N: Network & Naturalism)

¹⁰⁷โรงเรียนบ้านสถาน, **ผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice : BP) โรงเรียนบ้านสถาน,** เข้าถึงเมื่อ 5 พฤษภาคม 2563, เข้าถึงได้จาก <https://sathanthailand.files.wordpress.com/2016/09/> best-e0b982e0b8a3e0b887e0b980e0b8a3e0b8b5e0b8a2e0b899-59e0b89ae0b8a3e0b8b4e0b8abe0b8b2e0b8a3.pdf

เน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน (S: Students Based Development-STEM/STEAM Education) เอกภาพในนโยบาย หลากหลายวิธีปฏิบัติ และเน้นทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 (Unity but Variety & Student skills for 21st Century) การประเมินผลการเรียนรู้ที่หลากหลายและพัฒนาวิชาการ (A: Assessment & Achievement) และการดำเนินงานเป็นไปตามมาตรฐานการเรียนรู้ร่วม (N: National Standard) และรูปแบบการจัดการเรียนรวม มาตรฐาน ตัวชี้วัดและวิธีดำเนินงานสู่มาตรฐาน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านนักเรียน (S: Student) ด้านสภาพแวดล้อม (E: Environment) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (A: Activities) และด้านเครื่องมือ (Tools)¹⁰⁸

กล่าวโดยสรุปรูปแบบ BANSUAN@CHON1 Model มีรายละเอียดดังนี้ คำนิยมองค์กร ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์ (C: Creative Thinking) ความสุขในการปฏิบัติงาน (H: Happy Workplace) จิตสาธารณะ (O: Open Mind) บริการเท่าเทียมกัน (N: Non Graded in Service) การระดมสมองและการเทียบสมรรถนะการปฏิบัติงาน (B: Brainstorming & Benchmarking) การสร้างเครือข่ายและการพัฒนาแบบธรรมชาติ (N: Network & Naturalism) เน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน (S: Students Based Development-STEM/STEAM Education) เน้นทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 (Unity but Variety & Student skills for 21st Century) การประเมินผลการเรียนรู้ที่หลากหลายและพัฒนาวิชาการ (A: Assessment & Achievement) และการดำเนินงานเป็นไปตามมาตรฐานการเรียนรู้ร่วม (N: National Standard)

เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research)

ความหมายของเทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR

จุมพล พูลภัทรชีวิน กล่าวถึงความหมายของการวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research : EDFR) โดยการผสมผสานทั้งสองเทคนิค คือ การวิจัย อี เอฟ อาร์ (Ethnographic Futures Research : EFR) และเทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) ให้มีความยืดหยุ่นในระเบียบวิธีวิจัยเพื่อให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ตามปัญหาและวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่หลากหลาย เช่น การวิจัยเพื่อสำรวจความคิดเห็นและปัญหา การวิจัยเพื่อหารูปแบบ กำหนดนโยบาย กำหนดมาตรฐานวิธีแก้ปัญหา และการตัดสินใจ เป็นต้น

¹⁰⁸ พลธาวิน วัชรพรธำรงค์, “การบริหารจัดการเรียนรวมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT Framework) ของโรงเรียนบ้านสวนอุดมวิทยา จังหวัดชลบุรี ด้วยรูปแบบ BANSUAN@CHON1 Model,” วารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม 6, 1 (มกราคม-มีนาคม 2565): 45-52.

ความเป็นมาของเทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR

เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR นี้ หรือ อี ดี เอฟ อาร์ เริ่มพัฒนาขึ้นโดยจุมพล พูลภัทรชีวิน ในปี พ.ศ. 2522 ในขณะที่กำลังศึกษาระดับปริญญาเอกที่มหาวิทยาลัยมินนิโซต้า (University of Minnesota) โดยมีเหตุจูงใจอยู่ 2 ประการ คือการมีโอกาสได้ศึกษาวิชาเกี่ยวกับอนาคตศึกษา (Futures Studies) และการวิจัยอนาคต (Futures Research) ในระดับบัณฑิตศึกษาที่มหาวิทยาลัยมินนิโซต้า พบว่าเทคนิคเดลฟายและ อี เอฟ อาร์ ยังไม่ตอบสนองต่อวัตถุประสงค์และความเชื่อเบื้องต้นบางประการของการวิจัยอนาคต ดังนั้นควรจะได้มีการคิดหาวิธีปรับปรุงหรือแก้ไข และการมีโอกาสได้พบและรู้จักกับ โรเบิร์ต บี เท็กซ์เตอร์ (Robert B. Textor) ศาสตราจารย์แห่งมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด (Stanford University) ซึ่งเป็นผู้พัฒนา อี เอฟ อาร์ ทำให้ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับ อี เอฟ อาร์ ซึ่งเห็นว่าเป็นเทคนิคที่น่าสนใจมาก แต่ยังมีบางจุดในระเบียบวิธีที่ควรจะได้รับ การปรับปรุงแก้ไข

ดังนั้นจุมพล พูลภัทรชีวิน ผู้พัฒนาจึงเสนอว่าถ้ามีการผสมผสานระเบียบวิธีระหว่างเทคนิค เดลฟาย และ อี เอฟ อาร์ เข้าด้วยกัน โดยปรับให้มีความเหมาะสมมากขึ้นก็จะได้เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบใหม่อีกเทคนิคหนึ่ง ทำให้ในปี พ.ศ. 2523 จึงได้พัฒนา อี ดี เอฟ อาร์ ขึ้นและได้ทดลองใช้ครั้งแรกกับงานวิจัยเรื่อง “Alternative Futures of Thai University : An EDFR Study” และได้รับการตีพิมพ์ในวารสาร Cultural and Educational Futures.¹⁰⁹

ความเข้าใจพื้นฐานที่สำคัญเกี่ยวกับเทคนิคการวิจัยอนาคต

คำว่า การวิจัยอนาคต มาจากคำภาษาอังกฤษว่า Futures Research เป็นคำเฉพาะ (Technical Term) ที่สื่อถึงแนวคิด วิธีการ กระบวนการ และระเบียบวิธีที่ใช้ในการสำรวจ ศึกษา แนวโน้มที่มีความเป็นไปได้ในอนาคต เกี่ยวกับเรื่องที่ทำการศึกษา ทั้งแนวโน้มที่พึงประสงค์ และไม่พึงประสงค์ จึงมีตัว “s” ต่อท้ายคำว่า Future เพื่อสะท้อนแนวคิดว่าเรื่องของอนาคคนั้นมีความเป็นไปได้หลายทิศทาง จึงต้องสำรวจศึกษาแนวโน้มที่มีความเป็นไปได้เหล่านั้นให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

การวิจัยอนาคตมีหลายวิธี แต่ละวิธีก็จะมีระเบียบวิธีวิจัยที่แตกต่างกันออกไป การจะพิจารณาเลือกวิธีวิจัยอนาคตแบบใด จึงขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ เงื่อนไข และข้อจำกัดของนักวิจัยที่แตกต่างกันออกไป ตัวอย่างวิธีวิจัยอนาคตที่นิยมทำกันอยู่ในปัจจุบัน ได้แก่ เดลฟาย (Delphi) การสร้างอนาคตภาพ (Scenario Building) ฟอไรท์ (Foresight) อี เอฟ อาร์ (EFR) และ อี ดี เอฟ อาร์ (EDFR) เป็นต้น

¹⁰⁹ จุมพล พูลภัทรชีวิน, การวิจัยอนาคตแบบเดลฟายและชาติพันธุ์วรรณนา, เข้าถึงเมื่อ 28 พฤศจิกายน 2562, เข้าถึงได้จาก <http://ejournals.swu.ac.th/index.php/enedu/article/view/5854/5491>

คำว่าอนาคตศึกษาและอนาคตนิยมเป็นคำที่แปลมาจากคำภาษาอังกฤษว่า Futures Studies หมายถึงวิชาหรือสาขาวิชา (Field/Program of Study) ที่ศึกษาถึงแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการศึกษาอนาคต ระเบียบวิธีที่ใช้ในการศึกษาแนวโน้ม และทางเลือกต่าง ๆ ที่มีความเป็นไปได้ในอนาคต ซึ่งประกอบไปด้วยเนื้อหาอย่างน้อย 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นแนวคิด (Perspectives) และทฤษฎี (Theories) ซึ่งอาจใช้คำรวมว่าอนาคตนิยม (Futurism) และส่วนที่เป็นระเบียบวิธี (Methodologies) ซึ่งอาจเรียกว่าการวิจัยอนาคต (Futures Research) และอาจจะพบคำอื่น ๆ ที่มีความหมายเหมือนหรือใกล้เคียงกับคำเหล่านี้อีกหลายคำ เช่น Futurics, Futurology, Futuribles, Prognostics และ Anticipatory Science เป็นต้น แต่ละคำก็มีความหมายและลักษณะพิเศษเฉพาะตัวตามแนวคิดของคนที่คิดขึ้นแต่สิ่งที่เหมือนกัน ก็คือการเน้นเรื่องการศึกษา และการคาดการณ์หรือการทำนายอนาคต ผู้ที่ทำการศึกษานาคตอย่างเป็นระบบโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยอนาคตแบบต่าง ๆ เรียกว่านักวิจัยอนาคต ส่วนนักคิดและนักทฤษฎีเกี่ยวกับอนาคตเรียกว่านักอนาคตนิยม คำรวมที่ใช้เรียกกลุ่มบุคคลเหล่านี้คือนักอนาคต ซึ่งการศึกษา การคาดการณ์ หรือการทำนายอนาคตของนักอนาคตจะแตกต่างกันไป จากการทำนายของหมอดูโดยทั่ว ๆ ไป ที่ทำนายเรื่องเกี่ยวกับอนาคตเหมือนกัน แต่ความเชื่อและวิธีการของทั้งสองกลุ่มแตกต่างกัน เป้าหมายหลักของการศึกษาและการวิจัยอนาคต ไม่ใช่อยู่ที่การทำนายที่ถูกต้องแม่นยำ เพราะเรื่องของอนาคตเป็นเรื่องที่ยังไม่เกิดขึ้น หรือไม่มีข้อเท็จจริง (Facts) เกี่ยวกับอนาคต มีแต่เพียงการคาดการณ์และความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวโน้มที่เป็นทางเลือกที่คาดว่าจะมีความเป็นไปได้ (Possible Alternative Trends) เท่านั้น เป้าหมายหลักของการศึกษาและการวิจัยอนาคตอยู่ที่การสำรวจและศึกษาแนวโน้มที่เป็นไปได้ หรือน่าจะเป็นของเรื่องที่ศึกษาให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ทั้งที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์เพื่อหาทางทำให้แนวโน้มที่พึงประสงค์เกิดขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็หาทางป้องกันหรือขจัดแนวโน้มที่ไม่พึงประสงค์ให้หมดไปด้วยการเริ่มลงมือทำตั้งแต่ปัจจุบัน ดังคำกล่าวของนักอนาคตที่ว่า “อนาคตเริ่มตั้งแต่ปัจจุบัน The Future is NOW.”¹¹⁰

¹¹⁰ จุมพล พูลภัทรชีวิน, “Twilight Program เรื่อง การวิจัยเชิงอนาคต (Futures Research),” (เอกสารประกอบการสัมมนาธรรมงานวิจัยแห่งชาติ 2559 ณ โรงแรมเซ็นทาราแกรนด์ และ บางกอกคอนเวนชันเซ็นเตอร์ เซ็นทรัลเวิลด์ กรุงเทพฯ, 20 สิงหาคม 2559), 1-3.

เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR

การศึกษาการวิจัยอนาคตแบบ EDFR จุมพล พุทธิพรชีวิน ได้กล่าวถึงความเชื่อพื้นฐานของอนาคตศึกษาและการวิจัยอนาคต วัตถุประสงค์ของการวิจัยอนาคต ขั้นตอนของการวิจัยอนาคตแบบเดลฟายและชาติพันธุ์วรรณนา และประโยชน์ของการวิจัยอนาคตแบบเดลฟายและชาติพันธุ์วรรณนาดังนี้

1. ความเชื่อพื้นฐานของอนาคตศึกษาและการวิจัยอนาคต ว่าอนาคตมนุษย์สามารถทำการศึกษาได้อย่างเป็นระบบ ซึ่งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและการตัดสินใจ และเชื่อจะควบคุมและสร้างอนาคตได้

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัยอนาคต เป็นการสำรวจและศึกษาแนวโน้มที่เป็นไปได้หรือน่าจะเป็นของเรื่องที่ศึกษาให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ทั้งที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ เพื่อที่จะหาทางทำให้แนวโน้มที่พึงประสงค์นั้นเกิดขึ้น และป้องกันหรือขจัดแนวโน้มที่ไม่พึงประสงค์ให้หมดไป หรือหาทางที่จะเผชิญกับแนวโน้มที่ไม่พึงประสงค์นั้นอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นข้อมูลที่ได้จากการวิจัยอนาคตจะมีประโยชน์โดยตรงต่อการวางแผนการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจตลอดไปจนถึงการกำหนดยุทธวิธี (Strategies) และกลวิธี (Tactics) ที่จะนำไปสู่การสร้างอนาคตที่พึงประสงค์ได้ และการป้องกันหรือขจัดอนาคตที่ไม่พึงประสงค์

3. ขั้นตอนของการวิจัยอนาคตแบบเดลฟายและชาติพันธุ์วรรณนา ดังนี้

3.1 กำหนดและเตรียมตัวกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ถือว่าสำคัญและจำเป็น หากได้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญจริง ๆ จะทำให้ผลการวิจัยน่าเชื่อถือมากขึ้นเท่านั้น ส่วนการเตรียมผู้เชี่ยวชาญก็มีความจำเป็น เพราะผู้เชี่ยวชาญอาจมองไม่เห็นความสำคัญของการวิจัยลักษณะนี้หรืออาจไม่มีเวลาให้ผู้วิจัยได้เต็มที่ ผู้วิจัยจึงจำเป็นต้องติดต่อกับผู้เชี่ยวชาญเป็นการส่วนตัวอธิบายถึงวัตถุประสงค์ ขั้นตอนต่าง ๆ ของการวิจัย เวลาที่ต้องใช้โดยประมาณ และประโยชน์ของการวิจัย ย้ำถึงความจำเป็นและความสำคัญของการใช้ผู้เชี่ยวชาญแล้วจึงขอความร่วมมือ ถ้าไม่ได้รับความร่วมมือก็จำเป็นต้องไปหาผู้เชี่ยวชาญท่านอื่นต่อไป ถ้าได้รับความร่วมมือก็ขอนัดวันและเวลาสำหรับสัมภาษณ์ การเตรียมผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว นอกจากจะทำให้มั่นใจได้ว่าได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีแล้ว ยังเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญได้มีเวลาเตรียมตัว เตรียมข้อมูล จัดระบบข้อมูลและเตรียมความคิดล่วงหน้า ซึ่งจะช่วยให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือเพิ่มขึ้น

3.2 สัมภาษณ์ (อี ดี เอฟ อาร์ รอบที่หนึ่ง) การสัมภาษณ์มีลักษณะและขั้นตอนคล้ายกับอี เอฟ อาร์ แต่ อี ดี เอฟ อาร์ มีความยืดหยุ่นมากกว่า กล่าวคือ ผู้วิจัยสามารถที่จะเลือกรูปแบบการสัมภาษณ์ที่จะสนองตอบต่อวัตถุประสงค์ เวลา งบประมาณ และสถานการณ์ของการวิจัยได้ คือ อาจยึดตามรูปแบบของ อี เอฟ อาร์ โดยเริ่มจาก Optimistic-Realistic (O-R), Pessimistic-Realistic (P-R) และ Most

Probable (M-P) ตามลำดับ หรืออาจจะเลือกสัมภาษณ์เฉพาะแนวโน้มนักที่ผู้เชี่ยวชาญคาดว่าจะเป็นไปได้ และน่าจะเป็น โดยไม่คำนึงถึงแนวโน้มนั้นจะเป็นไปในทางดีหรือร้าย

- 3.3 วิเคราะห์/สังเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์และสังเคราะห์
- 3.4 สร้างแบบสอบถาม
- 3.5 ส่งแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ (อี ดี เอฟ อาร์ รอบที่สอง สาม...)
- 3.6 เขียนอนาคตภาพ

ในการทำ อี ดี เอฟ อาร์ รอบที่สองและสาม ถ้าหากผู้วิจัยสนใจที่จะแยกศึกษาอนาคตภาพ ทั้ง 3 ภาพ ตามแบบ อี เอฟ อาร์ ผู้วิจัยก็สามารถทำได้โดยการออกแบบสอบถามที่จะช่วยให้ได้ อนาคตภาพทั้ง 3 อย่างเป็นระบบได้

4. ประโยชน์ของการวิจัยอนาคตแบบเดลฟายและชาติพันธุ์วรรณนา ดังนี้

- 4.1 ได้ข้อมูลสำคัญ และจำเป็นมากเกี่ยวกับอนาคตที่จะนำมาใช้ในกระบวนการตัดสินใจ การกำหนดนโยบาย และการวางแผน ได้แก่ กรอบสำหรับการตัดสินใจหลายรูปแบบ บ่งชี้ถึงปัญหาต่าง ๆ และวิธีแก้ปัญหาลักษณะต่าง ๆ พร้อมช่วยประเมินนโยบายและการปฏิบัติต่าง ๆ ทำให้มองเห็นและเข้าใจ ปัจจุบันและอดีตดีขึ้น ช่วยเพิ่มทางเลือก และกำหนดจุดหมายและแสวงหาวิธีที่จะบรรลุจุดหมาย
- 4.2 เตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องประสบการณ์ล่วงหน้า (pre-experience) เพื่อจะได้เตรียมพร้อมว่าควรจะทำอย่างไร ในการรับรู้สิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต และการกระตุ้นให้มนุษย์ทำการศึกษานาคตอย่างมี “สติ”
- 4.3 ทำให้เกิดความร่วมมือระหว่างกันมาก เพราะเห็นถึงความสำคัญและความสัมพันธ์ของระบบต่าง ๆ
- 4.4 ชี้แนะและเสริมสร้างความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และความคิด
- 4.5 เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เพราะไม่ติดอยู่กับปัญหาในอดีตและปัจจุบัน
- 4.6 กระตุ้นให้เฝ้าหาความรู้โดยการเป็นผู้สร้างความรู้มากกว่าเรียนรู้สิ่งที่ผู้อื่นบอกหรือทำมาแล้วแต่เพียงอย่างเดียว
- 4.7 ให้แนวความคิดในการพัฒนาปรัชญาชีวิตที่ผสมกลมกลืน
- 4.8 ให้สันติภาพและความสนุกสนานเพลิดเพลิน¹¹¹

¹¹¹ จุมพล พูลภัทรชีวิน, การวิจัยอนาคตแบบเดลฟายและชาติพันธุ์วรรณนา, เข้าถึงเมื่อ 28 พฤศจิกายน 2562, เข้าถึงได้จาก <http://ejournals.swu.ac.th/index.php/enedu/article/view/5854/5491>

สรุปได้ว่าเทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) เป็นเทคนิคการวิจัยอนาคตที่พัฒนารูปแบบมาจากเทคนิคการวิจัยอนาคตสองเทคนิค คือ เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) และการวิจัย อี เอฟ อาร์ (Ethnographic Futures Research : EFR) โดยการผสมผสานทั้งสองเทคนิคให้มีความยืดหยุ่นในระเบียบวิธีวิจัยเพื่อให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ตามปัญหาและวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่หลากหลาย มีเป้าหมายอยู่ที่การสำรวจและศึกษาแนวโน้มที่เป็นไปได้ หรือน่าจะเป็นของเรื่องที่ศึกษาให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ทั้งที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์เพื่อหาทางทำให้แนวโน้มที่พึงประสงค์เกิดขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็หาทางป้องกันหรือขจัดแนวโน้มที่ไม่พึงประสงค์ให้หมดไปด้วยการเริ่มลงมือทำตั้งแต่ปัจจุบัน โดยมีขั้นตอนตั้งแต่การกำหนดและเตรียมตัวกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (อี ดี เอฟ อาร์ รอบที่หนึ่ง) การสัมภาษณ์มีลักษณะและขั้นตอนคล้ายกับ อี เอฟ อาร์ แต่ อี ดี เอฟ อาร์ มีความยืดหยุ่นมากกว่า จากนั้นนำมาวิเคราะห์/สังเคราะห์ข้อมูล สร้างแบบสอบถาม ส่งแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ (อี ดี เอฟ อาร์ รอบที่สอง สาม...) จากนั้นนำมาเขียนอนาคตภาพ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

รัฐฉวีรุช นามแก้ว ศึกษากลยุทธ์การบริหารการเรียนร่วม ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 กรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ความต้องการจำเป็น วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส ภาวะคุกคาม และพัฒนากลยุทธ์การบริหารการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม พบว่าสภาพปัจจุบันโดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก และเรียงลำดับตามความต้องการจำเป็น ดังนี้ ด้านการวางแผน ด้านการนำแผนไปปฏิบัติ และด้านการวัดและประเมินผล โดยมีด้านที่เป็นจุดแข็งหรือโอกาส คือ การวัดและประเมินผล และด้านที่เป็นจุดอ่อนหรือภาวะคุกคาม คือ การวางแผนและการนำแผนไปสำหรับกลยุทธ์การบริหารการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำ ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์หลัก คือ กลยุทธ์ที่ 1 ด้านการวางแผน ประกอบด้วยการวางแผนนโยบายการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมที่ชัดเจน เพื่อให้ชุมชนทราบว่าโรงเรียนมีการเปิดโอกาสในการรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนร่วม ซึ่งจะทำให้เกิดความเสมอภาคทางการศึกษา รวมถึงการพัฒนาหลักสูตรที่ชุมชนมีส่วนร่วม กลยุทธ์ที่ 2 ด้านการนำแผนไปปฏิบัติ เป็นขั้นตอนที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้ปกครองและทรัพยากรในการดำเนินงาน และกลยุทธ์ที่ 3

ด้านการวัดและประเมินผล อาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วน ได้แก่ ครูผู้สอน ผู้ปกครอง ผู้บริหาร รวมไปถึงเขตพื้นที่ ตลอดจนการจัดการเรียนการสอนที่เป็นแนวทางเดียวกัน¹¹²

สุมาลี รามฤทธิ์ ได้ศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรวมที่มีประสิทธิภาพ สำหรับสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการเรียนรวม สร้างรูปแบบการจัดการเรียนรวม และประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรวม ผลการวิจัยพบว่า ปัจจุบันสภาพการจัดการเรียนรวมอยู่ในระดับปานกลาง รูปแบบการจัดการเรียนรวม มีแนวทางการดำเนินการใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารทั่วไป ผู้บริหารควรมีการวางแผน กำหนดเป้าหมาย แผนงานเรียนรวมโครงสร้างการบริหารโรงเรียน และโครงสร้างการจัดการเรียนรวม แต่งตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบให้ชัดเจน และให้โอกาสนักเรียนพิการเข้าเรียนรวมตามศักยภาพ และตามความต้องการ โรงเรียนควรมีการประชาสัมพันธ์การจัดการเรียนรวมให้ผู้ปกครอง/สาธารณชน รับทราบถึงแนวทางการจัดการเรียนรวมของโรงเรียนอย่างชัดเจน และมีการปรับอาคารสถานที่ให้ปลอดภัย เหมาะสมและบรรยากาศในชั้นเรียนเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อตามสภาพความพิการ 2) ด้านการบริหาร แผนงานและงบประมาณมีแผนการปฏิบัติการประจำปีที่สุดคล้องกับแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ของสถานศึกษา จัดสรรงบประมาณเพื่อการจัดการเรียนการสอนนักเรียนเรียนรวมอย่างเหมาะสม และเพียงพอ และการขอรับการสนับสนุนจากผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานภายนอก เพื่อนำไปใช้ในการบริหารจัดการเรียนรวม 3) ด้านการบริหารงานบุคคล ผู้บริหาร ครูและบุคลากรควรมีความรู้ ความเข้าใจเรื่องคนพิการ มีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรวมและปฏิบัติต่อผู้เรียนอย่างเหมาะสม และนอกจากนี้ผู้บริหารควรมีวิสัยทัศน์ในการบริหารจัดการเรียนรวมอย่างมีส่วนร่วมของบุคลากร ในการบริหารจัดการเรียนรวมโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management : SBM) ในการร่วมกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ และพัฒนาของโรงเรียน ครูทุกคนควรได้รับการฝึกอบรม สัมมนา ศึกษาดูงานเพื่อพัฒนาเจตคติที่ดี มีทักษะ และมีความสามารถในการจัดการเรียนรวมได้อย่างเหมาะสม กำหนดผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน ไม่ควรเปลี่ยนแปลงผู้รับผิดชอบบ่อย จะทำให้งานขาด ความต่อเนื่อง ในห้องเรียนควรมีครูพี่เลี้ยงคอยให้ความช่วยเหลือนักเรียนด้านการเรียนโดยเฉพาะ นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ รวมทั้งผู้บริหารควรสร้างขวัญและกำลังใจให้ครูและ บุคลากร 4) ด้านการบริหารงานวิชาการ ควรจัดรูปแบบการเรียนรวมให้เป็นไปตามบริบทของ โรงเรียนและตามศักยภาพของผู้เรียน ครูผู้สอนควรจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) ให้สอดคล้องกับแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ครูผู้สอนควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

¹¹²รัฐฉวีรณูช นามแก้ว, “กลยุทธ์การบริหารจัดการเรียนรวม ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรวม ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 กรุงเทพมหานคร,” วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา (OJED) 3, 3 (กรกฎาคม-กันยายน 2557): 552-561.

วัดและประเมินผลตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) โรงเรียนกำหนดนโยบายให้ครูผู้สอนจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการทำงานและพื้นฐานการประกอบอาชีพให้แก่นักเรียนพิการเรียนรวมควบคู่ไปกับทักษะวิชาการ ผู้ปกครองควรส่งเสริม สนับสนุน และมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ร่วมกับโรงเรียน ควรประชาสัมพันธ์ผลงานด้านศักยภาพของนักเรียนพิการเรียนรวมจากการประกวดและแข่งขันผลงานระดับต่าง ๆ ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจให้กับนักเรียนและครูผู้รับผิดชอบ ครูจัดหา ผลิตสื่อและใช้เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ในการพัฒนานักเรียนพิการและเป็นไปตามศักยภาพ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิควิธีต่าง ๆ มีการวัดและประเมินผลที่หลากหลายสอดคล้องกับศักยภาพของนักเรียน ซึ่งครูใช้กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอน และติดตามความก้าวหน้า และรายงานผลการพัฒนาของนักเรียนพิการต่อผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ และมีการคัดกรองนักเรียนพิการเรียนรวมโดยครูการศึกษาพิเศษและแพทย์เป็นผู้ตรวจวินิจฉัย ทั้งนี้ผลการประเมินรูปแบบพบว่ามีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ อยู่ในระดับมากทุกด้าน¹¹³

เอกชัย อ้ายม่าน ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษทางการศึกษาโรงเรียนแม่จันวิทยาคม เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและหาแนวทางของการบริหารจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษทางการศึกษา โรงเรียนแม่จันวิทยาคม พบว่าสภาพปัจจุบันการบริหารจัดการเรียนร่วมในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย และแนวทางการบริหารจัดการเรียนร่วมแบ่งเป็นรายด้าน ดังนี้ ด้านการบริหารงานวิชาการ ควรมีการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา สอดคล้องกับความต้องการพิเศษทางการศึกษา มีความยืดหยุ่นที่จะนำไปปรับใช้กับนักเรียนและครูจัดทำเกณฑ์การวัดผลและประเมินผลอ้างอิงจากแผนการจัดการเรียนรู้รายบุคคล พัฒนาและส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ นิเทศกำกับดูแล ติดตามประเมินผล และพัฒนาระบบประกันคุณภาพ ด้านการบริหารงานงบประมาณ จัดสรรงบประมาณ จัดหาสถานที่ สื่อ อุปกรณ์ วัสดุพัสดุและลงทุนเพื่อการศึกษาทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา การบริหารพัสดุ บำรุงดูแลรักษาพัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษทางการศึกษา ด้านการบริหารงานบุคลากร วางแผนกำลังคน สรรหาผู้มีความรู้ความสามารถ เชี่ยวชาญพิเศษเข้ามารับผิดชอบการจัดการเรียนร่วมโดยเฉพาะ รวมถึงพัฒนาบุคลากรกร ธารรักษาบุคลากร ร่วมทั้งให้ประสบความสำเร็จ มีกำลังใจ สร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

¹¹³ สุมาลี รามฤทธิ์, “รูปแบบการจัดการเรียนรวมที่มีประสิทธิภาพ สำหรับสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4,” วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 10, 1 (สิงหาคม 2558 - มกราคม 2559): 181-193.

และด้านการบริหารทั่วไป มีกลยุทธ์ แผนงาน วิธีการทำงานหรือกระบวนการทำงานอย่างเป็นรูปธรรม ชัดเจน ดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม รองรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และจัดการทรัพยากร ทั้งด้านวัสดุ อุปกรณ์ ที่เป็นประโยชน์ต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษทางการศึกษา¹¹⁴

เรื่องสิทธิ์ นามกอง ศึกษาการประเมินความต้องการจำเป็นในการใช้ทรัพยากรทางการบริหารเพื่อการจัดการศึกษา แบบเรียนรวมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 เพื่อประเมินความต้องการจำเป็น และศึกษาแนวทางในการใช้ทรัพยากรทางการบริหารเพื่อการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม พบว่าลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นเรียงลำดับได้ดังนี้ ด้านงบประมาณ ด้านการจัดการ ด้านบุคลากร ด้านวัสดุสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านการจัดการ ซึ่งแนวทางในการพัฒนาความต้องการจำเป็น ประกอบด้วย 1) ด้านบุคลากร ประสานความร่วมมือกับศูนย์การศึกษาพิเศษเพื่อขอรับการสนับสนุนบุคลากร พัฒนาบุคลากรให้ทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และแต่งตั้งบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการกำหนดนโยบายในระดับโรงเรียนและรับผิดชอบการจัดการเรียนรวมอย่างชัดเจน ผู้บริหารควรสร้างความตระหนักและความรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรกำหนดยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมให้มีพี่เลี้ยงดูคนพิการ กำหนดอัตรากำลังและค่าตอบแทนสำหรับบุคลากรให้เหมาะสม 2) ด้านงบประมาณ ควรวิเคราะห์นโยบาย กำหนดยุทธศาสตร์ จัดสรรงบประมาณ เพื่อให้มีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรม จัดให้มีคณะกรรมการจัดทำแผนงานงบประมาณสร้างความร่วมมือกับองค์กรภายนอก ผู้ปกครอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรการกุศล 3) ด้านวัสดุอุปกรณ์ สื่อ และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักเรียน ติดตั้งฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ที่ช่วยให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเข้าถึงและใช้อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ ได้สะดวกและปลอดภัย จัดห้องเรียนพิเศษในลักษณะห้องเสริมวิชาการให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ และพัฒนาบุคลากรให้สามารถใช้วัสดุอุปกรณ์ สื่อ และสิ่งอำนวยความสะดวกได้อย่างถูกต้อง ซึ่งผู้บริหารควรให้ความสำคัญและจัดหางบประมาณเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ และ 4) ด้านการจัดการ โรงเรียนควรพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้เกี่ยวกับประเมินหลักสูตร การวัดและประเมินผลผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) และคัดกรองนักเรียนพร้อมทำความเข้าใจกับผู้ปกครองเกี่ยวกับสภาพความต้องการพิเศษเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนและศูนย์การศึกษาพิเศษควรมีการนิเทศ ติดตามผลการดำเนินงานด้านหลักสูตรเรียนรวมของแต่ละสถานศึกษา¹¹⁵

¹¹⁴ เอกชัย อ้ายม่าน, “แนวทางการบริหารการจัดการเรียนรวมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษทางการศึกษา โรงเรียนแม่จันวิทยาคม,” วารสารครุศาสตร์วิชาการ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย 1, 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2559): 40-54.

¹¹⁵ เรื่องสิทธิ์ นามกอง, “การประเมินความต้องการจำเป็นในการใช้ทรัพยากรทางการบริหารเพื่อการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25,” วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น 11, 4 (ตุลาคม-ธันวาคม 2560), 142-153.

ภัครมัย เตียสะ ได้ศึกษาการบริหารจัดการเรียนร่วมโรงเรียนขยายโอกาส เครือข่ายเพชรพัฒนา เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการเรียนร่วมและเพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเรียนร่วมโรงเรียนขยายโอกาสเครือข่ายเพชรพัฒนา พบว่าการบริหารจัดการเรียนร่วมโดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก และรายด้านอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน และระดับปานกลาง 2 ด้าน เรียงลำดับดังนี้ การเตรียมความพร้อมนักเรียน ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการประสานความร่วมมือกับชุมชน และด้านการจัดสภาพแวดล้อม โดยแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเรียนร่วมพบว่าควรมีการสร้าง ความตระหนักให้ทุกฝ่ายยอมรับนักเรียนเรียนร่วมเพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันได้ และควรมี การพัฒนาการบริหารจัดการด้านการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนขยายโอกาสให้มีความเหมาะสมกับ สภาพของเด็ก โดยการปรับสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกอาคารตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด โดยพิจารณาถึงสภาพความบกพร่องของเด็กแต่ละประเภทให้เด็กได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีขีดจำกัด น้อยที่สุด¹¹⁶

จุฑารัตน์ ใจแก้ว ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนแกนนำการเรียนร่วมกลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการและแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนแกนนำการเรียนร่วม พบว่าการบริหารงานวิชาการ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ การบริหารการจัดการเรียนรู้ การนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน การประกันคุณภาพการศึกษากับงานวิชาการ การวัดผลประเมินผลการเรียน การบริหารจัดการ หลักสูตรสถานศึกษา การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การวางแผนงานวิชาการ การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ และการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็ง ทางด้านวิชาการตามลำดับ โดยแนวทางการพัฒนาพบว่าสถานศึกษาควรมีการประชุมผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับ นักเรียนเรียนร่วมเพื่อร่วมกันวางแผนงานวิชาการ และจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มีการวิเคราะห์ ผู้เรียนและจัดทำแผนการสอนรายบุคคล และกำหนดเกณฑ์ในการวัดผลประเมินผลผู้เรียนไว้ อย่างชัดเจน¹¹⁷

¹¹⁶ ภัครมัย เตียสะ, “การบริหารจัดการเรียนร่วมโรงเรียนขยายโอกาส เครือข่ายเพชรพัฒนา” (เอกสารประกอบการประชุมวิชาการเสนอผลการวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา กรุงเทพมหานคร, 16 มีนาคม 2560), 1780-1789.

¹¹⁷ จุฑารัตน์ ใจแก้ว, “การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนแกนนำการเรียนร่วมกลุ่ม กรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร,” วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร 15, 1 (มกราคม- มิถุนายน 2560): 65-77.

สมจิต ไชยเชษฐ ได้ศึกษาการบริหารงานโรงเรียนต้นแบบการเรียนรวมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูนเขต 2 ตามวงจรคุณภาพ (PDCA) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานและเสนอแนวทางการบริหารงานโรงเรียน พบว่าสภาพการบริหารงานโดยภาพรวมการดำเนินงานในระดับมาก และแนวทางการบริหารงานโรงเรียนจัดการเรียนร่วมโดยใช้กระบวนการบริหารงานอย่างมีคุณภาพตามวงจรคุณภาพ (PDCA) ตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ดังนี้

- 1) ด้านนักเรียน (Student) ควรมีการวางแผนในการเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับผู้เรียนอย่างครอบคลุม ต้องจัดทำแผนการรับนักเรียน ระบบการคัดกรองนักเรียนมีการจัดกิจกรรมด้านวิชาการและกิจกรรมส่งเสริมทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต เพื่อพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ต้องมีการตรวจสอบประเมินผลอย่างต่อเนื่องในทุกส่วนและนำผลการประเมินทุกส่วนมาดำเนินการปรับปรุงเพื่อพัฒนาต่อไป
- 2) ด้านสภาพแวดล้อม (Environment) ควรมีการวางแผนจัดสภาพแวดล้อมด้านกายภาพการจัดการอัตรากำลังบุคคล การพัฒนาบุคลากร รวมทั้งการสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง ชุมชน โรงเรียนต้องมีการตรวจสอบ ประเมินผลอย่างต่อเนื่องทุกส่วนและนำผลการประเมินทุกส่วนมาดำเนินการปรับปรุงเพื่อพัฒนาให้ดีขึ้น
- 3) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (Activities) มีการวางแผน จัดทำ ตรวจสอบ ประเมินผล และปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการจัดการศึกษาตามแผนเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) เพื่อให้ทราบว่าผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมและเป้าหมายระยะยาวที่ระบุไว้มีการบันทึกผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ บันทึกผลการวิจัยเพื่อจะได้นำข้อมูลไปพัฒนาผู้เรียน สามารถคิดแยก ส่งต่อ และจัดนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่เรียนร่วมเข้าเรียนในระดับต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม
- 4) ด้านเครื่องมือ สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก (Tool) โรงเรียนควรมีการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ มีการวางแผนการจัดสรรงบประมาณการจัดทำสื่อการเรียนการสอน นำผลการตรวจสอบการใช้งบประมาณมาปรับปรุงและวางแผนในการใช้งบประมาณในครั้งต่อไปอย่างถูกต้อง คุ่มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด มีการนำผลการประเมินการจัดทำสื่อ นวัตกรรม ผลงานทางวิชาการ สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการเรียนร่วม การประสานงานขอความร่วมมือบุคลากรที่มีใช้ปรับปรุงพัฒนางานต่อไป¹¹⁸

ปกรณกิตติ ม่วงประสิทธิ์ ศึกษากระบวนการบริหารโรงเรียนที่จัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนรวม สังกัดสำนักบริหารการศึกษาศึกษาพิเศษ โดยใช้โครงสร้างซีทเพื่อศึกษากระบวนการปัญหา และเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารและครูผู้สอนเด็กที่มี

¹¹⁸ สมจิต ไชยเชษฐ, “การบริหารงานโรงเรียนต้นแบบการเรียนรวมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูนเขต 2 ตามวงจรคุณภาพ (PDCA),” *พินนศวรรสาร* 14, 1 (มกราคม-มิถุนายน 2561): 177-192.

ความต้องการพิเศษเรียนรวม พบว่ากระบวนการบริหารโรงเรียนด้านนักเรียน ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านกิจกรรม การเรียนการสอน และด้านสื่อสิ่งอำนวยความสะดวก ในภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ส่วนปัญหา การบริหารโรงเรียนด้านนักเรียนมีความแตกต่างกันและการเรียนรวมกันทั้งผู้เรียนที่มีความบกพร่อง ทางสติปัญญาและผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ด้านสภาพแวดล้อมขาดการปรับและจัดสภาพ ห้องเรียนที่เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละประเภทที่จะเข้าเรียนรวมในชั้นเรียนนั้น ๆ ด้านกิจกรรมการเรียน การสอนมีการปรับหลักสูตรจากหลักสูตรปกติทั่วไป ให้เป็นหลักสูตรเฉพาะของเด็กที่มีความต้องการ พิเศษ และมีความยืดหยุ่นในการพัฒนาผู้เรียนตามสภาพที่ต้องการจำเป็นพิเศษและปรับวิธีการวัด การประเมินผลการเรียน และด้านสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก จัดให้มีความเหมาะสมและสอดคล้อง ตามที่ระบุไว้ในแผน IEP การเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารและครูพบว่าบุคลากรที่มี สถานภาพการทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่างกัน¹¹⁹

กนก ยนต์ชัย ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการบริหารจัดการการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตร ทวิศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 เพื่อศึกษา สภาพการบริหารจัดการ พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการศึกษา และศึกษาผลการใช้รูปแบบการบริหาร จัดการศึกษา พบ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ การกำหนดวิสัยทัศน์ การบริหารจัดการศึกษาเรียนร่วม หลักสูตรทวิศึกษา การบริหารจัดการทรัพยากร สื่อ เทคโนโลยี เครือข่ายความร่วมมือ การติดตาม ประเมินผล และคุณภาพมาตรฐานวิชาชีพ ในภาพรวมมีความต้องการจำเป็นทุกด้าน เรียงลำดับดังนี้ ด้านเครือข่ายและความร่วมมือ และด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ และลำดับสุดท้ายคือด้านการติดตาม ประเมินผล และผลการใช้รูปแบบมีประโยชน์ในการบริหารจัดการศึกษา และการพัฒนาคุณภาพ การศึกษา มีความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการศึกษา มีความ เหมาะสมในการนำไปปฏิบัติ และมีความถูกต้องสอดคล้องกับขอบข่ายการปฏิบัติงานและภารกิจ การจัดการศึกษา ตอบสนองต่อนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด¹²⁰

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้ดำเนินการติดตามและ ประเมินผลการจัดการศึกษาเรียนรวมสำหรับเด็กพิการและเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ โดยการ จัดการศึกษาเรียนรวม (Inclusive Education: IE) ของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทั่วทุกภูมิภาค

¹¹⁹ ปกรณ์กิตติ ม่วงประสิทธิ์, “กระบวนการบริหารโรงเรียนที่จัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มี ความต้องการพิเศษเรียนรวม สังกัดสำนักบริหารการศึกษาพิเศษ โดยใช้โครงสร้างซีท,” **วารสาร บัณฑิตวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่** 9, 1 (มกราคม-มิถุนายน 2561): 93-113.

¹²⁰ กนก ยนต์ชัย, “การพัฒนาารูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตร ทวิศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24,” **วารสาร บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น** 14, 1 (มกราคม-มิถุนายน 2561): 75-85.

รวม 6 สังกัด ได้แก่ สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร (กทม.) สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการอาชีวศึกษา (สอศ.) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) และสังกัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) กระทรวงมหาดไทย ผลพบว่าปัจจัยสู่ความสำเร็จของการจัด การศึกษาเรียนรวมทั้งในต่างประเทศและในประเทศไทย มีดังนี้ ปัจจัยระดับบุคคล ผู้บริหารสถานศึกษา และครูการศึกษาพิเศษปฏิบัติงานเชิงรุก มีการคัดเลือกครูผู้สอนและครูผู้ช่วยที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ และเทคนิคการสอนเฉพาะนอกเหนือจากการสอนปกติ ใช้กลยุทธ์การสอนที่หลากหลาย ประเมินผล การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และการกำกับดูแลพัฒนาการของนักเรียน อย่างใกล้ชิด และสนับสนุนชั้นเรียนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer tutoring) และเพื่อนช่วยสอน รวมถึงบรรยากาศในห้องเรียนที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ ปัจจัยระดับหน่วยงาน มีการสร้างวัฒนธรรม การจัดการศึกษาเรียนรวมของโรงเรียน ผู้บริหารมีนโยบายจัดการศึกษาเรียนรวมอย่างเป็นระบบ และ แผนงานต่าง ๆ สนับสนุนงบประมาณ จัดแหล่งเรียนรู้และสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เหมาะสม เสริมสร้างทัศนคติที่ดี การปรับหลักสูตรให้เท่าเทียมกัน การพัฒนาความเชี่ยวชาญของครูผู้สอน ใช้เทคโนโลยีหรือการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ การรับนักเรียน ไม่มีการแยกเรียนระหว่างเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ สร้างแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาเรียนรวม และการสนับสนุนจากผู้บริหารและชุมชน ปัจจัยเชิงระบบ การสนับสนุนจากต้นสังกัด ทั้งด้านนโยบาย งบประมาณ และการกำกับติดตามการจัดการศึกษาเรียนรวม อย่างต่อเนื่องโดยศึกษานิเทศก์ที่มีคุณวุฒิด้านการศึกษาพิเศษโดยตรง จัดเตรียมสถานที่ที่เหมาะสม ผลการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาเรียนรวมสำหรับเด็กพิการและเด็กที่มีความต้องการ จำเป็นพิเศษ พบว่าการปฏิบัติการบริหารสถานศึกษาเรียนรวมสำหรับนักเรียนพิการและนักเรียนที่มี ความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้บริหารสถานศึกษา มีการจัดแหล่งความรู้และประสบการณ์ด้านการจัด การศึกษาเรียนรวม ซึ่งการวางแผนแนวทางการจัดการศึกษาเรียนรวมที่ให้นักเรียนที่มีความต้องการ พิเศษเข้าห้องเรียนในห้องเรียนปกติเต็มเวลาทุกวิชามีมากที่สุด จัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ ประเภทงานประดิษฐ์ ศิลปหัตถกรรม และการส่งเสริมและพัฒนาผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษา เรียนรวมที่มากที่สุดคือ การนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนรวม รองลงมาได้แก่ การบริหารสถานศึกษาเรียนรวม และการสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชนต่อการจัดการเรียน รวม ตามลำดับ¹²¹

¹²¹ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, การติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา เรียนรวมสำหรับเด็กพิการและเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ (นนทบุรี: บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด, 2562), ค-ฅ.

อรุชา สว่างโลก ศึกษาการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมตามเกณฑ์มาตรฐานการจัดการศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมสังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการการศึกษาแบบเรียนร่วมและแนวทางพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมตามเกณฑ์มาตรฐานการจัดการศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่าสภาพการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมาไปหาน้อยคือ ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ ด้านคุณภาพผู้เรียน และด้านกระบวนการบริหารการเรียนร่วม ส่วนแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนร่วม ได้แก่ แนวทางการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ด้านกระบวนการบริหารการเรียนร่วม ผู้บริหารส่งเสริมให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) และด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมการจัดอบรมครูในการผลิตสื่อเชิงปฏิบัติการโดยจัดให้แก่ครูทุกคนในโรงเรียน เน้นการอบรมเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ที่สามารถลงมือปฏิบัติจริงได้¹²²

จิตราพร แก้วพรม ได้ศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารจัดการเรียนร่วมโรงเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารจัดการเรียนร่วม ศึกษาระดับการดำเนินการบริหารจัดการเรียนร่วม และเสนอแนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารจัดการเรียนร่วมโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร พบว่ามีแนวปฏิบัติที่ดี 4 ด้าน ได้แก่ นักเรียน สภาพแวดล้อม กิจกรรมการเรียนการสอน และเครื่องมือ ระดับการดำเนินการบริหารจัดการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน และมีข้อเสนอเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่ดีทั้ง 4 ด้าน ดังนี้ ด้านนักเรียน ให้ความเข้าใจถึงความต้องการ สามารถช่วยเหลือ และปฏิบัติต่อเด็กพิเศษได้อย่างถูกวิธี ด้านสภาพแวดล้อม จัดโต๊ะ ห้องเรียนให้เหมาะสมกับลักษณะของเด็กพิเศษ ปรับปรุงห้องเรียนให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน รายงานความก้าวหน้าของเด็กพิเศษตามแผนการสอนเฉพาะและแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล และด้านเครื่องมือ การพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษให้เพียงพอและมีคุณภาพ¹²³

¹²² อรุชา สว่างโลก, “การบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมตามเกณฑ์มาตรฐานการจัดการศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมสังกัดกรุงเทพมหานคร,” วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา 9, 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2562): 162-171.

¹²³ จิตราพร แก้วพรม, “แนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารจัดการเรียนร่วมโรงเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร” วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 8, 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2564): 210-222.

งานวิจัยต่างประเทศ

แชลเดรก (Sheldrake) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการรับรู้ของผู้บริหารและครูการศึกษาพิเศษเกี่ยวกับการลาออกและการรักษาครูการศึกษาพิเศษ พบว่าผลการมอบหมายงานให้กับครูการศึกษาพิเศษเป็นสาเหตุของการลาออกและการรักษาครูการศึกษาพิเศษไว้ ทั้งนี้ผู้บริหารและครูมีการรับรู้ที่ใกล้เคียงกัน¹²⁴

วิลล์เลียม (Williams) ได้ศึกษาเรื่องความยุติธรรมทางสังคม ตามการรับรู้ของอาจารย์ใหญ่ด้วยตนเองเกี่ยวกับความพร้อมการบริหารการศึกษาพิเศษ เป็นการตรวจสอบความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบการศึกษาพิเศษของอาจารย์ใหญ่ ผลการวิจัยพบว่าอาจารย์ใหญ่ที่จบปริญญาทางด้านการศึกษาพิเศษและไม่จบโดยตรง ทำให้เกิดความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในข้อความถามเกี่ยวกับวุฒิการศึกษา ได้เตรียมให้มีความสามารถอย่างเพียงพอเพื่อสนองต่อความต้องการของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ การเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ/สัมมนาเกี่ยวกับกฎหมายการศึกษาพิเศษส่งผลให้สามารถอำนวยความสะดวกในโปรแกรมการศึกษาพิเศษในโรงเรียนได้ดี และปัญหาด้านระเบียบวินัยที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนที่มีความพิการเป็นปัญหาที่สำคัญและต้องใช้เวลามาก ทำให้เห็นว่าอาจารย์ใหญ่ที่จบโดยตรงและผลจากการฝึกอบรมและสัมมนาจะสามารถตอบสนองความต้องการและอำนวยความสะดวกด้วยการจัดโปรแกรมสำหรับนักเรียนตามความต้องการด้านการศึกษาพิเศษ¹²⁵

ชไนเดอร์ (Schneider) ได้ศึกษาเรื่องศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้ของผู้นำทางการศึกษาเกี่ยวกับความรู้และความเข้าใจในการศึกษาพิเศษ กฎหมาย รวมถึงพื้นที่การศึกษาสาธารณะที่เหมาะสมโดยเสรี การคัดกรองเด็ก สภาพแวดล้อมที่จำกัดน้อยที่สุดในที่สุด เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยและบริการที่เกี่ยวข้อง ผลการวิจัยพบว่าการเรียนการสอนจากหลักสูตรวิทยาลัยด้านการศึกษาพิเศษมีผลกระทบมากที่สุดต่อผู้นำทางการศึกษา การรับรู้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายทางการศึกษาพิเศษทำให้มีความมั่นใจในการจัดการศึกษาพิเศษมากขึ้น¹²⁶

มัมบา (Mwamba) ได้ศึกษาการจัดการและการจัดการศึกษาพิเศษในโรงเรียนชุมชน: กรณีของโรงเรียนชุมชนโดนันทา มาลัยคา และเซโลม โรงเรียนในแซมเบีย กระทรวงศึกษาธิการตระหนักถึงพันธกรณีในการให้การศึกษามีคุณภาพดีแก่เด็กทุกคนเพื่อตอบสนองต่อโปรโตคอลระดับชาติและ

¹²⁴ Danielle Angelina Sheldrake, "A Comparative Study of Administrator and Special Education Teacher Perceptions of Special Education Teacher Attrition and Retention," **Dissertations and Theses** (January 2013): 109-112.

¹²⁵ Kimberly A. Williams, "Social Justice: Principals' Perceptions of Their Own Preparedness with Special Education Administration," **ProQuest LLC** (2015).

¹²⁶ Kendra Schneider, "An Investigation of Education Leaders' Perceptions of Their Knowledge of Special Education Law," **Student Work** (January 2016): 75-77.

นานาชาติที่แซมเบียเป็นส่วนหนึ่ง การสร้างโรงเรียนชุมชนเป็นความคิดริเริ่มที่จะเพิ่มการเข้าถึงการศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่พวกเขาต้องการความสนใจเป็นพิเศษจากรัฐบาล ตั้งแต่ก่อตั้งโรงเรียนชุมชนของพวกเขา มีบทบาทสำคัญในการตอบสนองความต้องการด้านการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา แม้ว่าโรงเรียนชุมชนจะทำให้การศึกษาสามารถเข้าถึงได้มากขึ้น แต่ก็มีข้อมูลเล็กน้อยและข้อมูลเกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการด้านการศึกษาพิเศษ การศึกษานี้ระบุโรงเรียนสามแห่งที่สอนเด็กที่มีความต้องการด้านการศึกษาพิเศษเหล่านี้ โรงเรียนพิเศษชุมชนโดนาตาในเขตมกุชิจองจังหวัดภาคกลาง, โรงเรียนมาลัยคาสำหรับคนตาบอดในเขตมะชะบูกะ ของจังหวัดภาคใต้และโรงเรียนชุมชนชะโลมในเขตลูซาลาของจังหวัดลูซาลาโรงเรียนเหล่านี้ให้การศึกษาพิเศษแก่เด็กที่มีความพิการต่าง ๆ แม้ว่าพวกเขาจะมีความท้าทายที่แตกต่างกันซึ่งทำให้การจัดการและการจัดการการศึกษาพิเศษไม่ประสบความสำเร็จทั้งหมด¹²⁷

ทอมป์สัน (Thompson) ความสามารถด้านความเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพของผู้บริหารการศึกษาพิเศษในโรงเรียนในรัฐเวอร์จิเนียความเป็นผู้นำด้านการศึกษาพิเศษภายในโรงเรียนเพื่อกำหนดพื้นที่ทักษะผู้อำนวยการการศึกษาพิเศษและผู้บริหารการศึกษาพิเศษในโรงเรียน (SBSEAs) มองว่าเป็นสิ่งจำเป็นต่อความเป็นผู้นำของโปรแกรมการศึกษาพิเศษในระดับโรงเรียน นอกจากนี้เพื่อการจึระดับความสามารถที่รายงานด้วยตนเองของ SBSEAs ในแต่ละความสามารถเนื่องจากพวกเขาถูกระบุโดยผู้อำนวยการการศึกษาพิเศษว่ามีประสิทธิภาพในบทบาทความเป็นผู้นำในการดูแลโปรแกรมการศึกษาพิเศษในระดับโรงเรียน สอดคล้องกับการศึกษาพยายามกำหนดตัวแปรตัวทำนายที่มีผลต่อระดับความสามารถที่รายงานด้วยตนเองเกี่ยวกับความสามารถที่นำเสนอในการศึกษารุ่นนี้มีความสำคัญต่อภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพของหลักสูตรการศึกษาพิเศษภายในโรงเรียน นอกจากนี้ยังมีภาวะวิเคราะห์ประสบการณ์การฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องกับความสามารถการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่าความเป็นผู้นำของโปรแกรมการศึกษาพิเศษจะมีประสิทธิภาพมากขึ้นเมื่อผู้นำได้รับประสบการณ์การฝึกอบรมที่เหมาะสม¹²⁸

¹²⁷ Mwenya N. Mwamba, "Provision and Management of Special Education in Community Schools: A Case of Donata, Malaikha and Shalom Community Schools in Zambia," *International Journal of Special Education* 31, 1 (2016): 97-103.

¹²⁸ Patrice A. Thompson, "Effective Leadership Competencies of School-Based Special Education Administrators," *Journal of Special Education Leadership* 30, 1 (March 2017): 31-47.

บิبي คาเล็ด และ อูสเซน (Bibi, Khalid, and Hussain) ได้ศึกษาการรับรู้การสนับสนุนองค์กรและความมุ่งมั่นขององค์กรในหมู่ครูการศึกษาพิเศษในปากีสถาน เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนองค์กรที่รับรู้ (POS) ความมุ่งมั่นขององค์กรและความพึงพอใจในงานในหมู่ครูการศึกษาพิเศษในปากีสถาน ผลการวิจัยพบว่าในปัจจุบันชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างความมุ่งมั่นทางอารมณ์ความมุ่งมั่นเชิงบรรทัดฐานและความพึงพอใจในงานในขณะที่ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนองค์กรที่รับรู้ และความมุ่งมั่นอย่างต่อเนื่องรวมถึงระหว่างความพึงพอใจในงานและความมุ่งมั่นอย่างต่อเนื่องในหมู่ครูการศึกษาพิเศษในปากีสถาน องค์กรควรพิจารณาการสนับสนุนพิเศษของครูการศึกษาพิเศษถึงผลกระทบในทางปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพการทำงานที่เป็นกลางและเป็นธรรมและการสนับสนุนด้านการบริหาร พบว่าระดับความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนองค์กรที่รับรู้ ความมุ่งมั่นและความพึงพอใจในงานลดลงสร้างความเสียหายให้กับองค์กรนักรักการศึกษาพิเศษและนักเรียนพิเศษ ดังนั้นฝ่ายการศึกษาพิเศษควรพัฒนาและดำเนินการตามนโยบายที่เสริมสร้างมิติเหล่านี้ อาจปรับปรุงโดยให้นักการศึกษาพิเศษมีโอกาสทำงานในสภาพแวดล้อมการทำงานที่ดีขึ้นด้วยภาระงานที่เหมาะสมเนื่องจากจะเพิ่มความผูกพันทางอารมณ์และบรรทัดฐานของบุคคลกับสถาบันของพวกเขา รวมถึงผู้กำหนดนโยบายในด้านการศึกษาและการบริหารเพื่อทำงานในมิติเหล่านี้เพื่อเพิ่มความพึงพอใจในงานของครูและความมุ่งมั่นขององค์กร นอกจากนี้ยังจะสร้างความตระหนักในหมู่ประชาชนทั่วไปเกี่ยวกับปัญหาที่อาจเกิดขึ้นของครูการศึกษาพิเศษในปากีสถานที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ผลลัพธ์ชี้ให้เห็นว่าการให้การสนับสนุนองค์กรภาระงานที่เหมาะสมและทัศนคติที่เป็นกลางสามารถปรับปรุงความมุ่งมั่นของครูได้ ส่วนผลกระทบทางสังคมโดยการปรับปรุงความพึงพอใจในงานและการสนับสนุนขององค์กร¹²⁹

มิลเลอร์ (Miller) ได้ศึกษาภาพสะท้อนการบริหารการศึกษาพิเศษ: กรณีศึกษา รูปแบบของการวิจัยเชิงคุณภาพที่สามารถใช้เพื่อรับข้อมูลเชิงลึก การสัมภาษณ์เป็นแบบกึ่งโครงสร้างโดยใช้คำถามปลายเปิดกับผู้ที่เกี่ยวข้องอายุผู้บริหารการศึกษาพิเศษเกี่ยวกับอาชีพและมุมมองของพวกเขา การสัมภาษณ์เผยให้เห็นเหตุผลในการเกษียณอายุรวมถึงความเครียดภาระผูกพันในครอบครัวและการเปลี่ยนแปลงในวัฒนธรรมองค์กร ความท้าทายด้านการบริหารการศึกษาพิเศษรวมถึงการเติบโตของโปรแกรมและการเขียนโปรแกรมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการที่ซับซ้อนมากขึ้น การแทนที่

¹²⁹ Akhtar Bibi, Muhammad Adnan Khalid, and Amina Hussain, "Perceived Organizational Support and Organizational Commitment among Special Education Teachers in Pakistan," *International Journal of Educational Management* 33, 5 (2019): 848-859.

ผู้บริหารการศึกษาไม่ว่าจะเป็นการศึกษาพิเศษหรือการศึกษาทั่วไปเป็นสิ่งที่ท้าทายเนื่องจากปัจจัยหลายประการรวมถึงชั่วโมงที่ยาวนานเงินเดือนไม่เพียงพอและการขาดการสนับสนุน อย่างไรก็ตามความท้าทายที่ยิ่งใหญ่ที่สุดอาจเป็นเรื่องที่ไม่สนใจของนักการศึกษาเช่นเดียวกับผู้บริหารการศึกษาทั่วไปและมีวิธีแก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในการใช้กลยุทธ์ในการสรรหาหรือรักษาไว้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น¹³⁰

อาซิพ (Asip) ได้ศึกษากรณีในประเด็น : การบริหารการศึกษาพิเศษ: ขอบเขตของความท้าทายและการเปลี่ยนแปลงสำหรับอนาคต โดยมีเครื่องมือหลายอย่างได้รับการออกแบบมาเพื่อช่วยให้ผู้บริหารการศึกษาพิเศษช่วยทีมในการพัฒนาเป้าหมายที่เหมาะสมและใช้แนวทางปฏิบัติตามหลักฐานเพื่อยกระดับนักเรียนที่มีความพิการ รวมถึงผู้นำการศึกษาพิเศษสนับสนุนกลยุทธ์เพื่อช่วยส่งเสริมความคาดหวังที่เพิ่มขึ้นเพื่อให้แน่ใจว่าโอกาสสำหรับนักเรียนที่จะทำให้ความคืบหน้าที่มีความหมายผ่านบริการการศึกษาพิเศษ พบว่าการสรรหาครูและการเก็บรักษาความท้าทายที่สำคัญในรัฐตะวันตกที่กว้างขวางนี้ นอกจากความสามารถของครูและผู้บริหารการศึกษาพิเศษที่มีการพัฒนาวิชาชีพที่มีคุณภาพ, การให้คำปรึกษา, และการสนับสนุนการบริหาร ต้องใช้ระดับความรู้ด้านเทคนิคความเข้าใจทางการเมืองภูมิหลังทางกฎหมายและทักษะการจัดการ เพื่อยืนยันคุณค่าของทักษะและความรู้ที่จำเป็นในการเป็นผู้นำ ข้อมูลเกี่ยวกับความซับซ้อนของความรับผิดชอบของผู้นำการศึกษาพิเศษรวมถึงความท้าทายและระดับความพึงพอใจที่รับรู้ทำให้ผู้นำการศึกษามีความรู้ที่สำคัญเกี่ยวกับการเตรียมอาชีพการว่าจ้างและการเก็บรักษาผู้นำการศึกษาพิเศษในอนาคต¹³¹

ฟาน และคณะ (Fan, et al.) ได้ศึกษาการใช้มาตรฐานการเตรียมความพร้อมขั้นสูงของ CEC สำหรับการบริหารการศึกษาพิเศษเพื่อตรวจสอบความสามารถสำหรับผู้อำนวยความสะดวกการศึกษาพิเศษ เป็นการตรวจสอบความสำคัญที่รับรู้ของสภาเพื่อมาตรฐานของเด็กที่มีความต้องการพิเศษสำหรับความสามารถด้านการบริหารการศึกษาพิเศษจากมุมมองของผู้อำนวยความสะดวกการศึกษาพิเศษในปัจจุบันและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการให้บริการ ผลการวิจัยเรียงตามลำดับความสำคัญพบความเป็นผู้นำด้านการการศึกษาพิเศษที่มีประสิทธิภาพรวมถึงการปฏิบัติทางกฎหมายและจริยธรรม การใช้การสื่อสารแบบเปิด การสาธิต การแก้ปัญหาคัดแย้ง ทักษะการให้คำปรึกษาและการอำนวยความสะดวก

¹³⁰ Kevin J. Miller, “Reflections on Special Education Administration: A Case Study,” *Journal of Special Education Leadership* 31, 2 (September 2018): 85-98.

¹³¹ Michael P. Asip, “CASE IN POINT: Special Education Administration: Scope of Challenges and Changes for the Future,” *Journal of Special Education Leadership* 32, 2 (September 2019): 129-132.

ความสะอาดในการทำงานร่วมกัน การเสริมสร้างบทบาทของผู้บริหารและผู้สนับสนุน และการมีส่วนร่วมในองค์กรบริหารวิชาชีพได้รับการจัดอันดับต่ำสุด ผลการวิจัยและผลกระทบสามารถช่วยให้โปรแกรมการเตรียมการบริหารการศึกษาพิเศษและองค์กรวิชาชีพที่เกี่ยวข้องเพื่อคิดค้นการฝึกอบรมและการพัฒนาวิชาชีพที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นเพื่อเพิ่มขีดความสามารถด้านการบริหารการศึกษาพิเศษต่อไป¹³²

เลมอนส์ และคณะ (Lemons, et al.) ได้ศึกษาการบูรณาการการแทรกแซงอย่างเข้มข้นเข้ากับบริการการศึกษาพิเศษ พบว่าคำแนะนำสำหรับผู้บริหารการศึกษาพิเศษทั้งในระดับเขตและระดับโรงเรียนมีบทบาทสำคัญที่วางตำแหน่งให้พวกเขาปรับปรุงผลลัพธ์ทางวิชาการและพฤติกรรมของนักเรียนที่มีความพิการโดยการสร้างความมั่นใจว่าครูการศึกษาพิเศษภายใต้การดูแลของพวกเขาพร้อมที่จะส่งมอบรูปแบบหลักฐานของการแทรกแซงอย่างเข้มข้น ต้นฉบับนี้รายงานบทเรียนที่เรียนรู้จากศูนย์แห่งชาติเกี่ยวกับการแทรกแซงอย่างเข้มข้น 5 ปีแรกของการให้ความช่วยเหลือด้านเทคนิคแก่โรงเรียน 26 แห่ง เจ้าหน้าที่ของโรงเรียนได้รับการฝึกอบรมและการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องเพื่อร่วมการแทรกแซงอย่างเข้มข้นเข้ากับรูปแบบการจัดส่งบริการของพวกเขา บทเรียนที่เรียนรู้นุ่งเน้นไปที่การจัดตั้งทีมดำเนินการหลักตรวจสอบสถานะปัจจุบันของความพยายามในการแทรกแซงเริ่มต้นด้วยโครงการนำร่องที่มุ่งเน้นกำหนดเป้าหมายความพยายามในการพัฒนาวิชาชีพและกำหนดขั้นตอนเอกสารและแผนการแทรกแซง มีคำแนะนำสำหรับผู้บริหารการศึกษาพิเศษเพื่อเริ่มต้นใช้งานการรวมตัวเป็นรายบุคคลตามข้อมูลเข้ากับบริการการศึกษาพิเศษ¹³³

โรบิยันซาร์ มุดจิติ และเมอเทดโล (Robiyansah, Mudjito, and Murtadlo) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบการจัดการศึกษาแบบบูรณาการ: แนวทางการปฏิบัติสำหรับการเรียนรู้ในโรงเรียนแบบรวม เพื่อสำรวจสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการในการดำเนินการศึกษาแบบรวม ตรวจสอบรูปแบบที่ดีที่สุดของการดำเนินการศึกษาแบบรวม และตรวจสอบประสิทธิภาพของรูปแบบการศึกษาแบบรวม ผลการวิจัยพบว่านักเรียนและการเรียนรู้เป็นอุปสรรคที่ใหญ่ที่สุดในการนำการศึกษาแบบครบวงจรมาใช้ในขณะที่การจัดการนักเรียนและการเรียนรู้เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่ต้องพิจารณาในการนำรูปแบบการศึกษาแบบรวมไปใช้ จากผลการวิจัยรูปแบบการศึกษาแบบรวม

¹³² Chung-Hau Fan et al., “Using the CEC Advanced Preparation Standards for Special Education Administration to Examine Competencies for Special Education Directors,” *Journal of Special Education Leadership* 32, 1 (March 2019): 39-56.

¹³³ Christopher J. Lemons et al., “Integrating Intensive Intervention into Special Education Services: Guidance for Special Education Administrators,” *Journal of Special Education Leadership* 32, 1 (March 2019): 29-38.

โรงเรียนทั้งหมดได้รับการพัฒนาซึ่งประกอบด้วยสามขั้นตอนคือรับข้อมูลเข้า กระบวนการ และ ผลผลิต มีการแนะนำว่าความเน้นระหว่างการทำดำเนินการของการทำงานร่วมกัน¹³⁴

ลูแจน (Lujan) ศึกษาความสำคัญของการสนับสนุนการบริหารสำหรับครูการศึกษาพิเศษ ทั้งนี้เนื่องจากครูการศึกษาจำเป็นต้องทำงานกับนักเรียนที่มีระดับความพิการที่แตกต่างกัน ดังนั้น บทเรียนที่ใช้สอนจึงต้องออกแบบให้เหมาะสมกับความสามารถนักเรียนแต่ละบุคคล ครูการศึกษาพิเศษ จะต้องสามารถทำงานร่วมกับคุณครูที่สอนเด็กปกติทั่วไปได้ เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าพวกเขาตระหนัก ถึงความต้องการและจุดมุ่งหมายในการเรียนของนักเรียนในชั้นเรียน นอกจากนี้ครูการศึกษาพิเศษจะต้องมีความรู้ในเรื่องการเขียนแผนการสอนให้เหมาะกับนักเรียนแต่ละคน รวมทั้งเรื่องของการวัดและการประเมินผล ซึ่งทั้งหมดนี้จะต้องได้รับการสนับสนุนที่ดีจากผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งจากผลของการสัมภาษณ์ คุณครูจาก 7 โรงเรียนพบว่ามี 4 ประเด็นที่ต้องการได้รับการสนับสนุนที่ดีจากผู้บริหารคือ 1) การสื่อสาร 2) เรื่องของสุขภาพจิต 3) การขาดการสนับสนุนที่ดี หรือการได้รับความช่วยเหลือล่าช้า 4) วัฒนธรรม ระหว่างการศึกษาพิเศษกับการศึกษาทั่วไป เพื่อให้ได้รับการรับความช่วยเหลือ มีความสำคัญต่อ วัฒนธรรมระหว่างการศึกษาพิเศษและครูการศึกษาทั่วไป การสนับสนุนโปรแกรมการศึกษาพิเศษและ ครูการศึกษาพิเศษ หลักสูตร การฝึกอบรม และการสนับสนุนงบประมาณ การลงทุนอย่างเพียงพอ และเหมาะสม¹³⁵

เพรสทีนาและซูกิโตะ (Prestiana and Sugito) ได้ศึกษาการจัดการการพัฒนาทรัพยากร มนุษย์ของนักการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาแบบรวม เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเชิงพรรณนา ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นอาจารย์ใหญ่ผู้ประสานงานทรัพยากรบุคคล (HR) ครู และครูจ้างสอนพิเศษ ข้อมูลถูกรวบรวมผ่านการสังเกตการสัมภาษณ์และเอกสาร จากนั้นข้อมูลจะถูกวิเคราะห์ ผลการวิจัย พบว่าการวางแผนทรัพยากรบุคคลเริ่มต้นจากความต้องการการเตรียมการสรรหาการคัดเลือก ตำแหน่งการวางแผนและการปรับตัวให้เข้ากับสถานที่ทำงานใหม่ ความแตกต่างที่พบเมื่อเทียบกับ โรงเรียนประถมศึกษาอีกสองแห่ง การสรรหาพนักงานใหม่ทุกระดับดำเนินการโดยคณะกรรมการ การศึกษาและการสอนตั้งแต่การสรรหาไปจนถึงขั้นตอนการปฐมนิเทศ การพัฒนาทรัพยากรบุคคล ผ่านการศึกษาหรือการฝึกอบรม พบความแตกต่างในส่วนของการให้ทุนการศึกษา การประเมินผล

¹³⁴ Iva Evry Robiyansah, Mudjito, and Murtadlo, "Perceived Organizational Support and Organizational Commitment among Special Education Teachers in Pakistan," *International Journal of Educational Management* 33, 5 (2019): 848-859.

¹³⁵ Shari E. Lujan, "The importance of administrative support for special education teachers," *University of the Pacific Theses and Dissertations* (January 2020): 145.

ทรัพยากรบุคคลดำเนินการโดยอาจารย์ใหญ่เป็นประจำทุกภาคการศึกษาในรูปแบบของการกำกับดูแลและการบริหารห้องเรียน การสนับสนุนค่าตอบแทนและผลประโยชน์อื่น ๆ ที่พนักงานได้รับขึ้นอยู่กับระยะเวลาการทำงานของพนักงานประเภทของพนักงาน (พนักงานฝึกอบรมงานพนักงานที่ไม่ประจำลู่จ้างประจำและอาจารย์ใหญ่ของโรงเรียน)¹³⁶

อูดี (Udie) ได้ศึกษาการสนับสนุนบทบาทในการบริหารการศึกษาที่มีความต้องการพิเศษในไนจีเรีย เพื่อตรวจสอบบทบาทของการสนับสนุนในการบริหารการศึกษาพิเศษของคณบดีเพื่อการบูรณาการที่เป็นไปได้ในสังคม วิธีที่เป็นไปได้ในการค้นหาผู้สนับสนุนเพื่อช่วยบรรเทาหรือทำงานร่วมกันเพื่อรองรับผลกระทบบางอย่างของความพิการ และตรวจสอบองค์ประกอบผลประโยชน์ต่าง ๆ ที่สนับสนุนคณบดี เช่น องค์การต่าง ๆ ได้แก่ สมาคมครูการศึกษาพิเศษแห่งชาติ สมาคมคณบดีทางสติปัญญาและพัฒนาการ ศูนย์คณบดีทางการเรียนรู้แห่งชาติ พระราชบัญญัติการศึกษาคนพิการ บุคคลพิการ สภาดังพิเศษ โดยมีอาณัติและวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้เพื่อส่งเสริมโอกาสและการมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียมสำหรับคณบดี และเพื่อกฎหมายในนามของคณบดีสำหรับการบริหารการศึกษาพิเศษที่เหมาะสม¹³⁷

อุซัง (Usang) ได้ศึกษาการดำเนินงานของคณะกรรมการดำเนินงานและติดตามการบริหารการศึกษาที่มีความต้องการพิเศษในรัฐครอสริเวอร์ กล่าวถึงการบริหารการศึกษาที่มีความต้องการพิเศษควรได้รับความสนใจอย่างเพียงพอเพื่อช่วยให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษประสบความสำเร็จ นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับทัศนใจการวางแผนงานที่ต้องทำการกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมาย การสร้างและทบทวนองค์กรการกำกับและหน้าที่ที่ดำเนินการโดยผู้ดูแลระบบหรือผู้บริหาร และคณะกรรมการเพื่อติดตามการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพของโปรแกรมการศึกษาความต้องการพิเศษจากสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนถึงสถาบันอุดมศึกษา พบปัจจัยที่บรรเทาผลกระทบต่อการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพของการบริหารการศึกษาความต้องการพิเศษว่าการบริหารการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษต้องอาศัยความร่วมมือของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมดเพื่อการทำงานที่มี

¹³⁶ Kartika Eva Prestiana and Sugito, "Managing Human Resource Development of Educators in Inclusion-Based Elementary School," *Journal of Education and Learning (EduLearn)* 15, 1 (February 2021): 1-10.

¹³⁷ Lazarus Udie, "The Role Advocacy in Special Needs Education Administration in Nigeria," *SSRN Electronic Journal* (January, 2021): 1556-5068.

ประสิทธิภาพการจัดการโปรแกรมการดำเนินการและความสำเร็จของเป้าหมายที่ตั้งไว้ในการบริหารการศึกษาความต้องการพิเศษ¹³⁸

สรุป

การจัดการศึกษาพิเศษเป็นการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เนื่องจากการศึกษาแบบปกติไม่สามารถตอบสนองต่อการเรียนรู้ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้ การจัดการศึกษาจะต่างจากเด็กปกติทั้งวิธีสอน เนื้อหาวิชา เครื่องมือ หรืออุปกรณ์อำนวยความสะดวกในการสอนเท่าที่จำเป็น โดยจัดให้สนองความต้องการและความสามารถของเด็กเป็นรายบุคคล เพื่อให้สามารถเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่นและบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา ให้สอดคล้องกับปรัชญาและแนวคิดทางการศึกษาพิเศษ ยึดหลักความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นแนวในการจัดการศึกษาที่เด็กทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมกันในการได้รับบริการทางการศึกษา ควบคู่กับการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพทุกด้าน เน้นจุดเด่นที่เป็นความสามารถพิเศษมากกว่าจุดด้อยด้านร่างกาย และความบกพร่องด้านต่าง ๆ ให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้ และอยู่ร่วมกับคนในสังคมได้อย่างมีความสุข เน้นเรื่องอาชีพเพื่อให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ ในส่วนของกรุงเทพมหานคร ได้มีการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ได้มีแนวทางในการนำนโยบายสำหรับการจัดการเรียนร่วม มีเป้าหมายเพื่อให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนร่วมกับนักเรียนปกติได้ เพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษอย่างมีคุณภาพ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนของสังคมมีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบไว้ในกฎหมาย เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานดำเนินการจัดการเรียนร่วมเข้าใจบทบาทหน้าที่ในการสร้างความร่วมมือร่วมกันจากทั้งสำนักการศึกษา สำนักงานเขต และโรงเรียนอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน ดังนั้นการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เปิดรับนักเรียนทั้งหมดโดยไม่เลือกปฏิบัติว่าเป็นเด็กปกติหรือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ทำการจัดการเรียนการสอนห้องเรียนปกติที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนรวมอยู่ในห้องเรียนปกติได้ และเปิดสอนการจัดการศึกษาพิเศษ (เรียนร่วม) ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ห้องเรียนการศึกษาพิเศษเรียนร่วม แต่ไม่มีระเบียบปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครที่ชัดเจน ซึ่งต้องดำเนินการทั้งรูปแบบเรียนรวมและเรียนร่วม ทั้งนี้มีเด็กที่มี

¹³⁸ Flora Usang, “Implementation and Monitoring Committees of Special Needs Education Administration in Cross River State,” *SSRN Electronic Journal* (January, 2021): 1556-5068.

ความต้องการพิเศษทุกประเภทความพิการ และทุกระดับของความพิการหรือความต้องการจำเป็นพิเศษ ซึ่งจำนวนนักเรียนในแต่ละประเภทของความพิการนี้มีจำนวนไม่เท่ากัน บางโรงเรียนมีเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนรวมอยู่ในแต่ละระดับชั้นกับเด็กปกติ และบางโรงเรียนมีห้องการศึกษาพิเศษ เด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติ ซึ่งบางโรงเรียนมีทุกระดับชั้น บางโรงเรียนมีเพียงบางระดับชั้น และบางโรงเรียนไม่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษเลย แสดงว่ามีการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครหลายรูปแบบ หลายลักษณะ รวมทั้งขึ้นอยู่กับ การเข้ามารับบริการทางการศึกษาของเด็กที่มีความต้องการพิเศษในแต่ละปีอีกด้วย ดังนั้นจึงไม่มีระเบียบและแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนในการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยมีแนวทางการจัดการศึกษาพิเศษในโรงเรียน ด้วยการนำกลยุทธ์ในการพัฒนาการเรียนรู้ของบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ FLASH Model เป็นรูปแบบในการพัฒนางานการศึกษาพิเศษโดยเฉพาะ โดยนำจิตวิทยานิยาม มาเป็นตัวแปรสำคัญ การตอบสนองต่อการช่วยเหลือ Response to Intervention หรือเรียกกันว่า RtI และแนวคิดการช่วยเหลือในการจัดบริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (Early Intervention: EI) เป็นการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กแรกเกิดถึงอายุ 5 ปี ที่มีความเสี่ยงทันทีตั้งแต่แรกเกิด แรกพบ หรือแรกวินิจฉัย ซึ่งมีแนวทางการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษ จะต้องมีความรู้เบื้องต้นในงาน ทางด้านการบริหาร และกระบวนการบริหาร เพื่อความสำเร็จตามเป้าหมาย ภายใต้การจัดการทรัพยากร ทางการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งการทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายโดยผสมผสานบุคคล และทรัพยากรทางการบริหารเข้าด้วยกัน จะต้องมีการบริหาร ประกอบด้วย 1) การวางแผน (Planning) เป็นการพิจารณาปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน รวมถึงการพิจารณาข้อจำกัดต่าง ๆ และดำเนินการกำหนดล่วงหน้าถึงวิธีการปฏิบัติ ผู้รับผิดชอบ ทรัพยากรที่ต้องการ ระยะเวลาที่ดำเนินการ และผลที่ได้ 2) การจัดการองค์กร (Organizing) เป็นการกำหนดระบบการทำงานของหน้าที่ต่าง ๆ ในองค์กรเพื่อให้เกิดการประสานงานที่ดีในการจัดองค์กรนั้น รวมถึงการกำหนดหมวดหมู่ของงาน การดำเนินวิธีการสื่อสารระหว่างฝ่ายต่าง ๆ 3) การอำนวยการ (Directing) เป็นการกำหนดให้มีผู้รับผิดชอบในงานด้านต่าง ๆ ขององค์กรเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่มีการนำ (Leading) หรือ การจูงใจผู้ปฏิบัติ (Motivation) และ 4) การควบคุม (Controlling) การติดตามผลการปฏิบัติงานว่า มีการดำเนินงานตรงตามระยะเวลาที่กำหนดในแผนซึ่งมีแนวทางการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษ ในรูปแบบต่าง ๆ ที่เอื้อต่อและเหมาะสมต่อการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ดังนี้ การทางการบริหารโรงเรียนการจัดการศึกษาพิเศษ ได้แก่ การบริหารจัดการ เรียนรวมโดยใช้โครงการสร้างชีวิต (SEAT Framework) รูปแบบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม SPISIR เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกันในการพัฒนาศักยภาพคนพิการอันจะเป็น ประโยชน์สูงสุดกับคนพิการ ศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง จึงได้มีการทบทวนกฎหมาย นโยบาย ในการจัดการเรียนรวมโดยคำนึงถึงกระบวนการบริหารจัดการที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based

Management: SBM) กรอบโครงสร้างซีท (Student, Environment, Activities, Tool: SEAR) กระบวนการบริหารคุณภาพ (Plan, Do, Check, Act: PDCA) รวมทั้งการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม นำมาวิเคราะห์และสร้างเป็นกรอบการดำเนินงาน และแนวคิดการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษ ในการสร้างความตระหนักแก่สาธารณชน การพัฒนาโลกในการบริหารจัดการหน่วยงานที่จัดการศึกษาพิเศษ การพัฒนาวิธีจัดสรรงบประมาณของหน่วยงานที่รับผิดชอบผ่านสายงานปกติ การพัฒนาครู และการพัฒนาเทคโนโลยีการศึกษาพิเศษโดยการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษ ในโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ ทั้งผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดเป้าหมายในแผนงาน/โครงการร่วมรับผิดชอบ ดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ การจัดการศึกษาพิเศษ มีการนิเทศ ติดตาม กำกับ ประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ นำผลการดำเนินงานมาปรับปรุง พัฒนา และรายงานผลการดำเนินงาน ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ประกอบด้วย เครือข่ายทางการศึกษา คุณลักษณะและบทบาทผู้เกี่ยวข้อง และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ จิตวิทยา ศูนย์สื่อและการบริการทางวิชาการ ด้านกระบวนการ (Process) ประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การส่งเสริมสนับสนุน (Supporting) การประสานงาน (Coordinating) การควบคุม (Controlling) และการรายงานผล (Reporting) ด้านผลผลิต (Outputs) มาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการบริหารจัดการเรียนร่วม และด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ด้านเงื่อนไขความสำเร็จ ประกอบด้วย เงื่อนไขภายใน ได้แก่ ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ และภาวะผู้นำ ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเรียนรวมและการจัดกระบวนการเรียนรู้ ได้รับการดูแลช่วยเหลือ สนับสนุนด้านงบประมาณ สิ่งอำนวยความสะดวก และสื่อบริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาอย่างเพียงพอ และเงื่อนไขภายนอก การได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งการวิจัยนี้ได้ใช้เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) ที่เป็นเทคนิคการวิจัยอนาคตที่พัฒนารูปแบบมาจากเทคนิคการวิจัยอนาคตสองเทคนิค คือ การวิจัย อี เอฟ อาร์ (Ethnographic Futures Research : EFR) และเทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) เป็นการผสมผสานทั้งสองเทคนิคให้มีความยืดหยุ่นในระเบียบวิธีวิจัยเพื่อให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ตามปัญหาและวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่หลากหลาย มีเป้าหมายอยู่ที่การสำรวจและศึกษาแนวโน้มที่เป็นไปได้ให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ และขจัดแนวโน้มที่พึงประสงค์ นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษ

บทที่ 3 การดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร” มีวัตถุประสงค์ เพื่อทราบการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยใช้เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) ผู้ให้ข้อมูลคือผู้เชี่ยวชาญที่คัดเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย และระเบียบวิธีการวิจัย ดังนี้ต่อไป

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

เพื่อให้การดำเนินการวิจัยเป็นไปตามระเบียบวิธีวิจัย และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ได้กำหนดไว้ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมโครงการวิจัย

ผู้วิจัยเตรียมโครงการวิจัยตามระเบียบวิธีการดำเนินการวิจัย โดยการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร รวมถึงศึกษาวรรณกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เอกสาร ตำรา ข้อมูล สถิติ รายงานการวิจัย รายงานของหน่วยงานต่าง ๆ บทความ วิทยานิพนธ์ วารสาร เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการ อินเทอร์เน็ต ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศแล้วนำมากำหนดร่างกรอบแนวคิดการวิจัย กำหนดขั้นตอนการวิจัยและสร้างเครื่องมือวิจัย เสนอโครงการวิจัย เพื่อนำข้อมูลมาจัดทำโครงร่างงานวิจัย โดยการขอคำปรึกษาและความเห็นในการจัดทำโครงการวิจัย จากอาจารย์ที่ปรึกษา และนำมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อนำเสนอขออนุมัติโครงร่างวิทยานิพนธ์ เพื่อดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอน ดังนี้

ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาวิเคราะห์กำหนดกรอบแนวคิดเพื่อสร้างและพัฒนาเครื่องมือ จากนั้นได้เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) โดยใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) และ

แบบสอบถาม (Questionnaire) กับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และแปลผลการวิจัย เพื่อทราบการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัย โดยมีรายละเอียดของการดำเนินการ ดังนี้

การทำ EDFR รอบที่ 1 ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) จากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 21 คน ซึ่งจากการศึกษาของแมคมิลแลน (Macmillan) พบว่าเมื่อจำนวนผู้เชี่ยวชาญ ตั้งแต่ 17 คนขึ้นไป อัตราการลดลงของความคลาดเคลื่อน จะมีน้อยมาก มีค่าเท่ากับ 0.02 และตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้เชี่ยวชาญที่เป็นที่ยอมรับในการจัดการศึกษาพิเศษ และมีประสบการณ์ ซึ่งแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 ผู้บริหารระดับนโยบายของกรุงเทพมหานคร กลุ่มที่ 2 ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร และกลุ่มที่ 3 นักวิชาการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาพิเศษ โดยได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามเกณฑ์ที่กำหนด ใช้วิธีการสัมภาษณ์ที่กำหนดคำถามที่พอจะตัดสินใจได้ว่าจะถามอะไรบ้าง หรือใช้คำสำคัญ (Keywords) เป็นเครื่องขึ้นนำการสัมภาษณ์ โดยเตรียมหัวข้อคำถามในลักษณะคำถามปลายเปิดที่มีคำสำคัญที่ต้องการความยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนถ้อยคำให้สอดคล้องกับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยแต่ละคน และสถานการณ์การสัมภาษณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป พร้อมกับเปรียบเทียบข้อมูลจากผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย หลาย ๆ คน พร้อม ๆ กับต้องการความเข้าใจลึกซึ้งในประสบการณ์ของแต่ละคน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Synthesis) และพัฒนาเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลการทำ EDFR รอบที่ 2

การทำ EDFR รอบที่ 2 ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดียวกับการทำ EDFR รอบที่ 1 โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ หาค่ามัธยฐาน (Median) ค่าฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) ของแต่ละข้อคำถาม จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาสร้างแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูล EDFR รอบที่ 3 หรือหากมีความสอดคล้องกัน (Consensus) ครอบคลุมเรื่องที่ต้องการศึกษามากเพียงพอแล้ว ก็สามารถหยุดการทำ EDFR เพียงแค่ในการทำ EDFR รอบที่ 2 ซึ่งจะทำให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

การทำ EDFR รอบที่ 3 หากผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นไม่สอดคล้อง ให้ดำเนินการเก็บข้อมูลในการทำ EDFR รอบที่ 3 โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิม โดยใช้แบบสอบถามฉบับเดียวกันกับการทำ EDFR รอบที่ 2 แต่มีการเพิ่มค่ามัธยฐาน (Median) ค่าฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) ของแต่ละข้อคำถามที่วิเคราะห์ได้จากการทำ EDFR รอบที่ 2 พร้อมทั้งแสดงเครื่องหมายคำตอบของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน ที่ตอบในการทำ EDFR รอบที่ 2 ลงในแบบสอบถามสำหรับการทำ EDFR รอบที่ 3 เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนทราบ

ความคิดเห็นของตนเองและกลุ่มที่ตอบแบบสอบถามไว้ จากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน ยืนยันคำตอบเดิมหรืออาจเปลี่ยนความคิดเห็นใหม่ ถ้าหากต้องการยืนยันคำตอบเดิมแต่เป็นคำตอบที่ไม่ได้อยู่ในขอบเขตพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) ต้องให้เหตุผลประกอบ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้ในการทำ EDFR รอบที่ 3 มาวิเคราะห์ หาค่ามัธยฐาน (Median) ค่าฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) ของแต่ละข้อคำถามใหม่ เพื่อวิเคราะห์และแปลผลการวิจัยเพื่อทราบการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งรายละเอียดและขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังแสดงในแผนภาพที่ 6

แผนภาพที่ 6 แสดงขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำผลการวิจัย ข้อค้นพบ และข้อเสนอแนะมาจัดทำรายงานการวิจัย นำเสนอต่อ คณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้อง ปรับปรุง แก้ไขข้อบกพร่องตาม

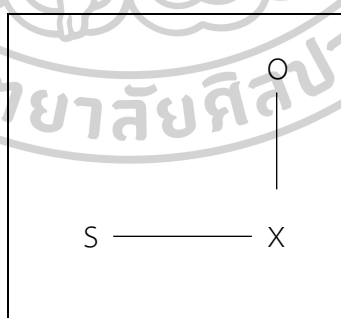
ข้อเสนอแนะที่คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์เสนอแนะ จัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์
เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขออนุมัติเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎี
บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาต่อไป

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัด
กรุงเทพมหานครเป็นอย่างไร ผู้วิจัยจึงใช้เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi
Futures Research) มีการเก็บข้อมูลที่หลากหลาย และเชื่อมโยงหลายมิติเพื่อสะท้อนปรากฏการณ์
ผ่านมุมมองของผู้เกี่ยวข้องในบริบทนั้น ๆ ดังนั้น เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยจึง
กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

แผนแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่องการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ใช้การวิจัย
เชิงอนาคตใช้เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research)
มีแผนแบบการวิจัยในลักษณะการศึกษาแบบกลุ่มตัวอย่างเดียว ตรวจสอบสภาวะการณ์ ไม่มีการทดลอง
(The One-Shot, Non-Experimental Case Study) เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้อย่างมี
คุณภาพ ผู้วิจัยเขียนแสดงเป็นแผนผัง (Diagram) ได้ ดังแผนภาพที่ 7

แผนภาพที่ 7 แผนแบบการวิจัย

เมื่อ S หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อการวิจัยโดยเทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR

- X หมายถึง ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับ
การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียน
สังกัดกรุงเทพมหานคร
- O หมายถึง ข้อมูลที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญ

ผู้เชี่ยวชาญ

1. ผู้เชี่ยวชาญในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR ประกอบด้วยผู้บริหารระดับนโยบายของกรุงเทพมหานคร ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร และนักวิชาการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาพิเศษ จำนวน 21 คน

2. เกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้บริหารระดับนโยบายของกรุงเทพมหานคร จำนวน 7 คน ซึ่งเป็นผู้บริหารกรุงเทพมหานคร หรือผู้บริหารสำนักการศึกษา หรือผู้บริหารส่วนราชการ หรือผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดแผนพัฒนาการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการในพื้นที่กรุงเทพมหานคร หรือการจัดการศึกษาพิเศษของกรุงเทพมหานคร มีประสบการณ์ไม่ต่ำกว่า 10 ปี

กลุ่มที่ 2 กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 7 คน ซึ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีประสบการณ์ในการจัดการศึกษา และจัดการศึกษาพิเศษไม่ต่ำกว่า 10 ปี หรือมีผลงานทางวิชาการจนได้รับวิทยฐานะตั้งแต่ชำนาญการพิเศษขึ้นไปทางด้านการจัดการศึกษาพิเศษ หรือมีคุณวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาเอก

กลุ่มที่ 3 กลุ่มนักวิชาการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาพิเศษ จำนวน 7 คน ซึ่งเป็นนักวิชาการศึกษาพิเศษ มีประสบการณ์ในการจัดการศึกษาพิเศษไม่ต่ำกว่า 10 ปี หรือมีตำแหน่งทางวิชาการตั้งแต่ชำนาญการพิเศษขึ้นไป หรือผู้ช่วยศาสตราจารย์ขึ้นไป หรือมีคุณวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาเอก

3. คัดเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามเกณฑ์ที่กำหนด

4. นำเกณฑ์การคัดเลือก และรายชื่อกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เสนออาจารย์ที่ปรึกษา พิจารณาความเหมาะสม ครอบคลุม และปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลแต่ละขั้นตอน ดังนี้

1. การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ใช้ในการทำ EDFR รอบที่ 1 เพื่อสัมภาษณ์กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 21 คน
2. แบบสอบถาม (Questionnaire) ใช้ในการทำ EDFR รอบที่ 2 และรอบที่ 3 เพื่อสอบถามกลุ่มผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิม

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือวิจัย

เพื่อให้การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ เป็นไปตามกรอบแนวคิดของการวิจัยและบรรลุมิติวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนในการสร้างและพัฒนาเครื่องมือไว้ ดังนี้

1. การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) สำหรับการทำให้ EDFR รอบที่ 1 เป็นคำถามปลายเปิด เพื่อใช้สัมภาษณ์กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 21 คน
2. แบบสอบถาม (Questionnaire) สำหรับการทำให้ EDFR รอบที่ 2 ผู้วิจัยสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในประเด็นต่าง ๆ ในการทำให้ EDFR รอบที่ 1 นำมาสร้างเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิมในการทำให้ EDFR รอบที่ 2 โดยกำหนดระดับค่าคะแนนของช่วงน้ำหนักมีความหมาย ดังต่อไปนี้

ระดับ 5 หมายถึง เห็นด้วยว่าเป็นการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครมากที่สุด มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 5 คะแนน

ระดับ 4 หมายถึง เห็นด้วยว่าเป็นการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครมาก มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 4 คะแนน

ระดับ 3 หมายถึง เห็นด้วยว่าเป็นการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครปานกลาง มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 3 คะแนน

ระดับ 2 หมายถึง เห็นด้วยว่าเป็นการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครน้อย มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 2 คะแนน

ระดับ 1 หมายถึง เห็นด้วยว่าเป็นการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครน้อยที่สุด มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 1 คะแนน

3. แบบสอบถาม (Questionnaire) สำหรับการทำให้ EDFR รอบที่ 3 โดยนำคำตอบจากแบบสอบถามในรอบที่ 2 แต่ละข้อมาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยมและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ แล้วนำมาสร้างแบบสอบถามใหม่ โดยใช้ข้อความเดียวกันกับแบบสอบถาม EDFR รอบที่ 2

พร้อมเพิ่มตำแหน่งค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ และตำแหน่งค่าตอบของผู้เชี่ยวชาญคนนั้น ๆ พร้อมทั้งระบุเหตุผลส่วนท้ายของข้อความ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่เป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำ EDFR รอบที่ 1 และแบบสอบถาม (Questionnaire) สำหรับการรวบรวมข้อมูลในการทำ EDFR รอบที่ 2 และรอบที่ 3 ผู้วิจัยให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ดำเนินการตรวจสอบก่อนนำเครื่องมื่อดังกล่าวไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อทราบการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยใช้เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำ EDFR รอบที่ 1 ติดต่อกับผู้เชี่ยวชาญเพื่อสัมภาษณ์ด้วยตนเอง โดยใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เพื่อทราบการบริหารจัดการการจัดการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครที่ผู้เชี่ยวชาญคาดว่าจะเป็นไปได้และหรือควรจะเป็นในอนาคต
2. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นประเด็นต่าง ๆ ในทุกประเด็นที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความเห็น เพื่อนำประเด็นเหล่านั้นไปสร้างแบบสอบถามใช้ในการเก็บข้อมูลในการทำ EDFR รอบที่ 2
3. การเก็บรวบรวมข้อมูลรอบที่ 2 นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิม พิจารณาประเมินค่าโอกาสความเป็นไปได้และหรือควรจะเป็นประเด็นต่าง ๆ ที่ได้จากการสัมภาษณ์
4. นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อหาค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ จากนั้นตรวจสอบความเป็นไปได้ระดับมากขึ้นไป กล่าวคือค่ามัธยฐานที่ 3.5 ขึ้นไป และพิจารณาความสอดคล้องของคำตอบ โดยพิจารณาจากค่าสมบูรณ์ของผลต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับค่าฐานนิยม ไม่เกิน 1 ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.50 ถ้าพิจารณาความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญว่ามีความเป็นเอกภาพ หรือมีความสอดคล้องกัน ครอบคลุมเรื่องที่ต้องการศึกษามากเพียงพอแล้ว ก็สามารถหยุดการทำ EDFR เพียงแค่ในรอบที่ 2 ไม่ต้องทำ EDFR รอบที่ 3
5. การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการทำ EDFR รอบที่ 3 นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิม เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้รับทราบข้อมูลย้อนกลับเชิงสถิติ ซึ่งแสดงตำแหน่งของค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ที่เป็นกลุ่มรวมและเป็นคำตอบของตนเอง ว่ามีความคิดเห็น

เหมือนหรือความแตกต่างในแต่ละคำตอบในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ และให้แต่ละคนได้ทบทวนคำตอบของตนเองอีกครั้ง ถ้าต้องการยืนยันคำตอบเดิมแต่เป็นคำตอบที่ไม่ได้อยู่ในขอบเขตพิสัยระหว่างควอไทล์ ต้องให้เหตุผลประกอบ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยมและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของแต่ละข้อคำถามใหม่ เพื่อพิจารณาความเป็นเอกภาพหรือความสอดคล้องกัน

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เพื่อทราบการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยใช้เทคนิคการวิจัยขนาดแบบ EDFR ดังนี้

1. ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ด้วยการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างในการทำ EDFR รอบที่ 1 ใช้การวิเคราะห์และสังเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Synthesis)

2. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ในการทำ EDFR รอบที่ 2 และรอบที่ 3 ใช้การคำนวณหาค่ามัธยฐาน (Median) ค่าฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป แปลผลตามเกณฑ์ค่าคะแนนกลาง (Mid Point) ดังนี้

2.1 ค่ามัธยฐาน (Median: Mdn) คือ ค่ากลางของข้อมูลที่อยู่ตรงกลางของข้อมูลมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบลิเคิร์ต (Likert's rating scale) กำหนดระดับค่าคะแนนของช่วงน้ำหนักเป็น 5 ระดับ มีความหมาย ดังนี้

ค่ามัธยฐาน 4.50 – 5.00 หมายถึง เห็นด้วยว่าเป็นการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครมากที่สุด

ค่ามัธยฐาน 3.50 – 4.49 หมายถึง เห็นด้วยว่าเป็นการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครมาก

ค่ามัธยฐาน 2.50 – 3.49 หมายถึง เห็นด้วยว่าเป็นการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครปานกลาง

ค่ามัธยฐาน 1.50 – 2.49 หมายถึง เห็นด้วยว่าเป็นการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครน้อย

ค่ามัธยฐานต่ำกว่า 1.50 หมายถึง เห็นด้วยว่าเป็นการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครน้อยที่สุด

2.2 ค่าฐานนิยม (Mode: Mo) คือ ค่าความถี่ของระดับคะแนนจาก 1-5 ของ แต่ละข้อระดับคะแนนใดที่มีค่าความถี่มากที่สุด ถือเป็นค่าฐานนิยมของข้อนั้น ในกรณีข้อใดมีความถี่สูงสุดของ

ระดับคะแนนเท่ากันและระดับคะแนนนั้นอยู่ติดกันจะถือเอาค่ากลางระหว่างคะแนนทั้งสองเป็นฐานนิยมของข้อนั้น ส่วนกรณีข้อใดมีความถี่สูงสุดของระดับคะแนนเท่ากันและระดับคะแนนไม่อยู่ติดกันจะถือว่าระดับคะแนนทั้งสองนั้นเป็นฐานนิยมของข้อนั้น นำค่าฐานนิยมที่คำนวณได้มาหาค่าสัมบูรณ์ของผลต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับค่าฐานนิยม โดยผลต่างต้องมีค่าไม่เกิน 1 จึงถือว่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อนั้นมีความสอดคล้องกัน

2.3 ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.Q.R.) ได้จากการคำนวณหาค่าความแตกต่างของควอไทล์ที่ 1 และควอไทล์ที่ 3 ($Q_3 - Q_1$) ถ้าค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ที่คำนวณได้มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.50 แสดงว่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องกัน ถ้าค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ที่คำนวณได้ในแต่ละข้อ มีค่ามากกว่า 1.50 แสดงว่ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นแต่ละข้อไม่สอดคล้องกัน

เกณฑ์ในการสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำคำตอบในรอบสุดท้ายของการวิจัยในการพิจารณาความเป็นไปได้ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญทั้ง 21 คน มีความคิดเห็นในระดับมากขึ้นไปหรือค่ามัธยฐาน 3.50 ขึ้นไป ค่าสัมบูรณ์ของผลต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับค่าฐานนิยม โดยค่าผลต่างต้องมีค่าไม่เกิน 1 และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.50 มาสรุปเป็นผลการวิจัย และนำเสนอการวิเคราะห์ผลการวิจัยในรูปของคำบรรยาย ซึ่งจะทำให้ได้การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

สรุป

การวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร” ในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ใช้เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) โดยมีผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้บริหารระดับนโยบายของกรุงเทพมหานคร ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร และนักวิชาการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาพิเศษ จำนวน 21 คน ที่ได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งการทำ EDFR รอบที่ 1 เป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structure Interview) นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Synthesis) เพื่อสร้างแบบสอบถาม นำมาใช้เก็บข้อมูลในการทำ EDFR รอบที่ 2 นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) เพื่อหาความเป็นไปได้ และความสอดคล้องกันของความคิดเห็น หากผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นไม่สอดคล้อง ให้ดำเนินการเก็บข้อมูลในการทำ EDFR รอบที่ 3 แต่ถ้าพิจารณาความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญว่ามีความเป็นเอกภาพ (Homogeneity) หรือมีความสอดคล้องกัน (Consensus) ครอบคลุมเรื่องที่ต้องการศึกษามากเพียงพอแล้ว ก็สามารถหยุดการทำ EDFR เพียงแค่ในการทำ EDFR รอบที่ 2 ซึ่งจะทำให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กรณีในการสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำคำตอบในรอบสุดท้ายของการวิจัยในการพิจารณาความเป็นไปได้ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญทั้ง 21 คน มีความคิดเห็นในระดับมากขึ้นไปหรือค่ามัธยฐาน 3.50 ขึ้นไป ค่าสัมบูรณ์ของผลต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับค่าฐานนิยม โดยค่าผลต่างต้องมีค่าไม่เกิน 1 และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.50 มาสรุปเป็นผลการวิจัย และนำเสนอการวิเคราะห์ผลการวิจัยในรูปแบบของคำบรรยาย ซึ่งจะทำให้ได้เป็นการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร” มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยใช้เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) การวิจัยครั้งนี้เก็บรวบรวมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 21 คน ใช้เทคนิคการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญโดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามเกณฑ์ที่กำหนด และการปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้บริหารระดับนโยบายของกรุงเทพมหานคร จำนวน 7 คน กลุ่มที่ 2 กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 7 คน และกลุ่มที่ 3 กลุ่มนักวิชาการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาพิเศษ จำนวน 7 คน โดยใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ในการทำ EDFR รอบที่ 1 แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Synthesis) เพื่อพัฒนาเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ นำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการทำ EDFR รอบที่ 2 จากผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิม นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลหาค่ามัธยฐาน (Median) ค่าฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) ของแต่ละข้อคำถาม เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ระดับมากขึ้นไป ค่ามัธยฐานที่ 3.5 ขึ้นไป และพิจารณาความสอดคล้องของข้อคำตอบความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยพิจารณาจากค่าสมบรูณ์ของผลต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับค่าฐานนิยม ไม่เกิน 1 ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.50 แสดงว่าผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันที่เป็นฉันทามติ (Consensus) ทุกข้อคำถามแล้วนำมาสรุปเป็นการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร การศึกษาครั้งนี้มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการทำ EDFR รอบที่ 2 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องที่เป็นฉันทามติ (Consensus) ทุกข้อคำถาม จึงไม่ต้องดำเนินการ EDFR รอบที่ 3 ต่อไป เพื่อเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และนำเสนอแบบบรรยายและตาราง โดยผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลในการทำ EDFR รอบที่ 1

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลในการทำ EDFR รอบที่ 2

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลในการทำ EDFR รอบที่ 1

การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในการทำ EDFR รอบที่ 1 เพื่อทราบภาพรวมของการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 21 คน ซึ่งแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 ผู้บริหารระดับนโยบายของกรุงเทพมหานคร กลุ่มที่ 2 ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร และกลุ่มที่ 3 นักวิชาการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาพิเศษ โดยได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) เกี่ยวกับการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญตอบได้ตามความคิดเห็นและประสบการณ์ของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เข้าด้วยกันกับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนอื่น โดยผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครของ เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้ตอบตามความคิดเห็นอย่างอิสระ แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เป็นรายบุคคลและสังเคราะห์เข้าด้วยกันกับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนอื่น สรุปการสัมภาษณ์ได้ ดังนี้

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ “การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร” ดังนี้

ผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ว่าควรมีการเตรียมความพร้อมในการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษต้องสร้างความตระหนักให้มีความรู้และความเข้าใจกับผู้บริหารทุกระดับของกรุงเทพมหานครซึ่งในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครทุกโรงเรียนสามารถให้บริการการศึกษาพิเศษกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษตามความแตกต่างระหว่างบุคคล ด้วยการเพิ่มโอกาสการเข้าถึงการศึกษาของเด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกคนที่อยากเรียนได้เข้าเรียนอย่างเท่าเทียมและเสมอภาค ปรับโครงสร้างองค์กรให้มีส่วนงานบริหารการศึกษาพิเศษทั้งสำนักงานศึกษา สำนักงานเขต และสถานศึกษา เพื่อนำนโยบายลงสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม การจัดสรรกรอบอัตรากำลังเฉพาะการศึกษาพิเศษให้เหมาะสมและเพียงพอ โดยการแยกกรอบอัตรากำลังของครูการศึกษาพิเศษออกจากครูสายการสอนทั่วไป พร้อมกับการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสำนักงานศึกษา สำนักงานเขต และโรงเรียนในการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษร่วมกัน และการส่งเสริมการศึกษาเพื่ออาชีพสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้ และจัดให้มีการจัดตั้งศูนย์การศึกษาพิเศษประจำกลุ่มเขต ได้แก่ กรุงเทพมหานคร กรุงเทพฯเหนือ กรุงเทพฯตะวันออก กรุงเทพมหานครเหนือ และกรุงเทพมหานครใต้ เพื่อให้การช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม พื้นฟูสมรรถภาพและเตรียมความพร้อมให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

สนับสนุนการเรียนการสอน จัดสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาได้ ซึ่งผู้วิจัยสรุปเรียกว่า “ด้านการกำหนดนโยบาย”

ผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ว่าในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครมีความสามารถในการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษ จึงควรดำเนินการบริหารแบบมีส่วนร่วมด้วยการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค และนำไปสร้างเป็นกรอบการดำเนินงานในการส่งเสริมการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้วยการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ของสถานศึกษาให้ครอบคลุมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกคนอย่างเท่าเทียมและเสมอภาค ทั้งนี้จัดให้มีการ แต่งตั้ง คณะกรรมการการจัดการศึกษาพิเศษโดยผู้บริหารสถานศึกษาเป็นประธานและมอบหมายให้มี ผู้รับผิดชอบงานต่าง ๆ อย่างชัดเจน ซึ่งจำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมในการรับเด็กทุกคนเข้าเรียน ทั้งเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนรวมกัน ไม่ปฏิเสธการรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เข้าเรียนในโรงเรียน ดำเนินการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และระดมสมองร่วมกันพัฒนาการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง โดยดำเนินการร่วมพลังความร่วมมือการดำเนินงาน การจัดการศึกษาพิเศษระหว่างผู้บริหาร ครูทั่วไป ครูการศึกษาพิเศษ พ่อ แม่ ผู้ปกครอง และนักวิชาชีพร่วม เพื่อพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษแบบองค์รวมทั้งกาย ใจ สติปัญญา และสังคม รวมไปถึง การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในการดูแลช่วยเหลือและสนับสนุนการบริหารจัดการ การศึกษาพิเศษ การกำกับ ติดตาม และประเมินผลการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง ซึ่งผู้วิจัยสรุปเรียกว่า “ด้านการวางแผนของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร”

ผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร ว่าควรดำเนินการบริหารงานวิชาการควรมีการวิเคราะห์หลักสูตรทั่วไปและหลักสูตร เฉพาะสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้สอดคล้องตามประเภทของความพิการ และ จัดกิจกรรมตามความต้องการจำเป็นพิเศษเป็นรายบุคคล การจัดทำหลักสูตรเฉพาะ โดยพิจารณาระดับ ความพิการและทักษะเฉพาะที่จำเป็นให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ควรส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program: IEP) ที่สอดคล้องกับความต้องการ จำเป็นพิเศษอย่างมีส่วนร่วม และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individual Implementation Plan: IIP) ให้สอดคล้องกับแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งภายในและ นอกห้องเรียน ส่งเสริมการฝึกประสบการณ์ชีวิตให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ผ่านลงมือปฏิบัติ สามารถนำไปใช้ช่วยเหลือตนเองได้ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรมีการนำชุมชนการเรียนรู้ ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) มาพัฒนาการจัดการศึกษาพิเศษของ โรงเรียนในการแลกเปลี่ยนเทคนิค วิธีการสอน ระหว่างกัน การสนับสนุนกระบวนการวิจัย เพื่อพัฒนาการเรียนรู้และแก้ปัญหาเด็กที่มีความต้องการพิเศษ พร้อมกับการสนับสนุนให้เด็กที่มี

ความต้องการพิเศษได้แสดงผลงานหรือความสามารถของเด็กที่มีความต้องการพิเศษด้วยรูปแบบนิทรรศการหรือเวทีให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้นำเสนอความสามารถอย่างเต็มตามศักยภาพในการวัดผลประเมินผลเด็กที่มีความต้องการพิเศษจะประเมินตามที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) เพื่อประเมินความก้าวหน้าของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และดำเนินการรายงานผลการพัฒนาความก้าวหน้าของเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้ผู้ปกครองทราบเป็นรายบุคคล ซึ่งผู้วิจัยสรุปเรียกว่า “ด้านการบริหารงานวิชาการ”

ผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ว่าควรดำเนินการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานในกรุงเทพมหานคร และหน่วยงานภายนอกสังกัด ตั้งแต่การสรรหาและคัดเลือกครูเข้ามาบรรจุเป็นข้าราชการครูกรุงเทพมหานคร นอกจากการประกาศรับสมัครสอบตามระบบแล้วด้วยการสร้างความร่วมมือกับสถาบันผลิตครูการศึกษาพิเศษและจัดทำข้อตกลงการบรรจุข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนครูกับ 11 มหาวิทยาลัย ได้แก่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ และการสร้างความจงรักภักดีในองค์กรของกรุงเทพมหานครด้วยการจัดสรรทุนให้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือบุตรข้าราชการครูและบุคลากรการศึกษาต่อสาขาการศึกษาพิเศษ และบรรจุข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ส่วนของการรักษาและการพัฒนาบุคลากรควรดำเนินการประชุมและอบรมเชิงปฏิบัติการครูทุกคนที่สอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ทั้งครูที่สอนเด็กปกติทั่วไปและครูการศึกษาพิเศษให้มีความรู้ ความสามารถในการคัดกรองเด็กและประเมินเด็กที่มีความต้องการพิเศษ จัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program : IEP) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individual Implementation Plan : IIP) รวมถึงการฝึกอบรมและการศึกษาต่อให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษาด้านการศึกษาพิเศษ ทั้งนี้ควรดำเนินการจัดสรรเงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งที่มีเหตุพิเศษของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่สอนคนพิการ (พ.ค.ก.) พร้อมกับจัดสรรเงินเพิ่มให้กับครูที่ไม่มีวุฒิการศึกษาพิเศษ แต่ผ่านการอบรมให้ได้รับค่าตอบแทนพิเศษ เน้นการสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาพัฒนาสื่อนวัตกรรม เทคโนโลยี ซึ่งสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และสนับสนุนทุนวิจัยด้านการจัดการศึกษาพิเศษให้กับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา การส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาชีพ และการเลื่อนวิทยฐานะทางการศึกษาให้ครูการศึกษาพิเศษ หรือครูที่พัฒนาศักยภาพได้อย่างมีคุณภาพ และการยกย่องเชิดชูเกียรติ สร้างขวัญกำลังใจให้กับครูการศึกษาพิเศษและบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้อง การประเมินผลการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาพิเศษ

เน้นผลจากการพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษเป็นสำคัญ ซึ่งผู้วิจัยสรุปเรียกว่า “ด้านการบริหารงานบุคคล”

ผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ว่าควรดำเนินงานเพื่อให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษอยู่ร่วมกับเด็กปกติให้ได้มากที่สุดโดยปรับปรุงสภาพแวดล้อมโดยคำนึงถึงการเข้าถึง การใช้ประโยชน์ และความปลอดภัยของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ให้มีบรรยากาศทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนเอื้อต่อการเรียนรู้และตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคล รวมถึงการจัดการให้มีการพัฒนาระบบฐานข้อมูลของเด็กที่มีความต้องการพิเศษเป็นรายบุคคล เพื่อสะดวกต่อการกำหนดแผนการส่งต่อเฉพาะบุคคล (Individual Transition Planning: ITP) ต่อไป และระบบฐานข้อมูลบริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาเพื่อความสะดวกในการสืบค้นและการประสานงานความร่วมมือ ซึ่งในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครมีการบริหารจัดการดูแลการบริการทางการศึกษาให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษอย่างมีความพร้อมเป็นอย่างดีจึงควรมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลการให้บริการการศึกษาให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในการพัฒนาเด็กทุกมิติให้มีความพร้อมทั้งทางร่างกาย จิตใจ ตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลทุกประเภทความพิการ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย 20 รายการ ประกอบด้วย อาหารเสริม (นม) อาหารกลางวัน เครื่องแบบนักเรียน เครื่องแบบลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ชุดนอนอนุบาล ชุดพละ พร้อมเครื่องหมายวิชาพิเศษลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด อุปกรณ์เครื่องใช้ส่วนตัว การประกันอุบัติเหตุ ค่าพาหนะบริการสุขภาพ เวชภัณฑ์ อุปกรณ์เครื่องเขียน ค่าแบบเรียน แบบเรียนเตรียมความพร้อม แบบฝึกหัด วัสดุการศึกษา วัสดุสื่อการเรียนการสอน อุปกรณ์กีฬา คอมพิวเตอร์ ค่าหนังสือห้องสมุด หนังสือเสริมการเรียน ค่าจ้างครูสอนภาษาต่างประเทศ และค่าใช้จ่ายกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นการสร้างโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมกับเด็กปกติ และจัดตั้งกองทุนจากผู้มีจิตศรัทธาในการมีส่วนร่วมบริหารจัดการการศึกษาพิเศษของโรงเรียนร่วมกัน ซึ่งผู้วิจัยสรุปเรียกว่า “ด้านการบริหารงานทั่วไป”

ผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ว่าควรดำเนินการจัดสรรงบประมาณและแผนการใช้งบประมาณตามความจำเป็นลำดับความสำคัญและการปฏิบัติสู่การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนแบบมุ่งเน้นผลงานเป็นสำคัญ เน้นการพัฒนาความก้าวหน้าของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ รวมทั้งการวิเคราะห์งบประมาณให้สอดคล้องกับการดำเนินงานของการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนด้วยการกำหนดโครงการ กิจกรรม และผลการปฏิบัติงานทั้งในรูปของเวลาและคุณภาพ การจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง เน้นผลผลิต/ผลลัพธ์ให้สอดคล้องกับความต้องการของเด็กที่มีความต้องการพิเศษเป็นรายบุคคลเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการปฏิบัติงาน การจัดระบบการบริหารทางการเงินและการควบคุมงบประมาณให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด การดำเนินการจัดซื้อและระดมทุน ดูแลรักษา ใช้งานและ

ติดตามประเมินผลการใช้วัสดุ/ครุภัณฑ์ เพื่อการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษอย่างคุ้มค่า การรายงานผลการดำเนินงานและประเมินผลแผนงานหรือโครงการการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อการใช้งบประมาณด้วยความโปร่งใสและตรวจสอบได้ ซึ่งผู้วิจัยสรุปเรียกว่า “ด้านการบริหารงบประมาณ”

ผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ว่าควรยึดหลักการออกแบบการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาที่ให้ทุกคนสามารถใช้ร่วมกันได้ทั้งเด็กปกติทั่วไปและเด็กที่มีความต้องการพิเศษโดยให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษเฉพาะบุคคล และการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Universal Design for Learning: UDL) ทั้งนี้รวมไปถึงการสนับสนุนสื่อการจัดการศึกษาพิเศษให้ครูทุกคนได้เข้าถึงและใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสมและคุ้มค่า การพัฒนาสื่อการเรียนการสอนและแหล่งเรียนรู้ตามแผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individual Implementation Plan: IIP) การจัดบริการห้องเสริมวิชาการ (Resource Room) ไว้บริการช่วยเหลือ สนับสนุน และอำนวยความสะดวกแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษเพื่อจะพัฒนาความสามารถได้เต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคลในการเข้ารับการศึกษา การส่งเสริมบริการเสริมวิชาการในการให้คำปรึกษา ศิลปะบำบัด ดนตรีบำบัดนอกเวลาเรียน โดยจำเป็นต้องมีการสร้างความร่วมมือแลกเปลี่ยนทรัพยากรกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการให้บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา และการประเมินผลและรายงานผลการใช้สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยสรุปเรียกว่า “ด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา”

ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหา (Content Synthesis) จากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญพบว่า มีประเด็นที่เป็นแนวโน้มเกี่ยวกับการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งแบ่งได้เป็น 7 ด้าน ซึ่งแต่ละด้านมีแนวทางที่ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ไว้สังเคราะห์เข้าด้วยกันมีจำนวนไม่เท่ากัน ดังนี้ 1) ด้านการกำหนดนโยบาย 2) ด้านการวางแผนของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร 3) ด้านการบริหารงานวิชาการ 4) ด้านการบริหารงานบุคคล 5) ด้านการบริหารงานทั่วไป 6) ด้านการบริหารงบประมาณ และ 7) ด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา แล้วนำมาพัฒนาและสร้างเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีโครงร่างมาจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญโดยได้รับคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วนำแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert's Rating Scale) เพื่อนำส่งแบบสอบถามด้วยตนเอง ทางไปรษณีย์ และแบบสอบถามในรูปแบบของ Google Form

ให้ผู้เชี่ยวชาญตอบกลับและเก็บข้อมูลด้วยตนเองกลุ่มเดียวกับรอบที่ 1 แสดงความคิดเห็นในรอบที่ 2 แล้วนำมาวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลในการทำ EDFR รอบที่ 2

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในการทำ EDFR รอบที่ 1 จำนวน 21 คน มาพัฒนาและสร้างเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ เกี่ยวกับการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการทำ EDFR รอบที่ 2 จากผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิมในรอบที่ 1 และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลหาค่ามัธยฐาน (Median) ค่าฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) เพื่อพิจารณาหาความเป็นไปได้และความสอดคล้องและความคิดเห็นที่เป็นเอกฉันท์ (Consensus) โดยพิจารณาค่ามัธยฐานที่มากกว่า 3.50 ขึ้นไป ค่าสัมบูรณ์ของผลต่างระหว่างมัธยฐานกับฐานนิยม มีค่าไม่เกิน 1.00 และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.50 ของแต่ละข้อคำถาม ซึ่งผลการวิเคราะห์สรุปได้ตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านการกำหนดนโยบาย

ที่	รายการ	มัธยฐาน (Mdn.)	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน-ฐานนิยม Mdn.-Mo.	ควอไทล์ที่ 1 (Q1)	ควอไทล์ที่ 3 (Q3)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.Q.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
1.	การสร้างความตระหนักและความเข้าใจการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษให้กับผู้บริหารทุกระดับของกรุงเทพมหานคร	5.00	5.00	0.00	4.50	5.00	0.50	มากที่สุด	สอดคล้อง
2.	โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครทุกแห่งสามารถให้บริการการศึกษาพิเศษกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ	5.00	5.00	0.00	5.00	5.00	0.00	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
ด้านการกำหนดนโยบาย (ต่อ)

ที่	รายการ	มัธยฐาน (Mdn.)	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน- ฐานนิยม Mdn.-Mo.	ควอไทล์ที่1 (Q1)	ควอไทล์ที่ 3 (Q3)	ค่าพิสัย ระหว่าง ควอไทล์ (I.Q.R.)	ระดับ ความ คิดเห็น	ความคิดเห็น ของ ผู้เชี่ยวชาญ
3.	การเพิ่มโอกาสการเข้าถึง การศึกษาของเด็กที่มีความ ต้องการพิเศษทุกคนที่อยาก เรียนได้เข้าเรียนอย่าง เท่าเทียมและเสมอภาค	5.00	5.00	0.00	5.00	5.00	0.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
4.	ปรับโครงสร้างองค์กรให้มี ส่วนงานบริหารการศึกษา พิเศษเพื่อนำนโยบายลงสู่ การปฏิบัติอย่าง เป็นรูปธรรม	5.00	5.00	0.00	5.00	5.00	0.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
5.	การจัดสรรกรอบอัตรากำลัง เฉพาะการศึกษาพิเศษให้ เหมาะสมและเพียงพอ	5.00	5.00	0.00	4.00	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
6.	การส่งเสริมความร่วมมือ ระหว่างสำนักงานการศึกษา สำนักงานเขต และโรงเรียน ในการบริหารจัดการ การศึกษาพิเศษร่วมกัน	5.00	5.00	0.00	4.00	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
7.	การส่งเสริมการศึกษาเพื่อ อาชีพสำหรับเด็กที่มีความ ต้องการพิเศษในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร	5.00	5.00	0.00	4.50	5.00	0.50	มากที่สุด	สอดคล้อง
8.	การจัดตั้งศูนย์การศึกษา พิเศษประจำกลุ่มเขต	5.00	5.00	0.00	4.00	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง

จากตารางที่ 3 ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร ด้านการกำหนดนโยบาย สอดคล้องกันทุกข้อ ดังนี้ ข้อ 1 การสร้างความตระหนัก และความเข้าใจการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษให้กับผู้บริหารทุกระดับของกรุงเทพมหานคร (Mdn. = 5.00, I.Q.R. = 0.50, |Mdn.-Mo.| = 0.00) ข้อ 2 โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครทุกแห่งสามารถ ให้บริการการศึกษาแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ (Mdn. = 5.00, I.Q.R. = 0.00, |Mdn.-Mo.| = 0.00) ข้อ 3 การเพิ่มโอกาสการเข้าถึงการศึกษาของเด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกคนที่อยากเรียนได้เข้าเรียน อย่างเท่าเทียมและเสมอภาค (Mdn. = 5.00, I.Q.R. = 0.00, |Mdn.-Mo.| = 0.00) ข้อ 4 ปรับโครงสร้าง องค์กรให้มีส่วนงานบริหารการศึกษาพิเศษ เพื่อนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม (Mdn. = 5.00, I.Q.R. = 0.00, |Mdn.-Mo.| = 0.00) ข้อ 5 การจัดสรรกรอบอัตรากำลังเฉพาะ การศึกษาพิเศษให้เหมาะสมและเพียงพอ (Mdn. = 5.00, I.Q.R. = 1.00, |Mdn.-Mo.| = 0.00) ข้อ 6 การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสำนักการศึกษา สำนักงานเขต และโรงเรียนในการบริหารจัดการ การศึกษาพิเศษร่วมกัน (Mdn. = 5.00, I.Q.R. = 1.00, |Mdn.-Mo.| = 0.00) ข้อ 7 การส่งเสริมการศึกษา เพื่ออาชีพสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร (Mdn. = 5.00, I.Q.R. = 0.50, |Mdn.-Mo.| = 0.00) และ ข้อ 8 การจัดตั้งศูนย์การศึกษาพิเศษประจำกลุ่มเขต (Mdn. = 5.00, I.Q.R. = 1.00, |Mdn.-Mo.| = 0.00)

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านการวางแผนของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร

ที่	รายการ	มัธยฐาน (Mdn.)	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน-ฐานนิยม Mdn.-Mo.	ควอไทล์ที่ 1 (Q1)	ควอไทล์ที่ 3 (Q3)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.Q.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
1.	การวิเคราะห์ SWOT Analysis เพื่อวางแผน กลยุทธ์การบริหารจัดการ การศึกษาพิเศษในโรงเรียน	5.00	5.00	0.00	5.00	5.00	0.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
2.	การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ของ สถานศึกษาให้ครอบคลุม พัฒนาการเด็กที่มีความ ต้องการพิเศษทุกคนอย่าง เท่าเทียมและเสมอภาค	5.00	5.00	0.00	5.00	5.00	0.00	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
ด้านการวางแผนของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร (ต่อ)

ที่	รายการ	มาตรฐาน (Mdn.)	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน- ฐานนิยม Mdn.-Mo.	ควอไทล์ที่ 1 (Q1)	ควอไทล์ที่ 3 (Q3)	ค่าพิสัย ระหว่าง ควอไทล์ (I.Q.R.)	ระดับ ความ คิดเห็น	ความคิดเห็น ของ ผู้เชี่ยวชาญ
3.	แต่งตั้งคณะกรรมการบริหาร จัดการการศึกษาพิเศษ โดย กำหนดผู้รับผิดชอบ อย่าง ชัดเจน	5.00	5.00	0.00	4.00	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
4.	การเตรียมความพร้อมในการ รับเด็กทุกคนเข้าเรียนทั้งเด็ก ปกติและเด็กที่มีความ ต้องการพิเศษ ได้เรียนรวมกัน	5.00	5.00	0.00	5.00	5.00	0.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
5.	การประชุมแลกเปลี่ยน พัฒนาการบริหารจัดการ การศึกษาพิเศษร่วมกันอย่าง น้อยเดือนละ 1 ครั้ง	5.00	5.00	0.00	4.50	5.00	0.50	มากที่สุด	สอดคล้อง
6.	การรวมพลังความร่วมมือ ระหว่างโรงเรียน ครอบครัว และนักวิชาชีพ เพื่อพัฒนาเด็กที่มีความ ต้องการพิเศษแบบองค์รวม	5.00	5.00	0.00	4.00	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
7.	การสร้างเครือข่ายความ ร่วมมือกับทุกภาคส่วน ในการดูแลช่วยเหลือและ สนับสนุนการบริหารจัดการ การศึกษาพิเศษ	5.00	5.00	0.00	4.00	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
8.	การกำกับ ติดตาม และ ประเมินผลการบริหารจัดการ การศึกษาพิเศษอย่างเป็น ระบบและต่อเนื่อง	5.00	5.00	0.00	5.00	5.00	0.00	มากที่สุด	สอดคล้อง

จากตารางที่ 4 ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร ด้านการวางแผนของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร สอดคล้องกันทุกข้อ ดังนี้

ข้อ 1 การวิเคราะห์ SWOT Analysis เพื่อวางแผนกลยุทธ์การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียน (Mdn. = 5.00, I.Q.R. = 0.00, |Mdn.-Mo.| = 0.00) ข้อ 2 การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ของสถานศึกษาให้ครอบคลุมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกคนอย่างเท่าเทียม และเสมอภาค (Mdn. = 5.00, I.Q.R. = 0.00, |Mdn.-Mo.| = 0.00) ข้อ 3 แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการ การศึกษาพิเศษ โดยกำหนดผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน (Mdn. = 5.00, I.Q.R. = 1.00, |Mdn.-Mo.| = 0.00) ข้อ 4 การเตรียมความพร้อมในการรับเด็กทุกคนเข้าเรียนทั้งเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เรียน ร่วมกัน (Mdn. = 5.00, I.Q.R. = 0.00, |Mdn.-Mo.| = 0.00) ข้อ 5 การประชุมแลกเปลี่ยนพัฒนาการบริหาร จัดการการศึกษาพิเศษร่วมกันอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง (Mdn. = 5.00, I.Q.R. = 0.50, |Mdn.-Mo.| = 0.00) ข้อ 6 การรวมพลังความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ครอบครัว และนักสหวิชาชีพเพื่อพัฒนาเด็กที่มีความ ต้องการพิเศษแบบองค์รวม (Mdn. = 5.00, I.Q.R. = 1.00, |Mdn.-Mo.| = 0.00) และ ข้อ 7 การสร้างเครือข่าย ความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในการดูแลช่วยเหลือและสนับสนุนการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษ (Mdn. = 5.00, I.Q.R. = 1.00, |Mdn.-Mo.| = 0.00) ข้อ 8 การกำกับ ติดตาม และประเมินผลการ บริหารจัดการการศึกษาพิเศษอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง (Mdn. = 5.00, I.Q.R. = 0.00, |Mdn.- Mo.| = 0.00)

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
ด้านการบริหารงานวิชาการ

ที่	รายการ	มัธยฐาน (Mdn.)	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน- ฐานนิยม Mdn.-Mo.	ควอไทล์ที่ 1 (Q1)	ควอไทล์ที่ 3 (Q3)	ค่าพิสัย ระหว่าง ควอไทล์ (I.Q.R.)	ระดับ ความ คิดเห็น	ความคิดเห็น ของ ผู้เชี่ยวชาญ
1.	การวิเคราะห์หลักสูตรทั่วไป และหลักสูตรเฉพาะสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้ สอดคล้องตามประเภทของ ความพิการ และจัดกิจกรรม ตามความต้องการจำเป็น พิเศษเป็นรายบุคคล	5.00	5.00	0.00	4.00	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
2.	การจัดทำหลักสูตรเฉพาะ โดยพิจารณาระดับความ พิการและทักษะเฉพาะที่ จำเป็นให้กับเด็กที่มี ความต้องการพิเศษ	5.00	5.00	0.00	4.00	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
3.	การส่งเสริมครูจัดทำแผน การจัดการศึกษาเฉพาะ บุคคล (Individualized Education Program: IEP) ที่สอดคล้องกับ ความต้องการจำเป็นพิเศษ	5.00	5.00	0.00	5.00	5.00	0.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
4.	การส่งเสริมครูจัดทำแผน การสอนเฉพาะบุคคล (IIP) ให้สอดคล้องกับแผนการ จัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP)	5.00	5.00	0.00	5.00	5.00	0.00	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
ด้านการบริหารงานวิชาการ (ต่อ)

ที่	รายการ	มัธยมศึกษา (Mdn.)	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยมศึกษา- ฐานนิยม [Mdn.-Mo.]	ควอไทล์ที่ 1 (Q1)	ควอไทล์ที่ 3 (Q3)	ค่าพิสัย ระหว่าง ควอไทล์ (I.Q.R.)	ระดับ ความ คิดเห็น	ความคิดเห็น ของ ผู้เชี่ยวชาญ
5.	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ฝึกประสบการณ์ชีวิตให้กับ เด็กที่มีความต้องการพิเศษ ผ่านลงมือปฏิบัติสามารถ นำไปใช้ช่วยเหลือตนเองได้ ทั้งภายในและนอก ห้องเรียน	5.00	5.00	0.00	4.50	5.00	0.50	มากที่สุด	สอดคล้อง
6.	การนำชุมชนการเรียนรู้ ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) มา แลกเปลี่ยนเทคนิค วิธีการ สอนร่วมกัน	5.00	5.00	0.00	4.00	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
7.	การสนับสนุนกระบวนการ วิจัยเพื่อพัฒนาความ ก้าวหน้าให้กับเด็กที่มีความ ต้องการพิเศษ	5.00	5.00	0.00	5.00	5.00	0.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
8.	การจัดนิทรรศการหรือเวที ให้เด็กที่มีความต้องการ พิเศษได้แสดงความสามารถ หรือผลงานของตนเอง	5.00	5.00	0.00	4.00	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
9.	การวัดผลประเมินผลเด็กที่มี ความต้องการพิเศษ ตาม แผนการจัดการศึกษาเฉพาะ บุคคล (IEP) เพื่อประเมิน	5.00	5.00	0.00	5.00	5.00	0.00	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
ด้านการบริหารงานวิชาการ (ต่อ)

ที่	รายการ	มัธยมศึกษา (Mdn.)	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยมศึกษา- ฐานนิยม Mdn.-Mo.	ควอไทล์ที่ 1 (Q1)	ควอไทล์ที่ 3 (Q3)	ค่าพิสัย ระหว่าง ควอไทล์ (I.Q.R.)	ระดับ ความ คิดเห็น	ความคิดเห็น ของ ผู้เชี่ยวชาญ
	ความก้าวหน้า								
10.	การรายงานผลการพัฒนา ความก้าวหน้าให้ ผู้ปกครองทราบเป็น รายบุคคล	5.00	5.00	0.00	5.00	5.00	0.00	มากที่สุด	สอดคล้อง

จากตารางที่ 5 ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านการบริหารงานวิชาการ สอดคล้องกันทุกข้อ ดังนี้ ข้อ 1 การวิเคราะห์หลักสูตรทั่วไปและหลักสูตรเฉพาะสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้สอดคล้องตามประเภทของความพิการ และจัดกิจกรรมตามความต้องการจำเป็นพิเศษเป็นรายบุคคล (Mdn. = 5.00, I.Q.R. = 1.00, |Mdn.-Mo.| = 0.00) ข้อ 2 การจัดทำหลักสูตรเฉพาะ โดยพิจารณาระดับความพิการและทักษะเฉพาะที่จำเป็นให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ (Mdn. = 5.00, I.Q.R. = 1.00, |Mdn.-Mo.| = 0.00) ข้อ 3 การส่งเสริมครูจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program: IEP) ที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษ (Mdn. = 5.00, I.Q.R. = 0.00, |Mdn.-Mo.| = 0.00) ข้อ 4 การส่งเสริมครูจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) ให้สอดคล้องกับแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) (Mdn. = 5.00, I.Q.R. = 0.00, |Mdn.-Mo.| = 0.00) ข้อ 5 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฝึกประสบการณ์ชีวิตให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ผ่านลงมือปฏิบัติสามารถนำไปใช้ช่วยเหลือตนเองได้ทั้งภายในและนอกห้องเรียน (Mdn. = 5.00, I.Q.R. = 0.50, |Mdn.-Mo.| = 0.00) ข้อ 6 การนำชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) มาแลกเปลี่ยนเทคนิค วิธีการสอนร่วมกัน (Mdn. = 5.00, I.Q.R. = 1.00, |Mdn.-Mo.| = 0.00) ข้อ 7 การสนับสนุนกระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาความก้าวหน้าให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ (Mdn. = 5.00, I.Q.R. = 0.00, |Mdn.-Mo.| = 0.00) ข้อ 8 การจัดนิทรรศการหรือเวทีให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้แสดงความสามารถหรือผลงานของตนเอง (Mdn. = 5.00, I.Q.R. = 1.00, |Mdn.-Mo.| = 0.00) ข้อ 9 การวัดผลประเมินผลเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) เพื่อประเมิน

ความก้าวหน้า (Mdn. = 5.00, I.Q.R. = 0.00, |Mdn.-Mo.| = 0.00) และ ข้อ 10 การรายงานผลการพัฒนาความก้าวหน้าให้ผู้ปกครองทราบเป็นรายบุคคล (Mdn. = 5.00, I.Q.R. = 0.00, |Mdn.-Mo.| = 0.00)

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
ด้านการบริหารงานบุคคล

ที่	รายการ	มัธยฐาน (Mdn.)	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน-ฐานนิยม Mdn.-Mo.	ควอไทล์ที่ 1 (Q1)	ควอไทล์ที่ 3 (Q3)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.Q.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
1.	การสร้างความร่วมมือกับสถาบันผลิตครูการศึกษาพิเศษ จัดทำข้อตกลงการบรรจุรับราชการครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร	5.00	5.00	0.00	4.00	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
2.	การสร้างสำนึกรัก กทม. ด้วยการจัดสรรทุนให้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และบุตรข้าราชการครูและบุคลากรให้ศึกษาต่อสาขาการศึกษาพิเศษและบรรจุรับราชการครูโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร	5.00	5.00	0.00	4.00	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
ด้านการบริหารงานบุคคล (ต่อ)

ที่	รายการ	มัธยมศึกษา (Mdn.)	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยมศึกษา- ฐานนิยม Mdn.-Mo.	ควอไทล์ที่ 1 (Q1)	ควอไทล์ที่ 3 (Q3)	ค่าพิสัย ระหว่าง ควอไทล์ (I.Q.R.)	ระดับ ความ คิดเห็น	ความคิดเห็น ของ ผู้เชี่ยวชาญ
3.	การประชุมและอบรม เชิงปฏิบัติการครูทุกคนให้มี ความรู้ ความสามารถในการ คัดกรองเด็กและ ประเมินเด็กที่มีความ ต้องการพิเศษ	5.00	5.00	0.00	5.00	5.00	0.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
4.	การจัดอบรมครูผู้สอนใน การจัดทำแผนการจัด การศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการสอน เฉพาะบุคคล (IIP)	5.00	5.00	0.00	4.50	5.00	0.50	มากที่สุด	สอดคล้อง
5.	การสนับสนุนการฝึกอบรม และการศึกษาต่อให้กับครู และบุคลากรทางการศึกษา ด้านการศึกษาพิเศษ	5.00	5.00	0.00	4.50	5.00	0.50	มากที่สุด	สอดคล้อง
6.	การจัดสรรเงินเพิ่มสำหรับ ตำแหน่งที่มีเหตุพิเศษของ ข้าราชการครูและบุคลากร ทางการศึกษาที่ปฏิบัติ หน้าที่สอนคนพิการ (พ.ค.ก.)	5.00	5.00	0.00	5.00	5.00	0.00	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
ด้านการบริหารงานบุคคล (ต่อ)

ที่	รายการ	มัธยมศึกษา (Mdn.)	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยมศึกษา- ฐานนิยม Mdn.-Mo.	ควอไทล์ที่ 1 (Q1)	ควอไทล์ที่ 3 (Q3)	ค่าพิสัย ระหว่าง ควอไทล์ (I.Q.R.)	ระดับ ความ คิดเห็น	ความคิดเห็น ของ ผู้เชี่ยวชาญ
7.	จัดสรรเงินเพิ่มให้กับครูที่ไม่มีวุฒិการศึกษาพิเศษแต่ผ่านการอบรมให้ได้รับค่าตอบแทนพิเศษ	5.00	5.00	0.00	5.00	5.00	0.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
8.	การสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยี สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ	5.00	5.00	0.00	5.00	5.00	0.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
9.	การสนับสนุนทุนวิจัยด้านการจัดการศึกษาพิเศษกับข้าราชการครูและบุคลากร	5.00	5.00	0.00	4.50	5.00	0.50	มากที่สุด	สอดคล้อง
10.	การส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาชีพและการเลื่อนวิทยฐานะทางการศึกษาให้ครูการศึกษาพิเศษหรือครูที่พัฒนาศักยภาพได้อย่างมีคุณภาพ	5.00	5.00	0.00	5.00	5.00	0.00	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
ด้านการบริหารงานบุคคล (ต่อ)

ที่	รายการ	มัธยมศึกษา (Mdn.)	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยมศึกษา-ฐาน นิยม Mdn.-Mo.	ควอไทล์ที่ 1 (Q1)	ควอไทล์ที่ 3 (Q3)	ค่าพิสัย ระหว่าง ควอไทล์ (I.Q.R.)	ระดับ ความ คิดเห็น	ความคิดเห็น ของ ผู้เชี่ยวชาญ
11.	การยกย่องเชิดชูเกียรติ สร้างขวัญกำลังใจให้กับครู การศึกษาพิเศษและ บุคลากรทางการศึกษาที่ เกี่ยวข้อง	5.00	5.00	0.00	4.00	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
12.	การประเมินผลการ ปฏิบัติงานเน้นพัฒนาการ ของเด็กที่มีความต้อง พิเศษเป็นสำคัญ	5.00	5.00	0.00	5.00	5.00	0.00	มากที่สุด	สอดคล้อง

จากตารางที่ 6 ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านการบริหารงานบุคคล สอดคล้องกันทุกข้อ ดังนี้ ข้อ 1 การสร้างความร่วมมือกับสถาบันผลิตครูการศึกษาพิเศษ จัดทำข้อตกลงการบรรจุข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร (Mdn. = 5.00, I.Q.R. = 1.00, |Mdn.-Mo.| = 0.00) ข้อ 2 การสร้างสำนึกรัก กทม. ด้วยการจัดสรรทุนให้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และบุตรข้าราชการครูและบุคลากรให้ศึกษาต่อสาขาการศึกษาพิเศษ และบรรจุข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร (Mdn. = 5.00, I.Q.R. = 1.00, |Mdn.-Mo.| = 0.00) ข้อ 3 การประชุมและอบรมเชิงปฏิบัติการครูทุกคนให้มีความรู้ ความสามารถในการคัดกรองเด็ก และประเมินเด็กที่มีความต้องการพิเศษ (Mdn. = 5.00, I.Q.R. = 0.00, |Mdn.-Mo.| = 0.00) ข้อ 4 การจัดอบรมครูผู้สอนในการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) (Mdn. = 5.00, I.Q.R. = 0.50, |Mdn.-Mo.| = 0.00) ข้อ 5 การสนับสนุนการฝึกอบรมและการศึกษาต่อให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษาด้านการศึกษาพิเศษ (Mdn. = 5.00, I.Q.R. = 0.50, |Mdn.-Mo.| = 0.00) ข้อ 6 การจัดสรรเงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งที่มีเหตุพิเศษของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่สอนคนพิการ (พ.ค.ก.) (Mdn. = 5.00, I.Q.R. = 0.00, |Mdn.-Mo.| = 0.00) ข้อ 7 จัดสรรเงินเพิ่มให้กับครูที่ไม่มีวุฒิการศึกษาพิเศษแต่ผ่านการอบรมให้ได้รับค่าตอบแทนพิเศษ (Mdn. = 5.00, I.Q.R. = 0.00,

|Mdn.-Mo.| = 0.00) ข้อ 8 การสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยี สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ (Mdn. = 5.00, I.Q.R. = 0.00, |Mdn.-Mo.| = 0.00) ข้อ 9 การสนับสนุนทุนวิจัยด้านการจัดการศึกษาพิเศษกับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (Mdn. = 5.00, I.Q.R. = 0.50, |Mdn.-Mo.| = 0.00) ข้อ 10 การส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาชีพและการเลื่อนวิทยฐานะทางการศึกษาให้ครูการศึกษาพิเศษ หรือครูที่พัฒนาศักยภาพได้อย่างมีคุณภาพ (Mdn. = 5.00, I.Q.R. = 0.00, |Mdn.-Mo.| = 0.00) ข้อ 11 การยกย่องเชิดชูเกียรติ สร้างขวัญกำลังใจให้กับครูการศึกษาพิเศษและบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้อง (Mdn. = 5.00, I.Q.R. = 1.00, |Mdn.-Mo.| = 0.00) และ ข้อ 12 การประเมินผลการปฏิบัติงานเน้นพัฒนาการของเด็กที่มีความต้องการพิเศษเป็นสำคัญ (Mdn. = 5.00, I.Q.R. = 0.00, |Mdn.-Mo.| = 0.00)

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านการบริหารงานทั่วไป

ที่	รายการ	มัธยมศึกษา (Mdn.)	มัธยมศึกษา ฐานนิยม (Mo.)	มัธยมศึกษา- ฐานนิยม Mdn.-Mo.	ควอไทล์ที่ 1 (Q1)	ควอไทล์ที่ 3 (Q3)	ค่าพิสัย ระหว่าง ควอไทล์ (I.Q.R.)	ระดับ ความคิดเห็น	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ
1.	การปรับปรุงสภาพแวดล้อมโดยคำนึงถึงการเข้าถึงการใช้ประโยชน์ และความปลอดภัยของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ	5.00	5.00	0.00	5.00	5.00	0.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
2.	การสร้างบรรยากาศในห้องเรียนและนอกห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้และตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคล	5.00	5.00	0.00	4.50	5.00	0.50	มากที่สุด	สอดคล้อง
3.	การพัฒนากระบวนข้อมูลของเด็กที่มีความต้องการพิเศษเป็นรายบุคคล เพื่อ	5.00	5.00	0.00	5.00	5.00	0.00	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
ด้านการบริหารงานทั่วไป (ต่อ)

ที่	รายการ	มัธยฐาน (Mdn.)	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน- ฐานนิยม Mdn.-Mo.	ควอไทล์ที่ 1 (Q1)	ควอไทล์ที่ 3 (Q3)	ค่าพิสัย ระหว่าง ควอไทล์ (I.Q.R.)	ระดับ ความ คิดเห็น	ความคิดเห็น ของ ผู้เชี่ยวชาญ
	กำหนดแผนการส่งต่อ เฉพาะบุคคลต่อไป								
4.	การพัฒนาระบบ ฐานข้อมูลบริการ และ ความช่วยเหลืออื่นใดทาง การศึกษาเพื่อความ สะดวกในการสืบค้นและ การประสานงาน ความร่วมมือ	5.00	5.00	0.00	5.00	5.00	0.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
5.	การประชาสัมพันธ์ข้อมูล การให้บริการการศึกษา กับเด็กที่มีความต้องการ พิเศษในโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร	5.00	5.00	0.00	4.00	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
6.	การประชาสัมพันธ์จัดตั้ง กองทุนจากผู้มีจิตศรัทธามี ส่วนร่วมในการบริหาร จัดการการศึกษาพิเศษของ โรงเรียนร่วมกัน	5.00	5.00	0.00	4.00	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง

จากตารางที่ 7 ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัด
กรุงเทพมหานคร ด้านการบริหารงานทั่วไป สอดคล้องกันทุกข้อ ดังนี้ ข้อ 1 การปรับปรุง
สภาพแวดล้อมโดยคำนึงถึงการเข้าถึง การใช้ประโยชน์ และความปลอดภัยของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
(Mdn. = 5.00, I.Q.R. = 0.00, |Mdn.-Mo.| = 0.00) ข้อ 2 การสร้างบรรยากาศในห้องเรียนและนอก

ห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้และตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคล (Mdn. = 5.00, I.Q.R. = 0.50, |Mdn.-Mo.| = 0.00) ข้อ 3 การพัฒนาระบบฐานข้อมูลของเด็กที่มีความต้องการพิเศษเป็นรายบุคคล เพื่อกำหนดแผนการส่งต่อเฉพาะบุคคลต่อไป (Mdn. = 5.00, I.Q.R. = 0.00, |Mdn.-Mo.| = 0.00) ข้อ 4 การพัฒนาระบบฐานข้อมูลบริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาเพื่อความสะดวกในการสืบค้นและการประสานงานความร่วมมือ (Mdn. = 5.00, I.Q.R. = 0.00, |Mdn.-Mo.| = 0.00) ข้อ 5 การประชาสัมพันธ์ข้อมูลการให้บริการการศึกษาแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร (Mdn. = 5.00, I.Q.R. = 1.00, |Mdn.-Mo.| = 0.00) และ ข้อ 6 การประชาสัมพันธ์จัดตั้งกองทุนจากผู้มีจิตศรัทธามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษของโรงเรียนร่วมกัน (Mdn. = 5.00, I.Q.R. = 1.00, |Mdn.-Mo.| = 0.00)

ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านการบริหารงบประมาณ

ที่	รายการ	มัธยฐาน (Mdn.)	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน-ฐานนิยม Mdn.-Mo.	ควอไทล์ที่ 1 (Q1)	ควอไทล์ที่ 3 (Q3)	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.Q.R.)	ระดับความคิดเห็น	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
1.	การจัดสรรงบประมาณและแผนการใช้งบประมาณตามความจำเป็น ลำดับความสำคัญและการปฏิบัติสู่การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนแบบมุ่งเน้นผลงานเป็นสำคัญ	5.00	5.00	0.00	4.00	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
2.	การวิเคราะห์งบประมาณให้สอดคล้องกับการดำเนินงานของการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนด้วยการกำหนดโครงการ กิจกรรม และผล	5.00	5.00	0.00	4.00	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
ด้านการบริหารงบประมาณ (ต่อ)

ที่	รายการ	มัธยฐาน (Mdn.)	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน- ฐานนิยม Mdn.-Mo.]	ควอไทล์ที่ 1 (Q1)	ควอไทล์ที่ 3 (Q3)	ค่าพิสัย ระหว่าง ควอไทล์ (I.Q.R.)	ระดับ ความ คิดเห็น	ความคิดเห็น ของ ผู้เชี่ยวชาญ
	การปฏิบัติงานทั้งในรูป ของเวลาและคุณภาพ								
3.	การจัดระบบการจัดซื้อ จัดจ้าง เน้นผลผลิตและ ผลลัพธ์ตามความจำเป็น พิเศษเป็นรายบุคคลเพื่อให้ เกิดประโยชน์สูงสุดในการ ปฏิบัติงาน	5.00	5.00	0.00	5.00	5.00	0.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
4.	การจัดระบบการบริหาร ทางการเงินและการควบคุม งบประมาณให้เกิด ประสิทธิภาพและ ประสิทธิผลสูงสุด	5.00	5.00	0.00	5.00	5.00	0.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
5.	การดำเนินการจัดซื้อและ ระดมทุน ดูแลรักษา ใช้งาน และติดตามประเมินผลการ ใช้วัสดุ/ครุภัณฑ์ เพื่อการ บริหารจัดการการศึกษา พิเศษอย่างคุ้มค่า	5.00	5.00	0.00	4.00	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
ด้านการบริหารงบประมาณ (ต่อ)

ที่	รายการ	มัธยฐาน (Mdn.)	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน- ฐานนิยม Mdn.-Mo.	ควอไทล์ที่ 1 (Q1)	ควอไทล์ที่ 3 (Q3)	ค่าพิสัย ระหว่าง ควอไทล์ (I.Q.R.)	ระดับ ความ คิดเห็น	ความคิดเห็น ของ ผู้เชี่ยวชาญ
6.	การรายงานผลการดำเนินงานและประเมินผลแผนงานหรือโครงการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อการใช้งานงบประมาณด้วยความโปร่งใสและตรวจสอบได้	5.00	5.00	0.00	4.00	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง

จากตารางที่ 8 ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านการบริหารงบประมาณ สอดคล้องกันทุกข้อ ดังนี้ ข้อ 1 การจัดสรรงบประมาณและแผนการใช้งบประมาณตามความจำเป็น ลำดับความสำคัญและการปฏิบัติสู่การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนแบบมุ่งเน้นผลงานเป็นสำคัญ (Mdn. = 5.00, I.Q.R. = 1.00, |Mdn.-Mo.| = 0.00) ข้อ 2 การวิเคราะห์งบประมาณให้สอดคล้องกับการดำเนินงานของการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนด้วยการกำหนดโครงการ กิจกรรม และผลการปฏิบัติงานทั้งในรูปของเวลาและคุณภาพ (Mdn. = 5.00, I.Q.R. = 1.00, |Mdn.-Mo.| = 0.00) ข้อ 3 การจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง เน้นผลิตผลและผลลัพธ์ตามความจำเป็นพิเศษเป็นรายบุคคลเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการปฏิบัติงาน (Mdn. = 5.00, I.Q.R. = 0.00, |Mdn.-Mo.| = 0.00) ข้อ 4 การจัดระบบการบริหารทางการเงินและการควบคุมงบประมาณให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด (Mdn. = 5.00, I.Q.R. = 0.00, |Mdn.-Mo.| = 0.00) ข้อ 5 การดำเนินการจัดซื้อและระดมทุน ดูแลรักษา ใช้งานและติดตามประเมินผลการใช้วัสดุ/ครุภัณฑ์ เพื่อการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษอย่างคุ้มค่า (Mdn. = 5.00, I.Q.R. = 1.00, |Mdn.-Mo.| = 0.00) และ ข้อ 6 การรายงานผลการดำเนินงานและประเมินผลแผนงานหรือโครงการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อการใช้งานงบประมาณด้วยความโปร่งใสและตรวจสอบได้ (Mdn. = 5.00, I.Q.R. = 1.00, |Mdn.-Mo.| = 0.00)

ตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
ด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา

ที่	รายการ	มัธยฐาน (Mdn.)	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยฐาน- ฐานนิยม Mdn.-Mo.	ควอไทล์ที่ 1 (Q1)	ควอไทล์ที่ 3 (Q3)	ค่าพิสัย ระหว่าง ควอไทล์ (I.Q.R.)	ระดับ ความ คิดเห็น	ความคิดเห็น ของ ผู้เชี่ยวชาญ
1.	การจัดการสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และ ความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาให้สอดคล้องกับ ความต้องการจำเป็นพิเศษ เฉพาะบุคคล	5.00	5.00	0.00	5.00	5.00	0.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
2.	การออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อที่ทุกคน เข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ อย่างมีประสิทธิภาพ (Universal Design for Learning: UDL)	5.00	5.00	0.00	4.00	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
3.	การสนับสนุนสื่อการจัด การศึกษาพิเศษให้ครูทุก คนได้เข้าถึงและ ใช้ประโยชน์อย่าง เหมาะสมและคุ้มค่า	5.00	5.00	0.00	5.00	5.00	0.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
4.	การพัฒนาสื่อการเรียน การสอนและแหล่งเรียนรู้ ตามแผนการสอนเฉพาะ บุคคล (Individual Implementation Plan: IIP)	5.00	5.00	0.00	5.00	5.00	0.00	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
ด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา (ต่อ)

ที่	รายการ	มัธยมศึกษา (Mdn.)	ฐานนิยม (Mo.)	มัธยมศึกษา- ฐานนิยม Mdn.-Mo.	ควอไทล์ที่ 1 (Q1)	ควอไทล์ที่ 3 (Q3)	ค่าพิสัย ระหว่าง ควอไทล์ (I.Q.R.)	ระดับ ความ คิดเห็น	ความคิดเห็น ของ ผู้เชี่ยวชาญ
5.	การจัดบริการห้องเสริม วิชาการ (Resource Room) ไว้บริการ ช่วยเหลือ สนับสนุน และ อำนวยความสะดวกกับ เด็กที่มีความต้องการพิเศษ	5.00	5.00	0.00	4.00	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
6.	การส่งเสริมบริการสอน เสริมวิชาการในการให้ คำปรึกษา ศิลปะบำบัด ดนตรีบำบัดนอกเวลาเรียน	5.00	5.00	0.00	4.50	5.00	0.50	มากที่สุด	สอดคล้อง
7.	การสร้างความร่วมมือ แลกเปลี่ยนทรัพยากรกับ หน่วยงานต่าง ๆ ในการให้บริการ และ ความช่วยเหลืออื่นใดทาง การศึกษา	5.00	5.00	0.00	4.00	5.00	1.00	มากที่สุด	สอดคล้อง
8.	การประเมินผลและ รายงานผลการใช้สิ่ง อำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความ ช่วยเหลืออื่นใดทาง การศึกษา	5.00	5.00	0.00	4.50	5.00	0.50	มากที่สุด	สอดคล้อง

จากตารางที่ 9 ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา สอดคล้องกันทุกข้อ ดังนี้ ข้อ 1 การจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษเฉพาะบุคคล (Mdn. = 5.00, I.Q.R. = 0.00, |Mdn.-Mo.| = 0.00) ข้อ 2 การออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Universal Design for Learning: UDL) (Mdn. = 5.00, I.Q.R. = 1.00, |Mdn.-Mo.| = 0.00) ข้อ 3 การสนับสนุนสื่อการจัดการศึกษาพิเศษให้ครูทุกคนได้เข้าถึงและใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสมและคุ้มค่า (Mdn. = 5.00, I.Q.R. = 0.00, |Mdn.-Mo.| = 0.00) ข้อ 4 การพัฒนาสื่อการเรียนการสอนและแหล่งเรียนรู้ตามแผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individual Implementation Plan: IIP) (Mdn. = 5.00, I.Q.R. = 0.00, |Mdn.-Mo.| = 0.00) ข้อ 5 การจัดบริการห้องเสริมวิชาการ (Resource Room) ไว้บริการช่วยเหลือ สนับสนุน และอำนวยความสะดวกกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ (Mdn. = 5.00, I.Q.R. = 1.00, |Mdn.-Mo.| = 0.00) ข้อ 6 การส่งเสริมบริการสอนเสริมวิชาการในการให้คำปรึกษา ศิลปะบำบัด ดนตรีบำบัดนอกเวลาเรียน (Mdn. = 5.00, I.Q.R. = 0.50, |Mdn.-Mo.| = 0.00) ข้อ 7 การสร้างความร่วมมือ แลกเปลี่ยนทรัพยากรกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการให้บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา (Mdn. = 5.00, I.Q.R. = 1.00, |Mdn.-Mo.| = 0.00) และ ข้อ 8 การประเมินผลและรายงานผลการใช้สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา (Mdn. = 5.00, I.Q.R. = 0.50, |Mdn.-Mo.| = 0.00)

สรุปการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

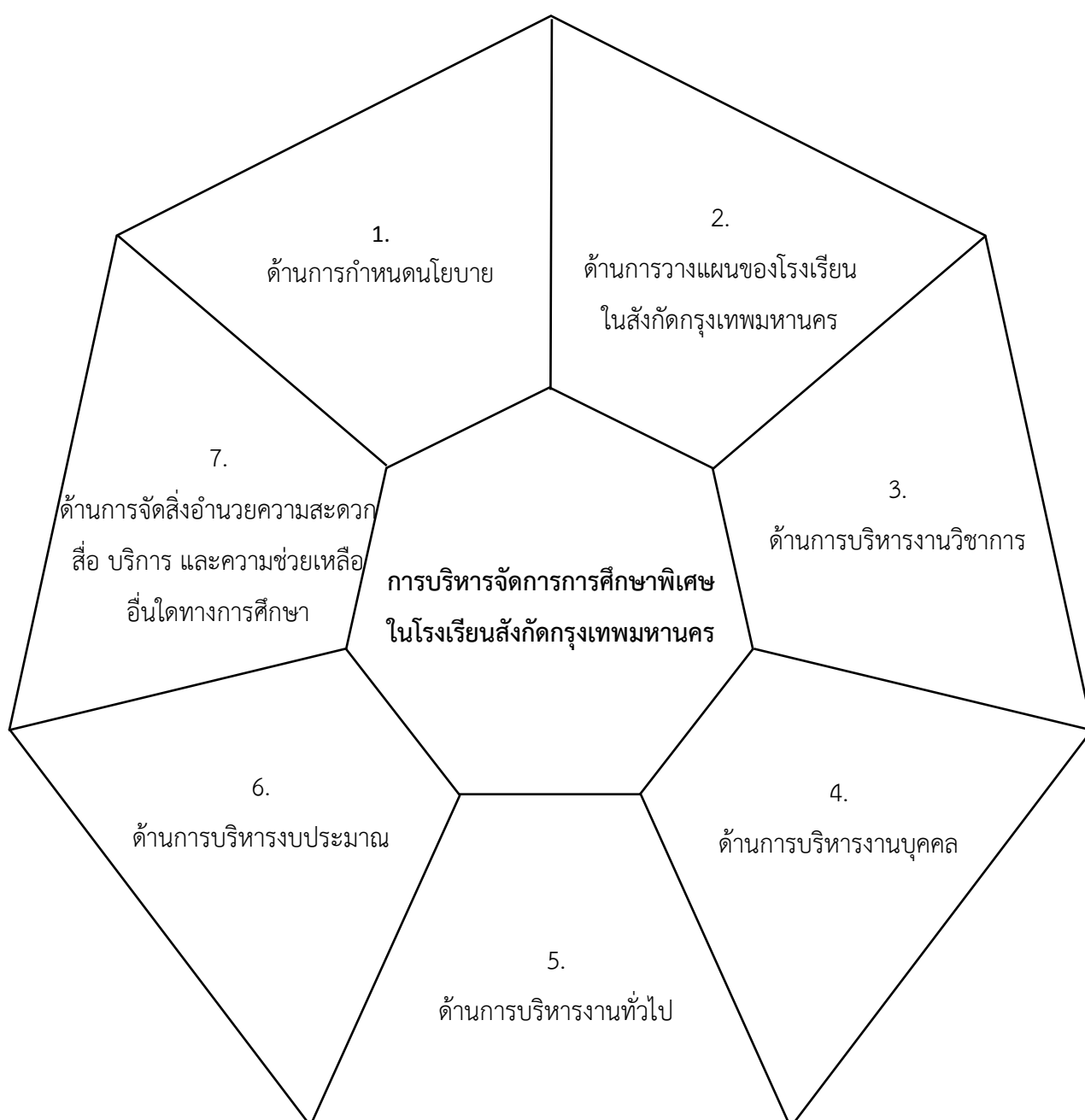
จากผลการสังเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยใช้เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR พบแนวโน้มความเป็นไปได้และมีความสอดคล้องกันของผู้เชี่ยวชาญอย่างเป็นฉันทามติ จำนวน 7 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการกำหนดนโยบายควรดำเนินการเตรียมความพร้อมในการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษตั้งแต่ระดับผู้บริหารทุกระดับของกรุงเทพมหานคร ให้มีความตระหนักและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษ เพื่อนำนโยบายลงสู่การปฏิบัติได้อย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม ทั้งการดำเนินการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกคนที่อยากเรียนได้เข้าเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครทุกโรงเรียนได้อย่างเท่าเทียมและเสมอภาค จัดโครงสร้างองค์กร ตั้งแต่ระดับสำนักการศึกษา สำนักงานเขต และโรงเรียนให้มีส่วนงานบริหารการศึกษาพิเศษเป็นการเฉพาะ เพื่อดูแลบริหารจัดการการศึกษาพิเศษ จัดสรรกรอบ อัตรากำลังครูการศึกษาพิเศษให้เหมาะสมและ

เพียงพอ พร้อมกับแยกกรอบอัตรากำลังออกจากครูสายการสอนทั่วไป ส่วนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ควรได้รับการส่งเสริมการศึกษาเพื่ออาชีพให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้ และควรดำเนินการจัดตั้ง ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำกลุ่มเขต เพื่อให้การช่วยเหลือ สนับสนุนการเรียนการสอน จัดสิ่งอำนวยความสะดวก สือ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาได้ 2) ด้านการวางแผนของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครควรมีการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษแบบมีส่วนร่วมด้วยการวิเคราะห์ SWOT Analysis เพื่อวางแผนกลยุทธ์ กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ของสถานศึกษาให้ครอบคลุม พัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกคนอย่างเท่าเทียมและเสมอภาค กำหนดผู้รับผิดชอบ ให้ชัดเจนด้วยการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษ วางแผนเตรียมความพร้อมทั้งเด็กปกติ และเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้สามารถเรียนรวมกัน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และระดมสมอง ร่วมกัน โดยดำเนินการรวมพลังความร่วมมือร่วมกันของโรงเรียน ครอบครัว และนักสหวิชาชีพ เพื่อพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษแบบองค์รวมทั้งกาย ใจ สติปัญญา และสังคม รวมไปถึง การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับทุกภาคส่วน และการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการบริหารจัดการ การศึกษาพิเศษอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง 3) ด้านการบริหารงานวิชาการควรมีการวิเคราะห์ หลักสูตรทั่วไปและหลักสูตรเฉพาะสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้สอดคล้องตามประเภทของ ความพิการ และจัดกิจกรรมตามความต้องการจำเป็นพิเศษเป็นรายบุคคล ครูจัดทำแผนการจัดการ การศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) เน้นดำเนินการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้ ฝึกประสบการณ์ชีวิตให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ผ่านลงมือปฏิบัติสามารถนำไปใช้ ช่วยเหลือตนเองได้ นำชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) มาแลกเปลี่ยนเทคนิควิธีการสอนร่วมกัน และสนับสนุนกระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาความก้าวหน้าให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ พร้อมกับ จัดให้มีนิทรรศการหรือเวทีให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้แสดงความสามารถหรือผลงานของตนเอง การวัดผลประเมินผลเป็นไป เพื่อประเมินความก้าวหน้า และควรรายงานผลการพัฒนาความก้าวหน้า ให้กับผู้ปกครองทราบเป็นรายบุคคล 4) ด้านการบริหารงานบุคคลควรดำเนินงานตั้งแต่การสรรหาและ คัดเลือกเพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนครูด้วยการสร้างความร่วมมือกับสถาบันผลิตครูการศึกษาพิเศษ และจัดทำข้อตกลงการบรรจุข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร และการจัดสรรทุนให้กับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือบุตรข้าราชการครูและบุคลากรให้ศึกษาต่อสาขาการศึกษาพิเศษ และให้บรรจุข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในส่วนของการรักษาและการพัฒนา บุคลากรควรดำเนินการเตรียมความพร้อมให้กับครูทุกคนทั้งครูสอนเด็กปกติทั่วไปและครูการศึกษาพิเศษ ให้ได้รับการประชุมและอบรมเชิงปฏิบัติการให้มีความรู้ ความสามารถทั้งการคัดกรองเด็กและประเมิน เด็กที่มีความต้องการพิเศษ จัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) รวมถึงการศึกษาต่อของครูและบุคลากรด้านการศึกษาพิเศษ ทั้งนี้ควรดำเนินการจัดสรรเงินเพิ่ม สำหรับตำแหน่งที่มีเหตุพิเศษของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่สอนคนพิการ

(พ.ค.ก.) และครูที่ไม่มีวุฒิการศึกษาพิเศษแต่ผ่านการอบรมให้ได้รับค่าตอบแทนพิเศษ ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูและบุคลากรพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และทุนวิจัยด้านการจัดการศึกษาพิเศษ ส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาชีพและการเลื่อนวิทยฐานะ พร้อมกับยกย่องเชิดชูเกียรติสร้างขวัญกำลังใจให้กับครูการศึกษาพิเศษและบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้อง การประเมินผลการปฏิบัติงานเน้นผลจากการพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษเป็นสำคัญ 5) ด้านการบริหารงานทั่วไปควรปรับปรุงสภาพแวดล้อมโดยคำนึงถึงการเข้าถึง การใช้ประโยชน์ ความปลอดภัย บรรยากาศทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนเอื้อต่อการเรียนรู้และตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคล รวมถึงการพัฒนาระบบฐานข้อมูลเป็นรายบุคคล เพื่อสะดวกต่อการกำหนดแผนการส่งต่อเฉพาะบุคคล (ITP) ต่อไป และระบบฐานข้อมูลบริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาเพื่อความสะดวกในการสืบค้นและการประสานงานความร่วมมือ ซึ่งในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครมีการบริหารจัดการดูแลการบริการทางการศึกษาให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษอย่างมีความพร้อมเป็นอย่างดีจึงควรมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลการให้บริการการศึกษาให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในการพัฒนาเด็กทุกมิติให้มีความพร้อมทั้งทางร่างกายจิตใจ ตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลทุกประเภทความพิการ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และการจัดตั้งกองทุนจากผู้มีจิตศรัทธาในการมีส่วนร่วมบริหารจัดการการศึกษาพิเศษของโรงเรียนร่วมกัน 6) ด้านการบริหารงบประมาณควรดำเนินการจัดสรรงบประมาณและแผนการใช้งบประมาณตามความจำเป็น ลำดับความสำคัญและการปฏิบัติสู่การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษแบบมุ่งเน้นผลงานเป็นสำคัญ รวมทั้งการวิเคราะห์งบประมาณให้สอดคล้องกับการกำหนดโครงการ กิจกรรม และผลการปฏิบัติงานจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง เน้นผลผลิตและผลลัพธ์ให้สอดคล้องกับความต้องการของเด็กที่มีความต้องการพิเศษเป็นรายบุคคล และจัดระบบการบริหารทางการเงินและการควบคุมงบประมาณให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด การดำเนินการจัดซื้อและระดมทุน ดูแลรักษา ใช้งานและติดตามประเมินผลการใช้วัสดุ/ครุภัณฑ์ เพื่อการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษอย่างคุ้มค่า การรายงานผลการดำเนินงานและประเมินผลแผนงานหรือโครงการการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อการใช้งบประมาณด้วยความโปร่งใสและตรวจสอบได้ และ 7) ด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาควรมียึดหลักการออกแบบการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาที่ให้ทุกคนสามารถใช้ร่วมกันได้ทั้งเด็กปกติทั่วไปและเด็กที่มีความต้องการพิเศษโดยให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษเฉพาะบุคคล ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (UDL) ทั้งนี้รวมถึงการสนับสนุนสื่อการจัดการศึกษาพิเศษให้ครูทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสมและคุ้มค่า พร้อมกับการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนและแหล่งเรียนรู้ตามแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) และมีบริการห้องเสริมวิชาการ (Resource Room) ไว้บริการช่วยเหลือ สนับสนุน อำนวยความสะดวกให้คำปรึกษา ศิลปะบำบัด ดนตรีบำบัดนอกเวลาเรียน เพื่อพัฒนาความสามารถเด็กที่มีความต้องการ

พิเศษได้อย่างเต็มตามศักยภาพ รวมถึงสร้างร่วมมือแลกเปลี่ยนทรัพยากรกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการให้บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา และการประเมินผลและรายงานผลการใช้สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา

จากการวิเคราะห์ ผู้วิจัยสรุปเป็นแผนภาพการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครได้ดังแผนภาพที่ 8 ดังนี้

แผนภาพที่ 8 รูปแบบการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร” มีวัตถุประสงค์ เพื่อทราบการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยใช้เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) การศึกษาวิจัยครั้งนี้เก็บรวบรวมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 21 คน ใช้เทคนิคการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญโดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามเกณฑ์ที่กำหนด และการปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้บริหารระดับนโยบายของกรุงเทพมหานคร จำนวน 7 คน กลุ่มที่ 2 กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 7 คน และกลุ่มที่ 3 กลุ่มนักวิชาการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาพิเศษ จำนวน 7 คน โดยใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ในการทำ EDFR รอบที่ 1 แล้วนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์และสังเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Synthesis) เพื่อพัฒนาเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ นำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการทำ EDFR รอบที่ 2 ซึ่งผู้วิจัยได้เดินทางไปสัมภาษณ์ด้วยตนเอง ซึ่งในการทำ EDFR รอบที่ 2 การเก็บรวบรวมเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิม ผู้วิจัยใช้วิธีส่งแบบสอบถามความคิดเห็นด้วยตนเอง ทางไปรษณีย์ และส่งแบบสอบถามในรูปแบบของ Google Form ให้ผู้เชี่ยวชาญตอบกลับและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) ของแต่ละข้อคำถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลใน EDFR รอบที่ 2 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องที่เป็นฉันทามติ (Consensus) ทุกข้อคำถาม จึงไม่ต้องดำเนินการ EDFR รอบที่ 3 ต่อไป ผู้วิจัยจึงสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสามารถสรุปผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ ดังนี้

การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 7 ด้าน ดังนี้

ด้านการกำหนดนโยบายควรดำเนินการเตรียมความพร้อมในการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษ ตั้งแต่ระดับผู้บริหารทุกระดับของกรุงเทพมหานคร ให้มีความตระหนัก ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษ เพื่อนำนโยบายการศึกษาพิเศษลงสู่การปฏิบัติได้อย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม ทั้งการดำเนินการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกคนที่อยากเรียนได้

เข้าเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครทุกโรงเรียนได้อย่างเท่าเทียมและเสมอภาค จัดโครงสร้างองค์กรตั้งแต่ระดับสำนักการศึกษา สำนักงานเขต และโรงเรียนให้มีส่วนงานบริหารการศึกษาพิเศษเป็นการเฉพาะ จัดสรรกรอบอัตรากำลังครูการศึกษาพิเศษให้เหมาะสมและเพียงพอ พร้อมกับแยกกรอบอัตรากำลังออกจากครูสายการสอนทั่วไป และเด็กที่มีความต้องการพิเศษควรได้รับการส่งเสริมการศึกษาเพื่ออาชีพให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้ และควรดำเนินการจัดตั้งศูนย์การศึกษาพิเศษประจำกลุ่มเขต เพื่อให้การช่วยเหลือ สนับสนุนการเรียนการสอน จัดสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาได้

ด้านการวางแผนของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครควรมีการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษแบบมีส่วนร่วมด้วยการวิเคราะห์ SWOT Analysis เพื่อวางแผนกลยุทธ์ กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ของสถานศึกษา กำหนดผู้รับผิดชอบให้ชัดเจนด้วยการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษ วางแผนเตรียมความพร้อมทั้งเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้สามารถเรียนรวมกัน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และระดมสมอง รวมถึงความร่วมมือร่วมกันของโรงเรียน ครอบครัว และนักสหวิชาชีพ และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทุกภาคส่วน พร้อมทั้งมีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

ด้านการบริหารงานวิชาการควรมีการวิเคราะห์หลักสูตรทั่วไปและหลักสูตรเฉพาะสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้สอดคล้องตามประเภทของความพิการ และจัดกิจกรรมตามความต้องการจำเป็นพิเศษเป็นรายบุคคล ครูจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) เน้นดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผูกประสบการณ์ชีวิตให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ผ่านลงมือปฏิบัติสามารถนำไปใช้ช่วยเหลือตนเองได้ นำชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) มาแลกเปลี่ยนเทคนิควิธีการสอนร่วมกัน และสนับสนุนกระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาความก้าวหน้าให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ พร้อมทั้งจัดให้มีนิทรรศการหรือเวทีให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้แสดงความสามารถหรือผลงานของตนเอง การวัดผลประเมินผลเพื่อประเมินความก้าวหน้า และควรรายงานผลการพัฒนาความก้าวหน้าให้กับผู้ปกครองทราบเป็นรายบุคคล

ด้านการบริหารงานบุคคลควรดำเนินการตั้งแต่การสรรหาและคัดเลือกเพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนครู ด้วยการสร้างความร่วมมือกับสถาบันผลิตครูการศึกษาพิเศษและจัดทำข้อตกลงการบรรจุข้าราชการครู และการจัดสรรทุนให้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือบุตรข้าราชการครูและบุคลากรให้ศึกษาต่อสาขาการศึกษาพิเศษและให้บรรจุข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ส่วนการรักษาและการพัฒนาบุคลากรควรดำเนินการเตรียมความพร้อมให้กับครูทุกคนทั้งครูสอนเด็กปกติทั่วไปและครูการศึกษาพิเศษให้ได้รับการประชุมและอบรมเชิงปฏิบัติการให้มีความรู้ ความสามารถทั้งการคัดกรองเด็กและประเมินเด็กที่มีความต้องการพิเศษ จัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) รวมถึงการศึกษาต่อของครูและบุคลากรด้านการศึกษาพิเศษ ทั้งนี้ควรดำเนินการ

จัดสรรเงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งที่มีเหตุพิเศษของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่สอน คนพิการ (พ.ค.ก.) และครูที่ไม่มีวุฒិการศึกษาพิเศษแต่ผ่านการอบรมให้ได้รับค่าตอบแทนพิเศษ ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูและบุคลากรพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และทุนวิจัยด้านการจัดการศึกษาพิเศษ ส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาชีพและการเลื่อนวิทยฐานะ พร้อมกับยกย่องเชิดชูเกียรติ สร้างขวัญ กำลังใจให้กับครูการศึกษาพิเศษและบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้อง และประเมินผลการปฏิบัติงาน เน้นผลจากการพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษเป็นสำคัญ

ด้านการบริหารงานทั่วไปควรปรับปรุงสภาพแวดล้อมโดยคำนึงถึงการเข้าถึง การใช้ประโยชน์ ความปลอดภัย บรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคล รวมถึง การพัฒนาระบบฐานข้อมูลเด็กที่มีความต้องการพิเศษเป็นรายบุคคล ข้อมูลบริการ และความช่วยเหลืออื่นใด ทางการศึกษา จัดให้มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลความรู้พร้อมในการให้บริการจัดการศึกษาพิเศษ ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร และการจัดตั้งกองทุนจากผู้มีจิตศรัทธาในการมีส่วนร่วมบริหารจัดการ การศึกษาพิเศษของโรงเรียนร่วมกัน

ด้านการบริหารงบประมาณควรดำเนินการจัดสรรงบประมาณและแผนการใช้งบประมาณ ตามความจำเป็น ลำดับความสำคัญและการปฏิบัติสู่การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษแบบมุ่งเน้นผลงาน เป็นสำคัญ รวมทั้งการวิเคราะห์งบประมาณให้สอดคล้องกับการกำหนดโครงการ กิจกรรม และผลการ ปฏิบัติงาน จัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง และจัดระบบการบริหารทางการเงินและการควบคุมงบประมาณ การดำเนินการจัดซื้อและระดมทุน คู่มือรักษา ใช้งานและติดตามประเมินผลการใช้วัสดุ/ครุภัณฑ์ให้เกิด ประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด และรายงานผลการดำเนินงานและประเมินผลแผนงานหรือ โครงการการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาควรมี ด้หลักการออกแบบการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาที่ ให้ทุกคนสามารถใช้ร่วมกันได้ตั้งแต่เกิดไปและเด็กที่มีความต้องการพิเศษโดยให้สอดคล้องกับ ความ ต้องการจำเป็นพิเศษเฉพาะบุคคล ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (UDL) รวมถึง การสนับสนุนสื่อ และพัฒนาสื่อการเรียนการสอนและแหล่งเรียนรู้ของครูทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ ได้ อย่างเหมาะสมและคุ้มค่า และมีบริการห้องเสริมวิชาการ (Resource Room) ไว้บริการช่วยเหลือ สนับสนุน อำนาจความสะดวกให้คำปรึกษา ศิลปะบำบัด ดนตรีบำบัดนอกเวลาเรียน เพื่อพัฒนาความสามารถ เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้อย่างเต็มตามศักยภาพ และการประเมินผลและรายงานผลการ ใช้ สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา

การอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อทราบการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยสามารถ อภิปรายผลได้ ดังนี้

ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 7 ด้าน ได้แก่ ด้านการกำหนดนโยบาย ด้านการวางแผนในโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ว่า การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานครเป็นกระบวนการบริหารซึ่งในแต่ละขั้นตอนมีการดำเนินการที่เป็นพหุวิธีการที่เป็น เช่นนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครทุกโรงเรียนในทุกสำนักงานเขตของกรุงเทพมหานคร ทุกแห่งสามารถรองรับและให้บริการทางการศึกษากับเด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกประเภทโดยไม่มี ข้อจำกัดหรือข้อแม้ในการรับนักเรียนเข้าเรียน สอดคล้องกับแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ 20 ปี ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2561-2564) ของมติการจัดการศึกษาสำหรับทุกคนให้มีการกระจายโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมและเสมอภาค โดยมีเป้าประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาพิเศษว่า ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครทุกแห่งสามารถให้บริการการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้ จึงมีความจำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่มีแนวโน้มจำนวนสูงมากขึ้น ทุกปี และต้องดำเนินการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษให้สอดคล้องตามหลักปรัชญาการศึกษาของการศึกษา พิเศษว่าเด็กทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันในการที่จะได้รับโอกาสการศึกษาและการรับบริการทางการศึกษาอย่างเสมอภาค ไม่ว่าบุคคลนั้นจะเป็นคนพิการหรือปกติก็ตาม การจัดการเรียนการสอนเด็กที่มีความต้องการ พิเศษจึงควรให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนร่วมกับเด็กปกติให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ สอดคล้องกับแนวคิดทางการจัดการศึกษาพิเศษ (Children with special needs) ได้เปลี่ยนแปลงไปตาม แนวคิดขององค์การสหประชาชาติ เป็นการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for All) ที่เน้นโอกาสทางการศึกษาของ เด็กทุกคนอย่างเท่าเทียมและเสมอภาค

ดังนั้นการกำหนดแนวทางการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครใน การรองรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้ได้รับบริการทางการศึกษาพิเศษอย่างเท่าเทียมและเสมอภาค จึงต้องดำเนินการให้ครอบคลุมทุกด้าน สอดคล้องกับสมจิต ไชยเชษฐ ว่าควรมีการเตรียมความพร้อม ในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ อย่างครอบคลุม ตั้งแต่ด้านกำหนดนโยบายที่ต้องมีการกำหนดนโยบายบริหารจัดการการศึกษาพิเศษ

ให้มีความชัดเจนและเป็นรูปธรรม และต้องดำเนินการเปิดโอกาสให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้รับโอกาสในการรับบริการทางการศึกษาได้อย่างเท่าเทียมและเสมอภาคกัน สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ นามแก้ว ในการกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาพิเศษควรกำหนดให้มีความชัดเจน เพื่อให้ชุมชนทราบว่าโรงเรียนมีการเปิดโอกาสในการรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนในโรงเรียนเพื่อให้เกิดความเสมอภาคทางการศึกษา ซึ่งการกำหนดนโยบายนี้ต้องสร้างความตระหนักให้กับผู้บริหารทุกระดับของกรุงเทพมหานคร การกำหนดไว้ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครทุกแห่งสามารถให้บริการการศึกษาพิเศษกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้อย่างเท่าเทียมและเสมอภาค จัดให้มีการปรับโครงสร้างองค์กรให้มีงานเฉพาะที่เป็นการศึกษาพิเศษ ตั้งแต่สำนักการศึกษา สำนักงานเขต และโรงเรียนอย่างมีส่วนร่วม พร้อมกับกำหนดกรอบอัตราครูการศึกษาพิเศษเป็นการเฉพาะ เน้นการส่งเสริมอาชีพให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้ และการจัดตั้งศูนย์การศึกษาพิเศษประจำกลุ่มเขต โดยต้องมีด้านการวางแผนของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อวางแผนกลยุทธ์ในการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครให้มีประสิทธิภาพอย่างมีประสิทธิภาพ ตั้งแต่การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ที่ครอบคลุมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้ทุกคนได้รับสิทธิอย่างเท่าเทียมและเสมอภาคกัน กำหนดผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน ในการเตรียมความพร้อมรับเด็กทุกคนเข้าเรียนทั้งเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้สามารถเรียนรวมกันได้ การสร้างความร่วมมือร่วมพลังในการผลักดันการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษด้วยการจัดประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและระดมสมองกัน รวมถึงการกำกับติดตามอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง สอดคล้องกับอุซัง (Usang) ในการวางแผนงานที่ต้องกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายให้ชัดเจน และทบทวนองค์การด้วยการกำกับติดตามผลการดำเนินงาน

หัวใจของการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษคือด้านการบริหารงานวิชาการที่ต้องดำเนินการให้สอดคล้องกันระหว่างหลักสูตรทั่วไปและหลักสูตรเฉพาะสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้สอดคล้องตามประเภทของความพิการ และจัดกิจกรรมตามความต้องการจำเป็นพิเศษเป็นรายบุคคล พร้อมทั้งส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) ตลอดจนการวัดผลประเมินผลตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) เพื่อประเมินความก้าวหน้า สอดคล้องกับลูเจน (Lujan) ว่าครูที่สอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษจะต้องมีความรู้ในเรื่องการเขียนแผนการสอนให้เหมาะกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษตามความแตกต่างระหว่างบุคคลรวมทั้งเรื่องของการวัดและการประเมินผล ซึ่งทั้งหมดนี้จะต้องได้รับการสนับสนุนที่ดีจากผู้บริหารสถานศึกษาด้วยด้านการบริหารงานบุคคลถือเป็นปัจจัยสำคัญของการดำเนินการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษให้ประสบความสำเร็จตั้งแต่การสรรหาและคัดเลือกครูที่มีความรู้ความสามารถ มีจิตใจเมตตา กรุณา มีความพร้อมในการดูแลเด็กที่มีความต้องการพิเศษและศรัทธาว่าเด็กทุกคนสามารถพัฒนาได้ สอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ที่กล่าวถึงปัจจัยสู่ความสำเร็จ

ระดับบุคคล ของการจัดการศึกษาเรียนรวมทั้งในต่างประเทศและในประเทศไทย ผู้บริหารสถานศึกษา และครูการศึกษาพิเศษปฏิบัติงานเชิงรุก มีการคัดเลือกครูผู้สอนและครูผู้ช่วยที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ การพัฒนาความเชี่ยวชาญของครูผู้สอน ใช้เทคโนโลยีหรือการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และการพัฒนาและรักษาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถให้อยู่ในองค์กรด้วยความจงรักภักดีด้วยการเสริมสร้างพัฒนาศักยภาพให้มีความเชี่ยวชาญ การส่งเสริมให้มีความก้าวหน้าทางวิชาชีพ ยกย่องให้เกียรติ และสร้างขวัญกำลังใจ สอดคล้องกับมิลเลอร์ (Miller) กับ การใช้กลยุทธ์ในการสรรหาหรือรักษาไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้แล้วด้านการบริหารงานทั่วไปก็มีความสำคัญที่ต้องมีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมทั้งอาคารสถานที่ ห้องเรียนต่าง ๆ วัสดุ อุปกรณ์ โดยคำนึงถึงการเข้าถึง การใช้ประโยชน์ และความปลอดภัยของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ สอดคล้องกับเอกชัย อ้ายมาน กล่าวถึงการดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม รองรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และจัดการทรัพยากรทั้งด้านวัสดุ อุปกรณ์ ที่เป็นประโยชน์ต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษทางการศึกษา

ทั้งนี้จำเป็นต้องมีงบประมาณในการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษจึงต้องมีด้านการบริหารงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนและจัดสรรให้อย่างเพียงพอและเหมาะสม สอดคล้องกับ ลูจัน (Lujan) ว่างบประมาณ และการลงทุนต้องได้รับการสนับสนุนอย่างเพียงพอและเหมาะสม รวมถึงการจัดสรรงบประมาณและแผนการใช้งบประมาณตามความจำเป็น ลำดับความสำคัญและการปฏิบัติสู่การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนแบบมุ่งเน้นผลงานเป็นสำคัญ การวิเคราะห์งบประมาณให้สอดคล้องกับภาระงานของการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษ จัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง เน้นผลผลิตและผลลัพธ์ตามความจำเป็นพิเศษเป็นรายบุคคลเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการปฏิบัติงาน ร่วมกับการจัดระบบการบริหารทางการเงินและการควบคุมงบประมาณให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด และการดำเนินการจัดซื้อและระดมทุน ดูแลรักษา ใช้งานและติดตามประเมินผลการใช้วัสดุ/ครุภัณฑ์ เพื่อการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษอย่างคุ้มค่า รวมถึงรายงานผลการดำเนินงานและประเมินผลให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อการใช้งานงบประมาณด้วยความโปร่งใส และตรวจสอบได้ นอกจากนี้แล้วด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาต้องจัดให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษเฉพาะบุคคล ให้มีการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวก พัฒนาสื่อการเรียนการสอน แหล่งเรียนรู้ ยึดหลักที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (UDL) ให้เด็กปกติทั่วไปและเด็กที่มีความต้องการพิเศษใช้งานได้อย่างง่ายและทันสมัย สอดคล้องกับผดุง อารยะวิญญู ว่าการผลิตสื่อควรยึดหลักการ Universal Design for Learning ร่วมกับการจัดบริการห้องเสริมวิชาการและบริการสอนเสริมวิชาการ สร้างความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการแลกเปลี่ยนทรัพยากร การบริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตลอดจนการประเมินผลและรายงานผล

จากผลการวิจัยการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 7 ด้าน ซึ่งสามารถอภิปรายผลเป็นรายด้านได้ ดังนี้

การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านการกำหนดนโยบาย เป็นสิ่งที่จะต้องดำเนินการในอันดับแรกเนื่องจากต้องมีการกำหนดทิศทางที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมเพื่อให้ทุกภาคส่วนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครมีเป้าหมายที่ชัดเจนร่วมกัน ดังนั้นควรมีการกำหนดนโยบาย แผนงานการจัดการศึกษาพิเศษอย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนและต่อเนื่อง ตอบสนองต่อการพัฒนาความพร้อมด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ตามความแตกต่างระหว่างบุคคล อย่างทั่วถึง เท่าเทียม ให้สอดคล้องตามเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการจัดการสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 ให้ครอบคลุมทุกประเภทความพิการ และสอดคล้องตามนโยบายยุทธศาสตร์การพัฒนา ภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ตามมาตรา 10 ในการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือทิวพลาภาพ ซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ไม่มีผู้ดูแล หรือด้อยโอกาส ให้มีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และให้สอดคล้องกับแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ 20 ปี ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2561-2564) ของมติการจัดการศึกษาสำหรับทุกคนให้มีการกระจายโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมและเสมอภาค โดยมีเป้าประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาพิเศษว่าในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครทุกแห่งสามารถให้บริการการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้ การสร้างความตระหนักและความเข้าใจการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษให้กับผู้บริหารทุกระดับของกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้นโยบายการจัดการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ผู้บริหารทุกระดับของกรุงเทพมหานครมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการขับเคลื่อนนโยบายการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษให้ลงสู่การปฏิบัติอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม ดังนั้นจึงต้องสร้างความตระหนัก มีความรู้และความเข้าใจการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษให้กับผู้บริหารทุกระดับของ กรุงเทพมหานครเกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบ แนวปฏิบัติต่าง ๆ ของการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษ สอดคล้องกับวิลล์เลียม (Williams) และชไนเดอร์ (Schneider) ว่าผู้บริหารที่มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษจะทำให้มีความมั่นใจในการจัดการศึกษาพิเศษมากขึ้น และสอดคล้องกับทอมป์สัน (Thompson) ผู้บริหารที่ได้รับประสบการณ์การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษที่เหมาะสมจะส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหาร และสอดคล้องกับสมาลี รามฤทธิ์ ว่าผู้บริหารควรมีความรู้

ความเข้าใจเรื่องการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษ และมีเจตคติที่ดีต่อการจัดการจัดการศึกษาพิเศษ รวมทั้ง การปฏิบัติต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษอย่างเหมาะสม

ทั้งนี้การกำหนดนโยบายไว้ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครทุกแห่งสามารถให้บริการ การศึกษากับเด็กที่มีความต้องการพิเศษตามเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ 20 ปี ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2561-2564) ของมติการจัดการศึกษาสำหรับทุกคนให้มีการกระจาย โอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมและเสมอภาค และการเพิ่มโอกาสการเข้าถึงการศึกษาของเด็กที่มี ความต้องการพิเศษทุกคนที่อยากเรียนได้เข้าเรียนอย่างเท่าเทียมและเสมอภาค โรงเรียนในสังกัด กรุงเทพมหานครไม่ปฏิเสธการรับเด็กเข้าเรียน และไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง “No Child Left Behind” สอดคล้องกับนโยบายของสหรัฐอเมริกาด้านการศึกษาที่ออกมาเพื่อควบคุมมาตรฐานการจัดการศึกษา แก่ผู้เรียนในระบบการศึกษาปกติ และสอดคล้องกับพหุ อารยะวิญญูที่กล่าวถึงปรัชญาและแนวคิด ทางการศึกษาพิเศษว่าเด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกันทั้งในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม มีพื้นฐานที่แตกต่างกัน ย่อมมีความสามารถแตกต่างกัน การศึกษาจะช่วยให้ความสามารถของเด็กที่มีความ ต้องการพิเศษปรากฏเด่นชัดขึ้น ควรเน้นที่ความสามารถของเด็กมากกว่าที่จะคำนึงถึงความพิการ หรือความบกพร่อง จึงต้องดำเนินการให้ชัดเจนและเป็นรูปธรรมด้วยการปรับโครงสร้างองค์กรให้มี ส่วนงานบริหารการศึกษาพิเศษทั้งระดับสำนักงานการศึกษา ระดับสำนักงานเขต และระดับโรงเรียน เพื่อนำนโยบายลงสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับพหุ อารยะวิญญู ว่าควรดำเนินการจัดตั้ง คณะกรรมการการศึกษาพิเศษในระดับชาติ ระดับจังหวัด และระดับท้องถิ่น จัดให้มีรองผู้อำนวยการ ฝ่ายการศึกษาพิเศษในทุกเขตพื้นที่การศึกษา จัดให้มีฝ่ายการศึกษาพิเศษขึ้นในทุกเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งมีหน้าที่ดูแลงานด้านหลักสูตรการสอน การวัดและประเมินผล งบประมาณ ฯลฯ และสอดคล้องกับ สุมาลี รามฤทธิ์ วารควรมีการกำหนดโครงสร้างการบริหารให้มีความชัดเจน ในส่วนของนโยบาย การจัดสรรกรอบอัตรากำลังเฉพาะการศึกษาพิเศษให้เหมาะสมและเพียงพอ โดยแยกกรอบอัตรากำลัง ของครูการศึกษาพิเศษให้ออกจากสายการสอนทั่วไป ซึ่งสอดคล้องกับ เรื่องสิทธิ นามกอง จัดให้มี การกำหนดอัตรากำลังของครูการศึกษาพิเศษให้เหมาะสมและเพียงพอกับความต้องการ ควรดำเนินการ ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสำนักงานการศึกษา สำนักงานเขต และโรงเรียนในการบริหารจัดการ การศึกษาพิเศษร่วมกัน เน้นการส่งเสริมการศึกษาเพื่ออาชีพสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สอดคล้องกับสุมาลี รามฤทธิ์ ในการส่งเสริมการทำงานและพื้นฐาน การประกอบอาชีพให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษให้สามารถเรียนควบคู่ไปกับทักษะวิชาการ และ ควรมีการจัดตั้งศูนย์การศึกษาพิเศษประจำกลุ่มเขต ได้แก่ กรุงเทพมหานคร กรุงเทพฯใต้ กรุงเทพฯเหนือ กรุงเทพฯตะวันออก กลุ่มกรุงธนเหนือ กลุ่มกรุงธนใต้ อย่างน้อยกลุ่มเขตละ 1 ศูนย์การศึกษาพิเศษ เพื่อให้

คำปรึกษาข้อเสนอแนะ แลกเปลี่ยนทรัพยากร อำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษากับในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครทุกแห่งได้อย่างร่วมมือร่วมพลังกัน สอดคล้องกับเรื่องสิทธิ์ นามกอง ว่าการประสานความร่วมมือกับศูนย์การศึกษาพิเศษเพื่อขอรับการสนับสนุนบุคลากร และพัฒนาบุคลากรให้ทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านการวางแผนของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครตั้งแต่การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค และนำไปสร้างเป็นกรอบการดำเนินงานในการส่งเสริมการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อวางแผนกลยุทธ์การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กำหนดเป็นวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ของสถานศึกษาให้ครอบคลุมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกคนอย่างเท่าเทียมและเสมอภาค สอดคล้องกับสุมาลี งามฤทธิ์ ว่าควรมีวิสัยทัศน์ในการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษ ทั้งนี้จัดให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดการศึกษาพิเศษโดยผู้บริหารสถานศึกษาเป็นประธานและมอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบงานต่าง ๆ อย่างชัดเจน สอดคล้องกับเรื่องสิทธิ์ นามกอง และสุมาลี งามฤทธิ์ ว่าการแต่งตั้งบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการกำหนดนโยบายในระดับโรงเรียนและรับผิดชอบการจัดการศึกษาพิเศษอย่างชัดเจน และผู้บริหารควรสร้างความตระหนักและความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ และสอดคล้องกับอุซัง (Usang) ว่าควรติดตามคณะกรรมการเพื่อการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมของในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในการรับเด็กทุกคนเข้าเรียนทั้งเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนรวมกัน และโรงเรียนทุกแห่งไม่ปฏิเสธการรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียน สอดคล้องกับสมจิต ไชยเชษฐ ควรมีการวางแผนในการเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับผู้เรียนอย่างครอบคลุม และภักครมัย เตียสะ ว่าควรมีการสร้าง ความตระหนักให้ทุกฝ่ายยอมรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้สามารถเรียนรวมกับเด็กปกติเพื่อให้สามารถเรียนรู้การอยู่ร่วมกันได้ ซึ่งโรงเรียนควรวางแผนการประชุมเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และระดมสมองร่วมกันในการพัฒนาการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษหรือพัฒนาความก้าวหน้าของเด็กที่มีความต้องการพิเศษร่วมกันอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง สอดคล้องกับจุฑารัตน์ ใจเกล้า ควรมีการประชุมผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเพื่อร่วมกันวางแผนงานด้านต่าง ๆ โดยต้องขอความร่วมมือกับทางครอบครัว และนักวิชาชีพด้วยการร่วมพลังความร่วมมือการดำเนินงานการจัดการศึกษาพิเศษระหว่างผู้บริหาร ครูทั่วไป ครูการศึกษาพิเศษ พ่อ แม่ ผู้ปกครอง และนักวิชาชีพเพื่อพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษแบบองค์รวมทั้งกาย ใจ สติปัญญา และสังคม สอดคล้องกับรัฐณิรณช นามแก้ว ว่าการวางแผนลงสู่การปฏิบัติ เป็นขั้นตอนที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้ปกครองและทรัพยากรในการดำเนินงาน รวมไปถึงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในการดูแลช่วยเหลือและสนับสนุนการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษทั้งจากหน่วยงานในสังกัดกรุงเทพมหานคร เช่น

สำนักงานแพทย์ สำนักอนามัย ฯลฯ และหน่วยงานภายนอก เช่น โรงพยาบาลสถานประกอบการ ฯลฯ พร้อมกับจำเป็นต้องมีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง สอดคล้องกับเอกชัย อ้ายมาน และสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เกี่ยวกับปัจจัยความสำเร็จหนึ่งในนั้นคือการส่งเสริมและพัฒนาผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษาพิเศษที่มากที่สุดคือ การนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษ

การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านการบริหารงานวิชาการ ซึ่งถือเป็นหัวใจของการบริหารสถานศึกษาให้สามารถบริหารจัดการการศึกษาพิเศษให้สอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาพิเศษที่ยึดหลักความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาพิเศษให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียมและเสมอภาคในการได้รับบริการทางการศึกษา ซึ่งต้องได้รับการศึกษาควบคู่กับการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพทุกด้าน ตั้งแต่แรกพบอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ให้เน้นจุดเด่นที่เป็นความสามารถพิเศษมากกว่าจุดด้อยด้านร่างกาย และความบกพร่องด้านต่าง ๆ เพื่อมุ่งหวังให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้ และอยู่ร่วมกับคนในสังคมได้อย่างมีความสุข จึงควรให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนร่วมกับเด็กปกติให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ และเน้นการฝึกอาชีพเพื่อให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ดังนั้นจึงต้องดำเนินการวิเคราะห์หลักสูตรทั่วไปและหลักสูตรเฉพาะสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้สอดคล้องตามประเภทของความพิการ และจัดกิจกรรมตามความต้องการจำเป็นพิเศษเป็นรายบุคคล สอดคล้องกับปกรณ์กิตติ ม่วงประสิทธิ์ ว่าควรปรับหลักสูตรจากหลักสูตรปกติทั่วไป ให้เป็นหลักสูตรเฉพาะของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และมีความยืดหยุ่นในการพัฒนาผู้เรียนตามสภาพที่ต้องการจำเป็นพิเศษ ซึ่งการจัดทำหลักสูตรเฉพาะให้พิจารณาถึงระดับความพิการและทักษะเฉพาะที่จำเป็นให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ สอดคล้องกับเอกชัย อ้ายมาน ว่าควรมีการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการพิเศษทางการศึกษา และมีความยืดหยุ่นที่จะนำไปปรับใช้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เพื่อให้การลงสู่การจัดการเรียนการสอนให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้ครูควรได้รับการส่งเสริมครูจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษ และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) ที่สอดคล้องกับแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล สอดคล้องกับจุฑารัตน์ ใจเกล้า ว่าควรมีการวิเคราะห์ผู้เรียนและจัดทำแผนการสอนรายบุคคล ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ควรควบคู่กับการฝึกประสบการณ์ชีวิตให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ผ่านลงมือปฏิบัติสามารถนำไปใช้ช่วยเหลือตนเองได้ทั้งภายในห้องเรียนและนอกห้องเรียน สอดคล้องกับสุมาลี รามฤทธิ์ ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษด้วยเทคนิควิธีต่าง ๆ

อย่างหลากหลายให้มีความเหมาะสมกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ทั้งนี้ควรมีการนำชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) เข้ามาในการบริหารงานวิชาการ เพื่อนำมาแลกเปลี่ยนเทคนิควิธีการสอนร่วมกัน การพัฒนาความก้าวหน้าให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษร่วมกันอย่างไม่โดดเด่นร่วมกับเพื่อนในทีมและกลุ่มผู้เชี่ยวชาญแลกเปลี่ยนเรียนรู้เทคนิคการสอน วิธีการสอน ร่วมกัน เพื่อเป็นเครื่องมือในการช่วยให้การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เกิดการร่วมมือรวมพลังของทุกฝ่ายและเกิดการพัฒนาวินัยครูส่งผลต่อการพัฒนาความก้าวหน้าของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ตั้งแต่การวางแผนการสอน การทำการสอน และการสะท้อนกลับอย่างกัลยาณมิตรระหว่างกัน สอดคล้องกับ อรุชา สว่างโลก ว่าผู้บริหารควรส่งเสริมให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน นอกจากนี้แล้วควรมีการสนับสนุนกระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาความก้าวหน้าให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ สอดคล้องกับสุมาลี รามฤทธิ์ ว่าควรส่งเสริมครูให้ใช้กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอน พร้อมกับการสนับสนุนให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้แสดงผลงานหรือความสามารถของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โรงเรียนควรจัดให้มีพื้นที่ให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษให้แสดงศักยภาพด้วยรูปแบบนิทรรศการหรือเวทีให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้นำเสนอความสามารถอย่างเต็มตามศักยภาพให้เกิดความภูมิใจและเห็นคุณค่าในตนเองให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ สอดคล้องกับสุมาลี รามฤทธิ์ ว่าควรมีการประชาสัมพันธ์ผลงานด้านศักยภาพของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ จากการประกวดและแข่งขันผลงานระดับต่าง ๆ ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษและครูผู้รับผิดชอบ ในส่วนของการวัดผลประเมินผลเด็กที่มีความต้องการพิเศษจะประเมินตามที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) เพื่อประเมินความก้าวหน้าของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ สอดคล้องกับรัฐฉวีรุช นามแก้ว และสุมาลี รามฤทธิ์ ว่าการวัดและประเมินผลควรประเมินตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และมีการวัดและประเมินผลที่หลากหลายสอดคล้องกับศักยภาพของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และสอดคล้องกับเอกชัย อ้ายม่าน ว่าครูควรจัดทำเกณฑ์การวัดผลและประเมินผลอ้างอิงจากแผนการจัดการเรียนรู้รายบุคคล และสอดคล้องกับเรื่องสิทธิ นามกอง ควรวัดและประเมินผลเด็กที่มีความต้องการพิเศษตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) และสอดคล้องกับจุฑารัตน์ ใจเกล้า ว่าควรกำหนดเกณฑ์ในการวัดผลประเมินผลเด็กที่มีความต้องการพิเศษไว้อย่างชัดเจน และดำเนินการรายงานผลการพัฒนาความก้าวหน้าของเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้ผู้ปกครองทราบเป็นรายบุคคลอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ สอดคล้องกับสุมาลี รามฤทธิ์ ว่าการรายงานผลการพัฒนาของเด็กที่มีความต้องการพิเศษต่อผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ

การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครมีศักยภาพในการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ เป็นอย่างสูงทั้งในสังกัดกรุงเทพมหานคร และหน่วยงานภายนอกสังกัดกรุงเทพมหานคร จึงควรให้ความสำคัญตั้งแต่การสรรหาและคัดเลือกครูเข้ามาบรรจุเป็นข้าราชการครูกรุงเทพมหานคร สอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ที่กล่าวถึงปัจจัยสู่ความสำเร็จของการจัดการศึกษาพิเศษทั้งในต่างประเทศและในประเทศไทย ของปัจจัยระดับบุคคล ว่าผู้บริหารและครูการศึกษาพิเศษควรปฏิบัติงานเชิงรุก มีการคัดเลือกครูผู้สอนและครูผู้ช่วยที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ การพัฒนาความเชี่ยวชาญของครูผู้สอนใช้เทคโนโลยีหรือการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และสอดคล้องกับมิลเลอร์ (Miller) การใช้กลยุทธ์ในการสรรหาหรือรักษาไว้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับเพรสทีนาและซูกิตะ (Prestiana and Sugito) ว่าการวางแผนทรัพยากรบุคคลต้องเริ่มต้นจากการเตรียมการสรรหาการคัดเลือกตำแหน่ง เพราะฉะนั้นนอกจากการประกาศรับสมัครสอบตามระบบแล้ว เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนครู กรุงเทพมหานครจึงควรสร้างความร่วมมือกับสถาบันผลิตครูการศึกษาพิเศษและจัดทำข้อตกลงการบรรจุข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครกับ 11 มหาวิทยาลัย ได้แก่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ สอดคล้องกับเอกชัย อ้ายมาน วางแผนกำลังคน สรรหาผู้มีความรู้ความสามารถ เชี่ยวชาญพิเศษเข้ามารับผิดชอบการจัดการศึกษาพิเศษโดยเฉพาะ และการสร้างความจงรักภักดีในองค์กรของกรุงเทพมหานครด้วยการสร้างสำนึกรักกรุงเทพมหานคร ด้วยการจัดสรรทุนให้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือบุตรข้าราชการครูและบุคลากรการศึกษาที่มีความประสงค์ศึกษาต่อในสาขาการศึกษาพิเศษ และเมื่อจบการศึกษาแล้วให้บรรจุข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในส่วนของการรักษาและการพัฒนาบุคลากรควรดำเนินการประชุมและอบรมเชิงปฏิบัติการครูทุกคนที่สอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษทั้งครูที่สอนเด็กปกติทั่วไปและครูการศึกษาพิเศษให้มีความรู้ ความสามารถในการคัดกรองเด็กและประเมินเด็กที่มีความต้องการพิเศษ สอดคล้องกับสุมาลี รามฤทธิ์ มีการคัดกรองนักเรียนพิการเรียนรวมโดยครูการศึกษาพิเศษและแพทย์เป็นผู้ตรวจวินิจฉัย และสอดคล้องกับวิลล์เลียม (Williams) และฟาน และคณะ (Fan, et al.) ว่าผลจากการฝึกอบรมและสัมมนา จะสามารถตอบสนองความต้องการและอำนวยความสะดวกด้วยการจัดโปรแกรมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ด้านการศึกษาพิเศษ และการพัฒนาวิชาชีพที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นเพื่อเพิ่มขีดความสามารถด้านการบริหารการศึกษาพิเศษต่อไป พร้อมกับครูทุกคนที่สอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ต้องมีความรู้ความสามารถในการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการสอนเฉพาะ

บุคคล (Individual Implementation Plan: IIP) สอดคล้องกับลูจัน (Lujan) ว่าครูจะต้องมีความรู้ในเรื่องการเขียนแผนการสอนให้เหมาะกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเป็นรายบุคคล และสอดคล้องกับสุมาลี รามฤทธิ์และเอกชัย อ้ายมาน ว่าครูผู้สอนควรจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) ให้สอดคล้องกับแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) เพื่อพัฒนาบุคลากรและข้าราชการบุคลากรร่วมทั้งส่งเสริมให้บุคลากรประสบความสำเร็จ มีขวัญกำลังใจ และสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และสอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ที่กล่าวถึงปัจจัยสู่ความสำเร็จของการจัดการศึกษาพิเศษทั้งในต่างประเทศและในประเทศไทย ว่าการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และการกำกับดูแลพัฒนาการของนักเรียนอย่างใกล้ชิด รวมถึงการฝึกอบรมและการศึกษาต่อให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษาด้านการศึกษาพิเศษ สอดคล้องกับสุมาลี รามฤทธิ์ ที่กล่าวว่าครูทุกคนควรได้รับการฝึกอบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน เพื่อพัฒนาเจตคติที่ดีมีทักษะ และมีความสามารถในการจัดการศึกษาพิเศษได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้ควรดำเนินการจัดสรรเงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งที่มีเหตุพิเศษของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่สอนคนพิการ (พ.ค.ก.) สอดคล้องกับเพรสทีน่าและซูกิโตะ (Prestiana and Sugito) ว่าการสนับสนุนค่าตอบแทนและผลประโยชน์อื่น ๆ พร้อมกับจัดสรรเงินเพิ่มให้กับครูที่ไม่มีวุฒิการศึกษาพิเศษแต่ผ่านการอบรมให้ได้รับค่าตอบแทนพิเศษ สอดคล้องกับเรื่องสิทธิ์ นามกอง ที่กล่าวถึงการกำหนดค่าตอบแทนสำหรับบุคลากรให้มีความเหมาะสม เน้นการสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาพัฒนาสื่อนวัตกรรม เทคโนโลยีสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ สอดคล้องกับสุมาลี รามฤทธิ์ เรื่องสิทธิ์ นามกอง และอรุษา สว่างโลก ว่าครูควรจัดหา พัฒนาบุคลากรให้สามารถผลิตสื่อและใช้เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ในการพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้เป็นไปตามศักยภาพ เน้นการอบรมเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ที่สามารถลงมือปฏิบัติจริงได้ และสนับสนุนทุนวิจัยด้านการจัดการศึกษาพิเศษให้กับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สอดคล้องกับเพรสทีน่าและซูกิโตะ (Prestiana and Sugito) ว่าการพัฒนาทรัพยากรบุคคลผ่านการศึกษาหรือการฝึกอบรมพบความแตกต่างในส่วนของการให้ทุนการศึกษา พร้อมกับควรมีการส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาชีพและ การเลื่อนวิทยฐานะทางการศึกษาให้ครูการศึกษาพิเศษ หรือครูที่พัฒนาศักยภาพได้อย่างมีคุณภาพ สอดคล้องกับฟาน และคณะ (Fan, et al.) ว่าการพัฒนาวิชาชีพเป็นการเพิ่มขีดความสามารถด้านการบริหารการศึกษาพิเศษต่อไป และการยกย่องเชิดชูเกียรติ สร้างขวัญกำลังใจให้กับครูการศึกษาพิเศษและบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับสุมาลี รามฤทธิ์ ว่าผู้บริหารควรสร้างขวัญและกำลังใจให้ครูและบุคลากร และควรมีการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาพิเศษที่เน้นผลจากการพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษเป็นสำคัญ

การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านการบริหารงานทั่วไป ควรมีการดำเนินงานเพื่อให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษอยู่ร่วมกับเด็กปกติให้ได้มากที่สุดโดยปรับปรุง

สภาพแวดล้อมโดยคำนึงถึงการเข้าถึง การใช้ประโยชน์ และความปลอดภัยของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ สอดคล้องกับเอกซัย อ้ายมาน และภัครมัย เตียสะ ปรับสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกอาคาร ตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด โดยพิจารณาถึงสภาพความบกพร่องของเด็กแต่ละประเภทให้เด็กได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีขีดจำกัดน้อยที่สุด เพื่อรองรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และจัดการทรัพยากร ทั้งด้านวัสดุ อุปกรณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษทางการศึกษา จัดให้มีบรรยากาศ ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนเอื้อต่อการเรียนรู้และตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคล สอดคล้องกับ จิตรพร แก้วพรม และสุมาลี รามฤทธิ์ ในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน ห้องเรียนที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ตามสภาพความพิการ รวมถึงการจัดการให้มีการพัฒนาระบบฐานข้อมูลของเด็กที่มีความต้องการพิเศษเป็นรายบุคคล เพื่อสะดวกต่อการกำหนดแผนการส่งต่อเฉพาะบุคคล (ITP) ต่อไป และการพัฒนาระบบฐานข้อมูลบริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา เพื่อความสะดวกในการสืบค้นและการประสานงานความร่วมมือ ของโรงเรียนให้สามารถติดต่อขอคำแนะนำช่วยเหลือได้อย่างเป็นระบบ ซึ่งในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครมีการบริหารจัดการดูแลการบริการทางการศึกษา ให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษอย่างมีศักยภาพเป็นอย่างยิ่ง จึงควรมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูล การให้บริการการศึกษาให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในการพัฒนาเด็กทุกมิติให้มีความพร้อม ทั้งทางร่างกาย จิตใจ ตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลทุกประเภทความพิการ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย 20 รายการ ประกอบด้วย อาหารเสริม (นม) อาหารกลางวัน เครื่องแบบนักเรียน เครื่องแบบลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ชุดนอนอนุบาล ชุดพลซ่ พร้อมเครื่องหมายวิชาพิเศษลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด อุปกรณ์เครื่องใช้ส่วนตัว การประกันอุบัติเหตุ ค่าพาหนะบริการสุขภาพ เวชภัณฑ์ อุปกรณ์เครื่องเขียน ค่าแบบเรียน แบบเรียนเตรียมความพร้อม แบบฝึกหัด วัสดุการศึกษา วัสดุสื่อการเรียนการสอน อุปกรณ์กีฬา คอมพิวเตอร์ ค่าหนังสือห้องสมุด หนังสือเสริมการเรียน ค่าจ้างครูสอน ภาษาต่างประเทศ และค่าใช้จ่ายกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นการสร้างโอกาสทางการศึกษา อย่างเท่าเทียมกับเด็กปกติ สอดคล้องกับ สุมาลี รามฤทธิ์ ว่าควรมีการประชาสัมพันธ์การจัดการศึกษา พิเศษให้ผู้ปกครองหรือสาธารณชนรับทราบถึงแนวทางการจัดการศึกษาพิเศษของโรงเรียนอย่างชัดเจน และจัดตั้งกองทุนจากผู้มีจิตศรัทธาในการมีส่วนร่วมบริหารจัดการการศึกษาพิเศษของโรงเรียนร่วมกัน

การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านการบริหาร งบประมาณควรมีการจัดสรรงบประมาณได้อย่างเหมาะสมและเพียงพอกับความต้องการจำเป็นพิเศษ ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ สอดคล้องกับ ลูจัน (Lujan) ที่กล่าวถึงการสนับสนุนงบประมาณ และการลงทุนอย่างเพียงพอและเหมาะสม การดำเนินการจัดสรรงบประมาณและแผนการใช้งบประมาณ ตามความจำเป็น ลำดับความสำคัญ และการปฏิบัติสู่การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษ ในโรงเรียนแบบมุ่งเน้นผลงานเป็นสำคัญ สอดคล้องกับ สุมาลี รามฤทธิ์ ว่าควรมีแผนการปฏิบัติการ ประจำปีที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา จัดสรรงบประมาณเพื่อการจัด

การศึกษาพิเศษกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษอย่างเหมาะสมและเพียงพอ ควรมีการวิเคราะห์งบประมาณให้สอดคล้องกับการดำเนินงานของการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียน ด้วยการกำหนดโครงการ กิจกรรมที่สอดคล้องกับการพัฒนาความก้าวหน้าและตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และผลการปฏิบัติงานทั้งในรูปของเวลา และคุณภาพ สอดคล้องกับ เรื่องสิทธิ นามกอง ว่าควรวินิจฉัยนโยบาย กำหนดยุทธศาสตร์ จัดสรรงบประมาณ เพื่อให้การบริหารงบประมาณมีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรม ควรจัดให้มีการจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง เน้นผลผลิตและผลลัพธ์ตามความจำเป็นพิเศษเป็นรายบุคคลเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับ สมจิต ไชยเชษฐ ว่าการวางแผนในการใช้งบประมาณควรคำนึงถึงความถูกต้อง คุ่มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งนี้ควรมีการจัดระบบการบริหารทางการเงินและการควบคุมงบประมาณให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด รวมถึงการดำเนินการจัดซื้อและระดมทุน ดูแลรักษา ใช้งานและติดตามประเมินผลการใช้วัสดุ/ครุภัณฑ์ เพื่อการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษอย่างคุ้มค่า สอดคล้องกับ เอกชัย อ้ายมาน จัดสรรงบประมาณ จัดหาสถานที่ สื่ออุปกรณ์ ระดมทรัพยากรและลงทุนเพื่อการศึกษาทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา การบริหารพัสดุ บำรุงดูแลรักษาพัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และที่สำคัญต้องมีการรายงานผลการดำเนินงานและประเมินผลแผนงานหรือโครงการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อการใช้งานด้วยความโปร่งใสและตรวจสอบได้ สอดคล้องกับ อูซัง (Usang) และเรื่องสิทธิ นามกอง สร้างความร่วมมือกับองค์กรภายนอก และอาศัยความร่วมมือของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมดเพื่อการทำงานที่มีประสิทธิภาพ

การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ควรยึดหลักการออกแบบการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ที่เป็นการออกแบบเครื่องใช้ต่าง ๆ โดยคำนึงถึงรูปร่างขนาด ประโยชน์ใช้สอยและความคุ้มค่า ซึ่งเป็นการออกแบบการเรียนรู้เพื่อทุกคน สามารถใช้ประโยชน์ร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Universal Design for Learning : UDL) ทั้งเด็กปกติทั่วไปและเด็กที่มีความต้องการพิเศษโดยให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษเฉพาะบุคคล สอดคล้องกับ พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์ ว่าควรมีรายละเอียดเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา เพื่อเป็นแผนการจัดการศึกษาที่เป็นลายลักษณ์อักษรเป็นข้อมูลในการจัดเด็กเข้ารับบริการการศึกษาและบริการที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ และเป็นเครื่องมือในการจัดกระบวนการตรวจสอบและกระบวนการสอนทั้งหมด ทั้งนี้รวมถึงการสนับสนุนสื่อการจัดการศึกษาพิเศษให้ครูทุกคนได้เข้าถึงและใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสมและคุ้มค่า การพัฒนาสื่อการเรียนการสอนและแหล่งเรียนรู้ตามแผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individual Implementation Plan : IIP) การจัดบริการห้องเสริมวิชาการ (Resource Room) ไว้บริการช่วยเหลือ

สนับสนุน และอำนวยความสะดวกแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษเพื่อจะพัฒนาความสามารถได้เต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคลในการเข้ารับการศึกษา การส่งเสริมบริการสอนเสริมวิชาการในการให้คำปรึกษา ศิลปะบำบัด ดนตรีบำบัดนอกเวลาเรียน โดยจำเป็นต้องมีการสร้างความร่วมมือ แลกเปลี่ยนทรัพยากรกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการให้บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา และการประเมินผลและรายงานผลการใช้สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. **ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย** เพื่อให้การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครมีประสิทธิภาพ ดังนี้
 - 1.1 กรุงเทพมหานครควรกำหนดนโยบาย ทั้งในระดับสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ระดับสำนักงานเขต และระดับโรงเรียนอย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนและต่อเนื่อง
 - 1.2 จัดมีส่วนงานบริหารจัดการการศึกษาพิเศษให้แต่ละระดับของกรุงเทพมหานคร ทั้งระดับสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ระดับสำนักงานเขต และระดับโรงเรียน เพื่อการนำนโยบายลงสู่การปฏิบัติอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม
 - 1.3 จัดให้มีโรงเรียนเฉพาะทางการศึกษาพิเศษ รับบริการทางการศึกษาพิเศษเฉพาะเด็กที่มีความต้องการพิเศษโดยตรง และจัดครูการศึกษาพิเศษให้กับโรงเรียนเป็นการเฉพาะ
 - 1.4 จัดให้มีการตั้งศูนย์การศึกษาพิเศษประจำกลุ่มเขต ได้แก่ กรุงเทพมหานคร กรุงเทพมหานครเหนือ กรุงเทพมหานครตะวันออก กลุ่มกรุงเทพมหานครเหนือ กลุ่มกรุงเทพมหานครใต้ เพื่อเป็นที่ปรึกษาและอำนวยความสะดวกในการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในกลุ่มเขตของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ
 - 1.5 จัดสรรกรอบอัตรากำลังของครูการศึกษาพิเศษต่อจำนวนเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้เหมาะสมและเพียงพอต่อความต้องการจำเป็นพิเศษ และแยกอัตรากำลังออกจากสายการสอนทั่วไป
 - 1.6 ควรเน้นการส่งเสริมการศึกษาเพื่ออาชีพสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
 - 1.7 กำหนดแนวทางเกี่ยวกับข้อตกลงกับมหาวิทยาลัยที่ร่วมโครงการความร่วมมือกับมหาวิทยาลัย เพื่อสรรหา และคัดเลือกครูให้บรรจุเป็นครูการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครเพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนครู

1.8 กำหนดแนวทางให้ผู้บริหารทุกระดับของกรุงเทพมหานครมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย นโยบายการจัดการศึกษาและแนวทางการจัดการศึกษาพิเศษ แล้วนำไปพัฒนางานการศึกษาพิเศษ

1.9 วางแผนการดำเนินงานการจัดการศึกษาพิเศษร่วมกับครอบครัว และนักสหวิชาชีพ เพื่อพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษแบบองค์รวม

1.10 ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ภายในสังกัดกรุงเทพมหานครให้ร่วมมือกันในการดูแลช่วยเหลือ สนับสนุนการจัดการศึกษาพิเศษให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เช่น ด้านสุขภาพกับสำนักอนามัย สำนักการแพทย์ ด้านการส่งเสริมฝึกอาชีพกับสำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานครด้วยการสร้างความเข้มแข็งให้กับครูและบุคลากรในโรงเรียน รวมถึงการร่วมมือกันทุกภาครวมถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของโรงเรียน เพื่อประโยชน์สูงสุดที่จะเกิดขึ้นกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งในการบริหารสถานศึกษาให้ครอบคลุมทุกด้านทั้งด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหารงบประมาณ และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ดังนี้

2.1 ด้านการบริหารงานวิชาการ ปรับกระบวนการทัศน์ใหม่ในการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดเกี่ยวกับการเรียนรู้และพัฒนาคน (Early Childhood Education) และจัดการสอนแบบตอบสนองต่อความช่วยเหลือ (Response to Intervention) ร่วมกับการเรียนการสอนให้เข้ากับความแตกต่างอย่างหลากหลาย (Differentiated Instruction) เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล ครูทุกคนปรับวิธีสอนให้เหมาะสมกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และการประเมินผลให้กับเด็กเป็นการประเมินเพื่อรายงานความก้าวหน้า เปิดโอกาสให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติให้ได้มากที่สุด

2.2 ด้านการบริหารงานบุคคล จัดเตรียมครูทุกคนให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการจัดการศึกษาพิเศษ และวิธีสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ รวมถึงสร้างความตระหนักและความศรัทธาของครูที่มีต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษว่าเด็กทุกคนสามารถพัฒนาได้ และจัดสรรเงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งที่มีเหตุพิเศษของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่สอนคนพิการ (พ.ค.ก.) และจัดสรรเงินเพิ่มให้กับครูที่ไม่มีวุฒิจากการศึกษาพิเศษแต่ผ่านการอบรมให้ได้รับค่าตอบแทนพิเศษ

2.3 ด้านการบริหารงานทั่วไป การปรับปรุงสภาพแวดล้อมโดยคำนึงถึงการเข้าถึง การใช้ประโยชน์ และความปลอดภัยของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และการพัฒนาระบบฐานข้อมูลของเด็กที่มีความต้องการพิเศษเป็นรายบุคคล และระบบฐานข้อมูลบริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา

2.4 ด้านการบริหารงบประมาณ ควรจัดสรรงบประมาณและแผนการใช้งบประมาณตามความจำเป็นพิเศษเป็นรายบุคคล ลำดับความสำคัญและการปฏิบัติสู่การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนแบบมุ่งเน้นผลงานเป็นสำคัญให้มีความเหมาะสมและเพียงพอ

2.5 ด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ให้ยึดหลักการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Universal Design for Learning : UDL)

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครของแต่ละกลุ่มเขต
2. ควรศึกษาปัจจัยในการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครอย่างมีคุณภาพ
3. ควรศึกษาแนวทางรูปแบบการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
4. ควรศึกษาเปรียบเทียบผลการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษระหว่างรูปแบบโรงเรียนเฉพาะทาง และรูปแบบการเรียนรวม

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กนก ยนต์ชัย. “การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเรียนรู้ร่วมหลักสูตรทวิศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24.” **วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น** 14, 1 (มกราคม-มิถุนายน 2561): 75-85.

กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ. **รายงานข้อมูลสถานการณ์ด้านคนพิการในประเทศไทย ข้อมูลสิ้นสุด ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2562**. เข้าถึงเมื่อ 14 มีนาคม 2563. เข้าถึงได้จาก [http://dep.go.th/uploads/ Docutents/8565960f-cb64-416a-827f-643a8a34ee15รายละเอียดข้อมูลคนพิการ%20ธ.ค.62.pdf](http://dep.go.th/uploads/Docutents/8565960f-cb64-416a-827f-643a8a34ee15รายละเอียดข้อมูลคนพิการ%20ธ.ค.62.pdf)

กรองทอง จุฬิรัชนิกร. **การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษระดับปฐมวัย**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2556.

กระทรวงศึกษาธิการ. “ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กำหนดประเภทและหลักเกณฑ์ของคนพิการทางการศึกษา พ.ศ. 2552.” 6 พฤษภาคม 2552.

คณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการกรุงเทพมหานคร. **แผนพัฒนาการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2560-2564)**.

กรุงเทพฯ: คณะอนุกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการกรุงเทพมหานคร, 2559.

จำรัส แจ่มจันทร์. “การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการเรียนรู้ร่วมสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องในการเรียนรู้.” **วารสารวิชาการและวิจัย มทร. พระนคร** 7, 2 (กันยายน 2556): 62-73.

จิตราพร แก้วพรม. “แนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารจัดการเรียนรู้ร่วมโรงเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร.” **วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย** 8, 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2564): 210-222.

จุฑารัตน์ ใจแก้ว. “การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนแกนนำการเรียนรู้ร่วมกลุ่มกรุงธนใต้ สังกัดกรุงเทพมหานคร.” **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร** 15, 1 (มกราคม-มิถุนายน 2560): 65-77.

จุมพล พูลภัทรชีวิน. “Twilight Program เรื่อง การวิจัยเชิงอนาคต (Futures Research).” เอกสารประกอบงานมหกรรมงานวิจัยแห่งชาติ 2559 ณ โรงแรมเซ็นทาราแกรนด์ และบางกอกคอนเวนชันเซ็นเตอร์ เซ็นทรัลเวิลด์ กรุงเทพฯ, 20 สิงหาคม 2559.

_____ . **การวิจัยอนาคตแบบเดลฟายและชาติพันธุ์วรรณนา**. เข้าถึงเมื่อ

28 พฤศจิกายน 2562. เข้าถึงได้จาก <http://ejournals.swu.ac.th/index.php/enedu/article/view/5854/5491>

- ชนิตา ตันติเฉลิม. “การตอบสนองต่อการช่วยเหลือ : หลักการ องค์ประกอบสำคัญ และ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติสำหรับส่งเสริมการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมในประเทศไทย.”
- วารสารวิธีวิทยาการวิจัย** 30, 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2560): 189.
- ชมลา บุญกาญจน์. “การช่วยเหลือโดยใช้กิจวัตรประจำวันเป็นฐาน ในการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (Routines-Based Early Intervention: RBEI).” **วารสารวิจัยและพัฒนาศึกษาพิเศษ** 6, 1 (มกราคม-มิถุนายน 2560): 91-92.
- ดนยา อินจำปา และคณะ. “การศึกษาพิเศษ.” เอกสารประกอบการเรียนรายวิชา 1083102 การศึกษาพิเศษ (Special Education) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต, 2560.
- ปกรณกิตต์ ม่วงประสิทธิ์. “กระบวนการบริหารโรงเรียนที่จัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนรวม สังกัดสำนักบริหารการการศึกษาพิเศษ โดยใช้โครงสร้างซีท.” **วารสารบัณฑิตวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่** 9, 1 (มกราคม-มิถุนายน 2561): 93-113.
- “ประกาศสำนักทะเบียนกลาง เรื่อง จำนวนราษฎรทั่วราชอาณาจักร ตามหลักฐานทะเบียนราษฎร ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2562.” **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 137, ตอนพิเศษ 24 ง (30 มกราคม 2563): 17.
- ประพิมพ์พงศ์ วัฒนะรัตน์. “การช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนโดยรูปแบบRtI (Response to Intervention : RtI).” **วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ** 16, 1 (มกราคม 2558-มิถุนายน 2558): 3-6.
- ผดุง อารยะวิญญู. “แนวทางการพัฒนาศึกษาพิเศษไทย.” **วารสารวิจัยและพัฒนาศึกษาพิเศษ** 1, 1 (มกราคม-ธันวาคม 2555): 17-21.
- “พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556.” **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 130, ตอนที่ 42 ก (17 พฤษภาคม 2556): 1-3.
- “พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.” **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 116, ตอนที่ 74 ก (19 สิงหาคม 2542): 4.
- พลธาวิณ วัชรทรรจาร์จ. “การบริหารจัดการเรียนรวมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT Framework) ของโรงเรียนบ้านสวนอุดมวิทยา จังหวัดชลบุรี ด้วยรูปแบบ BANSUAN@CHON1 Model.” **วารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม** 6, 1 (มกราคม-มีนาคม 2565): 45-52.
- พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์. “การบริหารจัดการเรียนร่วมโครงสร้างซีท (SEAT) ในสถานศึกษา.” **วารสารนักรบริหาร** 32, 2 (เมษายน-มิถุนายน 2555): 216-222.

- ภัครมัย เตียสยะ. “การบริหารจัดการเรียนร่วมโรงเรียนขยายโอกาส เครือข่ายกะเปอร์พัฒนา.” เอกสารประกอบการประชุมวิชาการเสนอผลการวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา กรุงเทพมหานคร, 16 มีนาคม 2560.
- มลิวลัย ธรรมแสง. “สิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาควรทราบเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ.” **วารสารวิจัยและพัฒนาศึกษาพิเศษ** 1, 1 (มกราคม-ธันวาคม 2555): 23-34.
- เมธี เชษฐวิสุต. “การบริหารการศึกษาสู่มาตรฐานการศึกษาพิเศษ โรงเรียนแกนนำจัดการการเรียนร่วม สำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษา จังหวัดน่าน.” **วารสาร Veridian E-Journal สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ มหาวิทยาลัยศิลปากร** 8, 1 (มกราคม-เมษายน 2558): 1049-1058.
- ยุวดี วิริยางกูร. “ชีวิตของคนพิการในประเทศญี่ปุ่น.” **วารสารอักษรศาสตร์** 47, 1 (2561): 285-343.
- รัฐณีรณูช นามแก้ว. “กลยุทธ์การบริหารจัดการเรียนร่วม ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 กรุงเทพมหานคร.” **วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา (OJED)** 3, 3 (กรกฎาคม-กันยายน 2557): 552-561.
- “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560.” **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 134, ตอนที่ 40 ก (6 เมษายน 2560): 8-18.
- เรืองสิทธิ์ นามทอง. “การประเมินความต้องการจำเป็นในการใช้ทรัพยากรทางการบริหารเพื่อจัดการศึกษาแบบเรียนรวมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25.” **วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น** 11, 4 (ตุลาคม-ธันวาคม 2560), 142-153.
- โรงเรียนครูประชาสรรค์. **กรอบแนวทางในการดำเนินงานของโรงเรียนต้นแบบจัดการเรียนรวม และโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม.** เข้าถึงเมื่อ 4 เมษายน 2563. เข้าถึงได้จาก <http://www.khu.ac.th/kr58/>
- โรงเรียนบ้านบางสัก. **โรงเรียนต้นแบบจัดการเรียนรวม ผลงานวิชาการ Best Practice ด้านกระบวนการบริหารจัดการเรียนรวม (ระดับประเทศ).** เข้าถึงเมื่อ 5 พฤษภาคม 2563. เข้าถึงได้จาก http://bangsak.ac.th/news-detail__211954
- โรงเรียนบ้านสถาน. **ผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice : BP) โรงเรียนบ้านสถาน.** เข้าถึงเมื่อ 5 พฤษภาคม 2563. เข้าถึงได้จาก <https://sathanthailand.files.wordpress.com/2016/09/best-e0b982e0b8a3e0b887e0b980e0b8a3e0b8b5e0b8a2e0b899-59e0b89ae0b8a3e0b8b4e0b8abe0b8b2e0b8a3.pdf>

- ศรียา นิยมธรรม. FLASH MODEL กลยุทธ์ในการพัฒนาการเรียนรู้ ของบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ (Strategies for Learning Development of Persons with Special Needs). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ ไอ.คิว.บู๊คเซ็นเตอร์, 2555.
- ศานติกรศรี วงศ์เขียว และอนุชา กอนพวง. “รูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมมาตรฐานการเรียนรู้ร่วมของโรงเรียนรวม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.” วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร 9, 2 (เมษายน-มิถุนายน 2560): 230-244.
- สมจิต ไชยเชษฐ. “การบริหารงานโรงเรียนต้นแบบการเรียนรู้รวมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูนเขต 2 ตามวงจรคุณภาพ (PDCA),” พิษเนศวร์สาร 14, 1 (มกราคม-มิถุนายน 2561): 177-192.
- สมพร หวานเสร็จ. “การส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้รวมโดยใช้รูปแบบ SPISIR.” วารสาร Sikkhana 6, 7 (2562): 159.
- สำนักการศึกษา. “หนังสือที่ กท 0808/12216 เรื่อง สำรวจโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครที่มีความประสงค์ขอเปิดการจัดการศึกษาพิเศษ (เรียนร่วม) ในปีการศึกษา 2562 เป็นการเพิ่มเติม.” 28 ธันวาคม 2561.
- สำนักการศึกษา. การเตรียมความพร้อมการจัดการเรียนรู้รวมในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์, 2554.
- _____. แผนปฏิบัติการราชการ ประจำปี พ.ศ. 2562 สำนักการศึกษา. กรุงเทพฯ: บริษัท วันไฟน์ เดย์ จำกัด, 2562.
- _____. รายงานสถิติการศึกษา ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2562.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี, 2560.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. การติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาเรียนรวมสำหรับเด็กพิการและเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ. กรุงเทพฯ: บริษัท 21 เซ็นจูรี่ จำกัด, 2562.
- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. ข้อมูลโรงเรียนต้นแบบการเรียนรู้รวม 1,228 โรงเรียน. เข้าถึงเมื่อ 5 เมษายน 2563. เข้าถึงได้จาก <http://special.obec.go.th/doc/ข้อมูลโรงเรียนต้นแบบเรียนการเรียนรวม1,228โรง.xlsx>
- สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล. แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ 20 ปี ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2561-2564). กรุงเทพฯ: สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล, 2561.

สุมาลี รามฤทธิ์. “รูปแบบการจัดการเรียนรวมที่มีประสิทธิภาพ สำหรับสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4.” **วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ** 10, 1 (สิงหาคม 2558 - มกราคม 2559): 181-193.

อนุชา ภูมิสิทธิพร. **ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ (Introduction to Special Education)**. เข้าถึงเมื่อ 1 ธันวาคม 2562. เข้าถึงได้จาก <http://elearning.psu.ac.th/course/44/บทที่%203.pdf>

อรุชา สว่างโลก. “การบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมตามเกณฑ์มาตรฐานการจัดการศึกษาใน โรงเรียนเรียนร่วมสังกัดกรุงเทพมหานคร.” **วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา** 9, 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2562): 162-171.

เอกชัย อ้ายมาน. “แนวทางการบริหารจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษทางการศึกษา โรงเรียนแม่จันวิทยาคม.” **วารสารครุศาสตร์วิชาการ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย** 1, 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2559): 40-54.

ภาษาต่างประเทศ

Asip, Michael P. “CASE IN POINT: Special Education Administration: Scope of Challenges and Changes for the Future.” **Journal of Special Education Leadership** 32, 2 (September 2019): 129-132.

Bibi, Akhtar, Khalid, Muhammad Adnan, and Hussain, Amina. “Perceived Organizational Support and Organizational Commitment among Special Education Teachers in Pakistan.” **International Journal of Educational Management** 33, 5 (2019): 848-859.

Doore, Brian. et al. **Response to Intervention in Maine Status report of Implementation**. USA: Orono, 2012.

Edybum, Dave L. “Universal Usability and Universal design for learning.” **Intervention in School & Clinic** 5, 56 (2021): 310-315.

Fan, Chung-Hau, et al. “Using the CEC Advanced Preparation Standards for Special Education Administration to Examine Competencies for Special Education Directors.” **Journal of Special Education Leadership** 32, 1 (March 2019): 39-56.

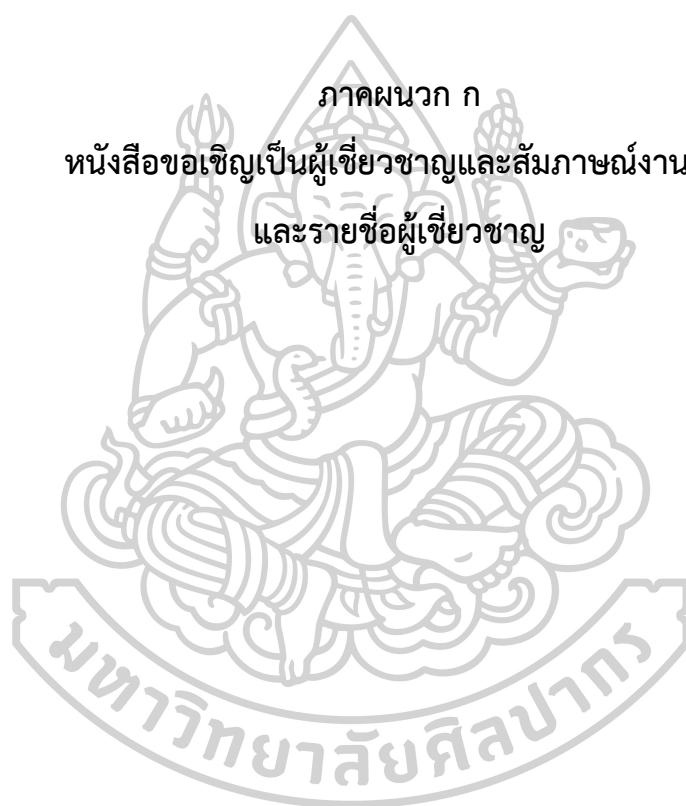
- Hartmann, Elizabeth S. "Understanding the Everyday Practice of Individualized Education Program team Members." **Journal of Educational & Psychological Consultation** 26, 1 (2016): 1-24.
- Kritzer, Jeff. "Rtl ระบบใหม่ในการคัดแยกและช่วยเหลือเด็กแอลดี" เอกสารประกอบการบรรยาย วันที่ 21-22 พฤษภาคม 2554 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2554
- Lemons, Christopher J., et al. "Integrating Intensive Intervention into Special Education Services: Guidance for Special Education Administrators." **Journal of Special Education Leadership** 32, 1 (March 2019): 29-38.
- Lujan, Shari E. "The importance of administrative support for special education teachers." **University of the Pacific Theses and Dissertations** (January 2020): 145.
- McLaughlin, Margaret J. **What Every Principal Needs to Know About Special Education**. accessed April 23, 2022, Available from <https://us.corwin.com/en-us/nam/node/51117/download.pdf>
- McWilliam, Robin. **Early Intervention in Natural Environments: A Five-Component Model**. accessed April 4, 2020, Available from https://www.academia.edu/5229513/The_EINE_Model_1_Early_Intervention_in_Natural_Environments_A_Five-Component_Model
- Miller, Kevin J. "Reflections on **Special Education Administration: A Case Study**." **Journal of Special Education Leadership** 31, 2 (September 2018): 85-98.
- Mitchell, David. "Inclusive education strategies in New Zealand: A leader in inclusive education." **Eesti Hariduste-aduste Ajakiri**, 4(2), (2016): 19-29.
- Mwamba, Mwenya N. "Provision and Management of Special Education in Community Schools: A Case of Donata, Malaikha and Shalom Community Schools in Zambia." **International Journal of Special Education** 31, 1 (2016): 97-103.
- Prestiana, Kartika Eva, and Sugito. "Managing Human Resource Development of Educators in Inclusion-Based Elementary School." **Journal of Education and Learning (EduLearn)** 15, 1 (February 2021): 1-10.
- Robiyansah, Iva Evry, Mudjito, and Murtadlo. "Perceived Organizational Support and Organizational Commitment among Special Education Teachers in Pakistan." **International Journal of Educational Management**

- 33, 5 (2019): 848-859.
- Royster, Otelia., Reglin, Gary L. and Losike-Sedimo, Nonofu. "Inclusion professional development model and regular middle school educators." **Journal of At-Risk Issues** 18, 1 (2014): 1-10.
- Schneider, Kendra. "An Investigation of Education Leaders' Perceptions of Their Knowledge of Special Education Law." **Student Work** (January 2016): 75-77.
- Sheldrake, Danielle Angelina. "A Comparative Study of Administrator and Special Education Teacher Perceptions of Special Education Teacher Attrition and Retention." **Dissertations and Theses** (January 2013): 109-112.
- Soukakou, E.P. "Measuring quality in inclusive preschool classrooms: Development and validation of the Inclusive Classroom Profile (ICP)." **Early Childhood Research Quarterly** 27, 3 (2012): 478-488.
- Thompson, Patrice A. "Effective Leadership Competencies of School-Based Special Education Administrators." **Journal of Special Education Leadership** 30, 1 (March 2017): 31-47.
- Udie, Lazarus. "The Role Advocacy in Special Needs Education Administration in Nigeria." **SSRN Electronic Journal** (January, 2021): 1556-5068.
- UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization). **Special needs education**. Accessed December 15, 2019. Available from <http://uis.unesco.org/en/glossary-term/special-needs-education>
- Usang, Flora. "Implementation and Monitoring Committees of Special Needs Education Administration in Cross River State." **SSRN Electronic Journal** (January, 2021): 1556-5068.
- Williams, Kimberly A. "Social Justice: Principals' Perceptions of Their Own Preparedness with Special Education Administration." **ProQuest LLC** (2015).

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
หนังสือขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญและสัมภาษณ์งานวิจัย
และรายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

ที่ อว 8612.2/573

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

3 สิงหาคม 2563

เรื่อง ขอสัมภาษณ์งานวิจัย

เรียน ดร.อุบล เล่นวาริ

ด้วย นางสาวสมฤดี พลละวุฒิไธทย รัทสนักศึกษา 60252929 นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรได้รับ อนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร” ในการนี้ ภาควิชาการบริหารการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านในฐานะ เป็นผู้เชี่ยวชาญให้นักศึกษาสัมภาษณ์เกี่ยวกับงานวิจัยดังกล่าว เพื่อนำไปประกอบงานวิจัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.มัทนา วัฒนอมศักดิ์)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทร. 09 3979 3455

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการวิจัย

เรื่อง การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้บริหารระดับนโยบายของกรุงเทพมหานคร

1. ชื่อ-สกุล นายอุบล เล่นวารี
วุฒิการศึกษาสูงสุด ปรัชญาดุสิตบัณฑิต (ปร.ด.) จิตวิทยาให้คำปรึกษา
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ตำแหน่ง - อดีตที่ปรึกษาด้านเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ
- ที่ปรึกษามูลนิธิร่มฉัตร
- กรรมการข้าราชการกรุงเทพมหานครและบุคลากรกรุงเทพมหานคร (ก.ก.)
- ประธาน อ.ก.ก. วิสามัญเกี่ยวกับการศึกษากรุงเทพมหานคร
- ผู้ทรงคุณวุฒิอนุกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการ
กรุงเทพมหานคร
สถานที่ทำงาน สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร
2. ชื่อ-สกุล นายเกรียงไกร จงเจริญ
วุฒิการศึกษาสูงสุด รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (ร.ม.) สาขาวิชาการปกครอง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร
สถานที่ทำงาน สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร
3. ชื่อ-สกุล นายณัฐพงศ์ ดิษยบุตร
ตำแหน่ง หัวหน้าสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการกรุงเทพมหานคร
สถานที่ทำงาน สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการกรุงเทพมหานคร กรุงเทพมหานคร
วุฒิการศึกษาสูงสุด รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (ร.ม.) สาขารัฐประศาสนศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4. ชื่อ-สกุล นางชุลีพร วงษ์พิพัฒน์
วุฒิการศึกษาสูงสุด ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.) สาขาวิชาประชากรศึกษา
มหาวิทยาลัยมหิดล
ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร
สถานที่ทำงาน สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร

5. ชื่อ-สกุล นายประเสริฐ ฉวีอินทร์
 วุฒิการศึกษาสูงสุด รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รปม.) มหาวิทยาลัยสยาม
 ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร
 สถานที่ทำงาน สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร
6. ชื่อ-สกุล นางบุบผาศิริ ไชยมงคล
 วุฒิการศึกษาสูงสุด ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
 มหาวิทยาลัยสวนสุนันทา
 ตำแหน่ง หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์
 สถานที่ทำงาน สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร
7. ชื่อ-สกุล นางสมพร หวานเสร็จ
 วุฒิการศึกษาสูงสุด ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (ศษ.ด.) สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
 มหาวิทยาลัยขอนแก่น
 ตำแหน่ง - ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง
 สังกัดสำนักบริหารการศึกษาพิเศษ สำนักงานเฉพาะกรรมการการศึกษา
 ขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ
 - ผู้ทรงคุณวุฒิอนุกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการ
 กรุงเทพมหานคร
 สถานที่ทำงาน ศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง สังกัดสำนักบริหารการศึกษาพิเศษ
 สำนักงานเฉพาะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

กลุ่มที่ 2 กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

8. ชื่อ-สกุล นางพวงผกา แสงเงิน
 วุฒิการศึกษาสูงสุด ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
 มหาวิทยาลัยศิลปากร
 ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษา วิทยฐานะผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนพระยามนธาตุราชศรีพิจิตร

9. ชื่อ-สกุล นายยรรยง สุขเกษม
 วุฒิการศึกษาสูงสุด ปรัชญาดุขฎีบัณฑิต (ปร.ด.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
 มหาวิทยาลัยศิลปากร
 ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษา วิทยฐานะผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนวัดเลา (คณะศิษย์เทพสิทธินุทิศ)
10. ชื่อ-สกุล นางบงกช หมี่น้ำเงิน
 วุฒิการศึกษาสูงสุด ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
 มหาวิทยาลัยรามคำแหง
 ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษา วิทยฐานะผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนวัดอุดมรังสี
11. ชื่อ-สกุล นายวรวิฑูฒิ พลเพชร
 วุฒิการศึกษาสูงสุด พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (พธ.ด.) สาขาพุทธบริหารการศึกษา
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษา วิทยฐานะผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนบ้านขุนประเทศ
12. ชื่อ-สกุล นางบุญธิดา พงศะบุตร
 วุฒิการศึกษาสูงสุด ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.) สาขาบริหารการศึกษา
 มหาวิทยาลัยรามคำแหง
 ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษา วิทยฐานะผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนวัดท่าพระ
13. ชื่อ-สกุล นางจุฑาทัก มีฉลาด
 วุฒิการศึกษาสูงสุด ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาบริหารการศึกษา
 มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
 ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษา วิทยฐานะผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนประชานิเวศน์

14. ชื่อ-สกุล นางสาวพิน ล้อมพงศ์
 วุฒิการศึกษาสูงสุด ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาบริหารการศึกษา
 มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
 ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษา วิทยาลัยฐานะผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนวัดสารอด

กลุ่มที่ 3 กลุ่มนักวิชาการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาพิเศษ

15. ชื่อ-สกุล ศาสตราจารย์ ดร.ผดุง อารยะวิญญู
 วุฒิการศึกษาสูงสุด Ph.D. Administration in Special Education,
 Florida Atlantic University, USA.
 ตำแหน่ง ผู้เคยดำรงตำแหน่งประธานหลักสูตรการศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (ศษ.ด.)
 สาขาบริหารการศึกษาพิเศษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
 สถานที่ทำงาน ข้าราชการบำนาญ
16. ชื่อ-สกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกษร วงศ์ก้อม
 วุฒิการศึกษาสูงสุด การจัดการดุษฎีบัณฑิต สาขาการจัดการการศึกษา
 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
 ตำแหน่ง หัวหน้าศูนย์การศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต (มสด.)
 สถานที่ทำงาน ศูนย์การศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต (มสด.)
17. ชื่อ-สกุล ดร.วาสนา เลิศศิลป์
 วุฒิการศึกษาสูงสุด Ed.D. (สาขาบริหารจัดการศึกษา) University of Northern Philippines
 ตำแหน่ง ผู้เคยดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผล
 การจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
 กรุงเทพมหานคร
 สถานที่ทำงาน ข้าราชการบำนาญ
18. ชื่อ-สกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประพิมพ์พงศ์ วัฒนะรัตน์
 วุฒิการศึกษาสูงสุด การศึกษาดุษฎีบัณฑิต (ศษ.ด.) สาขาวิชาบริหารการศึกษาพิเศษ
 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
 ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนาการศึกษาพิเศษ (RISE)
 สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

19. ชื่อ-สกุล รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิมล อุดมพิริยะศักดิ์
- วุฒิการศึกษาสูงสุด ปรัชญาดุขฎฐิบัณทิต (ปร.ด.) สาขาวิชาการจัดการภาครัฐ
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
- ตำแหน่ง - ประธานชมรมการศึกษาพิเศษแห่งประเทศไทย
- ที่ปรึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ โรงเรียนสาธิตลลออกุทิส
มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
- สถานที่ทำงาน โรงเรียนสาธิตลลออกุทิส
20. ชื่อ-สกุล ดร.สมบูรณ อาศิรพจน
- วุฒิการศึกษาสูงสุด การศึกษาดุขฎฐิบัณทิต (ศษ.ด.) สาขาวิชาบริหารการศึกษาพิเศษ
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
- ตำแหน่ง - ผู้เคยดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ ระดับ 9 ศูนย์การศึกษาพิเศษ
ส่วนกลาง สังกัดสำนักบริหารการศึกษาพิเศษ สำนักงานเฉพาะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ
- ผู้อำนวยการโรงเรียนปัญญาวุฒิกิร
- สถานที่ทำงาน โรงเรียนปัญญาวุฒิกิร
21. ชื่อ-สกุล นายสมหมาย ทัตวิงษ์
- วุฒิการศึกษาสูงสุด ศึกษาศาสตรมหาบัณทิต (ศษ.ม.) สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ตำแหน่ง - ผู้เคยดำรงตำแหน่งศึกษานิเทศก์ สาขาการศึกษาพิเศษ สำนักการศึกษา
กรุงเทพมหานคร
- กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง
สังกัดสำนักบริหารการศึกษาพิเศษ สำนักงานเฉพาะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ
- สถานที่ทำงาน ข้าราชการบำนาญ

แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

การทำ EDRF รอบที่ 1

เรื่อง การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มี 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ประเด็นการสัมภาษณ์

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ให้สัมภาษณ์

- 1.1 ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....
- 1.2 วุฒิการศึกษาสูงสุด.....
- 1.3 ตำแหน่ง.....
- 1.4 ประสบการณ์ในการทำงาน.....
- 1.5 วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์.....
- 1.6 เวลาที่ใช้ในการสัมภาษณ์.....

ตอนที่ 2 ประเด็นการสัมภาษณ์

การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ควรเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

นางสาวสมฤดี พลละวุฒิโฒทัย

นักศึกษาหลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

แบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญ

ในการทำ EDFR รอบที่ 2

เรื่อง การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

การวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร” นี้เป็นการวิจัยเชิงอนาคตใช้เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) โดยแบบสอบถามนี้สร้างขึ้นจากการนำผลการสัมภาษณ์จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 21 ท่านในรอบที่ 1 มาสังเคราะห์ และรวบรวมจัดหมวดหมู่ และนำมาสร้างแบบสอบถามซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามแนวคิดของ Likert (Likert's 5 point rating scale)

แบบสอบถามฉบับนี้ใช้ในการเก็บข้อมูลในรอบที่ 2 เพื่อรวบรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ และนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ เพื่อพิจารณาหาแนวทางในการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

ข้อมูลของท่านจะถูกนำเสนอในภาพรวม ซึ่งไม่มีผลกระทบต่อตัวท่านหรือหน่วยงานของท่านแต่อย่างใด ทั้งนี้ ข้อมูลความคิดเห็นของท่านมีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณทุกท่านที่อนุเคราะห์สละเวลาให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ยิ่งมา ณ โอกาสนี้

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่าน ดังนี้

- 5 หมายถึง เห็นด้วยว่าเป็นการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง เห็นด้วยว่าเป็นการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครระดับมาก
- 3 หมายถึง เห็นด้วยว่าเป็นการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง เห็นด้วยว่าเป็นการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครระดับน้อย
- 1 หมายถึง เห็นด้วยว่าเป็นการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครระดับน้อยที่สุด

นางสาวสมฤดี พลละวุฒิไธมทัย

นักศึกษาลัทธิสุตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
การกำหนดนโยบาย						
1.	การสร้างความตระหนักและความเข้าใจ การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษให้กับ ผู้บริหารทุกระดับของกรุงเทพมหานคร					
2.	โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครทุกแห่งสามารถ ให้บริการการศึกษากับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ					
3.	การเพิ่มโอกาสการเข้าถึงการศึกษาของเด็กที่มี ความต้องการพิเศษทุกคนที่อยากเรียนได้เข้าเรียน อย่างเท่าเทียมและเสมอภาค					
4.	ปรับโครงสร้างองค์กรให้มีส่วนงานบริหาร การศึกษาพิเศษ เพื่อนำนโยบายลงสู่การปฏิบัติ อย่างเป็นรูปธรรม					
5.	การจัดสรรกรอบอัตรากำลังเฉพาะการศึกษาพิเศษให้ เหมาะสมและเพียงพอ					
6.	การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสำนักการศึกษา สำนักงานเขต และโรงเรียนในการบริหารจัดการ การศึกษาพิเศษร่วมกัน					
7.	การส่งเสริมการศึกษาเพื่ออาชีพสำหรับเด็กที่มี ความต้องการพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร					
8.	การจัดตั้งศูนย์การศึกษาพิเศษประจำกลุ่มเขต					
การวางแผนของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร						
9.	การวิเคราะห์ SWOT Analysis เพื่อวางแผนกลยุทธ์ การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียน					
10.	การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ของ สถานศึกษาให้ครอบคลุมพัฒนาการเด็กที่มีความ ต้องการพิเศษทุกคนอย่างเท่าเทียมและเสมอภาค					
11.	แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษ โดยกำหนดผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน					
12.	การเตรียมความพร้อมในการรับเด็กทุกคนเข้าเรียน ทั้งเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ได้เรียนรวมกัน					
13.	การประชุมแลกเปลี่ยนพัฒนาการบริหารจัดการ การศึกษาพิเศษร่วมกันอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง					

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
14.	การรวมพลังความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ครอบครัว และนักวิชาชีพเพื่อพัฒนาเด็กที่มีความต้องการ พิเศษแบบองค์รวม					
15.	การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับทุกภาคส่วน ในการดูแลช่วยเหลือและสนับสนุนการบริหารจัดการ การศึกษาพิเศษ					
16.	การกำกับ ติดตาม และประเมินผลการบริหารจัดการ การศึกษาพิเศษอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง					
การบริหารงานวิชาการ						
17.	การวิเคราะห์หลักสูตรทั่วไปและหลักสูตรเฉพาะ สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้สอดคล้องตาม ประเภทของความพิการ และจัดกิจกรรมตามความ ต้องการจำเป็นพิเศษเป็นรายบุคคล					
18.	การจัดทำหลักสูตรเฉพาะ โดยพิจารณาระดับ ความพิการและทักษะเฉพาะที่จำเป็นให้กับ เด็กที่มีความต้องการพิเศษ					
19.	การส่งเสริมครูจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษ					
20.	การส่งเสริมครูจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) ให้สอดคล้องกับแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP)					
21.	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ฝึกประสบการณ์ชีวิตให้กับ เด็กที่มีความต้องการพิเศษ ผ่านลงมือปฏิบัติสามารถ นำไปใช้ช่วยเหลือตนเองได้ทั้งภายในและนอก ห้องเรียน					
22.	การนำชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) มาแลกเปลี่ยนเทคนิควิธีการสอนร่วมกัน					
23.	การสนับสนุนกระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาความก้าวหน้า ให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ					

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
24.	การจัดนิทรรศการหรือเวทีให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้แสดงความสามารถหรือผลงานของตนเอง					
25.	การวัดผลประเมินผลเด็กที่มีความต้องการพิเศษตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) เพื่อประเมินความก้าวหน้า					
26.	การรายงานผลการพัฒนาความก้าวหน้าให้ผู้ปกครองทราบเป็นรายบุคคล					
การบริหารงานบุคคล						
27.	การสร้างความร่วมมือกับสถาบันผลิตครูการศึกษาพิเศษ จัดทำข้อตกลงการบรรจุข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร					
28.	การสร้างสำนึกรัก กทม. ด้วยการจัดสรรทุนให้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือบุตรข้าราชการครูและบุคลากรให้ศึกษาต่อสาขาการศึกษาพิเศษ และบรรจุข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร					
29.	การประชุมและอบรมเชิงปฏิบัติการครูทุกคนให้มีความรู้ความสามารถในการคัดกรองเด็กและประเมินเด็กที่มีความต้องการพิเศษ					
30.	การจัดอบรมครูผู้สอนในการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP)					
31.	การสนับสนุนการฝึกอบรมและการศึกษาต่อให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษาด้านการศึกษาพิเศษ					
32.	การจัดสรรเงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งที่มีเหตุพิเศษของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่สอนคนพิการ (พ.ค.ก.)					
33.	จัดสรรเงินเพิ่มให้กับครูที่ไม่มีวุฒิการศึกษาพิเศษแต่ผ่านการอบรมให้ได้รับค่าตอบแทนพิเศษ					
34.	การสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาพัฒนาสื่อนวัตกรรม เทคโนโลยี สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ					
35.	การสนับสนุนทุนวิจัยด้านการจัดการศึกษาพิเศษกับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา					

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
36.	การส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาชีพและการเลื่อนวิทยฐานะทางการศึกษาให้ครูการศึกษาพิเศษ หรือครูที่พัฒนาศักยภาพได้อย่างมีคุณภาพ					
37.	การยกย่องเชิดชูเกียรติ สร้างขวัญกำลังใจให้กับครูการศึกษาพิเศษและบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้อง					
38.	การประเมินผลการปฏิบัติงานเน้นพัฒนาการของเด็กที่มีความต้องการพิเศษเป็นสำคัญ					
การบริหารงานทั่วไป						
39.	การปรับปรุงสภาพแวดล้อมโดยคำนึงถึงการเข้าถึงการใช้ประโยชน์ และความปลอดภัยของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ					
40.	การสร้างบรรยากาศในห้องเรียนและนอกห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้และตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคล					
41.	การพัฒนากระบวนการข้อมูลของเด็กที่มีความต้องการพิเศษเป็นรายบุคคล เพื่อกำหนดแผนการส่งต่อเฉพาะบุคคลต่อไป					
42.	การพัฒนากระบวนการข้อมูลบริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาเพื่อความสะดวกในการสืบค้นและการประสานงานความร่วมมือ					
43.	การประชาสัมพันธ์ข้อมูลการให้บริการการศึกษา กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร					
44.	การประชาสัมพันธ์จัดตั้งกองทุนจากผู้มีจิตศรัทธา มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษของโรงเรียนร่วมกัน					
การบริหารงบประมาณ						
45.	การจัดสรรงบประมาณและแผนการใช้งบประมาณตามความจำเป็น ลำดับความสำคัญและการปฏิบัติสู่การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนแบบมุ่งเน้นผลงานเป็นสำคัญ					

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
46.	การวิเคราะห์งบประมาณให้สอดคล้องกับการดำเนินงานของการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนด้วยการกำหนดโครงการ กิจกรรม และผลการปฏิบัติงานทั้งในรูปของเวลาและคุณภาพ					
47.	การจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง เน้นผลผลิตและผลลัพธ์ตามความจำเป็นพิเศษเป็นรายบุคคลเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการปฏิบัติงาน					
48.	การจัดระบบการบริหารทางการเงินและการควบคุมงบประมาณให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด					
49.	การดำเนินการจัดซื้อและระดมทุน ดูแลรักษา ใช้งาน และติดตามประเมินผลการใช้วัสดุ/ครุภัณฑ์เพื่อการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษอย่างคุ้มค่า					
50.	การรายงานผลการดำเนินงานและประเมินผลแผนงานหรือโครงการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อการใช้งานด้วยความโปร่งใสและตรวจสอบได้					
การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา						
51.	การจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษเฉพาะบุคคล					
52.	การออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (UDL)					
53.	การสนับสนุนสื่อการจัดการศึกษาพิเศษให้ครูทุกคนได้เข้าถึงและใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสมและคุ้มค่า					
54.	การพัฒนาสื่อการเรียนการสอนและแหล่งเรียนรู้ตามแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP)					
55.	การจัดบริการห้องเสริมวิชาการ (Resource Room) ไว้บริการช่วยเหลือ สนับสนุน และอำนวยความสะดวกกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ					
56.	การส่งเสริมบริการสอนเสริมวิชาการในการให้คำปรึกษา ศิลปะบำบัด ดนตรีบำบัดนอกเวลาเรียน					

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
57.	การสร้างความร่วมมือแลกเปลี่ยนทรัพยากร กับหน่วยงานต่าง ๆ ในการให้บริการ และ ความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา					
58.	การประเมินผลและรายงานผลการใช้สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา					

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางสาวสมฤดี พลละวูชีโฒทัย
วัน เดือน ปี เกิด	13 สิงหาคม 2524
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2546 ปริญญาตรี ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) (เกียรตินิยมอันดับ 2) วิชาเอกคอมพิวเตอร์ศึกษา สถาบันราชภัฏสวนดุสิต พ.ศ. 2549 ปริญญาโท ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พ.ศ. 2552 ประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา พ.ศ. 2554 ปริญญาโท ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2564 ปริญญาเอก ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ที่อยู่ปัจจุบัน	234/294 ถนนเพชรเกษม 69 แขวงหนองค้างพลู สำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร

